Obras dramàticas: La resclosa. 1900. La mare eterna. 1902. ...

Ignasi Iglesias

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LA RESCLOSA

Digitized by Google

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

LA RESCLOSA

DRAMA EN TRES ACTES

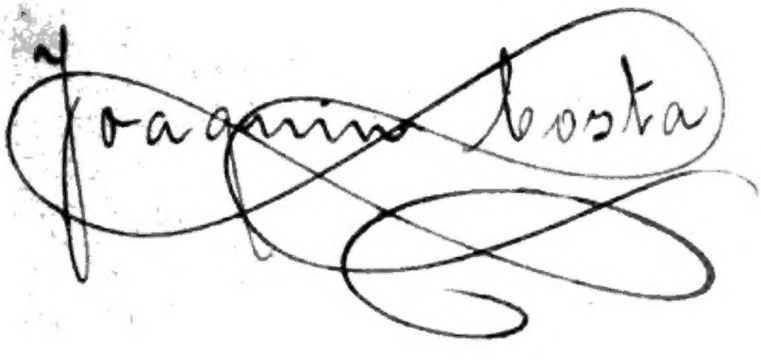

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1900

Digitized by Google

PC
3941
.I5
1900
v. 1

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

Està encarregat de cobrar els drets de representació don Joan Molas i Casas, director de la *Galeria de Propietats Dramatiques i Liriques,* que té les oficines al carrer de l'Hospital, 12 i 14, 2.ª

Està fet el diposit que marca la llei.

Digitized by Google

PERSONATGES

NURIA	20	anys
QUIMA	55	»
DAVID	25	»
ADRIÀ	28	»
BLAI	60	»
ARCADI	24	»
MINGO.	23	»

L'acció, a la montanya.
Epoca, actual.
Esquerra i dreta, les de l'actor.

Aquesta obra va esser representada per primera vegada, a Barcelona, en el «Teatre Romea» (Català), la nit del 17 de Novembre de 1899, baix el següent repartiment: NURIA, D.ª Dolors Delhom; QUIMA, D.ª Agna Monner; DAVID, D. Enric Borràs; ADRIÀ, D. Enric Guitart; BLAI, D. Jaume Virgili; ARCADI, D. Ernest Fernandez; MINGO, D. Joan Domenech.

Director artistic: D. Enric Borràs.

Anteriorment, com a prova d'estudi, LA RESCLOSA *va representar-se a Siljes, en el teatre del «Prado Suburense», la nit del 25 de Juliol*

Digitized by Google

de 1899, amb el següent repartiment: NURIA, D.ª Dolors Goula; QUIMA, D.ª Antònia Mas; DAVID, D. Joan Quintana; ADRIÀ, D. Joaquim Vinyas; BLAI, D. Miquel Sirvent; ARCADI, D. Josep Sulé; MINGO, D. Victor Baldirà.

Director artistic: l'autor.

A Siljes, abans de la representació del drama, va esser llegida una conferencia del jove escriptor D. Rafel Font sobre El teatre modern català.

Digitized by Google

ACTE PRIMER

L'escena representa un bosc de roures i alzines, ombrivol i luxuriant. De part a part de la mateixa, dividint la gleva en parterres naturals i d'una manera laberíntica, s'encreuen diferents corriols. Al mig, no més fins a segon terme, no hi ha cap arbre, quedant un espai ombrejat pel fullatge dels arbres dels costats. Per entre l trepat del brancam del darrer terme, a travers d'un ambent molt nèt i desentelat, s'ovira la silueta d'unes montanyes pirenenques de tons blaus-verdosos, reflexades pels resplendors del sol. A l'aixecar-se l teló, en David i l'Arcadi pinten, asseguts en cadires de campanya, l'un a primer terme i l'altre quasi al mig de l'escena.

Digitized by Google

ESCENA I

En David i l'Arcadi

ARCADI

(S'aixeca, i desde certa distancia, tot calant foc a la pipa, contempla, a mitja vista, el quadro que està pintant.)

DAVID

Com te va, Arcadi?

ARCADI

De primera! Que consti! Vine!

DAVID

Eh! *(Llençant el pinzell i la paleta.)*

ARCADI

I ara!

DAVID

Vaia: no tinc ganes de pintar.

ARCADI *(tot satisfet)*

Jo sí.

DAVID

Millor per tu. *(S'ageu a l'herba.)*

Dig

ARCADI

Vès què m'hi dius.

DAVID

Deixa-m estar, home, no m'amoïnis!

ARCADI

Dò-m una mirada a l'ultim terme.

DAVID

Ja va bé.

ARCADI

Aixeca-t, que ho veuras.

DAVID

(S'aixeca amb indolencia i mira l quadro de l'Arcadi.) Bé... bé...

ARCADI

Am sinceritat: què ten sembla?

DAVID

L'ultim terme no m'acaba de convèncer.

ARCADI

I això? Que no s'explica prou?

DAVID

Has d'apretar una mica ls tons calents. Tot

plegat resulta fred, i en el natural... veus?... Després, te surt tot ximicat. Comprens?

ARCADI

Si, home, si. *(Com tocat de l'amor propri.)*

DAVID

Ho tens entès? *(Se n'entorna a seure en el mateix lloc d'abans.)*

ARCADI

Si. *(Posant-se a pintar.)* Deixa-m el tubo de groc d'India.

DAVID

No n gasto.

ARCADI

Vatua!... Un to tant calent!

(En David, no trobant-se bé assegut, torna a ageure-s a l'herba, hoi fumant un cigarret.)

ARCADI

Quina mandra tens, David!

DAVID

No... no ho fa això.

ARCADI

I doncs?

Digitized by Google

DAVID

Oh! Vés què t diré jo, ara...

ARCADI

Ah, ah! *(Va pastant el color a la paleta.)* Quin to més just! *(Mirant al natural.)*

DAVID

Ves relacionant el primer terme amb el segon, que t desentonen.

ARCADI

Ah, si! *(Pinta.)* Malvinatge la paleta!

DAVID

Què tens?

ARCADI

Res.

DAVID

Doncs, pinta i calla.

ARCADI

Aviat que la faig a miques!

DAVID

Vés, pren la meva.

Digitized by Google

ARCADI

No, no cal.

DAVID

Vaia, treballa, treballa. *(Curt silenci.)*

ARCADI

I, tu, què fas parat?

DAVID

Deixa-m estar, no m diguis res, home!

ARCADI

Que tens sòn?

DAVID

No, tinc sòn. *(Curt silenci.)*

ARCADI *(pintant)*

Ara, ara va bé! Vine, David!

DAVID

Pinta, pinta.

ARCADI

Quin efectarro, noi! *(Mirant-se l quadro molt content.)*

DAVID

Però, calla, si vols!

ARCADI

Aixeca-t, home, aixeca-t!

DAVID

No estic de vena!

ARCADI

No estas de vena? *(Deixa ls pinzells i la paleta i s'acosta an en David.)* Com vols estar-hi? Sembla mentida que siguis tant criatura!

DAVID

Jo?

ARCADI

No, jo!

DAVID

Per què m'ho dius?

ARCADI *(confidencialment)*

Que no vas observar res ahir vespre?

DAVID

Què vols dir?

ARCADI

No vas fixar-te en l'Adrià?

Digitized by Google

DAVID

Ah, ja!... I, bé, perquè és tant bestia!

ARCADI

Oh, noi! Posa-t tu en el seu lloc.

DAVID

Sí... I què?

ARCADI

Això de proposar a una xicota que està a punt de casar-se...

DAVID

Lo del retrato?

ARCADI

Sí, això mateix.

DAVID

Què té de particular?

ARCADI

Per mi, re; però per l'Adrià... No sé, figura-t!...

DAVID

Arcadi: tu no m comprens! No, no: tu no m comprens!

ARCADI

Ja tornes am lo de sempre?

DAVID

Tu no ets prou artista. La vida no t diu res. Pintes, pintes de rutina, com podries fer qualseyol altra cosa... Què t diré jo?...

ARCADI

No, no ho diguis.

DAVID

Tens raó: val més que calli, perquè potser seria massa depressiu per tu lo que ara jo t diria.

ARCADI

Tens unes coses!... No puc contradir-te en res!... Romantic, més que romantic!

DAVID

Esceptic!

ARCADI

Sempre estas fantasiant, idealisant-ho tot.

DAVID

Calla, calla, perquè encara m'enfadaria! Tu no ets prou artista, ja t'ho he dit. Et poses davant d'un panorama, i en ell no hi veus

res: no hi veus un estat d'ànima. Et poses davant d'una figura humana, i en ella sols hi veus la linia, el color: quasi res. Per tu tot és en ella exterior, com si de dins fos buida, com si no sentis, com si no pensés... El pintor també ha d'esser psicolec, perquè, si no, no és artista.

ARCADI

Noi, quina reventada!

DAVID

Dies ha que m'avises, que m reconvens...

ARCADI

Ho faig pel teu bé.

DAVID

Ho fas perquè... No sé per què ho fas.

ARCADI

Si la simpatia que tu sents per la Nuria no fos més que això...

DAVID

Què vols dir?

ARCADI

Senzillament que l'estimes.

Digitized by Google

DAVID

Sí, sí, que l'estimo.

ARCADI *(am presumpció ridícola)*

Ho veus com també sóc psicolec?

DAVID

Ah, Arcadi!

ARCADI

Tu recauràs. Tornaràs a estar malalt. Els aires del camp...

DAVID

Ells m'han salvat la vida.

ARCADI

Però procura no recaure.

DAVID *(amb to molt viu)*

Per què m'ho dius això?

ARCADI

Per què t'ho dic? Ja veuràs: me vols creure a mi? Tornem cap a Barcelona... Ara quasi ja estàs restablert i no hi ha perill de res.

DAVID

A Barcelona m'hi moriria. Necessito aire,

Digitized by Google

sol... Aquí estic molt bé. Anar-men seria la meva perdició.

ARCADI

No sé per què.

DAVID

Aquí he trobat el complement de la meva ànima. Tot jo era una idealitat: me faltava estimar la vida, que, gracies an aquesta Naturalesa, avui sento vessar del meu cor.

(Apareix l'Adrià pel segon terme de l'esquerra. Vesteix trajo de llana grisenca de bon escaient. Du barretina morada i corbata de dol, amb el nus a l'estil dels carreters. Porta una vareta de freixa.)

ESCENA II

ELS MATEIXOS I L'ADRIÁ

ARCADI

Hola, hereu!

ADRIÁ

Què hi ha, senyorets?

ARCADI

Per ara, ja ho podeu veure.

Digitized by Google

ADRIÁ

Vostès cada dia lo mateix.

ARCADI *(amb ironia)*

I vós... cap a l'hostal.

ADRIÁ

No; no encara... Més tard... potser que m'hi arribi.

(En David segueix pintant.)

ARCADI

Bé, home, bé... I què tal: quan és e casori?

ADRIÁ *(amb intenció)*

Aviat.

ARCADI

Ah! Sí? Doncs, ja és cosa feta?

ADRIÁ

Sembla que sí.

ARCADI

Me n'alegro, Adrià.

ADRIÁ

Si no s'hi espatlla res. .

Digitized by Google

ARCADI

Oh! No ho crec pas.

ADRIÁ

No s pot dir blat que...

ARCADI

Com?

ADRIÁ

Oh! Re, re. Déu ajud d'aquí aquell dia!

ARCADI

No crideu el mal temps. Qui s pogués trò-bar en el vostre lloc!

ADRIÁ

Es que en aquest món hi ha gent que no sap estar-se de fer mal, i, de rebot, sen fan a sí mateixos.

ARCADI

No us ho prengueu aixi! No sé què us fa parlar d'aquesta manera!

ADRIÁ

Ja ho sabrà.

ARCADI

Francament, hereu...

Digitized by Google

ADRIÁ

Oh, ja, ja!

ARCADI

No serà tant.

ADRIÁ

Tant-de-bo! No és pas que jo ho disitgi... Però si massa a un hom l'empenyen... a l'ultim rodola, perd la paciencia i fa un disbarat. I allavors reb qui reb.

ARCADI

Que aviat us apureu!

ADRIÁ

Jo? No, cah! No m'apuro mai. Però que no m busquin el còs... que no mel busquin, perquè, si no, em trobaran l'ànima.

ARCADI

No us hi encaparreu.

ADRIÁ

I què m tinc d'encaparrar!

ARCADI

No faltaria més!

Digitized by Google

ADRIÁ

També sé anar am peus de plom, quan convé; peró com que l carro...

ARCADI

Home!...

ADRIÁ

Bé: que no s'hi cancin.

DAVID

Igualment, Adrià.

ARCADI

Ja us en aneu?

ADRIÁ

Sí, que tinc feina.

ARCADI

Vaia, doncs.

DAVID

Adéu-siau.

ARCADI

D'aquí després.

(L'Adrià sen va poc a poquet, mirant an en David am recel, pel primer terme de la dreta. L'Arcadi s queda moll estranyat.)

Digitized by Google

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MENYS L'ADRIÀ

ARCADI

Tu! Tu!

DAVID

Què?

ARCADI

Que no l'has sentit?

DAVID

Eh?

ARCADI

Que no estaves atent?

DAVID

Què? Digues.

ARCADI

No has sentit l'Adrià? Quina manera de tirar-te l guant!

DAVID

Ane mi?

ARCADI

Sí. Es veu que l xicot està cremat.

DAVID

Deixa-l dir!

ARCADI

Es que té raó!

DAVID

Però, tu també ets així? Sembla mentida que un home que vol ser artista tingui prejudicis que li facin veure les coses com la gent vulgar!

ARCADI

Vaia: no m'hi vinguis am les teves teories. A mi ningú m desfà que tu vas a fer infeliços a dos cors que, am tot i d'una manera primitiva, poden viure ben satisfets. No sé pas què li trobes a la Nuria. De maca ho és, no ho nego; però la seva hermosura és simple, no té matisos prou expressius.

DAVID

Tu no tens ulls pera apreciar la seva hermosura. Tu no més sents que l'art histeric. Tu no veus l'art de la vida, l'art verge que s manifesta lliurement, sense artificis; l'art etern que ofereix la Naturalesa.

Digitized by Google

ARCADI

Quina obsessió hi tens, en mi!

DAVID

Perquè t'estimo. Jo t voldria veure un altre. Em fa pena que t'enorgulleixis del teu caracter bohemi. L'artista no ha de descendir mai al nivell del clown.

ARCADI

Que per ventura sóc així?

DAVID

Sí, que ho ets, sí. Has pres el món per una immensa pista, i no més procures divertir als filisteus, que mai ens podran compendre; an aquests que s creuen superiors a nosaltres amb el seu ideal de col·leccionar diners.

(Curt silenci.)

ARCADI

Escolta, David, una cosa.

DAVID

Digues.

ARCADI

I tu creus que la Nuria arribarà a compendre això que m dius a mi?

Digitized by Google

DAVID

Sí. És una ànima adormida; té la pugor de l'imbecilitat a sobre, però en el seu fons hi han recloses les energies d'una heroïna. És una xicota d'una intuició extraordinaria i té un cor apassionadissim, fogós, com un petit sol emboirat. Que sen perden d'ànimes humils amb el llevat de l'heroe!

ARCADI

No sé què dir-te... Però...

DAVID

Què?

ARCADI

Deixem-ho córrer.

(Per la dreta ve la Nuria, un xic melanconica. Porta mantellina blanca i du un devocionari i uns rosaris a la mà.)

ESCENA IV

ELS MATEIXOS I LA NURIA

NURIA *(am tristesa dolça)*

Bon dia tinguin.

Digitized by Google

ARCADI

Oh, oh! Que vas maca!

NURIA

Ja hi som?

DAVID

Que venim d'oir missa, Nuria?

NURIA

Sí, senyor.

ARCADI *(an en David)*

Que no ho coneixes?

DAVID

Calla... *(Suplicat.)*

ARCADI

Has dit gaires pare-nostres?

NURIA *(somrient am tristor)*

Oh! Molts!

ARCADI

I per nosaltres... ja n'has dit forces?

NURIA

Que està d'humor!

Digitized by Google

DAVID

An aquest sí que... no l preocupa res.

NURIA

Així ho veig.

ARCADI

I a tu?

NURIA

Jo rai!

ARCADI

Estas molt trista!

NURIA

No estic trista!

ARCADI

Que no set coneix en la cara?

NURIA

És que vostès s'ho pensen. Vès per què... Deuen voler que salti i balli com una beneitona.

ARCADI

Per tu faras.

NURIA

Sí... jo rai!

Digitized by Google

DAVID

No t'enfadis, per xò.

NURIA

Fugi!... I ara? Vès per què m tinc d'enfadar!

DAVID

Hi ha coses que molesten tant, que lo millor és callar-les.

NURIA

Ane mi tot m'és igual. Com que no tinc res que m privi l sòn...

DAVID

Estas gaire animada?

NURIA *(fingint estranyesa)*

Animada?

DAVID *(somrient i am molta intenció)*

Ja s'acosta.

NURIA

Ah, ja! Ni tampoc hi pensava.

DAVID

No? Que és estrany!

NURIA

Vès ara am què surt vostè!
(L'Arcadi contempla a la Nuria am gran delenció.)

DAVID

Sí que t'interessa poc!

NURIA

No men parli, David. Faci-m aquest favor.
(Suplicat)

ARCADI *(pera distreure la conversa)*

Saps, Nuria, que estas divinament?

NURIA *(somrient.)*

Ah! Sí?

ARCADI

Te cau molt bé la mantellina.

DAVID

Encara que ten burlis!

ARCADI

No men burlo. Quina delicadesa de linies!... Quina tonalitat més fina en tota la teva figura!

Digitized by Google

NURIA

Bah! Deixa-men anar cap a casa.

ARCADI

No ten vagis, encara.

NURIA

És que estona ha que m'esperen. M'he entretingut tant!

DAVID

Sí, vés, que aviat deurà venir aquell.

NURIA

Aquell?... Sempre diu lo mateix. Tot lo dia hi pensa, en ell.

DAVID

No li sóc tant ingrat com tu.

NURIA *(amb estranyesa)*

Ingrat?

DAVID

Pobre xicot! Tant que t'estima i tu tant indiferent que t mostres!

NURIA

Oh! Vostè ja ho diu.

Digitized by Google

ARCADI *(a la Nuria)*

I que estas bé! Quina cosa més hermosa!

NURIA

Vol callar!

ARCADI

No ten vagis, que n faré un esboç.

NURIA

És tard, és tard.

DAVID

Sí, vés, vés, que si no t'hi trobava...

NURIA

Miri: s'hauria d'esperar.

DAVID

Oh! Potser et renyaria.

NURIA

A mi?

DAVID

Vés, vés, creu-me.

NURIA

No sigui aixi.

(Sen va poc a poquet per l'esquerra, primer terme.)

Digitized by Google

ARCADI

Adéu.

DAVID

Adéu, Nuria.

NURIA

Passint-ho bé. *(Desapareix.)*

ESCENA V

ELS MATEIXOS, MENYS LA NURIA

DAVID

Pobra xicota!

ARCADI

Sí... ten compte!

DAVID

Tant simpatica! Em fa una llastima!

ARCADI

A mi gens! Vès per què t'ha de fer llastima!

DAVID

És malaguanyada pera aquell bretol.

Digitized by Google

(Per l'esquerra, tercer terme, apareix en Mingo boi taral-lejant una cançó popular verament catalana i fumant una punta de cigarro. Va en manegues de camisa, barretina vermella, calces de vellut de color d'oli, faixa blava i espardenyes am betes negres, sense mitjons.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS I EN MINGO

MINGO

Hola, senyorets!

ARCADI

Hola, Mingo! Aon vas tant cremat?

MINGO

Fins a cal barber. *(Au en David).* Ja l'espavilará, ja, aquell!

DAVID

Qui?

MINGO

Aquell reganyós de l'Adrià.

ARCADI

De què se les heu?

Digitized by Google

MINGO

De què vol que se les hegui? No sap que és tant gelós?

ARCADI

Sí que tindrà feina, si no s cura!

MINGO

És clar que n tindrà, amb una dòna tant vistosa! Fort, massa poc, per xò! Aixís no l deixessin estar mai am tranquil·litat, per lo orgullós que és! Ui! Què s pensa! Sembla que tingui un rei al còs! I... total perquè son pare l deixarà una mica arregladet.

ARCADI

Crec que serà ric.

MINGO

Jo encara no ls he vist comptar els seus *pistrincs*. Diu que de diners i de bondat, la meitat de la meitat, i am prou feines.

ARCADI

Bé: què té amb en David?

MINGO

Romansos: veli-aquí. Lo que és ahir vespre m pensava que ja hi erem. Jo ja havia dit un pare-nostre al casament. Tant-de-bo,

animetes santes, que la Nuria li hagués donat una carbassa més grossa que les de rabaquet!

ARCADI

No, pobre xicot!

MINGO

Pobre xicot? Ella sí que és de plànyer! Malaguanyada moça per ell. Quin poca solta! Ningú del poble l pot veure, per presumit i malcarat. No té cap amic, quasi. Ni les noies en fan cas. L'hereu! Feu-li pas! Li tinc una rabia!

ARCADI

Perquè s casa am la Nuria?

MINGO

Sí, sí, per xò. Primer l'he estimada jo, que no pas ell. I més bé que ell!

ARCADI

Ah! Sí? Vatua en Mingo!

MINGO

Sí, senyor, sí! Però mai li he dit ni li diré que l'estimo, pobreta! Es mereix millor que jo i que aquell sorrut.

DAVID

Vet-aquí...

Digitized by Google

ARCADI

Ja t passarà, ja.

MINGO

Algun dia...

ARCADI

Faras una desgracia.

MINGO

Encara que sen burli. Aon va aquell bretol de ricot!

ARCADI

Tu ho fossis com ell.

MINGO

Bon profit... Ella no l'estima gens.

ARCADI

No?

MINGO

Cah, barret! Ni ls mils!

ARCADI

Que t'estima a tu, potser?

MINGO

No: a un altre. *(Mirant an en David.)*

ARCADI

A un altre?

MINGO

Sí.

ARCADI

I, doncs, per què s casa am l'Adrià?

MINGO

Oh! Això va de banda.

DAVID

Què vols dir?

MINGO

Vui dir... vui dir... que una cosa és casar-se i una altra l'estimació. Vostè *(an en David)* s'hi declarés...

DAVID

Jo?

MINGO

Sí. Ja veuria com ella no s casava am l'Adrià.

DAVID

Com ho saps?

Digitized by Google

MINGO

Deixi-ho córrer.

DAVID *(fent-se l desentès)*

Tu no saps re.

MINGO

Que no? Que n'hi podria dir de coses! Com la sacrifiquen, pobra xicota!

ARCADI

Que l planti, an aquell!

MINGO

Ella pogués. Sa mare la farà una desgraciada. Tot és el promès. Si fos pobre, ni tampoc se l'escoltaria. Aquest *panis* que n fa fer de coses! *(Am rabieta de noi.)*

ARCADI

És molt interessada la Quima.

MINGO

Més que una garsa.

DAVID

I ella, la Nuria, que no va resistir abans de prometre-s am l'Adrià?

MINGO

No n'hi va costar poques, de llagrimes!

Digitized by Google

DAVID

Sí?

MINGO

Sempre li ha fet fastic.

DAVID

Però, com pot ser...?

MINGO

Sa mare no li va callar mai que l volgués, perquè un partit tant bo no s troba per desig; i, ella, com si re: toçuda que no l volia; fins que la Quima, tant i tant la va pregar, li va fer tants sermons...

ARCADI

I bé, home, ja s'arreglaran, un cop casats!

MINGO

Vostè *(au en David)*, per què no s'hi descara? Desfaci aquest casament! Treurà una ànima de pena.

DAVID

Quins embolics que faries!

MINGO

Jo fos de vostè!

Digitized by Google

ARCADI

I si aquell?...

MINGO

Si és un bè!

ARCADI

Mira que un home gelós...

MINGO

Que s reventi!

ARCADI

Vaia un plan més original t'has tramat!

MINGO

No és cap bestiesa!

DAVID

Pobre Adrià!

MINGO

Com que an ell no l'estima i a vostè sí...

DAVID

No ho creguis.

MINGO

Que no? Ja veurà, fixi-s'hi. Faci-la feliça, vostè que pot! Jo m'hi veiés am cor, no l pregaria tant, no! *(Va per anar-sen.)*

ARCADI

Que ten vas?

MINGO

Si, senyor. Passint-ho bé.

DAVID

Adéu, Mingo.

ARCADI

Vine, home!

MINGO

No vui dir-los res més!
(Sen va, tot emmurriat, pel primer terme de la dreta.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MENYS EN MINGO

ARCADI

Pobre xicot!

DAVID

Ja l'has sentit. *(Se senten lladrucs de goços i crits de caçadors. Seguidament, un xic lluny, s'ou un tret d'arma de foc.)* Bo! Ja hi tornem a ser!

Digitized by Google

ARCADI

Són caçadors.

DAVID

Ja t dic jo que ns hem ben enredat!

ARCADI

Que no ns clavin una perdigonada.

DAVID

Que vols dir que hi ha perill?

ARCADI

Oh! Aquests caçadors devegades van tant cegos, que no veuen aont apunten. Que no ls servim de blanc!

DAVID

Vès, vigila, doncs. Fes-los un crit, si de cas.

ARCADI

Qui? Jo? Cah, barret! Que no m prenguessin per un cap de caça. *(Mirant.)* Ja volia dir jo! Tu: són el senyor Robert i el seu gendre.

DAVID

Ah! Sí?

ARCADI

Que anirà barato la caça! *(Cridant.)* Se-

nyor Robert, senyor Robert! Men vaig a saludar-los.

DAVID

Deixa-ls estar, que deuen voler fer cacera.

ARCADI

Ja vinc desseguida. Vaig a provar si tinc bona punteria.

DAVID

En Guillem Tell!

ARCADI

Me n'hi vaig.

DAVID

Pinta, home, pinta!

ARCADI

Aviat tornaré. *(Cridant més fort que de primer.)* Senyor Robert, senyor Robert, no tiri, que sóc jo!

DAVID

Beneit, més que beneit!

(Desapareix l'Arcadi per l'esquerra del fons. Se van sentint els crits dels caçadors i els lladrucs dels goços. En David va pintant. S'ouen al lluny vuit hores. Llarg silenci. Aixi que ja no se senten els crits dels ca-

Digitized by Google

çadors ni els lladrucs dels goços, comparcix la Nuria, vestida am senzillesa escaient. Va amb un canti de terriça a la mà.)

ESCENA VIII

La Nuria i en David

DAVID

Aon vas, Nuria?

NURIA

A cercar aigua a la font pera uns senyors que s'esperen a casa.

DAVID

Que porten molta pressa aquests senyors?

NURIA *(am candidesa)*

No ho sé.

DAVID

Bé, bé... *(Mirant-la de fit a fit, amb extasi.)*

NURIA

Que ja han acabat de pintar?

DAVID

No encara. No s pot fer res.

NURIA

Per què?

DAVID

Oh! Què sap un! Lo que és jo...

NURIA

Què té? Que no s troba bé?

DAVID

Sí.

NURIA

Què li passa, doncs?

DAVID

Res: estic un xic neguitós.

NURIA

Què pinta?

DAVID

Res. No val la pena.

NURIA

A veure. *(Mira l quadro.)*

DAVID

No s pot mirar de dolent.

NURIA

I el seu company? *(Mira l quadro de l'Arcadi.)*

DAVID

Què ten sembla?

NURIA *(no gosant-ho a dir)*

M'agrada més el de vostè.

DAVID

Avui no estic per pintar.

NURIA

Que potser està malalt?

DAVID

No estic malalt! *(La mira fixament. La Nuria abaixa l cap ruborisada. Curt silenci.)* Nuria!

NURIA

Què mana?

DAVID

Per què t'has tret la mantellina? Tant bé que t'escau!

NURIA

Que és burleta!

DAVID

Sí: t'escau divinament, i la seva blancor contrasta àm la teva tristesa!

NURIA

Que m'hi vol retratar així?

DAVID

Sí. Es de la manera que m'agrades més. Però, i si després et costa un disgust?

NURIA

Un disgust? No sé per què. *(Am lo natural.)*

DAVID

Devegades...

NURIA

Què?

DAVID

La gelosia... Es una cosa tant terrible la gelosia!

NURIA

Ah! No temi.

DAVID

Es que ahir l'Adrià...

Digitized by Google

NURIA

Ah! Allavors que vostè va dir pera fer-me l retrato?

DAVID

Sí, allavors.

NURIA

Ell sí que...

DAVID

Ell, ell!...

NURIA

Si no li agrada, que ho deixi! Vès quin mal és! Té una mena de caracter, aquell, també!

DAVID

Ja l té ben aspre, ja.

NURIA

Més de lo que vostè s pensa.

DAVID

Ja n'estic enterat. Sé que no m pot veure.

NURIA

No n faci cas.

Digitized by Google

DAVID

Què li he fet? *(Am molta delicadesa.)* M'he atrevit mai...?

NURIA

Vostè? *(Am dignitat.)* No sé aquell xicot per qui m'ha prés, ni per què m vol.

DAVID

Prou que s veu per què t vol. Pera fer de tu la seva esclava. Perquè fas goig; per xò: perquè fas goig.

NURIA

I per res més? Sempre ho he dit! *(Am veu concentrada i am molt sentiment.)*

DAVID

Sempre ho has dit? Ane qui ho has dit?

NURIA

An els meus pares.

DAVID

Així, doncs, tu no estimes a l'Adrià.

NURIA *(inconscientment)*

Sí...

Digitized by Google

DAVID

No: tu no l'estimes. No m'ho neguis, que t'ho llegeixo a la cara.

NURIA *(am molta fredor)*

Sí que l'estimo: cregui-m.

DAVID

No, no menteixis.

NURIA

Veurà...

DAVID

Tu l'avorreixes.

NURIA

Li dic que no. Si m'hi caso! *(Esforçant-se pera convèncer an en David.)* Que no sap que m'hi caso? *(Amb ironia trista.)*

DAVID

T'hi cases? Per força!

NURIA

En què s fixa?

DAVID

En que l'Adrià no satisfà les teves ambi-

cions ni els teus somnis de ventura. Em fixo en que ell és tant diferent de tu, en que la seva ànima és tant inferior a la teva, que... Però, què dic, si tot és en va!

NURIA

(Mirant encisada an en David, diu am molta ingenuitat.) Ja l'entenc, ja. Devegades també hi penso, com vostè... Més, l'obediencia! L'obediencia, David!

DAVID *(am sarcasme)*

Sí, l'obediencia!

NURIA *(amb ingenuitat)*

I l'Adrià ja n'és, de ric... A mi què pot faltar-me?

DAVID

Tot: l'amor, la felicitat; això que no ns satisfà quan ens ho donen fet.

NURIA

(parlant-se a sí mateixa, am fonda meditació)

Ser una esclava... una esclava... Sí que és així... I no se n'ha de ser!

DAVID

El veritable amor no esclavisa: fusiona les ànimes.

Digitized by Google

NURIA *(coordinant idees)*

Ja no vol que vostè m retrati...

DAVID

Perquè és un egoista i tem perdre-t.

NURIA

Si ho fa així, em perdrà.

DAVID

Es clar que sí!

NURIA

Jo no faig pas res de mal! No fent res de mal, no consento que ningú m repti.

DAVID

Oh! Sí que n fas de mal!

NURIA *(molt sobtada)*

Jo? Vostè m'ho diu!

DAVID

An ell n'hi vas fer molt!

NURIA

Jo? Quan? Quin dia?

DAVID

El primer que li vas dir que l'estimaves.

NURIA *(am gran sinceritat i fermesa)*

Que no! Que no!

DAVID

Sí, sí: li vas fer molt mal.

NURIA

Mai li he dit que l'estimés. Mai! Mai!

DAVID

No?

NURIA

Ni li vui dir, ni li diré encara que m matin: no l puc enganyar.

DAVID

Ho veus com te sacrifiques, ho veus?

NURIA

No, no: ho faig resignada. *(Am candorosa humilitat.)* Deu ser la meva estrella.

DAVID

La teva estrella!... No, no; jo no puc tolerar que set sacrifiqui i es mercadegi am les teves gracies. I tu hi consents perquè no t creus prou forta pera deslliurar-te d'aquest munt de prejudicis que pesa damunt teu.

Digitized by Google

NURIA

Què hi faré ara? Ja és tard.

DAVID

No és tard, no.

NURIA

Mataria als meus pares de pena! Pobra mareta meva! Tant que me l'estimo! Si, sí! Jo m casaré am l'Adrià; al peu de l'altar juraré ser seva; li diré... que l'estimo!... No, no: això no li diré mai! Però li seré fidel, sempre fidel! Li vaig donar paraula i no puc trencar-la.

DAVID

Tu no faras res de lo que dius. No, que no ho faras!

NURIA

Quin recurs em queda?

DAVID

El de no accedir al teu sacrifici.

NURIA

Que aviat ho diu!

DAVID

Ho dic, i jo al teu lloc ho faria. Jo t deslliuraré!

Digitized by Google

NURIA

Vostè!

DAVID

Sí, jo, que vui salvar-te!

NURIA

Vostè! Vostè!

DAVID *(am passió intensa)*

Sí, sí, que t vui per mi! Et vui meva, que jo t'estimo, Nuria, t'estimo am tota la meva voluntat!

NURIA

Oh! Pobra de mi!

DAVID

Nuria!

NURIA

Verge del cel, ampareu-me!

DAVID

Tu m'has d'estimar, que ho necessites. El teu cor t'ho exigeix. Nuria, Nuria! No abaixis el cap i mira-m amb aquests ulls que vessen intel·ligencia. No m creguis un malvat que ve a ennegrir la teva sort. Jo sóc el teu deslliurador! Jo t duc la felicitat!

Digitized by Google

NURIA

Oh David! Jo no disposo de mi.

DAVID

Lluita, lluita am coratge contra tots els obstacles que set presentin!

NURIA

No pot ser, no pot ser!

DAVID

Ha de ser!

NURIA

Deixi-m, cregui-m! Vostè serà un desgraciat, i jo...

DAVID

No, no puc deixar-te.

NURIA *(am gran prec)*

Faci un esforç!

DAVID

Com vols que pugui, si estimo tant la vida que en tu veig idealisada!

NURIA

Procuri per vostè. No pensi en la meva

Digitized by Google

sort. La meva sort és aquesta: no men mereixo d'altra.

DAVID

Tu t sents morir ofegada... No t podras resignar mai a viure com una esclava!

NURIA

Oh! Quin horror!

DAVID

Desperta d'aquest ensopiment que t té com estabornida! Rebela-t contra tot i contra tots! Els meus braços t'esperen pera amparar-te! Ets meva! *(L'abraça.)* Ets meva! Que m'ho disputin! Que vinguin a arrencar-te dels meus braços! *(La besa apassionat.)*

NURIA *(vençuda d'amor)*

Ah!

DAVID

Ets meva!

NURIA *(quasi plorant)*

David!

DAVID

No ploris, Nuria, que l teu plor m'acobardeix i espanta. Sigues valenta i decidida, que t sobren energies pera ser-ho... Mira-m ena-

Digitized by Google

morada, am tota llibertat, com jo t contemplo a tu!... Dóna-m coratge pera deslligar les teves ales frisoses d'alçar el vol! *(Poc a poquet, i amb idilica tendresa, la du, agafada per la cintura, cap al fons del bosc.)*

NURIA *(en veu molt baixa i dolça)*

David! David!

DAVID *(ben dolç i a cau d'orella)*

Anima pura, verge de montanya, viola boscana que am la teva aroma humil i delicada m'endolceixes l'esperit! Amor de la meva vida, joia de l'art, per sempre, per sempre meva, per sempre més la meva estimada!

(Desapareixen. Curt silenci. Torna l'Arcàdi tot adalerat.)

ESCENA IX

L'ARCADI SOL

ARCADI *(crida, mirant entorn seu)*

David! David! Aon deu ser? David! David! Bah, bah!

(Es posa a pintar. Després d'un llarg silenci, apareix l'Adrià pel primer terme de la dreta.)

ESCENA X

EL MATEIX I L'ADRIÁ

ARCADI

Ditxós de vós, Adrià!

ADRIÁ

I, això, per què?

ARCADI

Home, perquè feu festa.

ADRIÁ

I vostè?

ARCADI

Jo? Mireu, treballant.

ADRIÁ

Això rai, perquè vol. Qui li priva de fer festa?

ARCADI

Ningú.

ADRIÁ

Aon té l company?

Digitized by Google

ARCADI

Ara mateix era aquí.

ADRIÁ

Sembla que ell no s'hi mata.

ARCADI

No gaire.

ADRIÁ

Veig que li ha provat aquest terreny.

ARCADI

Molt. En cosa de quatre mesos no més s'ha posat tant bo que ja sembla tot un altre.

ADRIÁ

Que sí, que sí.

ARCADI

L'haguessiu vist a Barcelona! Pobret! S'acabava d'empassar!

ADRIÁ *(amb ironia)*

De quin mal patia?

ARCADI

Encara no ho he arribat a entendre. L'un metge deia una cosa; l'altre, una altra. A casa seva creien que era tisic.

ADRIÁ

Si que estava apurat!

ARCADI

Molt! Sort de les aigües d'aquest poble, perquè, si no, ja no sen cantaria gall ni gallina. Després, com que aquí ha estat sempre tant ben cuidat...

ADRIÁ

Sí, crec que sí.

ARCADI

Jo us en responc.

ADRIÁ

Ja estic enterat de la manera que s porten amb ell a l'hostal.

ARCADI

Voleu callar! Ni que fos un fill!

ADRIÁ

O un gendre. Tot-hom li té llei.

ARCADI

I que s'ho mereix.

ADRIÁ *(sempre amb ironia)*

Prou. Llastima que la noia ja estigui compromesa!

Digitized by Google

ARCADI

Que voleu dir que haurien pogut arreglar alguna cosa?

ADRIÁ

Vaia.

ARCADI

Vos ho creieu?

ADRIÁ

Per què no?

ARCADI

No veieu que en David és un xicot... com us diré?... un xicot...

ADRIÁ

Vol dir un senyoret. I jo sóc un pagesot...

ARCADI

No parlo per vós, home!

ADRIÁ

Veig que la moça li agrada... que li parla més de lo que li pertoca...

ARCADI

Sense segona intenció.

ADRIÁ

Això no ho sé... Lo que sí li asseguro és que a mi no m plau massa.

ARCADI

Home, no us ho prengueu així!

ADRIÁ

M'ho prenc com ho haig de pendre, que ho veig clarament. El seu amic creu poder-se burlar de mi, i que no ho provi, que, si no sap qui sóc, ho sabrà.

ARCADI

I ara! Qui us ha alarmat?

ADRIÁ

Ningú. Digui-li que vagi alerta, perquè si s'ha posat bé de salut en aquest poble, pot perdre-ho tot d'un plegat.

ARCADI

No us feu tant poc favor! Si alguna brometa, tant ell com jo, fem a la Nuria, ho podeu ben creure, no és mai am cap mal fi.

ADRIÁ

Si no m refereixo a vostè!

Digitized by Google

ARCADI

És que sóc jo l'unic que devegades potser em propasso una mica.

ADRIÁ

Si és ell, el que s propassa! De vostè res me fa res: ja veig que és el seu tarannà. Però ell...

ARCADI

Que l coneixeu poc an en David!

ADRIÁ

Així no l'hagués conegut mai!

ARCADI

Si parleu per allò d'ahir vespre... sabeu?... allò del retrato...

ADRIÁ

Sí: sem va posar malament.

ARCADI

No n feu cas! A Barcelona sen fan molts de retratos. Jo mateix he pintat senyores ben maques... i com si res. Quin mal és? Veureu: és el nostre ofici.

ADRIÁ

Vostès a Barcelona facin lo que ls-e sembli

bé; però aquí procurin llaurar dret, o del contrari...

ARCADI

No ho agafeu tant a la valenta, home! Ja ho sabem que s'acosta l'hora...

ADRIÁ

Sí... Jo li prometo que, pesi a qui pesi, la Nuria serà la meva dòna.

ARCADI

No ho ha de ser!

ADRIÁ

Potser que m costi algun sacrifici.

ARCADI

No us entenc.

ADRIÁ

O algun disgust. Veurem. Però que la Nuria serà meva!... *(Passa a l'esquerra).* Digui al seu company que no s'emboliqui, que no s busqui lo que no té. Digui-li que les aigües poden cambiar-se, que si fins ara li han provat...

ARCADI

No tingueu por!

Digitized by Google

ADRIÁ

Jo n tinc molta, de por!

ARCADI *(bromejant)*

És que mala herba mai mor.

ADRIÁ

Així ho diuen. Però, nosaltres, els pagesos, sap què fem am la mala herba?

ARCADI

Què feu?

ADRIÁ

La seguem.

ARCADI

Oh! Prou que rebrota.

ADRIÁ

Devegades.

ARCADI

Sempre. O bé n surt de nova.

ADRIÁ

Allavors... l'arrenquem d'arrel: per xò hi som nosaltres. *(Am veu concentrada.)*

ARCADI

No ho sabia.

Digitized by Google

ADRIÁ

Doncs, ja ho sap. Quan vingui l senyoret, no s descuidi de dir-li.

ARCADI *(amb ironia)*

No passeu ansia.

ADRIÁ

Sembla que vostè també...

ARCADI

Què?

ADRIÁ

Que s'ho prengui a tall de mitja manta.

ARCADI

Fugiu, home! Sempre és bo l saber.

ADRIÁ

És que, si no...

ARCADI *(fent una rialleta conciliadora)*

Que no aneu cap a l'hostal?

ADRIÁ *(anant-sen)*

No, no encara.

ARCADI

Adéu-siau, doncs.

Digitized by Google

ADRIÁ

Ah! Sí. Ja men distreia... Que s'hi conservi.

ARCADI

Igualment.

(L'Adrià sen va, molt recelós, pel primer terme de l'esquerra. L'Arcadi queda mirant-sel.)

ESCENA XI

L'ARCADI SOL. AVIAT EN DAVID

ARCADI

Aon deu haver anat aquell xicot?

(Pinta. Llarg silenci. Apareix en David precipitadament un xic traspostat.)

DAVID

Arcadi!

ARCADI

Ai, gracies a Déu!

DAVID *(en veu molt baixa)*

Calla, calla!

(Se sent plorar a la Nuria.)

Digitized by Google

ARCADI

Eh? *(Sorprès.)* Què sento? Plors de dòna?...
Sí!... David!... *(Amb accent molt dramatic.)*

DAVID

Pst! Calla, calla, Arcadi!
(L'obliga a amagar-se darrera dels arbres.)

ARCADI

Però...

DAVID

Calla! Vine! Amaga-t, amaga-t!... Corre!...
(Passa la Nuria, amb el canti a la mà, aixugant-se ls ulls pera contenir son plor delicadissim. En David la mira am goig i llastima a la vegada. Al passar aquesta pel seu costat, va a consolar-la i ni gosa dir-li res. Quan la Nuria ha desaparegut, l'Arcadi, sol·licit, neguitós, se dirigeix an en David.)

ARCADI

Però, David...?
(En David s'asseu a l'herba molt trist, posant-se les mans a la cara.)

TELÓ PAUSAT

Digitiz

ACTE SEGON

L'escena representa l pati i el frontis d'un hostal. El fons és un paisatge molt pintoresc. Al darrer terme s'ovira la silueta d'unes montanyes blaves que s'enlairen per damunt d'altres un xic més properes i més pujades de to. El segon terme, o siga la vessant d'aquestes montanyes, està molt ben conresat. Sembla talment una prada, d'un verd frescal i lluminós. Al fons, atravessant l'escena, hi ha la carretera am guarda-rodes i piles de grava. A l'esquerra, a primer terme, el frontis de l'hostal; al costat de la porta hi ha una finestra que dóna a la cuina, i una altra, a l'alçada de primer pis, plena de testos am clavellines, un ram de llorer sec, una ampolla amb oli d'herbes i una olla foradada pera niuar-hi els aucells. Davant del portal, ocupant la meitat de l'escena, s'enfila una parra ufanosa am molts

penjolls de raims verolats, a sota la qual hi ha una taula i dos bancs de fusta ja negrosos i esberlats d'estar a l'intemperie. A ran de la finestra de la cuina hi ha un pou del que s pot extreure aigua per medi de corriola i galledes. Els pilans d'aquest estan entortolligats per una enredadera d'eura. Per entremig dels pilans se veu un paller i algun arbre. Al costat del pou hi ha un pedriç tot ple de testos am rosers, clavellines i violers. A la dreta, una figuera am molt brancam que s'extén per l'escena. Repenjats a la soca, uns quants feixos de canyes seques. És al demati d'un dia d'estiu molt assoleiat.

ESCENA I

En Blai i l'Adriá

(En Blai està pouant una galleda d'aigua. Té l porró al costat del pou. Aprop de la taula hi ha una altra galleda de fusta. Apareix l'Adrià pel fons.)

ADRIÁ

Bon dia, Blai.

BLAI

Hola, noi! Què diem de bo?

Digitized by Google

ADRIÁ

Per ara, ja ho podeu veure. I vós?

BLAI

Trempat com sempre.

ADRIÁ

Me n'alegro.

BLAI

Acosta-m aquella galleda. *(Per la que hi ha aprop de la taula.)*

ADRIÁ *(donant-li)*

Teniu.

BLAI

Ah, ah! És fresca com una rosa. *(Per l'aigua que aboca a la galleda. Després hi posa l porró.)* Ho veus, home?... Quima! Quima!

QUIMA *(de dintre estant)*

Què vols?

BLAI

Vès.

QUIMA *(traient el cap per la finestra)*

Què hi ha? Ah! Tu, Adrià?

ADRIÁ

Hola, Quima!

BLAI

Fes-li esmorzar.

ADRIÁ

No; no us amoïneu, per mi.

QUIMA

I ara, tu, també! *(Desapareix.)*

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MENYS LA QUIMA

ADRIÁ

Vès ara per què...?

BLAI

Deixa, home!

(Curt silenci.)

ADRIÁ

Aont és la Nuria?

BLAI

Potser és a dalt.

Digitized by Google

(Surt la Quima am dos plats de terriça, dugues forquilles, un pa moreno i una ganiveta.)

ESCENA III

Els mateixos i la Quima

QUIMA

Apa: mentrestant llesqueu-vos pa, que desseguida porto lo demés.

BLAI

Tu: vès, arregla-ns una mica de ceba, unes quantes olives i, si pot ser, algun tomatec.

QUIMA

Està bé.

BLAI

Pera començar a fer rodar la mola.

QUIMA

Està bé.

(Sen va a la cuina.)

Digitized by Google

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MENYS LA QUIMA

BLAI *(llescant pa)*

Ah, ah!

ADRIÁ

Sí que triga la Nuria!

BLAI

Estigues pel menjar, home! Ja la veuras. Am quin humor t'hi presentaras, si encara no tens gens d'aliment al còs?

ADRIÁ

Es que...

BLAI

Deixa-t d'esques! Quina fal·lera!

ADRIÁ

No tant!

BLAI

Quan jo festejava am la Quima, em pots ben creure, no rompia mai el foc que abans no m'hagués atipat bé. L'estimació am gana... què vols que t digui?... no ha fet mai per mi.

Digitized by Google

(Apareix la Quima amb una plata plena de mongetes fregides i unes quantes costelles fetes a la brasa. A l'altra mà porta una amanida de ceba, tomatec i olives.)

ESCENA V

ELS MATEIXOS I LA QUIMA

QUIMA

Apa, ja està.

BLAI

Som-hi!... Té. *(Ofereix la plata a l'Adrià.)*

ADRIÁ

Preneu, home, preneu.

BLAI

Pren tu primer, que jo, quan en tinguis prou, faré canèt i nèt.

ADRIÁ

Doncs, teniu gana!

BLAI

Psè!... Encara, encara.

QUIMA

Ès un sac de mal profit.

BLAI

Sí. Què hi faras, si un hom és aixi? Apa, apa, sense por! *(Serveix a l'Adrià.)*

ADRIÁ

Prou, home!

BLAI

Atipa-t i amaga-t pa!

QUIMA

No us ho acabareu tot.

ADRIÁ

Prou, prou! *(Enretira l plat.)*

BLAI

I tu, que també has d'esmorzar?

QUIMA

No. Ja ho he fet.

BLAI

Veus, jo? Tot hi va! *(S'aboca tot el menjar.)* Té: ja pots rentar-la. *(Per la plata.)*

QUIMA

Que no tens gana, Adrià?

ADRIÁ

No gaire.

Digitized by Google

BLAI

Que no piques? Pren un tallet de tomatec.

ADRIÁ

Teniu raó. *(El pren.)*

BLAI *(donant-li l porró)*

I beu, de passada.

ADRIÁ

No tinc sèt, encara.

BLAI

Doncs, beuré jo. *(Beu refilant. Curt silenci.)*

QUIMA

I com xerrica! Prou! Prou, Blai!

ADRIÁ

Calleu, que l fareu ennuegar.

QUIMA

Apa, apa, quina manera d'alçar el colze!

BLAI *(deixant de beure)*

Ah, ah! Què ten sembla?

ADRIÁ

Quin halè teniu!

BLAI

I quina refilamenta! Apa, beu, que és fresc.

ADRIÁ

Vinga.

BLAI *(donant-li l porró)*

Té. A veure si aguantes gaire.

QUIMA *(fadigada)*

Ai, Senyor!

BLAI

Que ets mut? Que no hi fas un refilet, Adrià?

QUIMA

Vaia, que l faras riure i es tacarà!

BLAI

Amunt, amunt, noi! Apa, que és teu!

ADRIÁ *(rient i deixant de beure)*

Vatua l'home!

QUIMA

Té! Veus, poca solta? Tot l'has fet tacar.

BLAI

Oi, sí! *(Esclafint a riure.)* Tot el davant

Digitized by Google

t'has ensolfat. Bé: això rai, que a la bugada sen va!

QUIMA

Ho haguessis de rentar tu!

BLAI

Veus? Tu, am solfes, no saps refilar, i jo, sense, sí. No series pas bo per music.

ADRIÁ *(rient)*

N'hi ha un feix de vós!

BLAI

Aixi m'agrades!

QUIMA

Deixa-l estar, Adrià, que n'hi falta un bull.

BLAI *(brindant el porró a la Quima)*

Té, té: beu i calla.

QUIMA

Vés, troç d'ase!

BLAI

Apa, menja, Adrià: no t'adormis.

ADRIÁ

No us amoïneu.

Digitized by Google

BLAI

Noi, per tu faras, doncs.

QUIMA

Com les trobeu aquestes costelles?

BLAI

Bonès, bones. Es deixen menjar.

QUIMA

Digues, Adrià, digues: són tendres?

ADRIÁ

Sí, molt tendres: bona carn.

QUIMA

No són pas un xic crues?

BLAI

No: estan al punt. Una mica fumades, potser!

ADRIÁ

No, són fumades!

QUIMA

Aquest sí que en tot ha de trobar taps!

BLAI *(cridant el gat)*

Spsí! Spsí! Marruixa, marruixa! Aont és el gat?

Digitized by Google

QUIMA *(amb espontanitat)*

A la galleda.

BLAI

Mira, mira, que és de la broma!

QUIMA

Que ho sé jo ont és, el gat?

BLAI *(llença un òs de costella)*

Té: ja ho trobaran els goços.

ADRIÁ

Vaja, ja estic satisfet.

QUIMA

Voleu un raim?

ADRIÁ

No: jo no vui res més.

BLAI

No t sents am més coratge, ara?

ADRIÁ

Ja ho crec!

BLAI

Doncs, apa, que vingui la noia i garleu tant com volgueu. *(A la Quima.)* Ja pots treure tot això.

Digitized by Google

QUIMA

Ja va. *(S'endú ls plats i lo demés a la cuina.)*

BLAI

Encenem un radical. *(Se treu un cigarro dels petits.)* En vols un?

ADRIÁ

No, gracies.

BLAI

Tu mateix.

ADRIÁ *(després d'un curt silenci)*

I què se n'ha fet, de la Nuria?

QUIMA

No fa gaire que era aquí. *(La Quima desapareix.)*

ESCENA VI

ELS MATEIXOS I EN MINGO

MINGO

Nostramo?

BLAI

Què hi ha, Mingo?

Digitized by Google

MINGO

Que heu abeurat el bestiar?

BLAI

Sí.

MINGO

Així, res.

BLAI

Dóna-li una mica de gra.

MINGO *(tot anant-sen)*

Desseguida.

BLAI

Tu! Escolta.

MINGO *(girant-se molt decidit)*

Què mana?

BLAI

Que ja has esmorzat?

MINGO

Estona ha.

BLAI *(oferint-li l porró)*

Té, doncs: beu un trago.

Digitized by Google

MINGO

Visca!

BLAI

Beu!

MINGO

Vaia, bevem. *(Beu refilant.)*

BLAI *(a l'Adrià)*

Què tal? Eh? Què men dius d'aquest deixeble?

MINGO *(deixant de beure)*

Ha anat bé la passada?

BLAI

Molt. Apa: ves amb els animals.

MINGO

(Sen va, i a l'esser al fons retrocedeix.) Ah! Escolteu...

ADRIÁ

Au, a l'estable!

MINGO

Eh?... *(Mirant de reull a l'Adrià.)*

ADRIÁ

Apa, vés, beneit!

Digitized by Google

MINGO

A qui dius beneit, ximplet, més que ximplet?

BLAI (*reconvenint-lo*)

Mingo!...

MINGO

Aquest poca solta!...

BLAI

Que no vols callar, Mingo?

MINGO

No, que no vui callar! Primer reventaria! Torna-m'ho a dir, de beneit! Torna-m'ho a dir, maco! *(Provocant-lo molt indignat.)*

ADRIÁ

Vés, vés a parlar amb els senyorets, que t donaran *anguila!*

MINGO

I ben nèt que sí! Que t penses que són tant agarrats com tu?

BLAI

Vés-ten, Mingo, vés-ten!

MINGO

No men vui anar que no hagi cantat les quaranta an aquest presumit.

Digitized by Google

ADRIÁ

Te deixo estar per criatura!

MINGO

Perquè no tens coratge pera res. Ja ho saps que no ets ningú!

ADRIÁ

Llamp de Déu!...

BLAI

Vaia, Adrià!...

ADRIÁ

Vés-ten, si no vols que t faci un cap nou! Vés-ten!

MINGO

Que t'has cregut que perquè sóc pobre m'has de fer la llei com te dongui la gana? No, noi, no! Ja s'ha acabat la paciencia! I si tens rabia perquè les coses no t marxen prou planeres, mira, fes com jo: posa-t'hi sal.

ADRIÁ

Bé: què vols dir amb aquestes paraules?

MINGO

Ja ho saps lo que vui dir.

Digitized by Google

BLAI

Mingo, Mingo! Mira que si m fas enfadar...!

MINGO

Així: defenseu-lo!

ADRIÁ

Ja estas ben llest! *(Molt despreciatiu.)*

MINGO

Vés a explicar-ho a la Nuria, tot això que t'he dit! Corre! Que ella t'encoratgi!

BLAI

Marxa, marxa d'aquí, com una reïra!

MINGO

Ja men vaig, i ben depressa, perquè veig que encara m'entrebancaria.

BLAI

Apa!

MINGO

Endavant, hereu, endavant! Fes-los glatir força als pobres, am la teva guardiola! Ja ho sabem que és curulla de diners. Però, mira: jo n tinc una altra aquí *(senyalant al cor)* que vessa de goig i d'alegria.

Digitized by Google

ADRIÁ

Vés, noi, vés a la teva feina!

MINGO

Vaia, salut! *(Sen va rient amb ironia.)*

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MENYS EN MINGO

ADRIÁ

Que no l'heu sentit?

BLAI

Deixa-l estar, que no hi és tot.

ADRIÁ

Aquest noi té la llengua un xic llarga.

BLAI

Vaia, Adrià! Té, beu, home! *(Agafant el porró.)*

ADRIÁ

Ja n tinc prou.

Digitized by Google

BLAI

Que ets daixonses! Quina fadrinalla corre avui!

(Beu, refilant com abans. L'Adrià s queda amb el cap baix, molt pensatiu. Llarg silenci. Apareix la Quima esclafint de riure.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS I LA QUIMA

QUIMA

Que no ho sabeu? Que no ho sabeu?

BLAI *(a l'Adrià, deixant de beure)*

Eh, quina *musica?*

QUIMA

Que no ho sabeu?

ADRIÁ

Què?

BLAI

Digues.

QUIMA

Que la Nuria estones ha que és a dalt.

(Segueix rient.)

ADRIÁ

Ah! Era aquí?

BLAI

Què fa a dalt?

QUIMA

Mai ho endavinarieu. Pobra filla meva, que és ignocentona!

ADRIÁ

I per què no ve?

QUIMA

No l'he poguda fer baixar de cap de les maneres.

ADRIÁ

I això?

BLAI

Que esteu renyits?

ADRIÁ *(am molta naturalitat)*

Per mi, no.

QUIMA

Cah! Si no hi ha res de males cares. *(Amb expressió riallera.)* Ben al revés. Ai, Senyor!

Digitized

BLAI

I, doncs, què fa?

QUIMA

Està plorant com una Madalena.

ADRIÁ

Per què? Què té?

QUIMA

Res, res, la pobreta!

ADRIÁ

Per què plora?

QUIMA

Encara no ho endavines?

ADRIÁ

Oh! Què sé jo! Digueu.

BLAI

Vaia una altra paperera! Potser no ha esmorzat. *(Amb ingenuitat.)*

QUIMA

Calla, calla, beneitó! Vès per què voleu que plori, la criatura! Jo també vaig plorar com ella l dia que m van tirar la primera amonestació.

BLAI

Per xò ha de plorar?

ADRIÁ *(concentrat)*

Per xò?

QUIMA

I doncs! Us penseu quin cop és per una noia de la seva edat?

ADRIÁ *(am gran estranyesa)*

Ho dieu de debò, que plora?

QUIMA

Està desconsolada!

ADRIÁ *(separant-se, molt trist)*

No m'ho sé acabar!

QUIMA

I ara! Què tens, Adrià?

ADRIÁ

Re, re.

BLAI

Bo! Tu, també? A veure si se t'encomanaran les llagrimes!

Digitized by Google

ADRIÁ

Es que jo no estic per fer els ninots: m'enteneu?

BLAI

Què dius, home!

QUIMA

No sé pas de què te les heus!

ADRIÁ

Vosaltres no que no ho sabeu, però ella... M'hi jugaria l cap!

BLAI

Tu, Quima: que l'entens?

QUIMA

Jo, no. Adrià: explica-t, per l'amor de Déu!

BLAI

Sí, que s'expliqui.

QUIMA

Parla, home, parla!

ADRIÁ

La vostra filla no m porta estimació.

QUIMA

I ara! Què dius, home! Com vols que no t'estimi, si fas tant per ella? La vegessis plorar!

ADRIÁ

Plora perquè li sap greu d'estar compromesa. No sap com desempellegar-sen, de mi. Per xò plora, per xò!

QUIMA

No siguis tant ingrat!

ADRIÁ

Ingrat? Ja hi ha qui li agrada més que jo. Qui sóc jo? Un pagesot. Què volen dir les meves vinyes, els meus camps i totes les meves hisendes i la meva estimació, comparades amb un senyoret de Barcelona?

QUIMA

Però, què t'empatolles?

ADRIÁ

Sí, ja ho he dit i no men desdic. Mala negada facin tots els senyorets! Es clar: són més complimentosos i més fins que nosaltres. Els pagesos!... I an ella sembla que li escaiguin aquests mosquits. *(Am gran despreci.)*

BLAI

Qui? Ella? Cah!

QUIMA

Vès ara quina una se n'ha empescat!

BLAI

Una cosa és una cosa...

QUIMA

Ah, gelós!

ADRIÁ

Ja ho sentirem a dir.

BLAI

Tot just comencem i ja us-e les empreneu per aquests viaranys?

QUIMA

I al cap-d'avall per res.

BLAI

Per res: per una futesa. Aquest casament aviat semblarà la colla dels plora-miques.

QUIMA

I ben nèt que si!

BLAI

Ni que s tractés d'un enterro. No sé: jo no m'ho pendria tant a la valenta.

Digitized by Google

ADRIÁ

Oh, vós!

BLAI

Encara que m trobés al teu lloc. Vaia, vaia, no t'encaparris, que tindras una dòna lo que sen diu de tota la confiança. Jo ja voldria que siguessiu casats. El dia del casori!... Vès, enllestiu depressa! Quina xirinola farem! Oh, i ara que tenim uns caps de viram tant grassos que enamoren!

QUIMA

Si serà una festassa!...

BLAI

Aquest demati, aixi que m'he llevat, ja he conegut que la teca anirà bé.

QUIMA

I això? En què t'has fixat?

BLAI

Saps aquells dos pollastres tant buscadors de raons, aquells que l'altre dia van agarrar-se com dugues llagastes?

QUIMA

Si. Explica-t, cançoner! *(Fent veure que assent al bon humor den Blai.)*

Digitized by Google

BLAI

M'han donat una mala mirada que ja, ja!... Si arriben a veure-s'hi am cor, m'embesteixen! Semblava que m diguessin: «Ah, fart, més que fart! Com se tens menjaras!»

QUIMA *(posant-se a riure)*

Encara m faras riure!

BLAI

No són bromes, no! Adrià: que no rius? Mira la Quima, ai, la sogra! Mira com s'esclafeix, la toba! *(Rient a tot pler.)*

QUIMA

Sant ximplici!

BLAI

Que no t passa, hereu? Retorna-t, que no serà re! Vès: porta-li una mica de medecina, que potser es calmarà. Porta l porró, dòna!

QUIMA *(a l'Adrià)*

El vols, un traguet?

ADRIÁ

No estic pera beure.

BLAI

Vinga, vinga, que amb un tret... matarem dos tragos.

Digitized by Google

ADRIÁ

Quina rabia!

BLAI

Vés, crida a la noia. A veure si amb una miradeta...

ADRIÁ

No; no la crideu. Ja vindrà, si vol. I, si no, allà s'estigui. Fos aquell, no s faria pregar, no!

QUIMA

I deixa-l estar, an aquell! Quina deria t'ha agafat!

ADRIÁ

Fos aquell, us torno a dir!

BLAI *(dirigint-se poc a poc cap al fons)*

Bah, bah!

ADRIÁ

Que n'he sigut de bestia!

QUIMA

Pobra Nuria! Tant que t'estima!

ADRIÁ *(amb ironia)*

M'estima!

Digitized by Google

QUIMA

Sí.

ADRIÁ

Jo us dic que no! Potser m'hauria arribat a estimar...

QUIMA

Que vols que s corsequi?
(En Blai els escolta de mala gana.)

ADRIÁ

Ja fa temps que no m mira com me mirava. Vós ho sabeu: encara no m veia que tot ho deixava pera donar-me conversa. *(Molt despreciatiu.)* Però, d'ençà que van venir aquests senyorets...

QUIMA

No, home, no!

ADRIÁ

Us dic que sí. Si s'empolaina més pera fer més goig!

QUIMA

No: això són cabories teves.

Digitized by Google

ADRIÁ

Serà lo que s vulgui; pero jo no consento que ningú s burli de mi.

QUIMA

I qui sen burla?

ADRIÁ

Ella. Que no m'enganyi, que no m'enganyi!

BLAI

Ai, ai, quina nuvolada!

ADRIÁ

Vós, Quima, atrafegada am les feines de la casa, no veieu certes coses.

QUIMA

Encara vindras a dir que no m cuido de la meva filla!

BLAI

Deixa-men anar, que la cosa s'embolica.

ADRIÁ

No vaig tant amunt.

QUIMA

I doncs?

Digitized by Google

ADRIÁ

Vós no m negareu que la Nuria no m porta voluntat. Si men portés, no parlaria com parlo.

QUIMA

Faries lo mateix. Desgraciat del que sent gelosia!

ADRIÁ

Gelosia? No és gelosia, no. Ho veig clar, n'estic segur. Però no serà, no serà!

BLAI

Vaia: ja us ho fareu.

(Sen va per l'esquerra del fons.)

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MENYS EN BLAI

QUIMA

Què és lo que veus clar? Explica-t.

ADRIÁ

Que l carro m va pel pedregal.

QUIMA

Justament ara?

ADRIÁ

I tot per culpa vostra.

QUIMA

Per culpa meva?

ADRIÁ

Sí.

QUIMA

Per què ho dius? En què t fixes?

ADRIÁ

Em fixo en moltes coses.

QUIMA

A veure, digues.

ADRIÁ

Si vós haguessiu sigut franca quan els meus pares us van venir a demanar la Nuria, avui jo no m queixaria.

QUIMA

No t'entenc, creu-me, Adrià; no t'entenc.

ADRIÁ

Prou que m'enteneu! Ja ho veig jo que m'enteneu! *(Am molta ironia.)*

Digitized by Google

QUIMA

En bona fe, Adrià.

ADRIÁ

La xicota no m volia.

QUIMA

Que sí!

ADRIÁ *(imperiós)*

Que no!

QUIMA *(persuasiva)*

Que sí!... Què sabia ella? *(Transició.)*

ADRIÁ

Vós la vareu pregar pera que m volgués. Fins la vareu amenaçar!

QUIMA

Mentida! Qui t'ho ha dit això?

ADRIÁ

Deixeu-ho estar qui m'ho ha dit. Tard o d'hora, tot se sap. Jo m creia que m'estimava, i de tant veure-la i parlar amb ella, és clar, li he posat aquest afecte. Ara, per més que vulgui, no men puc distreure: ja la tinc aferrada aquí dins... I la vui pera mi, costi lo que costi! I ho serà!

Digitized by Google

QUIMA

No ho ha de ser!

ADRIÁ

Jo veig que ella i el senyoret s'enraonen molt, riuen molt, mentres jo callo i em migro.

QUIMA

No n pensis mal del senyoret. És molt bo. I am tant temps d'estar am nosaltres pot dir-se que ja ns mira com de familia.

ADRIÁ

Serà tant bo com vós volgueu, però lo que és am mi no s porta pas gens bé... I que vagi alerta, que no s torbi! Jo també ho sóc, de bo; però quan les sangs me pugen al cap...

QUIMA

Vaia, vaia, no siguis aixi.

ADRIÁ

És que començo a perdre la paciencia.

QUIMA

No sé com ets, també! Creus tu que la Nuria s'atreviria a faltar-te? No li facis tant poc favor, home! *(Transició.)* Ah! Que sereu

Digitized by Google

ditxosos! Quan tingueu un fill... tant hermós que serà!... Com vols... no comprens?... com vols que la Nuria estimi a un senyor, per bo que sigui, si per ella tampoc faria? No, home, no! Treu-t'ho del cap. Allò de que una noia és pera un rei, són falornies. Les noies, pera ser ben felices, s'han de casar amb un del seu braç: classe am classe.

ADRIÁ

Però mireu que si ell s'està en aquesta casa...

QUIMA

Què vols dir?

ADRIÁ

Que?... Vaia, que jo no li vui veure més!

QUIMA

No siguis tant gelós!

ADRIÁ

Gelós, gelós!... L'heu de treure, Quima, l'heu de treure. Creieu-me!

QUIMA

Que aviat ho tens arreglat!

ADRIÁ

O ells o jo: trieu.

Digitized by Google

QUIMA

Com els ho dic?

ADRIÁ

De la manera que trobeu millor. Si no sen volen anar a les bones, ja ls treuré jo a les males.

QUIMA

Espera uns quants dies.

ADRIÁ

Ja no puc aguantar més.

QUIMA

(després d'una petita lluita am si mateixa)

Els treuré, doncs.

ADRIÁ

Avui séns falta.

QUIMA

Sí.

ADRIÁ

No ho allargueu pas!

QUIMA

Ah, gelós!

Digitized by Google

ADRIÁ

Deixeu-ho córrer.

QUIMA

Quins papers!

ADRIÁ

Prou! Quedem en que ls treureu?

QUIMA

Sí, home, sí! Ai, alabat siga Déu! Si no estimessis, no les faries aquestes rareses. Nuria, Nuria! *(Cridant.)*

ADRIÁ

Deixeu-la estar.

QUIMA

Com! Que no la vols veure?

ADRIÁ

Sí. Però...

QUIMA *(tornant a cridar)*

Nuria! Nuria!

NURIA *(de dins estant)*

Què mana, mare?

QUIMA

Baixa, tonteta, baixa! Cuita! No siguis aixi, filla. I ara *(a l'Adrià)* que no us feu mal posat.

ADRIÀ

Oh! Per mi...

QUIMA

Ès que, si no, renyirem.

ADRIÀ

Jo...

QUIMA

Mira-te-la.

(Apareix la Nuria amb el cap baix. S'atura al llindar de la porta.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS I LA NURIA

NURIA

Què mana, mare?

QUIMA

Vine, tonteta, vine!

ADRIÁ

Sembla que t faci pena.

QUIMA

Que no veus l'Adrià? Vaia, vaia, no siguis paperera. Vès per què has de plorar!

NURIA

No, no ploro pas.

QUIMA

Ai, mentidera! *(Rient.)* Diu que no plora. *(Agafant-la per la cara i aixecant-li l cap.)* Mira, mira, Adrià! No plora, no, i té ls ulls plens de llagrimes!

NURIA

No pas ara: ja m'ha passat.

QUIMA

Millor, dòna, millor!

ADRIÁ

Nuria!

QUIMA

Tant alegres que tots estem, i tu tant trista! No sé per què.

NURIA

Què hi fa?

QUIMA

Res; però no veus que no m'agrada que estiguis així? Te vui veure contenta... Riu, riu, que és hora d'alegria!

NURIA *(amb ironica tristor)*

D'alegria?

QUIMA

Sí. No faltaria més!

NURIA

No ho sé si és hora d'alegria!

QUIMA

Es clar!

NURIA

No pas pera tot-hom.

QUIMA

Pera tot-hom, de segur que no. Pera tots els de casa... Pera tu, pera l'Adrià, pera mi.

ADRIÁ *(am molt sentiment)*

No pas pera mi!

QUIMA

Com? Ja hi tornem? Tu, també?

Digitized by Google

ADRIÁ

Es que... No la veieu, Quima? Ni m mira!

QUIMA

Sen dóna vergonya. *(Acaronant-la am tendresa.)* Oi, filla, que ten dónes vergonya?

NURIA

Vergonya?... *(Amb ironia trista.)* Si, si, men dono vergonya. *(Volent anar-sen.)*

QUIMA

Pobreta!

ADRIÁ *(quasi amb ira)*

Nuria! Mira-m, mira-m!

QUIMA

Que no ho sents?

ADRIÁ

Tant aviat ja m'has avorrit?

QUIMA

No t'ha avorrit!

ADRIÁ

Nuria!

Digitized by Google

NURIA

Què vols?

ADRIÁ

Per què no m mires? Què t'he fet? De què t queixes?

NURIA

De res... de res, Adrià.

ADRIÁ

Per què m fas aquest posat?

NURIA

Ai, Adrià!

ADRIÁ

Què? Parla.

QUIMA

Ah! Té un cor de cera!

ADRIÁ

Jo no entenc de què se les heu! No sé què tinc de fer pera acontentar-la. Demana, demana. Què vols? Digues.

NURIA

Res, res.

QUIMA

I, doncs, per què no fas com nosaltres?

NURIA

Vosaltres... vosaltres...

QUIMA

Sí. No veus jo que alegra estic?

ADRIÁ

Lo que és ella...

QUIMA

Que t penses que no t mira? No? Si quan tu estas distret no t treu la vista de sobre. Quina fal·lera! Com t'estima! Per xò no t'ho demostra com tu voldries. Les que no estimen sí que ho fan així: tot lo dia fingeixen, les falses!

NURIA

(molestada per les paraules de sa mare)

Mare!

QUIMA

Vaia, vaia, Nuria: entre poc i massa! Aon vas?

NURIA

Deixeu-me.

Digitized by Google

QUIMA

Vine aquí! Vine!

NURIA

Vui estar sola. No tinc ganes d'enraonar. *(Es detura. L'Adrià sen va cap al fons de l'escena, tapant-se la cara am les mans.)*

QUIMA

Veus, veus? Ja has fet enfadar a l'Adrià. Pobre! Vaia uns papers de fer!

NURIA

Pitjor pera ell.

QUIMA

Carrinclona, més que carrinclona!

NURIA *(suplicant)*

Mare!

QUIMA

Mare! *(Escarnint-la.)* No ten dónes pena, tant gran? Vès, perquè s'ha de casar! Fugiu, correu-hi tots! Mare de Déu! L'han tirada trona avall! Que t'has fet mal, per ventura? Quantes noies poguessin plorar amb els teus ulls! Ja té raó l ditxo: «la mar, quant més

Digitized by Google

té, més brama». I tu, Adrià, què fas aquí com un enza? Diga-li alguna cosa; tira-li forces amoretes. No veus que és tant jove, pobreta!

ADRIÀ

Quima...

QUIMA

Vaia un parell n'hi ha de vosaltres dos! Ah, que n porteu de joguines i dolçures amagades en els vostres cors! I que follies! Oi?

NURIA *(inconscientment, quasi d'esma)*

Oh! Qui ho sap?

QUIMA

Heu de ser més feliços! Sí que sereu feliços! Apa, mireu-se i feu les paus desseguida. Les paus? *(Molt riallera.)* Que m'empatollo ara? No heu renyit pas, veritat?

NURIA

No.

QUIMA

Ja veuras, Adrià, quin vestit més bufó que durà l dia del casori! Serà més maca! Que ja has anat a emprovar-tel?

Digitized by Google

NURIA

Si.

QUIMA

Que t'està bé?

NURIA

La tia diu que sí.

QUIMA

No t'ha d'estàr bé!

(Apareixen en David i l'Arcadi, amb els quadros, els cavallets i demés objectes de pintura.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EN DAVID I L'ARCADI

ARCADI

Déu los guard.

QUIMA

Ah! Vostès? Tan aviat?

DAVID

No s pot treballar. Cau un sol que crema!

(La Nuria s'està aprop del pou mirant dissimuladament an en David. L'Adrià contempla an en David i a la Nuria am molta gelosia.)

QUIMA

Que volen esmorzar?

ARCADI

Sí; jo, sí.

DAVID

Jo encara no. No tinc gaire gana.

QUIMA

Malament.

ARCADI

Ja l'avisarem, doncs.

QUIMA

D'aquí una estoneta, veritat?

DAVID

Sí, senyora.

(Apareix en Blai pel fons.)

ESCENA XII

ELS MATEIXOS I EN BLAI

BLAI

Com estem? Ja ha passat la tamborinada?

QUIMA *(am regany)*

Calla, si vols!

BLAI

Muixoni! *(An en David i l'Arcadi.)* I, doncs, què hi ha de bo?

DAVID

Res de nou.

BLAI

Que ja han esmorzat?

DAVID

No encara.

BLAI *(a la Quima)*

Tu: què fas aquí parada?

ARCADI

Volem esperar una estona.

Digitized by Google

BLAI

Ah, ja! Perquè... daixonses. Noia: vés, respalla-m el gec nou, que m mudaré.

(La Nuria desapareix cap a la cuina.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MENYS LA NURIA

QUIMA

I ara t'has de mudar? Que no pots esperar en 'vent dinat?

BLAI

Feina feta no té destorb.

QUIMA

Que has de ser aviat al cafè?

BLAI

Es clar! Com cada festa. Ah, quina *manilla* s prepara!

QUIMA

Quan tinguin gust, ja m'avisaran.

ARCADI

Sí. Dongui-ns una mica d'aiguardent pera beure un gotet d'aigua.

Digitized by Google

QUIMA

Prou. *(Sen va a la cuina pera tornar desseguida.)*

BLAI *(a la Quima)*

De la dolça, eh?

QUIMA

Vaia!

BLAI *(anant a póuar aigua)*

Doncs, apa!

ARCADI

Deixeu: ja la pujaré jo.

BLAI

Fugi! I ara!

(Surt la Quima amb una ampolla d'aiguardent i dos gots.)

QUIMA

Si són servits. *(Se n'entorna.)*

ARCADI

Molt bé. *(Posa aiguardent als gots)*

(En Blai, amb un gerro que hi ha aprop del pou, serveix aigua an en David i a l'Arcadi.)

Digitized by Google

BLAI

Apa, beguin, que és gelada. *(En David i l'Arcadi beuen.)* Què tal? Què ls en sembla?

DAVID

Magnific!

BLAI

Pera preparar el ventrell no hi ha un millor.

QUIMA *(de dins estant)*

Blai!

BLAI

Ja va.

QUIMA *(també de dins estant)*

Vès, que tens el gec amanit.

BLAI

Ja vinc. Reposin, mentrestant, que la Quima ja ls prepara l'esmorzar.

DAVID

No s'amoïnin per nosaltres.

BLAI

Bé, bé. Vaig a arreglar-me un xic.

(Sen va.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS. AVIAT LA NURIA

ARCADI

Què fem?

DAVID

Espera-t.

ARCADI

Vols que pugi a endreçar això? *(Per les teles i demés objectes.)*

DAVID

Si.

(L'Arcadi va a endreçar-ho tot a dins. Torna la Nuria amb unes estovalles blanques. Para la taula. Entra i surt diferentes vegades, portant lo menester pera preparar l'esmorzar. En David s'està recolzat a la barana del pou, mirant distretament al fons. L'Adrià, a un extrem oposat, observa sense dir res. La Nuria va a pouar aigua pera posar el vi en fresc.)

NURIA *(am molta delicadesa)*

Vol fer el favor?

Digitized by Google

DAVID

Ah! Sí. Per tot faig nosa. *(Se separa del pou tot aixugant-se les mans.)*

NURIA *(am somriure trist)*

No.

DAVID

Que és pera nosaltres, Nuria?

NURIA

Sí, senyor.

(Silenci. La Nuria va pouant l'aigua molt a poc a poc.)

ADRIÁ

Nuria: què fas? *(Molt concentrat.)*

NURIA

Què hi ha?

ADRIÁ

Que no pots?

NURIA

Sí. No haig de poder!

ADRIÁ

Doncs, apa, enllesteix.

NÚRIA

Bé. *(Curt silenci.)*

ADRIÁ *(volent fer-la retirar del pou)*

Vés, vés: ja ho faré jo.

NURIA

Aparta-t! Aparta-t! *(Acabant de pujar la galleda.)*

ADRIÁ

Gracies a Déu!

NURIA

Té, veus? Ja està.

ADRIÁ

No sé per què gansoneges tánt.

NURIA *(fent un sospir)*

Ah!

ADRIÁ

Què tens?

NURIA

Res, res.

(Aboca l'aigua a la galleda. Torna l'Arcadi.)

Digitized by Google

ESCENA XV

ELS MATEIXOS I L'ARCADI

ARCADI

Ja ho tens tot endreçat.

DAVID

Bé.

(Apareix en Blai, am barretina morada i el gec nou.)

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS I EN BLAI

QUIMA *(de dins estant)*

Nuria!

NURIA

Ja vinc, mare. *(Sen va).*

BLAI

Ah, ah! *(Pel gec que porta.)* Què ls en sembla?

ARCADI

Renoi! Veig que encara feu goig.

BLAI

Es clar! Amb els guarniments nous quina bestia vol que no n faci?

ARCADI *(rient)*

Que sou trempat!

BLAI

No ho sé, pobra gent! Ai, ai! Que encara no ls ha fet l'esmorzar aquella? *(Cridant.)* Quima! Quima!

DAVID

No portem pressa. Jo no tinc gaire gana.

BLAI

Ja tornem amb allò de temps endarrera! Ara que ja s'havia posat del tot bé! Apa, apa, a menjar i fòra compliments! *(Tornant a cridar.)* Quima! Quima!

DAVID

No la destorbeu.

(Apareix la Quima.)

Digitized by

ESCENA XVII

ELS MATEIXOS I LA QUIMA

QUIMA

Què hi ha? *(Mira a l'Adrià am recel, visiblement amoïnada.)*

BLAI

Vès.

QUIMA

Què hi ha?

BLAI

Que no serveixes als senyorets?

QUIMA

Sí, home, sí.

BLAI

Apa, enllesteix.

QUIMA

Ja sen cuida la noia.

BLAI

Ah! I tu, Adrià, que fas tant callat?

ADRIÁ

Jo rai! *(No s'ha mogut del mateix lloc aont era de primer.)*

BLAI

Acosta-t, home!

ADRIÁ

No, ja estic bé.

BLAI

Tu mateix.

(L'Adrià, sense moure-s del seu lloc, fa signes a la Quima pera que compleixi lo convingut anteriorment amb ell de treure an en David i l'Arcadi.)

QUIMA

(Després d'una petita lluita am si mateixa, se dirigeix an en David i l'Arcadi pera dir-los molt pausadament:) Ara que estem tots reunits, voldria parlar-los d'una cosa. No s'ho prenguin a males. Això si que m sabria greu.

DAVID

Digueu.

QUIMA

És que...

Digitized by Google

DAVID

De què s tracta?

BLAI

Què vas a dir?

QUIMA

(am pausa i com dolguent-li)

Ja saben vostès que aquí, en aquesta casa, sempre sels ha apreciat.

DAVID

De lo que estem molt agraits.

QUIMA

Pel nostre gust... comprenen?...

(L'Adrià no deixa de fer-li signes am més insistencia cada vegada.)

ARCADI

Expliqueu-vos.

QUIMA

Nosaltres no voldriem que se n'anessin mai...

DAVID

Gracies.

QUIMA *(no gosant parlar)*

Però...

DAVID *(molt natural)*

Digui, digui.

QUIMA

Vostès ja s faran carrec. Dos joves com vostès... tant temps aqui... havent-hi una noia fadrina...

DAVID

Que no és un hostal això?

QUIMA

Sí; però no més que pera passa-volants. La gent... ja sap vostè com és la gent... en tot ha de dir la seva. I seria molt trist que, sent tant bons com vostès són, haguessin de veure-s criticats. *(Am gran prec.)* Jo li demano per favor, senyoret David, que deixi aquesta casa. Faci-ho per la tranquil·litat de la nostra filla! No vulgui que sigui bescantada!

DAVID

(a punt de perdre la serenitat)

Miri, senyora Quima...

ARCADI *(interrompent-lo)*

És clar, home, anem-sen!

DAVID

Vostè, en aquests moments, sofreix molt.

Digitized by Google

Vostè no sent lo que diu... Vostè no ho ha pensat mai... Es veu obligada... No és vostè la que parla. *(Am molta intenció.)*

ADRIÁ

(cridant, tot plantant cara an en David)

Que tants romanços!

DAVID

Sou vós el qui desitja que men vagi.

ADRIÁ

Sí, sóc jo! Què vol dir amb això?

DAVID

Vui dir que no me n'aniré!

ADRIÁ

Que no se n'anirà? Jo len treuré per força!

DAVID

Us dic que no me n'aniré! *(Am molta valentia.)* Jo, aquí, hi tinc més drets que vós.

ADRIÁ

Li dic que se n'anirà ara mateix!

DAVID

Doncs, ja ho veieu: m'hi assec. *(S'asseu.)*

Digitized by Google

ADRIÁ

(anant a abraonar-se an en David)

Llamp de Déu!

QUIMA

Adrià!

(La Quima i en Blai detenen a l'Adrià.)

ADRIÁ

Deixeu-me! Deixeu-me!

BLAI

Què vas a fer?

ADRIÁ

Deixeu-me, us dic! *(An en David.)* A fòra, si no vol morir!

DAVID

Ja us he dit que no me n'aniré.

QUIMA *(suplicant)*

Fugi!

DAVID

No!

ARCADI

Anem!

Digitized by Google

ADRIÁ

A fòra, li repeteixo!

(Surt la Nuria, i am gest heroic i veu valenta, crida, fòra de si:)

NURIA

No! No vui que sen vagi, en David! No pot anar-sen!

(Tothom queda sobtat, cor-pres d'estranyesa.)

TELÓ RAPID

ACTE TERCER

L'escena representa la cuina-menjador de l'hostal. Al fons hi ha un portal i una finestra que donen al pati. En l'angol de l'esquerra hi ha una ampla llar de foc, am xemeneia de campana, i a continuació, fins arribar a sota la finestra, l'aiguera i els fogons. Tant als escudellers com a les parets hi han molts plats i plates antigues, caceroles i paelles d'aram i altres objectes propris d'una cuina. El sostre és fet de voltes de pedra emblanquinada, del qual ne pengen forcs de cebes, enfilalls de tomatecs, un espanta-mosques i un quinqué molt senzill, amb el pampol ben ample. A la dreta, a segon terme, hi ha una escala d'obra, que comunica als dormitoris. A primer terme, també de la dreta, hi ha una porta amb uns goigs *enganxats en un plafó. A l'esquerra, una altra porta que dóna a una de les dependencies de l'hostal. Entre aquesta porta i la llar de*

foc hi ha una gerra molt gran, com les de posar-hi oli. A la dreta del fons, una pastera, i al costat de l'escala una taula, amb un pa i un ganivet al damunt. En un fogó, una olla gran, amb aigua que bull. Per tota l'escena, convenientment repartides, diverses cadires i un banc de fusta. El paisatge està tot banyat de llum. Es aprop de mig-dia.

ESCENA I

En Blai i l'Adriá

(Asseguts a prop de l'escala.)

BLAI

Bé, veuras: per xò no t'encalabrinis, que tot s'arreglarà.

ADRIÁ

Blai, ja és tard.

BLAI

I deixa-ho anar! Si ara ja comences a pendre les coses aixi, què faras demà que siguis casat!

ADRIÁ

Quan sigui casat!

Digitized

BLAI

I és clar! No t'hi enfondis en lo d'aquest món, que qui dia passa, any empeny. Fes com jo: tranquil·litat i bons aliments. La qüestió és viure.

ADRIÁ

Estic cego de rabia!

BLAI

Vès de què fas cas, tu, també! Allò no ha sigut més que una criaturada.

ADRIÁ

Ja... Una criaturada!

BLAI

Sí, home, sí... Vaia, vaia, deixa-ho córrer, que fet i fet no serà res.

ADRIÁ

Jo crec que serà massa.

BLAI

La Nuria... m'entens?... la Nuria, com que no té malicia...

ADRIÁ

Sempre m'ho vaig pensar que aquests ditxosos senyorets serien la meva desgracia!

BLAI

Anem, anem a donar un volt.

ADRIÁ

No m vui moure d'aquí que no vegi a la Nuria. Necessito parlar amb ella.

BLAI

Anem, home, que estas molt espès de cap. Jo no sé com sou fets!

ADRIÁ

És que...

BLAI

No siguis toçut! Anem.

(Desapareixen per l'esquerra del fons, tot enraonant.)

ESCENA II

En David i l'Arcadi

(Després d'un curt silenci, en David i l'Arcadi baixen per l'escala. Vénen de la seva cambra.)

ARCADI

I ara, noi, què determines?

Digitized by Google

DAVID

Ja ho veuras.

ARCADI

No tens caracter tu pera tractar am dònes. Si jo m trobés en el teu cas, aviat ho tindria resolt.

DAVID

Què faries?

ARCADI

Tocar el dos: vès què faria! No m'adormiria pas. I si la noia plora, que plori. Ja li passarà!

DAVID

Tindries valor pera fer-ho?

ARCADI

Quin recurs em quedaria?

DAVID

I podries anar-ten, deixant aquí, perduda, la teva il·lusió, la teva vida, tot?

ARCADI

Vaia una dòna més estranya! Vès qui li feia dir res! *(Molt baix i amb intenció.)*

Digitized by Google

DAVID

Millor que hagi obrat aixi.

ARCADI

Sí, millor. A veure com ten surts d'aquest embolic.

(Curt silenci.)

DAVID

Estic decidit.

ARCADI

A casar-te amb ella?

DAVID

A casar-me o a lo que sigui.

ARCADI

Però, faras aquest disbarat?

DAVID

De què dius disbarat?

ARCADI

Mira que la teva familia...

DAVID

Que surti lo que vulgui.

Digitized by Google

ARCADI

Deixa-la estar an aquesta xicota: no la perjudiquis més. Creu-me.

DAVID

Calla, calla.

ARCADI

No veus que està a punt de casar-se? Deixa-la, home, deixa-la! No la facis una desgraciada!

DAVID

Per xò no men vaig.

ARCADI

Pensa que l'Adrià...

DAVID

Tant se m'endona d'ell.

ARCADI

Prou que s veu.

DAVID

No tinguis por.

ARCADI

Oh! Noi: la por guarda la vinya.

(Pel fons esquerre apareix en Mingo, corrent adalerat.)

ESCENA III

Els mateixos i en Mingo

MINGO

Hola!

DAVID

Què hi ha, Mingo?

MINGO

Senyoret, senyoret! Marxi, fugi desseguida!

DAVID

Per què? Què passa?

ARCADI

Ai, ai la mare!

DAVID

Vaia, explica-t.

MINGO

No s torbi, cregui-m; no s torbi.

ARCADI

Si jo també li dic. I com si res!

Digitized by Google

MINGO

És que l'Adrià no hi veu de gelosia!

ARCADI

I això?

MINGO

No va de broma, no! No sen fii! Miri que li farà una mala jugada! Ara mateix l'he sentit que deia an en Blai: «Si no sen va d'aquesta casa i del poble, el mato».

DAVID

Bé, bé: no serà tant.

MINGO

Vostè prengui-s'ho com vulgui: jo l'aviso.

DAVID

Gracies, per xò.

MINGO

Espavilis.

DAVID

No passis ansia.

MINGO

Si vol res de mi, disposi.

DAVID

Bé, Mingo, bé.

MINGO

No vagi de refiat, cregui-m.

DAVID

Entesos.

MINGO

Disposi, eh? *(Se n'entorna per out ha vingut.)*

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MENYS EN MINGO

ARCADI

Veuras: no romancegis.

DAVID

Deixa, home!

ARCADI

Oh! Per mi, rai.

DAVID

Fóra ser molt covart.

ARCADI

Just! Ves-ho agafant així.

DAVID *(després d'un moment de reflexió)*

Vés: digues an en Mingo si pot enganxar la tartana.

ARCADI

Gracies a Déu!

DAVID

I, després, vés a despedir-me del senyor Robert. Diga-li que un cas urgent... que... En fi, que aviat tornarem.

ARCADI

Me n'hi vaig. Que enllesteixis, eh? *(Sen va per la dreta del fons.)*

(Seguidament apareix la Nuria per la primera porta de la dreta.)

ESCENA V

LA NURIA I EN DAVID

DAVID

Ah! Tu?

NURIA

Senyoret...

Digitized by Google

DAVID

No m diguis senyoret. Aixeca l cap i mira-m de fit a fit!

NURIA

No m'abandoni!

DAVID

Què dius! Abandonar-te! Jo abandonar-te!

NURIA

No m deixi, que m moriré!

DAVID

Com vols que t deixi, si sense tu no viuria! Si amb el teu parlar dolç i amb el teu somriure m'has tornat a la vida! Deixar-te! Tu no saps encara de la manera que jo t'estimo! No ten pots fer carrec!

NURIA

Què seria de mi si vostè m'abandonava?

DAVID

M'has cuidat tant bé, m'has ajudat tant a fugir de la mort!

NURIA

Ho diu de cor tot això?

Digitized by Google

DAVID

Al cap de poc temps de ser aquí, ja vaig animar-me. Més que l'exuberancia d'aquesta Naturalesa, has sigut tu qui m'ha retornat les forces perdudes. I vols que t deixi, si en tu he fixat totes les meves il·lusions, totes les meves esperances!

NURIA

Oh! Parli, parli! Que m'agrada sentir-lo!

DAVID

No m tractis de vostè.

NURIA *(vergonyosa)*

Estic tant avesada a tractar-lo així!

DAVID

Doncs jo no vui que m guardis aquest respecte. Diga-m de tu, Nuria; diga-m de tu.

NURIA

Més endavant ja ho faré.

DAVID

No: ha de ser ara, ara mateix...

NURIA

No t sabrà greu després?

Digitized by Google

DAVID

Què?... *(Rient)* Veus? Ja t'ha escapat.

NURIA *(am candidesa)*

Que no!

DAVID

Així, així, hermosa meva!

NURIA

M'estimaras sempre?

DAVID

Sempre, sempre! Oh! Que sóc feliç!... Quin esborronament d'alegria sento al fons del cor!... Que jove i fort me trobo i am quina serenitat l'espero l meu demà!

NURIA *(am sentiment)*

El teu demà!

DAVID

Estas decidida a tot?

NURIA

Sí, sí, a tot!

DAVID

Tu m comprens, Nuria?

Digitized by Google

NURIA

Sembla que sí. No sé com explicar-ho. Si no fos tant costós de dir lo que tinc al pensament!... Tot lo més bo se m'hi queda. Ai, David, que degraciat te faré!

DAVID

No ho creguis, Nuria. Aprop teu, el meu cor enamorat projectarà enfòra les seves resplendors més pures, i ja veuras com el nostre amor florirà. Quina joia, Nuria, quina joia quan te vegi amb el nostre primer fill als braços! Cantem el goig pel fruit! Cantem la vida!

NURIA

Al sentir-te sembla que s desperti la meva ànima.

DAVID

Com m'encises parlant-me així! Qui pogués tenir la força de voluntat d'un heroe pera dur-te triomfalment per entremig d'aquest món d'ànimes mortes!

NURIA *(amb esclat de goig)*

Oh!

DAVID

Segueix-me, segueix-me sempre. La felicitat ens crida.

NURIA

Pobres de nosaltres! Tothom ens anirà contra.

DAVID

Contra tots, doncs! Segueix-me, que t moriries, i jo no vui que moris.

NURIA

I els meus pares?... No, David, no puc deixar-los.

DAVID

No veus que ells són els primers que t lliguen?

NURIA

Pobrets! De tant que m'estimen.

DAVID

La teva mare t'obligarà a casar-te amb aquell.

NURIA

Ah! No, això no ho lograrà mai! De primer...

DAVID

Preferiras morir-te.

Digitized by Google

NURIA

Sí. Jo no puc enganyar a ningú.

DAVID

I, doncs, què esperes aquí? La mort?

NURIA

No, no! Vui viure, vui viure enamorada!

DAVID

Segueix-me, doncs, lluny, ben lluny!

NURIA

Sí que t seguiré!

DAVID *(abraçant-la)*

Oh Nuria meva!

NURIA *(plorant d'alegria)*

David! David!

DAVID

Vés, prepara-t pera fugir... Ja vinc desseguida...

NURIA *(am l'ànima enamorada)*

David!

DAVID *(fent-li un petó)*

D'aquí després.

NURIA

Sóc teva, tota teva!

(En David sen va per l'escala. La Nuria queda mirant-sel. Pel fons apareix la Quima.)

ESCENA VI

La Nuria i la Quima

QUIMA

Nuria.

NURIA

Què mana?

QUIMA

Vine. Acosta-t, acosta-t.

NURIA *(acostant-se poc a poc)*

Què voleu?

QUIMA

Què has fet, infeliça?

Digitized by Google

NURIA *(abraçant-la i fent-li petons)*
Mare, mareta meva!

QUIMA
Com parles!

NURIA *(una estona torbada)*
Oh!... Jo...

QUIMA
Vaia, explica-t.

NURIA
No sé què dir-vos.

QUIMA
Què ha sigut alló?

NURIA *(maquinalment)*
Què?

QUIMA
Per què ho has dit?

NURIA
Oh! Què sé jo!

QUIMA
Confessa-m'ho tot. Què t'amoïna? Parla!

NURIA

No puc! No puc, mare!

QUIMA

Per què davant de l'Adrià i de tots nosaltres has dit aquelles paraules an el senyoret? Eh? Per què les has dites?

NURIA

Aquelles paraules?

QUIMA

Que potser heu tingut alguna cosa am l'Adrià?

NURIA

No, mare, no. No hem tingut res.

QUIMA

I, doncs, per què t'ha vingut aquella pensada? Que ja no l vols? Que ja no l'estimes?

NURIA

Jo...

QUIMA

Digues.

NURIA

Mai l'he volgut. Mai l'he estimat.

Digitized

QUIMA

Deixa-t de tonteries i pensa sempre en ell.

NURIA

No, no: no vui pensar-hi més!

QUIMA

Com?

NURIA

L'Adrià... ja no pot ser pera mi.

QUIMA

Què?

NURIA

Ni jo puc ser seva!

QUIMA

Per què?

NURIA

Ell... ja no m pot volguer, ni vui que m vulgui.

QUIMA

No?

NURIA

Quines coses passen en la vida! Jo no sé

pas com dec ser feta, però veig que no sóc com les altres noies.

QUIMA

Què vols dir, filla meva?

NURIA

Tinc uns pensaments devegades! *(Posant-se les mans al cap.)* No sé explicar-me. Jo visc d'una altra manera que vosaltres. No m vui vendre... No vui ser esclava.

QUIMA

Però, què dius ara!

NURIA

Jo vui estimar!

QUIMA

Qui t'ho priva?

NURIA

Vós, el pare, tothom!

QUIMA

Nosaltres?

NURIA

Sí. Jo us vaig dir que no l volia, a l'Adrià.

Digitized by Google

QUIMA

Tu no saps lo que t convé!

NURIA

Potser no... Però no m'ho podeu trobar vosaltres.

QUIMA

Oh! Com t'has tornat!

NURIA

Jo, sense estimar, em moriria, mare, que ho necessito. I l'Adrià no m'agrada, no!

(Plora.)

QUIMA

Què té de despreciable? Que no és un bon partit? Si totes les noies del poble te l'envegen! Tanta sort que Déu t'ha donat, i tu ni n fas cas. Tonta! Un hereu tant ric! Tant que t'estima!

NURIA

Pitjor pera ell.

QUIMA

Si no més per agraiment l'hauries de volguer!

NURIA

Peró no pas estimar.

QUIMA

Escolta ls meus consells.

NURIA

Digueu-me tot lo que volgueu. Encara que m'esforci en creure-us, no podré. No sóc jo, mare, qui us trastorna d'aquesta manera.

QUIMA *(després d'un curt silenci)*

Tu vols el senyoret.

NURIA *(molt torbada i avergonyida)*

Jo?

QUIMA

Que no veus que no és pera tu?

NURIA *(am fonda convicció)*

Que sí! Es meu, tot meu, en cós i ànima! Si ell sen va, jo l segueixo. No ns podem deixar mai. L'un necessita a l'altre pera viure.

QUIMA

Tu delires, filla meva!

NURIA

No deliro, no.

Digitized by Google

QUIMA

No comprens que l senyoret, pera ser ben feliç, ha d'escullir una altra classe de noia? Ah! Desenganya-t, Nuria, desenganya-t! Treu-te aquest home del pensament. Treu-tel aviat, perquè t perdries.

NURIA

Tot, tot és inutil. Estic decidida.

QUIMA

Fes-ho, filla, fes-ho!

NURIA

No puc!

QUIMA

Fes un esforç!

NURIA

No pot ser!

QUIMA

Això no és més que una follia teva. Però ten distreuras.

NURIA

No, mai! No proveu res, perquè allavors sí que m perdré.

Digitized by Google

QUIMA

Si de bones a bones el senyoret David no sen va de casa, ens valdrem de la Justicia.

NURIA

No, no ho feu, mare! No ho feu!

QUIMA

Avui mateix. Això no pot durar més!

NURIA

Us prego que no ho feu!

QUIMA

Te dic que l vui fòra... I mira... *(Dirigint-se a la porta del fons.)*

NURIA *(am gran prec)*

No! No!

QUIMA *(cridant)*

Blai! Blai!

NURIA

Mare! No m'abandoneu!... Per mi, per vós, per...

QUIMA *(cridant cap a fòra)*

Blai! Vine!

NURIA

Per la meva honra!

QUIMA *(quedant-se molt sobtada)*

Ah! Què has dit? Què has dit? Filla meva!

NURIA *(acotant el cap)*

Mare!

QUIMA *(molt baix)*

Què has dit! És cert? És cert? Digues!

NURIA

Perdó, mare, perdó!

QUIMA

Ah! Desgraciada!

NURIA

Salveu-me!

QUIMA

Però, és veritat?

NURIA *(molt baix)*

Sí.

QUIMA

Què has fet, infeliça? Què has fet?

Digitized by Google

(La Quima i la Nuria permaneixen abraçades una bona estona, plorant. Després d'un llarg silenci, la primera, reanimant-se, diu a la Nuria am dolçor i manefleria:)

QUIMA

I ell t'estima?

NURIA

Sí: com vós m'estimeu.

QUIMA

N'estas ben segura?

NURIA

Sí, mare, sí. És tot cor, tot cor. Jo l'estimo molt, molt!

QUIMA

No veus que si s'arriba a saber...

NURIA

Oh! Que l'estimo!

QUIMA

I el teu bon nom? I tots nosaltres, que ns morirem de vergonya?

NURIA

Vosaltres... vosaltres no us morireu. No, que no us morireu! Oi, mareta?

Digitized by Google

(Curt silenci. La Quima, tota tremolosa i excitada, molt baix i a cau d'orella, diu a la Nuria:)

QUIMA

Calla-t'ho, això!

NURIA

Que m'ho calli?

QUIMA

Sí. Explica a l'Adrià que tot allò que has dit al senyoret ho has fet pera provar si era gelós.

NURIA *(baix i am repugnancia)*

No! No!

QUIMA

Sí, fes-ho, creu-me. Fes-ho pera nosaltres. Salva-ns de l'afront! Fes-ho, Nuria! Oi que ho faras? Sí que ho faras! Ai, Senyor, tantes llagrimes que m costes! Tant que m'he afanyat per tu!

NURIA

No ploreu, no ploreu, que m'acovardiu!

QUIMA

Poc saps lo que costeu els fills! Per cada alegria, ai que penes ens doneu! Més valdria no haver nascut pera haver de sofrir tant!

Digitized by Google

NURIA

Si jo us estimo am deliri! Si per vós donaria la sang de les meves venes! No sóc dolenta, mare! No, que no ho sóc. Però no sé què ho deu fer que sigui així. Jo no n tinc pas la culpa.

QUIMA

Procura que l'Adrià no n'hegui esment.

NURIA

L'enganyaria.

QUIMA

Si li dius res, el mataras.

NURIA

No! No puc callar-m'ho! No més en la cara m'ho coneixeria. I no s'ho mereix. Li diré tot.

QUIMA

Li emmetzinaras l'ànima.

NURIA

També sabrà la veritat.

QUIMA

Pensa que si calles salvaras an ell i a nosaltres.

Digitized by Google

NURIA

Ah! Mare, mare, que dolenta m voleu fer ser!

QUIMA

Jo? Què dius! T'atreveixes a dir-me això, a la teva mare?

(Torna en David.)

ESCENA VII

LES MATEIXES I EN DAVID

NURIA

David!

QUIMA

Ah! Vostè?

DAVID

Senyora Quima...

QUIMA

Encara gosa a dir-me res?

DAVID

Pensi que...

QUIMA

Qui ns ho havia de dir que vostè, tant es-

Digitized by Google

timat de tots nosaltres, seria la nostra desgracia!

DAVID

No digui això. Li demano per favor!

QUIMA

Per què no sen va? Què hi ha de fer en aquesta casa? Encara no n'hi ha prou de dol?

DAVID

Jo estic disposat a reparar la meva falta, si falta he comès. No sóc un qualsevol, senyora.

QUIMA

I, doncs, què és, si ha abusat de tot?

DAVID

Jo estimo a la Nuria.

NURIA

Sí, mare, sí: ens estimem.

QUIMA

Ah! No pot ser! Què diran de nosaltres?

DAVID

Però, senyora, la Nuria...

Digitized by Google

QUIMA

Es casarà amb el seu promès.

DAVID

I vostè hi consentirà?

QUIMA

Vam donar paraula, i a casa no s trenca mai.

NURIA

No m'hi casaré, mare!

QUIMA

Te dic que sí! *(An en David.)* Vostè se n'anirà del poble! *(A la Nuria.)* I tu...

NURIA

Jo seguiré an en David; jo l seguiré, vagi allà on vagi.

(Apareix l'Arcadi per la dreta del fons.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS I L'ARCADI

ARCADI *(an en David)*

Ja torno a ser aquí.

Digitized by Google

DAVID

Arcadi.

ARCADI

Què fem?

DAVID

Calla. Anem, anem cap a dalt.

ARCADI

Ah, sí.

(Sen van a la seva cambra. La Quima queda molt amoïnada.)

ESCENA IX

La Quima i la Nuria

QUIMA

Ho faras?

NURIA

Què?

QUIMA

Que ja no ten recordes?

NURIA

Ah! No, no: no vui enganyar-lo.

Digitized by Google

QUIMA

No veus que...?

NURIA

No, mare, no!

QUIMA

Calla, calla!

(Pel fons apareixen en Blai i l'Adrià. Vénen enraonant.)

ESCENA X

LES MATEIXES, MÉS EN BLAI I L'ADRIÀ

BLAI

Sí, home, sí.

QUIMA

Ah! Ja torneu a ser aquí?

BLAI

Vès si pots convèncer a l'Adrià. No sé què dimontri té.

QUIMA

I això?

ADRIÁ

Deixem-ho córrer.

BLAI

Per mi, rai: qui sap ja on para!

QUIMA *(a l'Adrià)*

Què tens, què tens?

ADRIÁ

Què tinc? Massa que ho sabeu!

BLAI

No sel pot treure de lo mateix. Sembla un carro encallat.

ADRIÁ

Nuria!

NURIA

Què vols?

ADRIÁ

Explica-t d'una vegada!

NURIA

Què haig d'explicar?

ADRIÁ

Ja ho saps. Els teus pares t'escolten. Si tens cap queixa de mi, diga-la aviat, ben alt!

NURIA

No tinc cap queixa de tu.

ADRIÁ

Doncs, a què ve tot allò?

QUIMA

Bé, vaja, tu, també?

ADRIÁ

Deixeu-la dir.

QUIMA

Nuria: oi que ho has fet pera provar si era gelós?

ADRIÁ *(am gran estranyesa)*

Què?

QUIMA *(amoixant a la Nuria)*

Digues: oi que sí?

NURIA

Quin torment!

QUIMA

Vaja, respon. Oi? Mira que l pobre Adrià pateix molt! No siguis toçuda!

BLAI *(grave, sense afectació)*

Noia.

NURIA

Què mana?

BLAI

Vès què t diu ta mare.

QUIMA

Jo no sé com és aixi!

ADRIÁ

Si t'has proposat deixar-me, t'aviso, ja no hi ets a temps: seras meva, costi lo que costi!

QUIMA

Per què no li dónes una satisfacció, a l'Adrià?

NURIA

Mare, no m'amoïneu!

QUIMA *(am gran prec)*

Vaja, filla!

NURIA

No m parleu més d'això!

Digitized by Google

QUIMA

Men vaig, men vaig, perquè no sé pas lo què li faria!

(La Quima, al veure la fermesa de la Nuria, desapareix, desesperada, per la porta de l'esquerra, primer terme.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS LA QUIMA

BLAI

A veure si us entendreu. *(Anant-sen.)*

NURIA

Pare: que us en aneu?

BLAI

Sí, dòna, sí.

NURIA *(suplicant)*

No us mogueu.

QUIMA *(de dins estant)*

Blai!

BLAI

Veus? Ta mare m demana.

QUIMA *(també de dins estant)*

Blai! Vine!

BLAI

Què deu volguer aquella? *(Desapareix.)*

ESCENA XII

La Nuria i l'Adriá

ADRIÁ

M'has d'explicar què vol dir tot allò. Ho vui saber.

NURIA

No m'atormentis més!

ADRIÁ

Que no t'atormenti més? Mira que estic perdent la paciencia, i no ns convé ni a l'un ni a l'altre!

NURIA

Oh! Jo...

ADRIÁ

Vui que parlis! Vui que parlis, Nuria! Dóna-m aquestes metzines que m guardes. T'ho exigeixo!

Digitized by Google

NURIA

Mira, Adrià: no t recordis més de mi.

ADRIÁ

I goses a dir-m'ho?

NURIA

Ho faig pel teu bé.

ADRIÁ *(am molta ironia)*

Ah! Pel meu bé! Sí que ets bona! Ho fas pel meu bé!

NURIA

Ara hi som a temps.

ADRIÁ

A què, som a temps? Explica-t ben clar, que no t'entenc... És a dir, sí que t'entenc! Massa!

NURIA

Si tu tinguessis més calma, jo t convenceria. Si t contava lo que tu vols saber...

ADRIÁ

Parla desseguida, perquè tot jo cremo de rabia! Parla! Parla!

tized by Google

NURIA

(que s noti la gran lluita que sosté en son interior)

Jo... ja no puc ser teva.

ADRIÁ

No! Per què?

NURIA

Tu no deus volguer-me.

ADRIÁ

Per què, et pregunto?

NURIA

Ah! Que desgraciat te faria! Deixa-m! Avorreix-me!

ADRIÁ

Ah! No, no! Mai! Què tens que dir de mi?

NURIA

Res.

ADRIÁ

Què t'he fet?

NURIA

Res.

ADRIÁ

I doncs?

Digitized by Google

NURIA *(am gran prec)*

Adrià!...

ADRIÁ

Com s'ha de fer pera estimar-te? Vols que m'esbocini l cor?

NURIA

Així no haguessis fet mai ni l més petit sacrifici!

ADRIÁ

(am gran desesperació i entre dents)

Per què no m'ho deies abans?

NURIA

Abans?

ADRIÁ

Tu no pots estimar a ningú.

NURIA

I, doncs, per què m vols?

ADRIÁ

Perquè jo sí que t'estimo! I no m'hi sé conformar en deixar-te, no!

NURIA

Si m'estimessis...

Digitized by Google

ADRIÁ

Però com pot ser que tu parlis d'aquesta manera? Tant de sobte! Què ha passat? De què te les heus? Respon-me!

NURIA

Ai, Adrià! La teva estimació i la meva, que n són de diferents! Tu m'estimes, ho crec; però, així i tot, no pots fer-me feliç.

ADRIÁ

Ara te n'adones?

NURIA

Sempre ho he vist així. Deixem-ho córrer tot, olvidem-ho tot. Si ns casavem, tu series un desgraciat i jo una desgraciada. *(Molt accentuat.)* Qui sap lo que després succeiria! No t vui enganyar: no t'ho mereixes. Deixa-m!

ADRIÁ

Passi lo que passi, vingui lo que vingui, tu has de ser meva. Si no de bon grat, per força!

NURIA

Això ja no és amor: això és orgull.

ADRIÁ

Lo que tu vulguis: tant se m'endona. Jo t juro que t casaras am mi!

Digitized by Google

NURIA

Per força, dius? Per força! I t'arribaria a satisfer un cor guanyat així? No m miraries am despreci? No viuries recelós al costat meu? T'hi podries resignar a una vida de tantes engunies i miseries?

ADRIÁ

No ho sé... Veurem!

NURIA

Ara defenses el punt, el teu amor propri, i no veus que, desfet el nostre casament, de tots dos jo seré qui perdrà més, perquè és sempre la dòna la que hi perd més. Tria una altra xicota. Potser que n trobis una que t'estimi i et faci feliç.

ADRIÁ

Prou, prou! Calla!

NURIA

Si jo t'explicava ls motius que tinc pera parlar-te així!... Si jo t deia...

ADRIÁ

Que estimes al senyoret, oi?

NURIA

No; no això tant sols.

Digitized by Google

ADRIÁ

Lo que jo veig, és que tu ets una capritxosa.

NURIA

No! *(Am dignitat.)* No ho sóc. M'esforço en no ser-ho. Si m casava am tu, potser ho seria.

ADRIÁ

No m'amenacis am lo que encara ha de venir. Un cop siguis meva...

NURIA *(am to sinistre)*

No m facis enraonar, perquè si enraono...

ADRIÁ

Sí, sí, enraona. Això vui, que parlis, que parlis aviat!

NURIA

Si dic no més una paraula...

(L'Adrià queda aterrat, com entontit, durant una llarga estona.)

ADRIÁ *(molt concentrat)*

Ja saps lo que m'acabes de dir? Ja ho saps?

NURIA

Sí.

Digitized by Google

ADRIÁ

T'hi atens?

NURIA *(molt energica i decidida)*

Sí: primer és la veritat que tot!

ADRIÁ

La veritat!... Explica-m això desseguida! No m facis esperar, que les sangs me pugen al cap! Nuria: respon. *(Molt baix i amb ansietat enguniosa.)* Que potser aquell lladre...?

NURIA *(en veu molt baixa)*

Sí.

ADRIÁ *(molt dramatic)*

Sí?... Ets d'ell, tota d'ell!

NURIA

Adrià...

ADRIÁ

En còs i ànima?

NURIA *(abaixant el cap)*

Sí.

ADRIÁ

(amb indignació i sentiment selvatges)

Què has dit! Què has dit!

NURIA

Mare meva!

ADRIÁ

Vet-aquí les meves gelosies i les meves cabories! *(Mirant rabiosament cap a la cambra den David.)* Ah! Lladre, més que lladre!

NURIA

Adrià, per compassió! Per caritat!

ADRIÁ

No us unireu! No hi penseu en ser feliços! Corsequeu-vos! *(L'amenaça brutalment.)*

(Al sentir els crits dels dos, compareix en David, el qual s'interposa heroicament entre la Nuria i l'Adrià.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS I EN DAVID

DAVID

Eh, covart!

NURIA *(mirant en l'aire)*

Senyor!

Digitized by Google

ADRIÁ

Lladre!

DAVID

Deixeu estar a la Nuria! Atreviu-vos am mi!

ADRIÁ

Am vostè! Am vostè! Si vui arrencar-li l cor!

DAVID

Atreviu-vos am mi, us dic!

ADRIÁ

Am vostè!...

NURIA

No veus que jo l'estimo?

ADRIÁ

I tu l defenses! No l'heuras, no! No sortireu am la vostra!

DAVID

Per força!

ADRIÁ

Mai! *(Agafa l ganivet que hi ha damunt de la taula i va per ferir an en David.)*

NURIA

(detenint, horroritzada, a l'Adrià)

Adrià! Adrià!

ADRIÁ

Deixa-m! Deixa-m!

DAVID

Deixa-l, Nuria!

NURIA *(cridant)*

Mare! Mare!

ADRIÁ

Lladre, més que lladre!

(Compareixen precipitadament la Quima, en Blai i l'Arcadi.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MÉS LA QUIMA, EN BLAI I L'ARCADI

BLAI

Què passa?

QUIMA

Verge sagrada!

Digitized by Google

ARCADI

Adrià!

NURIA *(cridant esfereida)*

Veniu! Correu!

(Apareix en Mingo, corrent. Lluita pera descompartir a l'Adrià i en David.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS I EN MINGO

MINGO *(a l'Adrià)*

Fes-te enllà, verinós!

ADRIÁ

Tu, també!

MINGO *(volent-lo desarmar)*

Porta aquesta eina!

ADRIÁ

No! Deixa!

MINGO

Porta aquesta eina, et dic!

ADRIÁ

Vés! Deixa-m estar!

MINGO

Eh!... *(Li pren el ganivet i el rebot per terra.)* Això és d'un home digne?

ADRIÁ *(rendint-se)*

Per què m'has destorbat? *(An en Mingo.)*

MINGO

I ara... no t mors de vergonya?

ADRIÁ

(pantejant amb excitació nerviosa)

Així no sé què t fessis!

MINGO *(molt baix)*

Animeta!

DAVID

(després d'un curt silenci, am gran serenitat)

Adrià.

ADRIÁ

Què vol?

DAVID

Vós heu errat el camí.

ADRIÁ

Jo també sé estimar!

DAVID

Sí; peró a la vostra manera: sense idealitat. No com la Nuria desitja ser estimada.

ADRIÁ

Jo no més veig que se m'ha enganyat!

QUIMA *(suplicant, plorosa)*

Adrià!... Fill!...

ADRIÁ *(amenaçant-la amb ira)*

Vós, vós m'heu enganyat!

QUIMA

Ai, pobra de mi! Què dirà la gent de nosaltres?

ADRIÁ

La gent! La gent! La meva joventut és lo que sento!

DAVID *(am sentiment noble)*

Pobre Adrià!

ADRIÁ *(quasi sanglotant)*

No puc estar més aquí... No puc!... *(Mirant an en David i a la Nuria.)* Tinc enveja

de la vostra felicitat! Us tinc molta enveja! *(Anant-sen cap al fons.)* Quima!... Quima!... *(Amb emoció tragica.)* Què mal m'heu fet!... Per què m vareu enganyar? Qui m treurà aquest rosec!... Oh! Quina gelosia, quina gelosia!... *(Desapareix, cor-pres pel dolor. La Nuria, llagrimejant-li ls ulls, mira a l'Adrià; i aixi que aquest ha desaparegut, fixant-se en en David, se llença als braços d'ell plorant enamorada.)*

NURIA

David!

DAVID

Gloria meva!

(La Quima, seguda en una cadira, està tota preocupada. En Blai, l'Arcadi i en Mingo queden atonits, com petrificats, formant tots plegats un quadro.)

TELÓ RAPID

Digitized by Google

OBRES DEL MATEIX AUTOR

Fructidor, drama en quatre actes . 2 ptes.

Foc-follet, » » » » . 2 »

EN PREMPSA

Lladres, quadro dramatic en un acte.

EN PREPARACIÓ

Ofrenes (poesies).

Els primers freds, poema dramatic en tres actes, amb il·lustracions musicals del Mtre. Enric Morera.

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

LA MARE ETERNA

DRAMA EN TRES ACTES

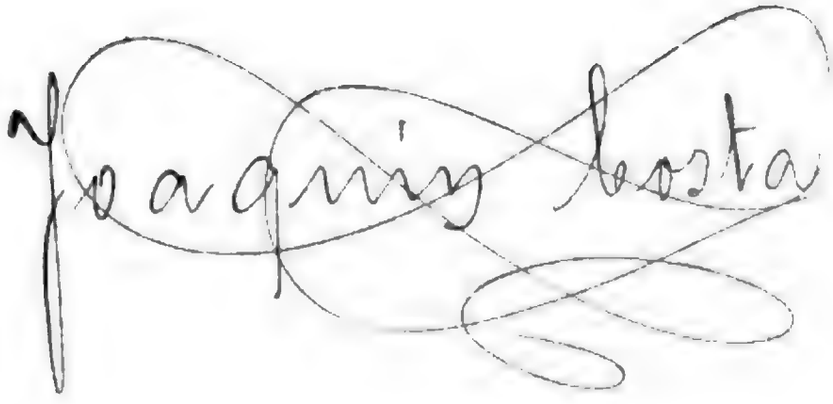

BARCELONA
TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20
1902

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.
Queda fet el deposit que marca la llei.

Digitized by Google

A L'ENRIC BORRÀS

Digitized by Google

Digitized by Google

PERSONATGES

MARIÓ.	18	anys
FLORENCI	25	»
GABRIEL	22	»
ANDREU	55	»
ENGANYA-AMOS	60	»
ROS	26	»
LLEC	30	»

L'acció, a la comarca del Vallès.
Epoca, actual.
Esquerra i dreta, les de l'actor.

Aquesta obra va esser representada per primera vegada a Barcelona en el « Teatre de Novetats », la nit del 22 de Novembre de 1900, baix el següent repartiment: MARIÓ, D.ª Dolors Delhom; FLORENCI, D. Enric Borràs; GABRIEL, D. Enric Guitart; ANDREU, D. Jaume Borràs; ENGANYA-AMOS, D. Vicens Daroqui; ROS, don Enric Vinyals; LLEC, D. Joaquim Vinyas.

Director artistic: D. Enric Borràs.

Anteriorment, com a prova d'estudi, LA MARE ETERNA *va representar-se a Sitges, en el*

teatre del «Prado Suburense», la nit del 8 de Setembre de 1900, per l'agrupació dramatica «L'Avançada», amb el següent repartiment: MARIÓ, Srta. Susagna Molgosa; FLORENCI, D. Andreu Guixer; GABRIEL, D. Victor Baldirà; ANDREU, D. Antoni Cussó; ENGANYAAMOS, D. Miquel Sirvent; ROS, D. Joan Quintana; LLEC, D. Agustí Gambús.

Director artistic: l'autor.

Digitized by Google

ACTE PRIMER

Cuina-menjador d'una masia acomodada. Al fons, l'entrada principal, ovirant-se una gran extensió de terra de regadiu plena de gabellons de blat posats simetricament. A l'angol de la dreta domina una llar molt ampla: la xemeneia am volta de campana, i l'escudeller ple d'objectes de pisa, de caracter antic. Al primer terme de la dreta, una finestra, am la vidriera oberta, veient-se l'hort, am roserars i altres plantes, al bo de la florida. Entre aquesta finestra i la llar, una fontana de terriça verda, am pica, aixeta, savó i un aixuga-mans. Al fons, a continuació de la llar, l'aigüera i els fogons amb escorre-plats de fusta blanca. A l'esquerra, d'esquena al public, una escala d'obra. Al costat de la mateixa, una obertura que dóna accés a una altra dependencia; i a l'unic replà, un rellotge de caixa i una porta que comunica als dormitoris, amb uns goigs *enganxats a un plafó. Sota la volta de*

Digitized by Google

l'escala, la porta del rebost. Al primer terme de l'esquerra, una taula de noguera, i, paralelament a la mateixa, arrambat a la paret, un banc, també de noguera, amb els espatllers ben alts. Del damunt del banc, a uns dos metres d'alçada, pengen tres rosaris. A tot volt de l'escena, una socalada de rajoles de diferents colors. Decoren les parets tres quadros a l'oli representant escenes bibliques, algunes plates de tons virolats, dugues cornucopies i altres ornaments, tot ben antic. De part a part del montant que sosté la xemeneia, penja una cortineta de roba de rovell. La llar és encesa, i an el pedriç hi ha molta llenya, uns tres-peus, uns calamastecs, una olla que fumeja i una paella am vianda fregida. Ben repartits per tota la cuina, un manat de farigola, unes graelles, un saler, un ventall, paelles, caceroles d'aram, etc. Damunt de l'aigüera, un gibrell amb escarola en remull, un porró blau, ple de vi; unes cetrilleres, una llumanera, una galleda de fusta i un canti de terra. Del sostre pengen enfilalls de tomatecs, i forcs d'alls i cebes. Als plafons de la porta principal hi ha dugues creus de grill de palmó. Convenientment repartides per l'escena, unes quantes cadires de vaqueta. Al davant de la finestra, un silló, també de vaqueta. Garbells, forques i altres eines.

Es cap-al-tard d'un dia del mes de Juny.

ESCENA I

La Marió i l'Andreu

(La Marió, tot cantant en veu baixa, extén unes estovalles sobre la taula. Després hi posa les cetrilleres, el porró, un pa sencer i una ganiveta. Seguidament apareix l'Andreu per la dreta del fons.)

ANDREU

Hola, Marió.

MARIÓ

Déu vos guard, oncle.

ANDREU

Com tenim el sopar?

MARIÓ

Mireu: ja paro la taula.

ANDREU

Ah, ah! *(S'asseu aprop de l'escala.)*

MARIÓ

Com se conceix que ja teniu gana!

(Va servint la taula pera set persones. Els plats són blancs, am viuets blaus. Les culleres i forquilles, de boix. Sobre cada plat destinat a l'Andreu, en Gabriel i en Florenci hi posa un tovalló.)

ANDREU

Sí, que'n porto avui.

MARIÓ

Això és bo. *(Curt silenci.)* Que no vénen aquells?

ANDREU

Qui?

MARIÓ

En Gabriel i en Florenci.

ANDREU *(un xic malhumorat)*

Els he deixat al camp amb els segadors.

MARIÓ

Que li agraden al senyor Florenci les coses de pagesia!

ANDREU

Sí, que li agraden. Més que les de ciutat. Tot-hom s'enamora de lo dels altres.

Digitized by Google

MARIÓ

És molt bon minyó, oi, oncle?

ANDREU *(de mala gana)*

Sí... Però és tant aixelebrat!

MARIÓ

Aixelebrat?... Què voleu dir? Bé sembla prou quiet.

ANDREU

Ho sembla. Però si te l'escoltes... Jo no sé com no l'ha corretgit el seu pare... Ja té sort de que no està bo i de que és fill de don Climent, que, si no, prou el treuria de casa!

MARIÓ

Voleu dir que n'hi ha per tant?

ANDREU

Ja ho crec que sí!

MARIÓ

No'n feu cas, oncle. No veieu que'l pobre no gasta salut?

ANDREU

Jo penso que tot li prové dels seus escrits... Perquè hi ha escrits, Marió, que són

Digitized by Google

un corc pel còs i per l'ànima. I els d'en Florenci no poden ser pitjors.

MARIÓ

Un jove tant instruit!

ANDREU

Que'n fan de mal les ditxoses lletres!

MARIÓ

Escriu unes histories més boniques!

ANDREU

(aixecant-se i passejant per l'escena)

Tot són falornies. El paper pren lo que li donen. Saps lo que hauriem de fer, amb en Florenci?

MARIÓ

Què sé jo!

ANDREU

No escoltar-lo per res. Perquè, mira lo que són les coses: fins en Gabriel se l'escolta. Ja ho veus, en Gabriel, un xicot tant espavilat.

MARIÓ

No veieu que té tant bon cor?

Digitized by Google

ANDREU

És clar que ho deu fer això! *(Ben accentuat.)* Però jo no estic tranquil.

MARIÓ *(amb una mica d'ansia)*

Per què, oncle?

ANDREU

Tinc por que en Florenci, amb els seus escrits, no'm distregui an el meu fill i li faci perdre la carrera.

MARIÓ

Voleu dir?

ANDREU

Sí, sí... Sempre estic am l'ai al cor. Si això dura massa...

MARIÓ

No passeu quimera, oncle, que en Gabriel serà un capellà molt virtuós.

ANDREU

Jo veig que ell aprecía molt an en Florenci.

MARIÓ

És clar que sí! Com que de petits que's coneixen!

Digitized by Google

ANDREU

Se l'estima com un germà.

MARIÓ

Com que ha d'esser aixis...

ANDREU

Devegades també's perd la vocació.

MARIÓ

Bé; però ell ha de recordar-se que la seva mare, abans de morir, va fer-li prometre que estudiaria pera capellà pera encomanar tota la vida la seva ànima a Déu.

ANDREU

Allavors encara era un noi: avui ja és un home fet.

MARIÓ

No temeu res.

(Per la dreta del fons compareixen en Gabriel i en Florenci. El primer vesteix trajo talar, am sotana i manteu. El segon va vestit amb americana i pantalons de tons clars, berret tou de color de cendra, un xic caigut d'ales, i camisa i corbata a la négligé. Va am barba i bigoti castanys, tirant a ros, am cert escaient. Al comparèixer du una rosella a la boca. Ve molt content i sofocat pel sol.)

Digitized by Google

ESCENA II

ANDREU, MARIÓ, GABRIEL I FLORENCI

GABRIEL

Déu vos guard.

FLORENCI

Bones tardes.

ANDREU

Hola, nois.

FLORENCI

(aixugant-se la suor del front)

Quina xafogor!

GABRIEL

Ara's gira un xic de marinada. Em sembla que avui, aquesta nit, se sentirà fresqueta.

MARIÓ

(mirant am curiositat an en Florenci)

Quina rosella més maca que porta, senyor Florenci!

FLORENCI *(somrient)*

La meva boca floreix.

Digitized by Google

MARIÓ *(rient am candidesa)*

Doncs, miri: li escauen d'allò més, les flors.

ANDREU *(reptant-la)*

Què dius ara?

MARIÓ *(avergonyida)*

Res, oncle.

ANDREU

Això no ho diuen les noies!

FLORENCI

No ho ha dit pas am malicia. Oi, Marió?

MARIÓ

No, senyor.

ANDREU

Apa, vés enllestint el sopar, que aviat vindran els moços.

(La Marió 's dirigeix a la llar.)

MARIÓ

Aviat estarà.

ANDREU

Aixís, dòna.

GABRIEL *(molt content)*

Pare: quina cullita aquest any!

Digitized by Google

ANDREU

Sí: Déu n'hi doret.

GABRIEL

Quines espigues més granades i més plenes!... Deveu estar satisfet, veritat?

ANDREU

No estic gens descontent.

FLORENCI

Que és hermós un camp de blat abans de segar, tant ros, boi caient-hi'l sol!

GABRIEL *(dirigint-se cap a l'escala)*

Sí que ho és, sí.

FLORENCI

Tot brodat de roselles!

GABRIEL *(rient)*

Com t'entusiasmes!

FLORENCI

Sí que m'entusiasmo. Com hi disfruto amb aquesta vida!

GABRIEL *(rient i anant pujant l'escala)*

Ja't dic jo de Florenci!

FLORENCI

Sí, tu vés rient.

Digitized by Google

GABRIEL

Ja torno desseguida.

(Desapareix per la porta esquerra del replà de l'escala. En Florenci s'apoia en un cantell de la taula.)

ESCENA III

LA MARIÓ, L'ANDREU I EN FLORENCI

MARIÓ

(deixant una plata d'escarola damunt de la taula)

Vol fer el favor, senyor Florenci?

FLORENCI

Ah! Sí, Marió. *(Separant-se de la taula.)* Quina escarola més maca!

MARIÓ

És blanca i fresca: veritat?

FLORENCI

Més que la neu.

(La Marió amaneix l'escarola. Després llesca pa moreno, repartint-ne per tota la taula.)

ANDREU *(asseient-se al banc escó)*

I que tal, com se troba, Florenci?

Digitized

FLORENCI

Molt bé, Andreu; molt bé. Am quin dalit he caminat avui!

ANDREU

Sap lo que'm deia'l seu pare aquest dematí?

FLORENCI

Què us deia?

ANDREU

Que a vostè no li convé treballar gens ni mica de cap, perquè s'encaparra molt i...

FLORENCI

Oh! El pare, el meu bon pare!

ANDREU

Que no té raó? Lo que vostè fa, de llegir tant i escriure tot el dia, de cap manera pot ser-li bo. Després... que enraona massa i es fadiga...

FLORENCI

Si encara'm distrec.

ANDREU

I lo que ha fet aquesta tarda? Que's creu que li ha d'anar bé'l córrer pels camps, amb aquest sol de Juny que cau tant aplomat?

Digitized by Google

FLORENCI

El sol, el sol! No sé per què se l'ha d'estimar tant poc, quan tot ho devem an ell!

ANDREU

És que vostè n'abusa.

FLORENCI

Bé massa que allà a casa he hagut de viure-hi, sense sol, sempre a l'ombra, ben arraserat com una planta d'invernacle. Que us penseu, pel que ve de ciutat, que és poc hermosa i confortable aquesta vida d'aquí, a ple aire i a plena llum?

ANDREU

No li diré lo contrari; però no sé si a vostè...

FLORENCI

I bé: què us ha dit més el pare?

ANDREU

Oh! Don Climent m'aprecia molt!

FLORENCI

Com us mereixeu.

ANDREU

No tenia prou boca per alabar-me. Tot ho ha vist tant ben conresat... Lo que és de

Digitized by Google

parcers com jo, m'ha dit que no n'hi havien pas, avui.

FLORENCI

Us ha fet molta justicia.

ANDREU

Segons ell, en aquesta masia s'hi conserva encara l'aspecte senyorial dels seus avis. I això li agrada molt, al seu pare.

FLORENCI

Veritablement, en tot ella s'hi respira un ambient d'antigor...

ANDREU

Ben agradable, per cert. Es veu, al primer cop d'ull, que en aquesta casa hi han viscut persones de suposit.

FLORENCI

I no ha dit quan tornarà'l pare?

ANDREU

No. Jo prou l'he pregat pera que's quedés uns quants dies; però...

FLORENCI

És clar que sí.

(Torna en Gabriel, vestit no més am la sotana.)

Digitized by Google

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MÉS EN GABRIEL

GABRIEL

Què diu, què diu en Florenci?

FLORENCI

Parlavem del pare.

GABRIEL

Ah! Vès si no podia quedar-se aquí per passar uns quants dies am nosaltres.

FLORENCI

Tota la culpa la deu tenir el metge.

GABRIEL

Per què?

FLORENCI

Perquè li deu haver dit que jo estava molt bo.

GABRIEL

Millor que se n'hagi anat content. Com que t'hi trobes molt, de bé...

Digitized by Google

FLORENCI

Si m'hi trobo!... Vès com passa 'l temps! Tot rient rient, ja fa tres mesos que sóc entre vosaltres.

(La Marió va preparant el sopar.)

GABRIEL

I no te'n canses, oi?

FLORENCI

I què tinc de cansar-me'n! Si això és viure al Paradís!

GABRIEL *(rient)*

Com exageres!

FLORENCI

La vida contemplativa que faig, la tranquil·litat d'aquesta casa, i, sobre tot, lo sanitosa que és la comarca... Aquí 'l meu esperit se conforta i s'asserena.

ANDREU

Jo crec que més aviat s'atabala.

FLORENCI

Per què ho dieu?

ANDREU

Perquè vostè pensa molt i discuteix massa.

Digitized by Google

FLORENCI

Què voleu fer-hi? És el meu natural.

ANDREU

Vès què'n treu d'enraonar tot el dia amb els nostros moços? Que no veu que's rebaixa?

FLORENCI

Que poc me compreneu!

ANDREU

Jo fos, com vostè, l'hereu d'aquesta hisenda...

FLORENCI

Què farieu?

ANDREU

Voldria que se'm respectés.

FLORENCI

Què enteneu vós per respecte? El servilisme, l'humiliació, el temor? Dels vostres moços jo no vui altra cosa que la seva franca voluntat.

GABRIEL

És que sí que te'n porten!

ANDREU

Sembla que'ls hagi encegat a tots tres. Cregui que per vostè farien qualsevol sacrifici.

Digitized by Google

FLORENCI *(am fruició)*

Ho veieu?

GABRIEL

Això no pot negar-se.

FLORENCI

És clar que no. M'agraden més ells, rustics com són, però amb el cor generós, que molta gent que conec, sense comprensió de la vida i am refinaments perversos. Ells no són instruits; però senten lo que jo vui que sentin, s'emocionen amb els meus cants, i viuen la meva obra: són poetes inconscients.

ANDREU

Tot lo que vulgui, Florenci... Però 'ls tres són robustos, gasten força salut... i si vostè s'escarraça per ells, ja veurà, ja veurà...

FLORENCI

Oh! És que a un malalt, com jo, de debilitat, no sols li fan bé 'ls aliments sustanciosos i els aires sans, sinó que també li és bo viure en mig d'humanitat ben vigorosa!

GABRIEL

El pare vol dir que t'ho prens massa a la valenta.

Digitized by Google

FLORENCI

No sé per què ho dius. *(An en Gabriel.)* Que't penses que vui tornar a fer la vida artificial de ciutat? No... Jo no sento aquella poesia macabra ni l'art histeric que allà està de moda.

GABRIEL

Mira que vas fer obres...

FLORENCI

Els meus versos d'allavores eren, segons molts, dolços, melangiosos, refinats. Els d'ara diu que són rustics, selvatges... i fins brutals! Doncs, aixís m'agraden. Vui que cada vers vessi poesia, força, llum.

GABRIEL

I com tens el poema?

FLORENCI

Bastant avançat.

ANDREU

Vaig a veure aquells si vénen.

(Se'n va per la dreta del fons.)

Digitized by Google

ESCENA V

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANDREU

GABRIEL

Noi, estic cansat!

FLORENCI *(mirant a la Marió)*

Com treballes, Marió!

MARIÓ

Ten compte!

GABRIEL

Sí que treballes massa.

MARIÓ

Fugiu! L'escarraç!...

GABRIEL

Jo no sé per què'l pare no ha de volguer una dòna per ajudar-te. A casa hi ha molta feina, per tu sola.

MARIÓ

Bé prou coses que dono a fer. Ja ho diu l'oncle, ja, que vol pendre una minyona.

GABRIEL

Faria molt ben fet.

MARIÓ

No n'hi ha per tant.
(Agafa una galleda i es dirigeix cap al fons.)

GABRIEL

Ont vas ara?

MARIÓ *(girant-se)*

A pouar aigua per posar el vi en fresc.

GABRIEL

Espera an els moços.

MARIÓ

Ui, d'aquí que ells vinguin!
(Desapareix, cantant alegrament, per l'esquerra del fons.)

ESCENA VI

EN FLORENCI I EN GABRIEL

FLORENCI

Quina criatura més xamosa!

GABRIEL

Sí que ho és.

Digitized by Google

FLORENCI

I a proposit, Gabriel. Dies ha que vui parlar-te d'una cosa.

GABRIEL

Digues.

FLORENCI

Ja ho hauria fet; però és tant delicada, que'm sabria greu ofendre-t. Sóc tant especial, que quan tinc una observació feta, friso fins que l'he comprovada per veure si m'he equivocat o no... Devegades pot-ser resulto indiscret.

GABRIEL

Parla sense recel... Ja saps que pots parlar-hi... *(Un xic torbat.)*

FLORENCI

Me seras franc?

GABRIEL

Com sempre, Florenci.

(En Florenci invita a seure an en Gabriel.)

FLORENCI *(molt baix)*

Doncs vaig a dir-t'ho.

(Seuen aprop de la taula.)

GABRIEL

Digues.

Digitized by Google

FLORENCI

Vinc observant que la Marió i tu...

GABRIEL

Què vols dir?

FLORENCI

Em sembla que us estimeu i encara no us en heu adonat.

GABRIEL *(torbant-se)*

T'enganyes, Florenci, t'enganyes.

FLORENCI *(somrient)*

No, home, no.

GABRIEL

Què has vist? Què has notat?

FLORENCI

Res de mal. *(Somrient sense malicia.)* Però, us estimeu, us estimeu.

GABRIEL

Jo't prometo, Florenci...

FLORENCI

Vaja, Gabriel, no dissimulis.

GABRIEL

Jo no sé en què t'has fixat?

Digitized by Google

FLORENCI

En què m'he fixat?

GABRIEL

Sí... *(Molt torbat.)* Digues.

FLORENCI

Quan ella't mira, creu que està tota encisada. I quan tu't mires an ella, sembla que contemplis a una imatge. En les vostres mirades hi ha llum d'amor... d'un amor mistic sensual. *(Tus un xic fadigat.)*

GABRIEL

És cert que la miro am molt bona voluntat. Fes-te carrec que m'és cosina. De petita, que va quedar sense pares, ha viscut sempre aquí. Sent els dos infants, tot lo dia anavem junts i saltavem com els aucells. Si gaire bé l'estimo com una germana!

FLORENCI

Tu l'estimes i voldries que't correspongués. Vaja: no m'ets prou franc.

GABRIEL *(molt baix)*

No?

FLORENCI

És clar que no. Sembla que vulguis desorientar-me.

Digitized by Google

GABRIEL

Doncs, com vols que't parli?

FLORENCI

Diga-m que no tinc dret de saber les teves intimitats, però no m'enganyis. T'adverteixo que la meva insistencia és pel teu bé. Perquè tu sofreixes molt... tu estas molt trist... tu estimes... Sí: tu estimes a la Marió.

GABRIEL *(mirant cap enfòra)*

Calla! Calla, per favor!

FLORENCI

L'altre estiu ja vaig tenir ocasió de veure unes petites espurnes d'aquest amor que tu ara pretens ofegar. I, creu-me, no us he oblidat més, a la Marió i a tu... *(Torna a tossir.)*

GABRIEL *(am gran prec)*

Calla, Florenci!

FLORENCI

Am quina ansia he esperat aquest any que tornessis del seminari!

GABRIEL

Per parlar-me d'això?

FLORENCI

Sí. I pel gust de passar una temporada junts.

Digitized by Google

GABRIEL

Tu ets molt bo!

FLORENCI

Penso molt en la teva sort. Recordo que en l'infantesa eres molt vehement i enjogaçat. La mort de la teva mare va causar-te, com és natural, un gran sentiment... Però d'allavores ençà no has estat mai més alegre... Sempre t'he vist melancolic i capficat... com esclau d'una obsessió... per mi incomprensible. Perdona si per aquests motius jo dubto de la teva vocació.

GABRIEL

Pobre de mi!

FLORENCI

Em fas pena, tant jove i tant apocat. Tu duus la llum santa de l'amor en el teu cor. No vulguis apagar-la: te resplendeix als ulls.

GABRIEL *(quasi plorant)*

Oh! Sí, sí!

FLORENCI

És cert? És cert?

GABRIEL

Sí: jo estimo.

FLORENCI

A la Marió?

GABRIEL

Sí... sí. No ho diguis, no ho diguis mai a ningú!

(Apareixen l'Andreu i la Marió per l'esquerra del fons. La Marió, am la galleda plena d'aigua.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS LA MARIÓ I L'ANDREU

ANDREU

T'afanyes massa, Marió.

MARIÓ

No, oncle, no. *(Posa'l porró en fresc.)*

ANDREU

Apa, que aquells ja vénen.

FLORENCI

Ah, ah!

(L'Andreu, en Gabriel i en Florenci van a la fontana a rentar-se les mans.)

GABRIEL

Que deuen estar cansats!

Digitized by Google

FLORENCI

L'Enganya-amos, que ja és vell, deu estar-ho força.

ANDREU

Ell rai, que gasta salut!

GABRIEL

Es un home de ferro.

FLORENCI

I molt alegroi!

ANDREU

Ja són aquí.

(Per la dreta del fons compareixen l'Enganya-amos, el Ros i en Llec. Tots tres van espitregats i am barret de palla. Vénen molt suats i colrats pel sol. L'Enganya-amos duu la falç a la mà. El sol és post. Se sent el cant dels grills.)

Digitized by Google

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS L'ENGANYA-AMOS, EL ROS I EN LLEC

ENGANYA-AMOS

Bona hora!

ROS

Salut tot-hom.

LLEC

Déu vos guard.

FLORENCI

Hola, segadors!

ENGANYA-AMOS

Què hi ha, senyor Florenci?

FLORENCI

Molta gana.

ENGANYA-AMOS

Això és bo! Que tal? Li hem agradat, avui?

FLORENCI

Molt! Lo que és vós, sou un segador dels més braus.

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

I ben nèt que sí! Miri quines osques! *(Ensenyant-li la falç.)* Pobra falç! Com ha brandat aquests dies! Toqui-la, que encara crema. Nostramo: veieu: l'haurem de dur a esmolar.

ANDREU

Bé, això fins a l'any vinent. Vés a endreçar-la am la d'aquests.

ENGANYA-AMOS

Com us sembli. Renoi, quina cullita!

ROS

Oh! Sí que serà grossa!

ENGANYA-AMOS

Jo, en ma vida he segat una mojada més maca que la de la banda de la sinia.

LLEC

Quina ufana!

ENGANYA-AMOS

Sí: quin blat més hermós! Aquest any no hi ha pogut res la llampadura. Quins brins més sapats! Semblava, tot segant, que arrasessim un canyar.

ANDREU

Apa, desa aquesta cina, que soparem desseguida.

ENGANYA-AMOS

Som-hi, doncs.

ANDREU *(an el Ros i en Llec)*

Ja heu abeurat el bestiar?

ROS

Sí, nostramo.

ENGANYA-AMOS

Ja torno. *(Desapareix, am la falç, pel fons esquerre.)*

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MENYS L'ENGANYA-AMOS

LLEC

Que ja han posat el vi en fresc?

MARIÓ

Sí. Me n'he cuidat jo mateixa.

LLEC

Ah!

Digitized by Google

FLORENCI

Veniu molt suats, minyons!

ROS

Això no és res.

LLEC

És salut.

ROS

Lo que tinc és el cap desballestat.

FLORENCI

De què? Del sol?

ROS

No, senyor: del ditxós cant de les cigales.

LLEC

Com cantaven, les gandules!

FLORENCI

Que no us agraden els seus cants?

ROS

No, senyor: fan venir mandra.

LLEC

No pas ane mi.

ROS

Doncs ane mi m'ensopeixen.

ANDREU

Tu sí que am poca cosa en tens prou. Fossis bon feiner!

ROS

Vós, mai esteu content.

ANDREU

Com que no més penses en el ball...

ROS

Ja veureu: com que un és jove i té bones cames...

ANDREU

Bé, bé: deixem-ho córrer.

(Torna l'Enganya-amos, tot corrent.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS L'ENGANYA-AMOS

ENGANYA-AMOS

Per mi ja podem batre.

FLORENCI

Que'n teniu de gana!

ENGANYA-AMOS

Més que tots plegats

Digitized by Google

FLORENCI

Com heu treballat, avui!

ENGANYA-AMOS

Am quin coratge, eh? Que vagin dient-me vell, aquests joves presumits.

FLORENCI

Si encara'ls feu la pols.

ENGANYA-AMOS

I ben depressa, que sí.

ROS

Com us alabeu, com us alabeu!

ENGANYA-AMOS

Això és alabar-me?

ROS

Sí.

ENGANYA-AMOS

Que't penses que faig com tu, baldufa d'envelat?

ANDREU

Apa, apa, a sopar.

ENGANYA-AMOS

Som-hi.

(L'Andreu se col·loca al mig de la taula. Aquest, la Marió i en Gabriel se senyen i diuen la benedicció. L'Enganya-amos, el Ros i en Llec miren, indecisos, a l'Andreu, fins que'l primer, poc a poc i am recel, se·dirigeix a la fontana pera rentar-se les mans. El Ros i en Llec fan lo mateix. En Florenci, que al començar la benedicció de la taula se n'ha anat a la porta del fons, recolzat al llindar, se contempla'l paisatge. Acabada la benedicció, l'Andreu i en Gabriel s'asseuen pera sopar. Va sentint-se'l cant dels grills.)

ANDREU *(un xic enfadat)*

A sopar!

(Els moços s'asseuen entorn de la taula. La Marió'ls acosta la galleda amb el porró.)

GABRIEL

(an en Florenci, que segueix mirant el paisatge)

Florenci...

FLORENCI *(girant-se)*

Ah!

GABRIEL *(molt amable)*

Vaja, home.

ENGANYA-AMOS

Cap viu, a l'hora de l'àpat!

(Se serveixen escarola. La Marió també.)

Digitized by Google

FLORENCI

Eh, que és maca, Gabriel, aquesta escarola?

GABRIEL

Molt.

ENGANYA-AMOS

I és tendra.

ANDREU

Se fa bona, al nostre hort.

(Silenci. Van menjant.)

ENGANYA-AMOS

Llec: que estas cansat?

LLEC

No.

ROS

Aquest no's cansa mai.

ENGANYA-AMOS

Com que és masell...

(Silenci. Segueixen menjant escarola.)

LLEC

Penseu que sóc com vós?

ENGANYA-AMOS

Dóna-m el porró.

LLEC *(donant-li)*

Teniu.

ENGANYA-AMOS

Ah, ah! *(Beu.)*

(La Marió retira la plata de l'escarola. Se'n va a la llar i aboca en una altra plata tota una ollada de mongetes.)

FLORENCI *(als moços)*

En havent sopat us llegiré uns versos que he fet avui.

ROS

Ah! Sí?

ENGANYA-AMOS *(deixant de beure)*

Qui vol beure?

ROS

Jo.

ENGANYA-AMOS *(donant-li'l porró)*

Apa, que raja.

ROS

Quin vidre més fresc! *(Beu.)*

ENGANYA-AMOS

Va de vals.

(La Marió posa la plata plena de mongetes al damunt de la taula. Muda'l plat an en

Digitized by Google

Florenci. L'Andreu se serveix primer que tots. Llarc silenci.)

FLORENCI *(a l'Enganya-amos)*

Escolteu, Josepó.

ENGANYA-AMOS

Mani.

FLORENCI

De què ve que us diguin Enganya-amos?
(El Ros i en Llec se posen a riure.)

ENGANYA-AMOS

Vès ara am què surt, vostè!

FLORENCI

M'agradaria saber-ho.
(El Ros i en Llec no poden aguantar-se'l riure.)

ENGANYA-AMOS

Vaja, no rigueu, poca-soltes!

ROS

Doncs contesteu lo que us pregunten.

LLEC

Ara sí que us han ben atrapat!

ENGANYA-AMOS

Fugiu! El gran secret!

Digitized by Google

FLORENCI

Doncs, veiam: per què us diuen Enganya-amos?

ENGANYA-AMOS

Aquest mal nom és el dot del pare.

(Tot-hom esclafeix a riure.)

FLORENCI

El dot del vostre pare?

(Tots se serveixen mongetes, menys l'Enganya-amos, que està distret.)

ENGANYA-AMOS

Era ell el que, segons deien, enganyava als amos.

(Tot-hom se posa a riure.)

ROS

Tu, Llec: diu que era son pare...

LLEC *(rient)*

Sí, son pare.

FLORENCI

Pobre home!

ENGANYA-AMOS

Va estar de parcer en moltes masies i...

Digitized by Google

ANDREU *(interrompent-lo)*

Ell se quedava am la millor part. *(An en Florenci.)* Comprèn?

(Gran riallada i forces comentaris que no desdiguin del to general d'aquesta escena.)

ENGANYA-AMOS

Això ho feien córrer.

(Van menjant i bevent.)

GABRIEL

Tot devien ser malesvolences.

ENGANYA-AMOS

Es clar que sí.

ROS *(rient)*

Sí, malesvolences.

ENGANYA-AMOS

Però jo ho he pagat, que sempre he hagut d'anar d'una masia a l'altra... fins que vaig venir a raure an aquesta...

GABRIEL

Aont s'us aprecia.

ENGANYA-AMOS

Ah! Lo que és d'aquí, creieu que ni a fum de sabatots me'n treuen.

Digitized by Google

LLEC

Com que hi estem com a casa nostra.

ENGANYA-AMOS

Justa! Tu, Llec: dóna-m la plata de les mongetes.

LLEC *(donant-li)*

Teniu.

ENGANYA-AMOS

Veies, que m'has pres la forca *(per la forquilla)*. Am què vols que bati?

LLEC

Que no la veieu? *(Ensenyant-li sota'l cantell del seu plat.)*

ENGANYA-AMOS

Ah, si! *(Se posa a menjar.)*

(La Marió va a la llar. Aboca en un plat la vianda fregida de la paella, i en un altre dugues costelles cuites a la brasa, pera en Florenci. Ho posa tot damunt de la taula. Els altres segueixen fent comentaris referents a l'Enganya-amos.)

MARIÓ *(an en Florenci)*

La troba prou cuita aquesta carn?

Digitized by Google

FLORENCI

Sí, Marió.

(La Marió seu aprop de la taula i es posa a menjar.)

ANDREU *(an els moços)*

Doneu-me'l porró, si us plau.

ROS *(donant-li)*

Teniu.

ANDREU

Ah, ah! *(Beu.)*

ENGANYA-AMOS

Senyor Florenci...

FLORENCI

Digueu.

ENGANYA-AMOS

Ha vist quins gabellons més macos hem fet?

FLORENCI

Sí. Estan molt ben afilerats. Eh, Gabriel?

GABRIEL

Ja ho crec.

Digitized by Google

ANDREU

(deixant de beure i amb el porró a la mà)

Ja cal que demà mateix hi poseu uns quants espantalls.

ENGANYA-AMOS

Per què? Pels pardals?

ROS

Quins lladres!

ENGANYA-AMOS

Que mengi tot-hom! Aquest any tot va gras.

FLORENCI

Els pardals també tenen dret a la vida.

ENGANYA-AMOS

Les formigues i tot; oi, senyor Florenci?

FLORENCI

Vaia!

ENGANYA-AMOS

Llec: dóna-m el porró.

LLEC

Teniu, home!

ENGANYA-AMOS

No caldria sinó! *(Beu.)*

ROS

En duc més a les butxaques, de formigues!

LLEC

Tot-hom recull una cosa o altra, al camp.

GABRIEL

Qui no pot segar, espigola.

FLORENCI

Jo he recullit sol per l'hivern.

ENGANYA-AMOS *(deixant de beure)*

A qui li toca?

ROS

A mi.

ANDREU

Que sou enraonaires!
(Se fan passar el porró de mà en mà i beuen tots.)

GABRIEL

Ara jo.

FLORENCI *(al Ros)*

I que tal, Ros, la teva promesa?

ROS

Cada dia m'agrada més.

FLORENCI

Encara balleu tant?

ROS

Nosaltres?... Si ballariem a la punta d'un punxó!

GABRIEL *(deixant de beure)*

Marió: vols beure?

MARIÓ

Sí.

GABRIEL *(donant-li'l porró)*

Té, doncs.

(La Marió beu. Gaire bé ja és fosc.)

ANDREU *(aixecant-se de la taula)*

Jo ja estic satisfet.

GABRIEL

Jo també.

FLORENCI

Que he sopat de gust!

ENGANYA-AMOS

Aixís, home.

Digitized by Google

ROS *(encenent un cigarro dels petits)*

Doncs, cremem-n'hi un.

FLORENCI

Ara, d'aquí una mica, us llegiré allò, sabeu?

ENGANYA-AMOS

Té raó.

FLORENCI

Espereu-vos, que vaig a buscar-ho a dalt.

(L'Enganya-amos i en Llec se treuen la petaca de la butxaca i fan un cigarret.)

GABRIEL

Tant aviat vols posar-te a llegir?

FLORENCI

Sí... Per què?

GABRIEL

Tot just acabes de sopar.

FLORENCI

Tant se val. *(Se'n va a dalt.)*

Digitized by Google

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS EN FLORENCI

ANDREU

(després d'un llarc silenci, diu als moços)

No sé per què li heu d'anar tant al darrera, al senyor Florenci.

ENGANYA-AMOS

Com que'ns aprecía tant...

ANDREU

No veieu que'l molesteu?

ENGANYA-AMOS

No ho diu pas ell així.

(La Marió despara la taula. Endreça les estovalles, el pa sobrant i la ganiveta en un calaix. Els plats i demés ho col·loca tot al damunt dels fogons.)

ANDREU

I què ha de dir, doncs?

GABRIEL *(a l'Andreu)*

És un xicot tant franc!

Digitized by Google

LLEC

Jo, ja ho veig que'l rebaixem...

ANDREU

Vaia, si'l rebaixeu! No us en doneu vergonya?

ROS *(un xic desinvolt)*

Jo no'm penso pas rebaixar a ningú.

ANDREU

Tu?... Callem, callem.

(Torna en Florenci amb uns quants fulls de paper de barba, manuscrits.)

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS EN FLORENCI

FLORENCI

Apa: ja podem començar desseguida.

ENGANYA-AMOS

Bé: esperi una mica, si no li sap greu.

FLORENCI

No, no'm fa res.

ANDREU

Més valdria que sortís a donar un tom per aquí.

FLORENCI

Bé prou que he caminat, avui.

GABRIEL

Pot-ser massa i tot.

FLORENCI

Però, mira: m'ha anat molt bé.

ENGANYA-AMOS

Gasta uns colors molt sans!

FLORENCI

Sí, sí... Em trobo més bé que mai! Que estic content! Llegim, llegim!

ANDREU *(an en Florenci)*

Deixi'ls estar an aquests. Què saben ells!

FLORENCI

La qüestió és passar l'estona.

ANDREU

Al darrera de les lletres, en aquesta casa tot-hom se distreu de passar el rosari. D'ençà que vostè és aquí que ningú, sinó jo, se recorda de lo que més hem de recordar-nos.

Digitized by Google

FLORENCI

Bé, home: no us ho prengueu aixís.

ANDREU

Oh! Es que vostè...

ENGANYA-AMOS

Nostramo: és molt bonic lo que s'empesca'l senyor Florenci.

ANDREU

Bé: tu deixa-t estar de camàndules.

ENGANYA-AMOS

Jo no'm cansaria mai de sentir-ho.

FLORENCI *(als tres moços)*

Ja us ho llegiré demà de matí, que és festa.

ROS

Ara que ja ho teniem coll avall!

FLORENCI

Si us-e sap greu, us ho llegiré desseguida.

ENGANYA-AMOS

Vaja, som-hi!

FLORENCI

Veniu, veniu aprop de la finestra, que

Digitized by Google

mentres l'amo i en Gabriel pregaran, nosaltres farem la nostra tasca.

ANDREU

Vaja, no ho vui! A casa, mentres se passa'l rosari, ningú ha d'estar per res més! *(Imperiós.)* Gabriel!

GABRIEL

Què maneu, pare?

ANDREU

Per què calles? Per què no'ns guies l'ànima a tots?

GABRIEL

Pare: lo d'en Florenci també és una oració.

ANDREU

Senyor! Doneu-me paciencia! *(Tot contrariat se'n va a fer oració en el banc de la dreta.)* Doncs, preguem nosaltres, Marió i Gabriel. Preguem per aquests condemnats!

GABRIEL

Preguem.

(En Gabriel va a asseure-s aprop de la taula. Se senya, es treu un breviari de la butxaca i fa oració en veu baixa. L'Andreu i la Marió despengen uns rosaris del damunt del banc i també preguen. En Florenci, segut aprop de la finestra, amb el

Digitized by Google

manuscrit a la mà, se disposa a llegir. Els moços l'enroden am gran curiositat. Va vesprejant i sentint-se'l cant dels grills. La Marió encén la llumanera i la deixa damunt de la taula.)

FLORENCI *(recomanant silenci)*

Apa, acosteu-vos... i calleu. No destorbem a ningú.

ENGANYA-AMOS

Engegui la fibla!... Tu, Ros, muixoni, eh?

ROS

Sí, home, sí.

LLEC *(fregant-se les mans am fruició)*

Veiam, veiam.

FLORENCI

Us vaig a llegir un troç d'*El cant de Juny*.

ENGANYA-AMOS

Amb els segadors?

FLORENCI

Sí.

(Tot en veu molt baixa.)

ENGANYA-AMOS

No devem ser pas nosaltres?

FLORENCI

Són tots els segadors de la terra.

ROS

Veiam si segaran gaire arran.

FLORENCI

Això que ara sentireu, pertany a la tercera part de l'obra que estic fent: *La vida al camp*. Sabeu?

ENGANYA-AMOS

Doncs, sent aixís, no més tracta de l'estiu.

FLORENCI

Per ara si.

ROS

I de l'hivern que no'n dirà res?

ENGANYA-AMOS

Fuig! Fa massa fred!

ROS

I a l'estiu massa calor.

ENGANYA-AMOS

Calla, calla, si vols. Apa, senyor Florenci: comenci a refilar.

Digitized by Google

FLORENCI

M'escolteu?

ENGANYA-AMOS

Am molta devoció. Tu, Llec: no t'adormis, eh?

LLEC

Vós sí que us adormireu...

ROS *(an en Llec, per l'Enganya-amos)*

Mira: els ulls ja li fan pampallugues.

ENGANYA-AMOS

Vaja, calleu, esgarria-cries!

FLORENCI

Apa.

ENGANYA-AMOS

Amunt i crits! *(Mirant als que preguen.)* Bé: sense cridar.

FLORENCI *(llegint)*

«Segueu arran, companys de feina!
Segueu arran, braus segadors!
No deixeu l'eina
tot regalant vostres suors!
Am pols segur i enginy selvatge
la rossa vall aneu segant.
Aixís, aixís! Tingueu coratge!

Brandeu la falç tot llampegant!
Segueu, segueu el blat dels altres!
Sueu, sueu,
que, per vosaltres,
serà ben car el pa que haureu!
Sueu, sueu!»

ROS *(molt emocional)*

Redena!

FLORENCI *(tornant a llegir)*

«Mireu, companys, batent les ales,
quin vol d'aucells refiladòs
com fuig d'aprop de les cigales
per no sentir llur cant mandrós.
Mireu l'espai com s'emboirina,
tot sent, fa poc, tant ras i nèt,
i el ventijol com despentina
l'extens sembrat, que's plany de set!
Mireu el sol com va enlairant-se
tot desplegant ses ales d'or.
La rossa vall, balancejant-se,
mostra amb orgull el seu tresor;
i el cel, boirós, com ensonyant-se,
sembla que mor.»

ENGANYA-AMOS
(am molta emoció i entusiasme)

Que refila bé!

LLEC

Quina mèl més dolça!

Digitized by Google

ROS

No he sentit un millor en tota ma vida!

FLORENCI *(tornant a llegir)*

«Am les garbes feu garberes
ben posades, a fileres,
lo mateix que un campament;
que han de dur-les a les eres,
pera batre, una altra gent.
Als aucells espigolaires
espargiu am l'espantall.
No'ls planyeu: ells són cantaires
que no viuen del treball.
Segueu arran, companys de feina!
Segueu arran, braus segadors!
No deixeu l'eina
tot regalant vostres suors!»

ENGANYA-AMOS
(am molta serietat i emoció)

Ben xafat!

LLEC *(en veu molt concentrada)*

Si un hom ho entengués bé!

ROS

Ja té raó, ja.
(La Marió, mirant, extasiada, a l'agrupament, deixa de dir el rosari.)

ENGANYA-AMOS

Apa, apa, sense parar, que això val més que un sarau!

(En Florenci tus una mica.)

ROS

I ben nèt que sí!

ENGANYA-AMOS *(am sequedat)*

Calla, home, calla!

FLORENCI

(tornant a llegir pujant gradualment de to)

«Ja heu arrasat la plana d'or.
Am quin dalit heu treballat!
De tant segar, fins s'han cançat
la vostra falç i el vostre cor.
No heu perdonat a les roselles;
no heu compadit a les formigues:
(En Gabriel, sense ell donar-se'n compte, deixa de pregar, dirigint la mirada an els tres moços i fixant l'atenció en lo que llegeix en Florenci.)
sols les espigues
s'han esgranat un xic per elles
i pels aucells, que, am cantarelles,
han endolcit vostres fadigues.
Ja'ls heu segat, els camps dels altres!
Ja no hi ha res, sinó rostoll.
La flor del pa no és per vosaltres!
No us donaran ni un jaç de boll!

Digitized

Segueu, segueu el blat dels altres!
Sueu, sueu,
que, per vosaltres,
serà ben car el pa que haureu!
Sueu, sueu!»

ENGANYA-AMOS *(am molt entusiasme)*

Renoi!

ROS

Quin escrit més bonic!

LLEC

Sí que ho és, sí! Que m'encaparren aquestes histories!

ENGANYA-AMOS

I a mi!

LLEC

Tota aquesta nit la passaré despert.

FLORENCI

Us agrada?

ENGANYA-AMOS

Si'ns agrada?... Torni-hi, torni-hi a llegir allò de les roselles... Ja és ben cert que no les compadim!... Tenim molt mal cor!... Am quin dalit treballem!... Zis, zas! Zis, zas! Cop de falç per aquí, cop de falç per allà,

Digitized by Google

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior.

És al matí, a primera hora. Fa un sol esplendorós.

ESCENA I

LA MARIÓ I EN FLORENCI

(La Marió trasteja per la cuina, tot cantant alegrament i en veu dolça. En Florenci, un xic ensonyat, baixa per l'escala.)

FLORENCI

Bon dia, Marió.

MARIÓ

Bon dia, senyor Florenci. Què tal? Ha descansat bé?

FLORENCI

Tota la nit l'he passada en un sòn. *(Somrient.)* Tu l'hauras passada en un somni.

MARIÓ *(rient am candidesa)*

Si, en un somni...

FLORENCI

Que no somnies mai?

MARIÓ

Si, senyor. Però sempre unes coses més lletges i més estranyes! Quan veig que hi ha noies que'n somnien de tant boniques!...

FLORENCI

Tot això, no saps lo que en la realitat representa?

MARIÓ

Què representa?

FLORENCI

Precisament lo contrari.

MARIÓ

Doncs, jo més m'estimaria somniar coses ben agradoses.

FLORENCI

Prou que'n somnies, sinó que tu no te'n dónes compte.

Digitized by Google

MARIÓ

Vès, si fos aixís, si no m'en donaria compte!

FLORENCI

Vaja, siga-m franca: ¿no has vist mai en somnis un xicot que t'agradés?

MARIÓ

No: mai de la vida.

FLORENCI *(am molta delicadesa)*

Ni an en Gabriel?

MARIÓ *(ingenuament)*

Ah!... An aquest, sí: més d'una vegada.

FLORENCI *(somrient)*

Com? Vestit de dimoni temptador?

MARIÓ

No! Ai, Déu m'en guard!

FLORENCI

I, doncs, com?

MARIÓ

Al peu de l'altar, entre nuvols d'incens.

FLORENCI

I no l'has somniat mai enamorat... de tu?

Digitized by Google

MARIÓ *(acotant el cap, un xic ruborisada)*

No: aixís, no! Ell no pot ser per mi.

FLORENCI

Per què no pot ser per tu?

MARIÓ

(amb el cap baix i jogant am les puntes del davantal)

Vès... perquè... ¿No veu que estudia per capellà?

FLORENCI

Oh! Encara no ho és. Encara pot trencar de camí.

MARIÓ

Pobre d'ell, que ho fes!

FLORENCI

No seria pas el primer.

MARIÓ

Ell té l'obligació de pregar per la memoria de la seva mare.

FLORENCI

I que no pot fer-ho, no sent sacerdot?

MARIÓ

Sí... Però no pas tant bé.

Digitized by Google

FLORENCI *(molt baix i en dolça intimitat)*

Si tu i en Gabriel — és una suposició — us estimessiu i us unissiu, i del vostre amor ne naixessin uns fills ben hermosos, tant hermosos com tu *(la Marió torna a acotar el cap)*, te creus que això no equivaldria a una oració, a una pregaria, a una ofrena de la Vida a la Mort?

MARIÓ *(en veu baixa)*

No l'entenc, senyor Florenci.

FLORENCI

Prou, que m'entens!

MARIÓ

Com que diu aquestes coses...

FLORENCI

Te retrec els teus somnis perduts, lo que la teva ànima, fins estant desperta, somnia.

MARIÓ

Com ho sap, vostè?

FLORENCI *(s'asseu a vora la taula)*

Oh! Prou, que ho sé.

MARIÓ

Si és servit. *(Serveix un got de llet an en Florenci. Li col·loca'l got, una cullereta, una*

sucrera, un tovalló i un petit gerro blanc, que conté la llet, al damunt de la taula.)

FLORENCI

Gracies. *(Tot abocant la llet al got.)* Vaja: digues la veritat. ¿No'n tindries una gran satisfacció que en Gabriel desistís de ser capellà?

MARIÓ

Me sabria molt greu!

FLORENCI

(posant-se sucre a la llet i remenant-la am la cullereta)

I si fos per culpa teva... és a dir per culpa teva... perquè ell t'estimés? Respon. Què faries? El deixaries morir d'anyorança?

MARIÓ

Oh! Déu no voldrà tanta desgracia!
(Curt silenci. En Florenci beu la llet.)

FLORENCI *(aixugant-se 'ls llavis)*

Doncs, a mi'm sembla que si... que t'estima.

MARIÓ *(molt vergonyosa)*

Com a cosina, gaire bé com a germana.

FLORENCI

I un xiquet més.

Digitized by Google

MARIÓ *(retirant el serviment)*

Aixís, jo no'l voldré mai. Després se diria que jo he sigut l'esca del pecat. Se creurien que jo li he distret el cor. Quina quimera'm tindria la gent! Perquè tot-hom li porta voluntat, an en Gabriel. Tots se'l miren com un sant. Pobra de mi que l'escoltés!

FLORENCI

Me sembla, doncs, que va en camí de deixar la carrera.

MARIÓ

I jo'n tindré la culpa?

FLORENCI

Hermosa culpa, per cert!

MARIÓ

(després d'un curt silenci i amb interès)

I com ho sap vostè, tot això? Que li ha dit en Gabriel mateix?

FLORENCI

Jo us observo a tots dos...

MARIÓ

Qué ha vist?

FLORENCI *(natural i sense malicia)*

Res... res.

Digitized by Google

MARIÓ *(somrient am candidesa)*

Es més malpensat vostè!

FLORENCI *(somrient)*

Veurem, veurem.

(Se sent tossir an en Gabriel.)

MARIÓ

Ai, que ve en Gabriel!

FLORENCI *(escoltant)*

Sí, que és ell.

MARIÓ

Doncs, me'n vaig a fòra.

FLORENCI

I ara! Per què?

MARIÓ *(molt avergonyida)*

No vui que'm vegi.

FLORENCI

Espera-t, dòna, espera-t.

MARIÓ

No, no... Me'n donaria vergonya.

(Se'n va, corrent, per la dreta del fons. Després d'un curt silenci, apareix en Gabriel al replà de l'escala.)

Digitized by Google

ESCENA II

EN FLORENCI I EN GABRIEL

GABRIEL

Bon dia, Florenci. *(Ve molt apesarat i pensatiu. Vesteix trajo seglar.)*

FLORENCI *(mirant-lo estranyat)*

Bon dia. Ja ho veus: sóc més matiner que tu.

GABRIEL

(am somriure trist i tot baixant l'escala)

Fas com els aucells, que al primer raig de sol ja canten.

FLORENCI *(somrient)*

Com te burles del poeta!

GABRIEL

No, Florenci, no.

(S'asseu, molt trist, a vora de la taula. Curt silenci. En Florenci'l mira atentament.)

FLORENCI

Com és que avui has deixat els habits?

Digitized by Google

GABRIEL *(amb ironia trista)*

Els habits!...

FLORENCI *(rient)*

Te trobo tot cambiat...

GABRIEL

No te'n riguis, Florenci, no te'n riguis! Si tu sabies lo que sofreixo!

FLORENCI

I això? Què tens?

GABRIEL

No puc dir-t'ho. Profanaria una memoria santa!

(Curt silenci.)

FLORENCI

No seré indiscret. *(Se retira cap al fons.)*

GABRIEL *(passant a la dreta, on s'asseu)*

No t'ho prenguis aixís!

FLORENCI

Que no sóc mereixedor de la teva confiança?

GABRIEL

Sí, Florenci, sí! En absolut.

Digitized by Google

FLORENCI

(acostant-se an en Gabriel i en veu baixa)

Que pot-ser se va refredant la teva vocació?

GABRIEL

Jo crec que mai n'he tinguda.

FLORENCI

Ah! No?

(Curt silenci.)

GABRIEL

Quina nit he passat més terrible! No puc treure-m del pensament el record de l'excursió d'ahir a la tarda.

FLORENCI *(entusiasmant-se)*

Amb aquell sol que feia! Amb aquell sol esplendorós, caient damunt nostre am les seves ales d'or ben exteses!

GABRIEL *(aixecant-se)*

Quan hi penso!... Quan veig els camps arrasats, sense roselles!... Quan recordo'ls pobres segadors, treballant am tant dalit, el meu cor s'omple de joia i alhora sembla que senti'l dolor humà. Que és temptadora la vida!

Digitized by Google

FLORENCI *(amb ironia finissima)*

Més que la teologia, oi?

GABRIEL

Al punt que m'he llevat, quan he vist els primers raigs de sol que besaven la terra, no sé lo que ha passat en mi: sospirava am força impetuosa, amb esbatecs d'amor.

FLORENCI

Es que la teva sang jove's rebel·la.

GABRIEL

Tu ets un bon amic, tu'm comprens i saps veure ben endins de la meva ànima. Ajuda-m, Florenci, a orientar el meu esperit!

FLORENCI

Fins avui no t'has adonat del camí que feies ni de les flors de la teva vora. Has enlairat la mirada al cel i t'has distret de la terra. I ara sents la punxada de les seves espines.

GABRIEL

Les seves espines se m'han clavat al cor!

FLORENCI

A tu, del dia, no més t'encisa la posta, el reculliment, lo somniós, lo somort. El sol t'enlluerna i t'espanta. Fuges del món, horroritzat de les seves lluites i miseries. No

Digitized by Google

tens afany pera embellir-lo i trobar-lo bell. Quin contrast nosaltres dos! Tu, que ets fort i sà, ja ho veus, ets el poeta de la Mort: jo, que estic malalt, sóc el poeta de la Vida.

GABRIEL

Sento'l desig de viure lo mateix que tu, pot-ser am més intensitat que tu. Peró no puc tornar endarrera! No puc deixar el camí que he emprès! Un dia vaig jurar ser ministre de Déu.

FLORENCI

Ane qui vas jurar-ho?

GABRIEL

A la meva mare. Moments abans de morir va pregar-me que fos sacerdot.

FLORENCI

I estas disposat a fer aquest sacrifici?

GABRIEL

Sí; per ella, no més que per ella!

FLORENCI

Es a dir que tu, per la teva mare, que ja és morta, estas decidit a sacrificar la teva joventut florida d'il·lusions? Això no pot ser! Això és contra Natura!

(En Gabriel, sentint aquestes paraules, queda tot ell cor-près.)

Digitized by Google

GABRIEL

Si jo era un noi, quan vaig prometre a la mare satisfer la seva darrera voluntat! No va ser la reflexió la que va obrar allavores: va ser el sentiment, el tendre sentiment filial. Però ara, que ja sóc home i tinc ús de raó, per què haig de cumplir un jurament d'infant?

FLORENCI

Segueix el teu impuls natural i obra en conciencia.

GABRIEL

No pot ser, Florenci.

FLORENCI

I aquella pobra rosella?

GABRIEL

La Marió? Vols dir la Marió?

FLORENCI

Sí. Fes-la feliça! No l'estimes?

GABRIEL

Però, què dirà'l meu pare? I el poble, que ja'm mira com un sant?

FLORENCI

No hi ha un medi?...

Digitized by Google

GABRIEL

Cap.

FLORENCI

L'Iglesia, no tenint tu vocació, no pot deslliurar-te de la prometença que vas fer?

GABRIEL

Sí.

FLORENCI

Per què calles, doncs?

GABRIEL *(pausadament)*

Però si no és am l'Iglesia, precisament am l'Iglesia, am qui sostinc aquesta lluita: és amb el pare, amb el record de la meva mare, am la prometença que vaig fer-li, am la gent que'm rodeja i am tot un munt de preocupacions que pesa sobre meu. No! Jo no puc dir an el pare que no sento vocació: destruiria l'il·lusió més gran de la seva vida! Pot-ser li causaria la mort! M'haig de sacrificar per ell i per la meva mare: no hi ha altre remei.

FLORENCI

D'aquesta manera tu no serveixes ni al cel ni a la terra.

GABRIEL *(aterrat)*

Per què?

FLORENCI

Perquè ofegues les teves afeccions humanes i ets hipocrita davant de Déu.

GABRIEL

No, això no!

FLORENCI

Sí, Gabriel, sí! Tu no vius sincerament, am tota llibertat. Per què aquests recels? Per què aquesta cobardia, més propria d'un sentimental supersticiós que d'un xicot il·lustrat i conscient?

GABRIEL

Tens raó, tens tota la raó; però no puc tòrcer de camí.

FLORENCI

Perquè ets un apocat que't resignes a seguir la ruta que'ls altres te senyalen, i vas fent via d'esma, a les palpentes, sense que la teva voluntat te mogui. *(Tus un xic.)* Canta la vida! Canta la joia de l'amor! Deixa-t de sentimentalismes impropris d'una ànima forta; no te'ls escoltis, els cants apocaliptics d'aquells que diuen que l'existencia terrenal és un castic. Jo voldria perpetuar-la, la meva vida. La trobo hermosa, immensament hermosa! Per xo la canto am tant fervor!

Digitized by Google

GABRIEL

Pobra mare!

FLORENCI

Estima-la, recorda-la sempre, viu les seves virtuts, però no vulguis morir de pena.

GABRIEL

Jo visc per la Marió!

FLORENCI

Doncs no perdis el temps en somnis i esperances, fruint d'amagat i reclòs els teus anhels. Explaia'l teu cor, dóna-li ales pera que voli lliurement, fins que's cansi de volar. I pensa en el niu, en el niu del teu repòs on vetllaras els fills de la teva joventut.

GABRIEL

Com m'encoratges!

FLORENCI

Viviu enamorats, tu i la Marió, florint i reflorint nova vida, alegres i alegradors!

GABRIEL *(amb esclat)*

Oh! Això és viure!

FLORENCI

Això és amor!

Digitized by Google

GABRIEL *(molt emocionat)*

Quin bé m'has fet!

(Per la dreta del fons compareixen l'Enganya-amos, el Ros i en Llec. En Gabriel indica an en Florenci que calli, i passa a l'esquerra.)

ESCENA III

Els mateixos, més l'Enganya-amos, el Ros i en Llec

(Aquests tres van vestits am la roba de les festes. L'Enganya-amos, am gorra de seda negra, un xic deslluida; camisa blanca, de fil, nèta de bugada, sense planxar; corbatí negre; géc i armilla de llana d'un to fosc; calces de vellut negre; espardenyes am betes negres, i mitjons blaus. El Ros, am gorra de seda negra, nova; camisa blanca, ben nèta i planxada, amb el coll tombat; corbata de seda vermella; trajo de llana negra, encara que d'aire pagesivol força escaient; faixa de seda blava i sabates rosses. Du rellotge, am cadena de plata; una flor a l'orella i la gorra de cairell. En Llec va am gorra negra, bastant usada; camisa de cotó d'un to moradenc, sense corbata; vestit de vellut negre; espardenyes am betes també negres, i mitjons blancs.)

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Bon dia i bona hora tot-hom.

ROS

Salut.

LLEC

Déu vos guard.

GABRIEL

Molt bon dia.

FLORENCI

Hola, minyons! Què's conta de nou?

ENGANYA-AMOS

Moltes trapaceries. Tu, Llec, que no hi és la Marió?

ROS

Deu ser a missa.

LLEC

Jo, tot venint, l'he vista a l'hort que cullia flors.

ENGANYA-AMOS

A l'hort l'has vista?

LLEC

Sí.

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Haurem de dir-li que nosaltres ja som aquí, m'entens? *(Signant que té gana.)*

FLORENCI

Que encara no heu esmorzat?

ENGANYA-AMOS

No pas avui.

FLORENCI

I ja veniu del poble?

ENGANYA-AMOS

Sí, senyor: d'oir missa. L'Andreu ens té manat que hi anem cada festa a la mateixa hora. Però'ns hi fa anar dejuns.

FLORENCI *(somrient)*

Pot-ser perquè aneu més lleugers.

ENGANYA-AMOS

Jo crec que ho fa perquè no'ns envesquem enraonant amb els amics.

FLORENCI

Que no podeu veure-ls a la tarda?

ENGANYA-AMOS

Sí...

ROS

Lo que és ane mi, en havent dinat, que no'm vinguin am raons: cap al Casino de dalt s'ha dit a pendre un calent i a jogar una estona a la barrotada, tot esperant que's comenci'l ball.

ENGANYA-AMOS

Que feu sarau avui?

ROS

Vaia! I amb orquestra, tant o més bona que la de la festa major passada.

ENGANYA-AMOS

Com les hi cargolaras!

ROS

I am la xicota!

ENGANYA-AMOS

Quina desesperació d'empentes i batzegades!

ROS

Me sembla que riurem!

ENGANYA-AMOS

I això?

Digitized by Google

ROS

Tinc moltes ganes, tot ballant, de tombar d'una revolada an aquell mosquit de la «Torra Nova».

FLORENCI

L'Enric de Valldaura? Aquell que sempre fa tanta olor?

ROS

Encertat.

ENGANYA-AMOS

Per què? Què t'ha fet?

ROS

Què m'ha fet? Aquest nyicris, allà ont el veieu, tant enverniçat i tant fi, l'altre dia va llençar una expressió molt lletja a la meva promesa.

ENGANYA-AMOS

I tira, home! No miris prim!

ROS

Així que toquin el darrer vals, creieu que, de l'empenta que li clavo, prou se'n va a parar a l'altre cap de sala.

ENGANYA-AMOS

I ho faras pagar a la seva balladora.

Digitized by Google

ROS

Que s'agarri fort an ell.

ENGANYA-AMOS

Vaia unes coses de dir davant d'en Gabriel!

ROS

Ja ho sap, que no puc fer-hi més.

LLEC

Es clar. Quines imprudencies!

ENGANYA-AMOS

Això.

ROS

Tant-se-val.

LLEC

Calla, home, calla!

(Curt silenci.)

ROS

Quina gana que tinc!

ENGANYA-AMOS

Tu, Llec: vès, fes un crit a la Marió.

LLEC

No veieu que deu cullir flors per guarnir la capella?

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Ah! Aixís, callo. Oh! I ara que parlem de flors: sap, senyor Florenci, que'm va agradar molt aquell escrit d'ahir vespre?

FLORENCI

El cant de Juny?

ENGANYA-AMOS

Just. Allò de les roselles, aquell pas de les tristes roselles i les pobres formigues! Cregui-m, me va fer venir les llagrimes als ulls.

ROS

Oh! Es que allò pot-ser és lo més bonic de tot lo que'ns ha llegit.

ENGANYA-AMOS

Tant ben conjuminat!... Tot lliga tant bé!... No'm cansaria mai de sentir-ho.

LLEC

Jo tampoc.

ENGANYA-AMOS

I digui, digui: que se les treu del cap aquestes histories?

FLORENCI *(somrient)*

No, home.

ENGANYA-AMOS

I doncs?

FLORENCI

Les trec de vosaltres mateixos.

ENGANYA-AMOS

(tot estranyat, com tement que en Florenci li hagi gastat una broma)

De nosaltres mateixos?

FLORENCI

Sí.

ENGANYA-AMOS

(després d'un curt silenci)

Bé, vaja: ja me'ls donarà plegats.

ROS

Que'n sou de tonto, Enganya-amos!

ENGANYA-AMOS

Bo! Mireu l'estornell!

ROS *(am molt enfasi)*

Es clar que sí! Això, aquests escrits que fa'l senyor Florenci, per que ho sapigueu, ho ensenyen a estudi.

ENGANYA-AMOS

A estudi ensenyen de fer lligar tant bé les unes paraules am les altres?

ROS

Sí. I, doncs, que us pensaveu? Com se coneix que vós no hi heu anat mai!

ENGANYA-AMOS

Que't creus que és lo mateix que armar ballarugues això de l'art de la ploma?

ROS

Es que...

ENGANYA-AMOS

Vaia, calla, Ros, que avui fas molt mala lletra.

ROS

Si la tingués bona rai!

ENGANYA-AMOS

Què faries?

ROS

A hores d'ara ja m'hauria empescat un vers per regalar a la xicota.

FLORENCI

Vols que te n'escrigui un de ben enamorador?

ROS

Sí, home!

FLORENCI

Què tinc de dir-li?

ENGANYA-AMOS *(rient)*

Ara, ara veurem la teva palica.

LLEC *(també rient, tot fregant-se les mans)*

Veiam, veiam.

ROS

No rigueu, homes, no rigueu, que això sóń coses molt series.

FLORENCI

Apa, dicta, Ros, dicta.

ROS *(pensant)*

Doncs, digui-li... digui-li... *(mirant a l'Enganya-amos, que riu)*. Que'n sou de poca solta!

ENGANYA-AMOS

Rumia, home, rumia.

FLORENCI

Apa, Ros.

ROS

Digui-li... que és molt maca... que l'estimo molt... i que aviat ens casarem... Veliaquí.

ENGANYA-AMOS

El dia que ploguin mobles.

ROS

Vaia, vós, conco! Després direu que us falten al respecte.

FLORENCI

Entesos, eh?

ROS

Bé... amb aquella salsa!...

FLORENCI

Deixa-ho per mi.

LLEC

Nois, quina gana que tinc!

ENGANYA-AMOS

Jo també. *(En to molt viu.)* Tu, Ros: mai diries que podriem fer?

ROS

Vos direu.

ENGANYA-AMOS

Saps aquells cargols que tinc a desdejunar?

ROS

Teniu raó!

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Fem-los a la peterrellada?

ROS

Ja està dit.

ENGANYA-AMOS

Apa, que'l senyor Florenci i en Gabriel ens ajudaran, oi?

FLORENCI

No, gracies. Jo vindré a mirar com els coueu.

ENGANYA-AMOS

Som-hi, nois?

LLEC

Ja tindrem pinassa?

ENGANYA-AMOS

Sí. Allà al porxo encara n'hi deu haver dos sacs per encetar.

ROS

I rajoles, que'n tenim?

ENGANYA-AMOS

Sí, home, sí. *(Empeny an el Ros i an en Llec cap al fons.)*

Digitized by Google

ROS

Anem-hi, doncs.

LLEC

Apa, que és tard!

ENGANYA-AMOS

L'esperem, senyor Florenci. I a tu també, Gabriel. Veniu, que'l Ros us farà trencar de riure.

ROS

Vaja, anem.

ENGANYA-AMOS

Passa tu endavant.

ROS *(a l'Enganya-amos)*

Apa, cançoner!

(L'Enganya-amos, el Ros i en Llec s'en van per l'esquerra del fons.)

ESCENA IV

En Florenci i en Gabriel

FLORENCI

Que'n són de feliços! La seva rusticitat m'encanta.

Digitized by Google

GABRIEL

Són molt bons!

FLORENCI *(amb intenció)*

I molt resignats!

GABRIEL

Ditxosos ells!

FLORENCI

Anem a veure-ls?

GABRIEL

Vés-hi, vés-hi, que t'hi distreuras.

FLORENCI *(tossint una mica)*

Vine tu, també.

GABRIEL

No. Tinc ganes de parlar...

FLORENCI

Am la Marió?

GABRIEL

Sí.

FLORENCI

Ont és ton pare?

GABRIEL

Deu esser al poble. Per què m'ho preguntes?

FLORENCI

(treient importancia a la seva pregunta)

Per res. *(Va a mirar per la finestra.)* Gabriel: mira la teva cosina, entremig dels rosers. Que és bonica! Sembla una papellona.

GABRIEL *(sense moure-s del seu lloc)*

Pobra Marió!

FLORENCI *(girant-se an en Gabriel)*

Ja ve.

GABRIEL *(per si mateix)*

Coratge!

FLORENCI

Me'n vaig amb aquells.

GABRIEL

Florenci: perdona, eh?

FLORENCI *(anant-se'n)*

Sí, home, sí.

GABRIEL *(en veu baixa)*

Ja vinc desseguida.

FLORENCI

Està bé. *(Desapareix per l'esquerra del fons.)*

ESCENA V

EN GABRIEL, SOL. DESSEGUIDA LA MARIÓ

(En Gabriel va a mirar per la finestra. Aixi que s'adona de la Marió, somriu joiosament. Després d'un curt silenci, aquesta ve per la dreta del fons amb un gabell de flors gemades, que estreny contra'l seu pit. Encara no veu an en Gabriel se posa a riure ignocentment, a tot pler.)

MARIÓ *(amb estranyesa)*

Ai, ai! Gabriel!

GABRIEL

(de la finestra estant, girant-se de cara a la Marió)

I ara! De què rius?

MARIÓ *(seguint rient)*

Com és que t'has vestit aixi!

GABRIEL

(am molta delicadesa i veu tremolosa)

Que pot-ser no t'agrado tant?

Digitized by Google

MARIÓ

(fent un moviment d'espatlles pera excusar-se, un xic vergonyosa)

Oh!...

GABRIEL

Es que...

MARIÓ

(deixant les flors damunt de la taula)

Digues...

GABRIEL *(aixecant la veu)*

Es que, si no...

MARIÓ *(no gosant-lo mirar)*

De l'altra manera... saps?... de l'altra manera...

GABRIEL *(molt emocional)*

Explica-t.

(Curt silenci.)

MARIÓ

De l'altra manera... jo'm penso que m'agrades més.

GABRIEL

T'enganyes, Marió.

Digitized by Google

MARIÓ

No m'enganyo. *(Somrient amb ingenuitat.)* Ets més bufó vestit de capellà! Quan te veig am l'habit me vénen unes intencions de besar-te la mà i de demanar-te una estampa!... Que no me la donaries? *(En Gabriel, de tant afectat, se gira d'esquena a la Marió, posant-se les mans a la cara.)* Bo! Ja t'has enfadat! Digues, Gabriel: que t'has enfadat?

GABRIEL *(sense mirar-la)*

No, Marió!

MARIÓ

Que't fa vergonya que't digui aquestes coses? Respon-me. Vaja, ja no t'ho diré més allò...

GABRIEL *(girant-se)*

El què?

MARIÓ *(no gosant-ho dir)*

Lo que t'he dit de primer...

GABRIEL *(mirant-la encisat)*

Ai, Marió, Marió ignocenta! Tu sí que ets bufona i gentil!

MARIÓ *(ruborisant-se)*

Jo?

Digitized by Google

GABRIEL

Criatura resignada! Hermosa i alegra criatura! Ditxosa tu, que de tot te conformes i prens la vida tal com se't presenta! Però qui sap demà, quan ja no hi siguis a temps, qui sap lo que faras el dia que'l teu cor comenci a mirar enfòra!

MARIÓ *(no comprenent-lo)*

Ai, ai! Que vols dir amb això? Que't dol que sempre estigui alegra?

GABRIEL

No; no'm dol gens. Però també'm satisfaria veure-t de tant en tant una mica trista. Els esperits alegrois no estimen gaire.

MARIÓ

Doncs jo estimo molt.

GABRIEL

Ane qui estimes?

MARIÓ

A tot-hom, com mana Déu.

GABRIEL

I no hi ha persones les quals tu prefereixes més que les altres?

Digitized by Google

MARIÓ *(ingenuament)*

Me sembla que sí.

GABRIEL

Mira: jo, lo mateix que tu, també estimo a tot-hom, perquè tots som germans; però hi ha una persona, una sola persona, que l'estimo més, molt més que a tot lo món!

MARIÓ *(rapid i en to viu)*

La teva mare.

GABRIEL *(també rapid i en to viu)*

No.

MARIÓ *(molt sorpresa)*

Ah! No?

GABRIEL *(am dolor i en veu baixa)*

Sí, sí! La meva mare.

(Curt silenci i cambi de to.)

MARIÓ

Es que, si no...

GABRIEL

Què?

MARIÓ

Es que, si no l'estimessis més que tot, jo...

GABRIEL

Què faries?

MARIÓ

Mai més te miraria la cara. T'agafaria una malicia!

GABRIEL

Tant mal cor tindries?

MARIÓ

Sí. Vès on s'és vist que un fill no's recordi força de la seva mare.

GABRIEL

Què més vols que faci per ella?

MARIÓ

No: ja fas prou, per xò.

GABRIEL

Que ets bona! Com més t'escolto, més i més m'entristeixo!

MARIÓ

I per què t'entristeixes?

GABRIEL *(no gosant-ho dir)*

Per culpa teva.

MARIÓ

Per culpa meva?

GABRIEL *(molt baix i am passió fonda)*

Sí: perquè t'estimo!

MARIÓ *(dolçament i acotant el cap)*

Gabriel!

GABRIEL

T'estimo am tota l'ànima! No abaixis el cap. No't donguis vergonya d'escoltar-me. Mira-m, que vui veure'ls teus ulls.

MARIÓ *(molt vergonyosa)*

Deixa-m!

GABRIEL

De primer vui parlar-te a cau d'orella *(acostant-s'hi)*, així, que no ho senti ningú.

MARIÓ *(separant-se)*

No t'acostis.

GABRIEL

Jo no puc ser sacerdot.

MARIÓ *(molt sorpresa)*

No?

GABRIEL

No; no puch ser-ho!

MARIÓ

Per què ho prometies a ta mare, doncs?

GABRIEL

Era tant jove allavors!

MARIÓ

Per què no t'hi pensaves?

GABRIEL

Si en aquella edat jo encara no sabia lo que'm feia! Si no tenia experiencia de la vida!

MARIÓ

Però ara ja està fet. Ja no pots desdir-te'n.

GABRIEL

Sí, que puc desdir-me'n.

MARIÓ

I ho faras?

GABRIEL

Avui mateix!

MARIÓ

Com?

Digitized by Google

GABRIEL

Dient-ho tot al pare.

MARIÓ *(am gran prec)*

No, Gabriel! No li diguis!

GABRIEL

Que vols que a la flor de la joventut me mori de tristesa?

MARIÓ *(cor-ferida)*

Oh! No! Calla!...

GABRIEL

Dona-m una esperança! No més una esperança!

MARIÓ

No pot ser!

GABRIEL

Sí, que pot ser!

MARIÓ

No veus que després aquí tot-hom m'avorriria?

GABRIEL

Que hi fa, mentres jo t'estimi?

Digitized by Google

MARIÓ

I ta mare?...

GABRIEL

Estant aprop teu no l'oblidaré mai.

MARIÓ

I si te'n distreguessis?...

GABRIEL

No tinguis por. Tu m'hi faries pensar sempre... Però parlem de nosaltres dos.

MARIÓ

I no li sabria greu an ella que ens estimessim?

GABRIEL

No: al contrari. Si fos viva, de segur que encara se n'alegraria.

MARIÓ

Ella pot-ser sí. I ton pare?... I la gent?...

GABRIEL

Que és cap mal estimar-se?

MARIÓ

És clar que no.

Digitized by Google

GABRIEL

I, doncs?

MARIÓ *(am recansa)*

No t'haguessis compromès!...

GABRIEL

No recordem coses passades. Parlem de lo d'ara, de lo que ha de venir, de la felicitat que'ns espera. No ho creus que podem ser molt feliços? Que no hi tenim dret a viure alegrament? Que no hi tenim dret nosaltres dos a estimar-nos?

MARIÓ

No.

GABRIEL

No? Per què?

MARIÓ

No pas de la manera que tu vols.

GABRIEL

Que hem de morir-nos, doncs, sacrificant lo més pur del nostre sentiment?

MARIÓ

Pot-ser serà mellor.

GABRIEL

Ah! No, no. Jo no m'hi resigno! Ja estic decidit, vingui lo que vingui. No puc oblidar-te! *(Sanglotant.)* T'estimo massa, Marió! T'estimo am tota l'ànima, per damunt de tot, més que tot, més que...

MARIÓ *(interrompent-lo)*

No, no ho diguis!

GABRIEL

Sí; vui dir-ho, vui dir-ho... Es la veritat...

(Se deixa caure sobre una cadira i apòia'l cap a la taula, sanglotant anguniosament. La Marió'l mira am goig i am pietat alhora, lluitant am si mateixa pera consolar-lo. Dugues vegades s'hi acosta frec a frec i se'n separa, no decidint-se a dir-li res; fins que a l'ultim agafa les flors i, besant-les am desconsol, se'n va per l'escala pausadament. Quan és al replà, veient que en Gabriel encara segueix abatut, commoguda i agraida, agafa una flor, la besa am nerviositat i li tira, desapareixent tot plorant i fent petons a les altres flors.)

ESCENA VI

En Gabriel, sol. Aviat l'Enganya-amos

GABRIEL

(després d'un llarc silenci, mirant enlaire)

Que sí que hi tinc dret!... I serà meva!... Jo l'estimo!... *(Curt silenci.)* Mare! Treieu-me aquestes cadenes! Deslliureu-me d'aquest pes que m'oprimeix el cor. *(Segueix sanglotant.)*

ESCENA VII

En Gabriel i l'Enganya-amos

(Després d'un llarc silenci compareix l'Enganya-amos, tot adalerat, en manigues de camisa, per l'esquerra del fons. Ve a cercar el saler de terriça que hi ha penjat aprop de la xemeneia.)

ENGANYA-AMOS

No'ns en hem recordat de la sal. *(Agafant el saler.)* D'això... Gabriel: me n'enduc el saler. La Marió, de la finestra estant, ja m'ha dit que'ns arreglaria una vinagreta. Ai, ai! Que no respons, Gabriel?

Digitized by Google

GABRIEL *(aixecant el cap)*

Ah! Vos?

ENGANYA-AMOS

Que dormies?

GABRIEL

No.

ENGANYA-AMOS

Vaja, vine allà am nosaltres. Noi, quins panxons de riure que s'hi fa'l senyor Florenci!

GABRIEL

Ja ho teniu tot a punt?

ENGANYA-AMOS

Ara hem acabat de triar els cargols.

GABRIEL

Ah! Sí?

ENGANYA-AMOS

Mira, vaig a ensofrar-los el nas am sal i desseguida'ls calo foc a la barraca per tots quatre costats.

GABRIEL

Ah, ah!

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Veus? Me n'enduc el saler.

(Per l'esquerra del fons compareix en Llec tot atrafegat. Va en còs de camisa.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS EN LLEC

ENGANYA-AMOS *(an en Llec)*

Tu: què falta?

LLEC

Pa i vi, home!

ENGANYA-AMOS

Ah! Vès, doncs.

(En Llec agafa 'l porró del damunt de l'aigüera, i mig pa d'un calaix de la taula.)

LLEC

En dança!

ENGANYA-AMOS

Ja heu trobat burxes pera enfilar els cargols?

Digitized by Google

LLEC

El Ros ja té amanides unes quantes puntes d'etzavara.

ENGANYA-AMOS *(am fruició)*

Ah, ah! Que anem, Llec?

LLEC

Sí, anem. I en Gabriel?

ENGANYA-AMOS *(an en Gabriel)*

Que véns o no?

GABRIEL

No. Gracies.

ENGANYA-AMOS

Tu mateix.

LLEC

Vaja, doncs, fes oració, si'n tens ganes.

ENGANYA-AMOS *(an en Llec)*

Apa.

(L'Enganya-amos i en Llec desapareixen per l'esquerra del fons.)

Digitized by Google

ESCENA IX

EN GABRIEL, SOL. AVIAT L'ANDREU

(En Gabriel, després d'un moment d'indecisió, lluitant amb el seu instint, se'n va precipitadament per l'escala. Quan és al replà se detura, acovardit i tremolós. Després d'un llarc silenci compareix l'Andreu per la dreta del fons.)

ESCENA X

EN GABRIEL I L'ANDREU

ANDREU

Bon dia.

GABRIEL *(baixant l'escala)*

Bon dia, pare.

ANDREU

(mirant molt sorprès an en Gabriel)

Noi! Com és que vas vestit aixi?

GABRIEL *(am perturbació)*

Oh!...

Digitized by Google

ANDREU

Digues!

GABRIEL

Es lo mateix.

ANDREU

Com s'entén! Ara'm surts amb aquesta?

GABRIEL

Tot just estic tonsurat... I d'aquí que rebi ordres sagrades...

ANDREU

Tu?... Me sembla, Gabriel, que no arribaras a rebre ni ordres menors.

GABRIEL

Qui sap!

ANDREU *(molt sorprès)*

Què?...

GABRIEL

Qui sap lo que ha de venir!

ANDREU *(molt més sorprès)*

Lo que ha de venir!... Dies ha que no sé com te tornes.

Digitized by Google

GABRIEL *(molt humil)*

Soc el de sempre, pare.

ANDREU

No és pas veritat. Abans tot sovint me parlaves de la carrera...

GABRIEL

Sí.

ANDREU

I em contaves coses dels companys de seminari...

GABRIEL

Es cert.

ANDREU

I m'afalagaves am les bones doctrines dels llibres que estudies.

GABRIEL

Què voleu que us digui més?

ANDREU

Ara tot lo dia estaries amb aquest pobre malalt, parlant de les seves cabories.

GABRIEL

Que no us agrada que hi enraoni?

ANDREU

Gens ni mica. Cregues que me'l miro am mals ulls. Si no fos pel seu pare, jo't prometo que ja no hi viuria entre nosaltres.

GABRIEL

Té molt bon cor, en Florenci.

ANDREU

Però també té mal cap.

GABRIEL

Us equivoqueu.

ANDREU

Que no veus el seu comportament? Que no sents lo que predica? No sé pas d'on les ha tretes aquelles idees tant endimoniades. Es una mena de xicot que no va mai a oir missa. No's recorda per res de l'altra vida. Jo estic que ni creu en Déu.

GABRIEL *(humilment)*

Però és bo.

ANDREU

No més pensa en els seus escrits i [illegible] seves estranyeses. Ja té sort de que és ric.

Digitized by Google

GABRIEL

Per vos que no és un treball de valor positiu lo que ell fa?

ANDREU

Vaia un treball!

GABRIEL

¿Vos creieu que en Florenci, am les seves obres, no compleix una alta missió aquí a la terra?

ANDREU

Ell lo que fa és omplir el cap de fantasies a la nostra gent.

GABRIEL

Bé: dispenseu-li.

ANDREU *(enfadat)*

Ja no puc aguantar més! A casa governo jo. No consento que vinguin els de fòra a encendre-hi guerra. Si en Florenci té una altra manera de pensar, mentres s'estigui aquí vui que respecti les nostres creencies. D'això te n'hauries d'encarregar tu mateix de dir-li.

GABRIEL

Jo?

ANDREU

Sí! Qui mellor que tu?

GABRIEL

No puc, jo!

ANDREU

Tu no pots?

GABRIEL

No'm crec encara am prou experiencia pera guiar an els altres.

ANDREU

De que't serveix la carrera, doncs? Respon-me.

GABRIEL

Què sé jo!...

ANDREU

(molt concentrat i am gran admiració)

Explica-t. Que pot-ser ja no sents vocació?...

GABRIEL *(en veu baixa)*

No n'he sentida mai.

ANDREU

No! Per què enganyaves a ta mare, doncs?

Digitized by Google

GABRIEL

Jo no vaig enganyar-la.

ANDREU

Què dius!

GABRIEL

Us ho vaig a confessar tot. No vui callar-me res. Escolteu-me am serenitat.

ANDREU

No haig d'escoltar-te per res!

GABRIEL

Us ho demano per favor. *(Am gran prec.)* Deixeu-me dir i, després, feu lo que mellor us sembli.

ANDREU

Massa que m'ho penso lo que podries dirme! Ah, fill meu, quin mal camí has emprès!

GABRIEL *(no gosant-ho dir)*

Jo estic enamorat.

ANDREU *(amb ironia)*

Estas enamorat?

GABRIEL

Sí.

ANDREU

I goses dir-m'ho! ¿Que no veus el gran disgust que'm dones amb aquestes paraules?

GABRIEL

Peró, pare!...

ANDREU

De qui estas enamorat? D'alguna aixelabrada com tu?

GABRIEL

No! D'un angel de la terra.

ANDREU *(amb ironia)*

D'un angel de la terra?

GABRIEL

Sí. De la Marió.

ANDREU *(molt sorprès)*

De la teva cosina! An aquesta pobre criatura estimes?

GABRIEL

Am tota l'ànima!

ANDREU

Com m'he distret, Senyor!

Digitized by Google

GABRIEL

No us ho prengueu així.

ANDREU

I ella ho sap?

GABRIEL

Sí.

ANDREU

I que hi diu? Respon-me!

GABRIEL

Ella... també m'estima.

ANDREU

Doncs, no hi penseu, en casar-vos! No! De primer ane tu't trec de casa i a la Marió la faig tancar en un convent!

GABRIEL

Ens matareu a tots dos!

ANDREU

No vui ser responsable davant de Déu i de la teva mare de les vostres bogeries.

GABRIEL *(am gran prec)*

Pare!

ANDREU

Quin disgust mé dones, Gabriel! A les meves velleses! Jo que estava tant content i orgullós de tu!

GABRIEL

¿Voleu res més hermós que veure-m casat am la Marió estimant-la força?

ANDREU

La meva il·lusió era veure-t servint a Déu.

GABRIEL

Que no se'l serveix oferint-li les flors de la terra?

ANDREU

No puch resignar-m'hi! Has d'acabar la carrera!

GABRIEL

Que voleu que sigui un mal sacerdot?

ANDREU

Has de complir lo que vas prometre!

GABRIEL

Que voleu que sigui un hipocrita? No hi ha res tant odiós com l'hipocresia! Jo vui tenir conviccions! Vui viure'ls meus ideals!

(Compareix la Marió per la porta del replà de l'escala.)

Digitized by Google

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS LA MARIÓ

ANDREU *(veient a la Marió)*

Marió.

MARIÓ

Què maneu, oncle?

ANDREU

Vine, vine.

MARIÓ *(acabant de baixar l'escala)*

Ja vinc.

ANDREU

Què feies a dalt?

MARIÓ

He anat a mudar les flors de l'oratori.

ANDREU *(am satisfacció)*

Ah! Sí?

MARIÓ *(amb humilitat)*

Sí, oncle.

ANDREU

T'agrada molt, veritat, que en Gabriel sigui sacerdot?

MARIÓ

Sí, que m'agrada.

ANDREU

De debò? No't sabria greu que deixés la carrera?

MARIÓ *(am veu baixa)*

Sí, que me'n sabria!

ANDREU

I si fos perquè l'haguessin temptat i volgués casar-se, encara te'n deuria saber doble, oi?

MARIÓ *(am dolor)*

Sí!

ANDREU

Sembla que s'ha posat al cap que s'ha de casar am tu.

GABRIEL

Pare!

ANDREU

Que hi dius an això?

Digitized by Google

MARIÓ *(molt baix)*

Que s'ha de recordar de la seva mare.

ANDREU

Ho veus, Gabriel?

GABRIEL

La Marió m'estima!

ANDREU *(a la Marió)*

Tu: que no sents an en Gabriel?

MARIÓ *(am gran prec)*

Oncle!

ANDREU

Estima-l com a cosí, com a germà, si vols; mai com a enamorat! No te l'escoltis! No vulguis que, per culpa teva, deixi de complir la prometensa que va fer a la seva mare. No ho vulguis! *(La Marió's posa a plorar.)* I ara!

GABRIEL

Pobra Marió!

(La Marió, tot plorant, se'n va a seure a una cadira d'aprop de la finestra. Seguidament, per l'esquerra del fons, compareix en Florenci rient am joia.)

Digitized by Google

ESCENA ÚLTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS EN FLORENCI

FLORENCI

Gabriel! Gabriel!... Ah! *(Deturant-se al llindar de la porta.)*

ANDREU

No's retiri, no: ja pot acostar-se.

FLORENCI *(am delicadesa)*

Es que...

ANDREU

No hem d'ocultar-li res. Al cap i a la fi, lo que ara veu gaire bé tot és obra de vostè.

FLORENCI *(en to natural)*

Expliqueu-vos...

ANDREU

Vostè també és d'aquells que tiren la pedra i amaguen la mà.

FLORENCI

Us enganyeu. Jo, en tots els meus actes, presento sempre la cara.

Digitized by Google

ANDREU

Doncs per què's volia retirar?

FLORENCI

Per prudencia, Andreu. Perquè l'escena que estic presenciant pot-ser té un caracter un xic massa intim i no voldria ser indiscret.

GABRIEL

No, Florenci, no.

FLORENCI *(avançant)*

El teu pare, de la manera que parla, sembla que m'acusi.

ANDREU

Sí, que l'acuso! *(La Mariò segueix plorant.)* L'acuso d'haver vingut aquí pera desencaminar al meu fill! Vostè li ha despertat un sentiment fatal per ell.

FLORENCI

Li he despertat?...

ANDREU

Sí.

FLORENCI

Senyal que ja'l tenia.

Digitized by Google

ANDREU

Vostè, am les seves prèdiques, li ha fet renéixer...

FLORENCI

Si, el sentiment d'amor, l'etern, el més fecondant, el que viu tot-hom i del qual ningú se'n pot sustreure! Però no he sigut jo qui ha obrat aquest prodigi: ha sigut la Vida, la Naturalesa, amb els seus sospirs de mare eterna. Jo no he fet més que ajudar-hi. La Marió i en Gabriel s'estimen. *(Senyalant a la Marió.)* Mireu-la, mireu-la com plora! *(Acostant-s'hi.)* Marió, no ploris, no ploris, que jo't defenso!

GABRIEL *(molt emocionat)*

Florenci!

ANDREU *(anant-se'n cap al fons)*

No sé quin sant me deté!...

FLORENCI

Marió, Gabriel: estimeu-vos! Canteu l'amor, l'amor que enjoia la terra! A viure!

(La Marió esclata en un plor dolorós. En Florenci i en Gabriel s'abracen.)

CAU EL TELÓ PAUSADAMENT

Digitized by Google

ACTE TERCER

La mateixa decoració dels actes anteriors.
És a les darreries d'estiu, al caient de la tarda.
El paisatge comença a tristejar.

ESCENA I

LA MARIÓ I EN GABRIEL

MARIÓ *(asseguda aprop de la taula)*
Ont és l'oncle?

GABRIEL *(dret al costat de la Marió)*
Deu ser a dalt.

MARIÓ
I en Florenci?

GABRIEL

Es al cafè amb aquells tres. Pobre xicot! Me fa una pena!...

MARIÓ

A mi també!

GABRIEL

Sempre aquella tos i aquell panteig!...

MARIÓ

Avui estava molt content.

GABRIEL

El sentissis! No'n té pocs de plans!... I quines il·lusions! Jo crec que'l fa viure l'esperança.

MARIÓ

No's desanima mai!

GABRIEL

Però'm sembla que va morint lentament. Els arbres ja groguegen i comencen a caure fulles. Quan arribi la tardor...

MARIÓ

Vols dir que està tant malalt?

GABRIEL

No veurà l'hivern!

Digitized by Google

MARIÓ

Déu meu!

GABRIEL

Però, així i tot, encara somnia en la vida forta, en una vida de joia. La seva imaginació li fa veure'l món rialler.

MARIÓ

Es tant bo!

GABRIEL

Per mi'l seu esperit delicadissim sent anyorances.

MARIÓ

Vols dir?

GABRIEL

Si en Florenci hagués trobat un cor generós, capaç de compendre-l i estimar-lo, jo no diré que no hagués mort d'aquesta... però estic segur que hauria allargat bastant.

MARIÓ

Pot-ser sí.

GABRIEL

I ell hi té dret, a ser estimat. Ell, que ha sembrat tant d'amor!

MARIÓ

Oh, sí!

Digitized by Google

GABRIEL

Ha fet com les flors: tot ho ha brindat als altres: les fulles i l'aroma, el còs i l'ànima. Ha viscut molt depressa!

MARIÓ

I no ha trobat una noia del seu braç?

GABRIEL

No. No pas com ell l'ha idealisada. El poeta, amb els seus cants, inspira amor als altres, sense ser correspost.

MARIÓ

Que és trist haver de morir tant jove!

(Curt silenci.)

GABRIEL

Ja ho sap que demà te'n vas de casa?

MARIÓ

Que no li has dit tu?

GABRIEL

No he gosat... No te'n vagis, Marió!

MARIÓ

Tot és inútil. Ton pare ja està convingut am l'oncle de Vilamajor, i, per més que jo'm resistís, tampoc ne treuria res!

Digitized by Google

GABRIEL

I un cop tu siguis fòra, digues, com quedem nosaltres dos? Deixarem morir la nostra estimació?

MARIÓ

Alabat siga'l cel! Pot-ser és la nostra estrella.

GABRIEL

Doncs jo no puc resignar-m'hi.

MARIÓ

Què penses fer?

GABRIEL

Seguir estimant-te. La meva voluntat no's torç!

MARIÓ

Deixem-ho córrer tot, Gabriel!

GABRIEL

Es impossible!

MARIÓ

Ton pare ja comença a tenir anys; si no segueixes els seus consells i no't sacrifiques per ell, pots escursar-li la vida. Sacrifiquem-nos, nosaltres que som joves!

GABRIEL

Precisament perquè som joves hem de pensar en l'endemà.

MARIÓ

No, no, Gabriel!

GABRIEL

Si te'n vas, jura ser-me fidel, que jo vindré a trobar-te.

MARIÓ

Com m'encises i jugues amb el meu cor!

GABRIEL

Esperança meva! Que t'estimo!

MARIÓ *(abaixant el cap)*

Gabriel!

GABRIEL

Que t'estimo!

(Se sent tossir a l'Andreu, que apareix tot seguit per la porta de l'escala. En Gabriel, al sentir al seu pare, se separa de la Marió.)

Digitized by Google

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU

ANDREU

Encara no ha tornat en Florenci?

GABRIEL

Me sembla que no trigarà gaire.

ANDREU

Aont ha anat? Al Casino?

GABRIEL

Sí, amb aquells tres.

ANDREU

Com deu fer-hi de les seves!

GABRIEL

Cada diumenge hi va pera distreure-s una estona.

ANDREU

Aixís se distreu? Més valdria que procurés pera la seva salut...

GABRIEL

Es clar que sí. Però un xic de distracció li convé molt.

ANDREU

Si anés al café pera passar l'estona, ningú hi tindria res que dir; però com que la seva deria és una altra...

GABRIEL

En Florenci no és pas lo que vos us creieu.

ANDREU

Tu sí que no'l veus com és. T'has tornat gaire bé com ell. Jo no l'hagués admès a casa! Però qui s'havia de pensar que de pares tant honrats ne sortís un xicot aixís!

GABRIEL

Que no és honrat en Florenci?

ANDREU

Sí; això sí... Però'l seu comportament fa més mal que bé.

GABRIEL

Quin mal fa?

ANDREU

I goses preguntar-ho?

GABRIEL *(prudentment)*

Es que vos us mireu el món d'una altra manera...

ANDREU *(enfadat)*

Com s'entén! Gabriel: això és faltar-me al respecte.

GABRIEL

No és aquesta la meva intenció.

ANDREU

I tu ho creus digne lo que ell ha fet am nosaltres? A veure, recull la teva conciencia i digues la veritat.

GABRIEL

Pregunteu.

ANDREU

Si en Florenci no hagués vingut an aquesta casa hauries tu deixat la carrera?...

GABRIEL *(després d'un petit esforç)*

Pot-ser no.

ANDREU

Com pot-ser no!

GABRIEL

Jo, com ja sabeu, no hauria sigut un bon sacerdot: mai he sentit vocació.

ANDREU

Abans bé'n senties!

MARIÓ

(acostant-se a l'Andreu, somrient am tristesa)

Oncle...

ANDREU

Ja veus, Marió, el teu cosí: no'n té prou en ser ell un desgraciat, que fins te vol perdre a tu.

MARIÓ

Nosaltres us estimem molt.

ANDREU

Si m'estimessiu m'obeirieu!

MARIÓ

Què voleu que faci jo?

ANDREU

Que t'oblidis d'en Gabriel, que l'esborris del teu pensament. Quan vaig dir-te que no volia que us estimessiu, me vas prometre oblidar-te'n. Per xò no't vaig treure tot seguit de casa.

MARIÓ

Pobra de mi!

Digitized by Google

ANDREU

Tu vols que la gent ens bescanti, quan sapiguen lo que passa entre nosaltres i et vegin fòra del poble.

MARIÓ

Perdó, oncle, perdó!

ANDREU

En tot aquest temps tu no has fet cas de les meves paraules. Has cregut més aviat an en Gabriel que ane mi...

GABRIEL

Perquè m'estima. Perquè, com jo, no pot governar el seu cor.

ANDREU

El cor, quan convé, se'l domina.

GABRIEL

No pas quan s'estima tant!

ANDREU

Sempre!

GABRIEL

Pare: això no és possible.

ANDREU

Doncs jo ho lograré, am l'ajuda del cel i

Digitized by Google

dels teus oncles de Vilamajor. Ells, mellor que jo, vetllaran per aquesta pobra criatura.

GABRIEL *(amb ardidesa)*

Ni'ls oncles ni ningú podran res contra nosaltres.

ANDREU

Què dius ara!

GABRIEL *(molt decisiu)*

No, que no podran res!

ANDREU

Me desobeeixes!

GABRIEL

Lo que vosaltres voleu fer am la Marió i am mi no és just: és crudel; més que crudel: és inhumà!

ANDREU

Fill! Que estas dient!

GABRIEL *(ben convençut)*

Si! Es inhumà lo que feu!

ANDREU

Gabriel: reflexiona lo que dius!

Digitized

GABRIEL

Si vos treieu a la Marió de casa, jo aniré a recullir-la, siga allà on siga, encara que la tanqueu entre reixes! Es meva! Es la meva vida! La vui per damunt de tot!

ANDREU

Doncs demà la duré an els teus oncles!

GABRIEL

No ho feu pas!

ANDREU

Demà! I vés en compte, t'aviso, a fer lo que acabes de dir-me!

GABRIEL

No me'n desdic!

ANDREU *(amenaçant-lo)*

Gabriel!

GABRIEL *(am gran prec)*

Pare: ¿que no ho veieu que no és just matar un sentiment tant gran com el meu? Si m'estimeu, tingueu-me compassió!

ANDREU

Vés-te'n del meu davant!

Digitized by Google

GABRIEL

No'm tracteu així! No us mireu l'amor com un pecat, que no ho és, no!

MARIÓ *(en to suplicant)*

Oncle!

ANDREU

No vui escoltar-vos més! Tots dos me mateu!

(Desapareix, molt emocionat, per la porta de l'esquerra. La Marió i en Gabriel queden apesarats.)

ESCENA III

LA MARIÓ I EN GABRIEL

MARIÓ

Pobre oncle!

GABRIEL

Marió, no'm deixis a mig camí!

MARIÓ

Si no puc deixar-te!

GABRIEL

M'estimes força?

Digitized by Google

MARIÓ

Més que ane mi mateixa!

GABRIEL

Ho dius ben convençuda?

MARIÓ

Sí! I ton pare?

GABRIEL

Però, quin mal fem estimant-nos?

MARIÓ

Que s'ha de sofrir!

GABRIEL

Doncs jo no ho vui, que tu sofreixis!

MARIÓ

Pobres de nosaltres!

ANDREU *(desde dintre)*

Marió!

MARIÓ

Sents? Ton pare'm crida. Me n'hi vaig.

GABRIEL

No't rendeixis!

Digitized by Google

MARIÓ

No tèmis!

ANDREU *(també desde dintre)*

Marió!

MARIÓ

Torna a cridar-me.

GABRIEL

Espera... escolta...

MARIÓ

Deixa...

GABRIEL

No t'espantis!

MARIÓ

No!

GABRIEL

Ets meva, ets meva!

MARIÓ

Tota teva!

(La Marió desapareix per la porta de l'esquerra. Llarc silenci. En Gabriel queda amb el cap baix, molt pensatiu. Després, somrient, se passeja per l'escena, i tot

Digitized by Google

d'una, com si li acudis una idea, se'n va per l'escala precipitadament. Al cap d'una estona compareixen per la dreta del fons en Florenci, l'Enganya-amos, el Ros i en Llec. Vénen conversant. En Florenci va amb un trajo de llana de color de cendra, berret tou, negre, am les ales un xic caigudes, i un mocador de seda al coll, ben abrigat. Està molt palid. Els tres ultims vesteixen com en el segon acte.)

ESCENA IV

EN FLORENCI, L'ENGANYA-AMOS, EL ROS I EN LLEC

FLORENCI *(entra tussint i poc a poc, afadigat)*

Veieu?... Veieu com no he hagut de deturar-me pera reposar? Si això no és res... Un cop se me n'hagi anat aquesta tos...

ENGANYA-AMOS

Es clar que sí! Per valents, nosaltres dos.

ROS

I jo.

ENGANYA-AMOS

Tu també. Sobre tot per la ballaruga.

Digitized by Google

FLORENCI *(somrient)*

I en Llec no, pobre xicot?

LLEC

Jo rai!

FLORENCI *(am somriure dolç)*

Tu ets molt sofert i molt bo. Ets com una flor humil que no espargeix l'aroma.

LLEC *(mirant a terra i somrient agrait)*

Quina comparança!

FLORENCI

Com furga'l teu cervell... veritat?... com furga pera compendre'l misteri de la vida! Que m'estimes, oi?

LLEC *(vergonyós i emocionat)*

Oh! Jo...

FLORENCI

Ja t'ho conec i t'ho agraeixo. Jo també us estimo a vosaltres. Així que'm trobi mellor, ja veureu quina sorpresa us preparo!

ENGANYA-AMOS

Alguna cargolada, pot-ser?

FLORENCI

No: una altra cosa.

Digitized by Google

ROS

Que hem d'armar un sarau?

FLORENCI

Cah, home, cah!... Una cosa més nova... més nova!

ENGANYA-AMOS

Apa aquí, barrinem! *(Posant-se a meditar.)* A veure si'm cremo!

FLORENCI

Ja us ho diré: no vui que us escarrasseu.

ENGANYA-AMOS

No. Deixi-m provar si ho endevino. Jo, en això de les endavinalles, sent marrec, hi era molt avispat.

FLORENCI

Mireu: aixís que estigui reforçat vui portar-vos a tots tres a Barcelona, ben vestits, ben empolainats i am força humor.

ENGANYA-AMOS

De debò?

ROS

A Barcelona?

Digitized by Google

FLORENCI

Sí. I, en sent-hi, ens passejarem tot el dia en cotxe.

ROS

En el cotxe de casa seva?

FLORENCI

Just. Farem denteta als senyors.

ENGANYA-AMOS

Alça, Llec, quina patxoca faras!

FLORENCI

Vui que us vegin, així, ben colrats pel sol, llençar els diners a grapats. Vui que mengeu i beveu de tot lo mellor que produeix la terra, que també us pertoca, també.

ENGANYA-AMOS

Renoi, quina xirinola farem!

ROS

Jo sembla que ja m'hi trobi!

ENGANYA-AMOS

Ros: anirem a veure ballarines!

ROS

Apa, Llec!

LLEC

Deixa...

ROS

I fumarem cigarros de l'Habana.

ENGANYA-AMOS

D'aquells tant llarcs!

ROS

D'aquells que porten lliga-cama.

LLEC

No; jo no.

ROS

Tu no? Per què?

LLEC

Jo no vindré... Rebaixaria al senyor Florenci.

FLORENCI *(somrient)*

No, home, no.

LLEC

Aquí, al poble, tot lo que vulgui... i encara segons què. A Barcelona jo no sabria anar-hi am vostè de company... *(Tement haver-lo ofès.)* Bé... dispensi.

FLORENCI

Si aquest és el meu gust!

ENGANYA-AMOS

Però... ja'ns escauran a nosaltres aquestes coses?

FLORENCI

Com a tot-hom.

ENGANYA-AMOS

Ja ho sentiu, toca-sons; ja ho sentiu. Apa, ull viu, vosaltres que sou joves!

ROS

Jo rai! Temps ha que ho tinc per ben vist. El dia que m'hi posi!...

LLEC *(en to concentrat)*

Jo no sé què ho fa que sigui d'aquesta manera.

ROS

Ja n'ets de ruc, ja!

LLEC

Sí, que'n sóc, sí! Malvinatge! Sempre estic rumiant, rumiant, i mai trec l'entrellat de res!

ROS

Perquè ets aixís!

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

Ja ho hem vist florir lo que'ns ha dit el senyor Florenci. Jo no ho veuré granar... Si un hom se pogués descarregar d'aquesta garba d'anys!

FLORENCI

Vos, en la vostra joventut, vareu fer massa tabola.

ENGANYA-AMOS

Sí, lo mateix que'l Ros. Al darrera dels saraus, me vaig distreure de tot. M'he fet vell anant d'aquí en enllà, sempre mudant de casa, com el pare. *(Els ulls li espurnegen.)* He estat pedra movedissa que enlloc ha posat molça.

FLORENCI

Sou un bon home!

(Curt silenci.)

ENGANYA-AMOS *(cambiant de to)*

Bé: ja'n parlarem una altra hora, oi?

FLORENCI

Sí. No ho deixem córrer pas.

ENGANYA-AMOS

Apa, nois: que anem a donar gra als matxos?

ROS

Anem-hi!

ENGANYA-AMOS

No estarem gaire, senyor Florenci.

FLORENCI

Després us ensenyaré una cosa.

ENGANYA-AMOS

Ah! Sí?

FLORENCI

Sí.

ENGANYA-AMOS

Som-hi, minyons?

LLEC

Som-hi.

ROS

Apa!

(L'Enganya-amos, el Ros i en Llec desapareixen per l'esquerra del fons.)

Digitized by Google

ESCENA V

EN FLORENCI, SOL. DESSEGUIDA EN GABRIEL I LA MARIÓ

(En Florenci, tussint, se'n va a mirar per la finestra, que està tancada. Llarc silenci. Apareix en Gabriel per l'escala.)

GABRIEL

Hola, Florenci!

FLORENCI *(girant-se)*

Ah! Tu, Gabriel?

GABRIEL

Que tal, t'has divertit gaire?

FLORENCI

Molt. Cregues que he disfrutat, aquesta tarda.

GABRIEL

Me n'alegro, home.

FLORENCI

I tu per què no has vingut?

GABRIEL

Ja ho saps... No veus que an el pare li sap greu?

FLORENCI

Mira, mira la Marió. *(Veient an aquesta, que torna per la porta de l'esquerra.)* Que ve tristeta!

MARIÓ *(am somriure trist)*

No, no ho cregui, senyor Florenci.

FLORENCI

Veus jo que alegre estic?

MARIÓ

Jo també. Més de lo que vostè's pensa.

FLORENCI

No m'enganyes?

MARIÓ

No l'enganyo.

FLORENCI *(cambiant de to)*

Ja voldria haver passat l'hivern!... Quina Primavera més florida se'ns prepara! Oi, Gabriel?

Digitized by Google

GABRIEL

Una Primavera d'amor.

(Compareix l'Andreu per la porta de l'esquerra.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU

ANDREU *(en to una mica aixut)*

Ah! Ja hem tornat del cafè?

FLORENCI

Per cert que he passat una estona ben distreta.

ANDREU

Oh! Anant amb aquells tres!...

FLORENCI

Són molt dignes de venir am mi. Són tres cors generosos, i per xo'm satisfan.

ANDREU *(amb ironia)*

I per res més?

FLORENCI

Pot-ser sí.

Digitized by Google

ANDREU

Digui que també li agraden perquè l'escolten i l'aplaudeixen.

FLORENCI

Andreu, parleu en un to tant ironic que, la veritat, no sé a què ve ara.

ANDREU

Prou que ho sap. Però, gracies a Déu, ja ho tinc resolt!

FLORENCI *(molt admirat)*

Què voleu dir?

GABRIEL *(suplicant)*

Pare: no expliqueu res!

FLORENCI *(seriament admirat)*

Però, què significa això? Gabriel: per què recomanes silenci al teu pare? Quins projectes teniu? *(Dirigint-se a l'Andreu.)* Que us faig nosa, pot-ser? Que us heu posat d'acord amb els meus pares? Digueu. Expliqueu-vos.

ANDREU

Ja veurà, Florenci: haig de ser-li franc.

FLORENCI *(tussint am molta fadiga)*

Digueu...

Digitized by Google

GABRIEL

No, pare!

ANDREU

Jo havia determinat allunyar a la Marió...

FLORENCI

I creieu vos que, allunyant-la d'aquí, d'aprop del vostre fill, lograreu apagar el seu amor?

ANDREU

Jo volia que en Gabriel complís la prometença que un dia va fer a la seva mare.

FLORENCI

Ell estima a la Marió.

ANDREU *(amb ironia concentrada)*

Ell!... Ell l'estima!

FLORENCI *(molt sorprès)*

Que voleu dir... que jo...?

ANDREU *(en veu baixa)*

Sí.

FLORENCI *(somrient)*

Que no ho sents, Marió? Que no sents al teu oncle? *(Dirigint-se a l'Andreu.)* Que'n

Digitized by Google

sóc de pervers als vostres ulls! *(Am gran serenitat.)* Que poc me coneixeu, Andreu! ¿Vos no concebiu que en aquest món, en aquest món de miseries, hi hagin ànimes generoses que, com la meva, s'interessin i se sacrifiquin per la felicitat dels altres?

ANDREU *(en to conciliador)*

Veurà, Florenci: jo am vostè no puc discutir-hi. Lo que sí li sostinc és que la seva estada a casa no m'ha portat més que disgustos.

FLORENCI

A veure, explica-t, Marió. *(Am molta serenitat.)* T'he dit mai...?

MARIÓ *(suplicant)*

Florenci...

GABRIEL

Però, home...

FLORENCI

Es que'l teu pare pot-ser té raó; sinó que ell, tot i sent un bon home, no comprèn la meva bondat.

ANDREU *(en veu baixa)*

Vostè dirà...

Digitized by Google

FLORENCI

Jo estimo a la Marió, però a la meva manera: com estimo a tot-hom, am generositat humana. An ella, ignocenta i delicada, la miro com una filla de la Santa Poesia. Jo no seré mai esclau de les gracies d'una dòna única. Jo adoro la Bellesa, i per xo canto l'amor fecondant, hermosejador de la vida.

ANDREU *(no comprenent-lo)*

Què vol dir amb això?

FLORENCI

¿Que no veieu que la Marió i en Gabriel s'estimen tant? Per què us afanyeu en desviar les seves voluntats?

ANDREU

Ja he dit que ho tenia resolt.

FLORENCI

Què voleu fer?

ANDREU

Ara ho veurà. Tu, Marió: respon-me am serenitat.

MARIÓ *(molt humil)*

Maneu, oncle.

Digitized by Google

ANDREU

Digues: estimes an en Gabriel? *(La Marió abaixa'l cap, sospirant fondament.)* L'estimes o no?

MARIÓ *(en veu baixa)*

Sí.

ANDREU

Estas ben resignada am la teva sort?

MARIÓ

Sí, oncle.

ANDREU

Doncs, bé: jo, contra la meva voluntat, no més que pera evitar un mal major, us dono'l consentiment pera que us caseu.

GABRIEL *(molt agrait)*

Pare!

FLORENCI

Al fi heu sigut generós.

ANDREU

Consti que és contra la meva voluntat.

GABRIEL

Pare! Pare!

Digitized by Google

ANDREU

(abraçant an en Gabriel, molt emocionat)

Me fas por, fill meu! Me fas por i t'estimo massa! Casa-t tant aviat com vulguis: per mi com més prompte mellor. Me faries viure amb engunia! Com t'has tornat! Com t'has tornat!

FLORENCI

Vaja, home, alegreu-vos!

ANDREU

(desprenent-se dels braços d'en Gabriel i anant a seure a una cadira d'aprop de la taula)

Quina vergonya quan ho sapiga la gent!

(Queda molt abatut. Després d'un llarc silenci tornen per l'esquerra del fons l'Enganya-amos, el Ros i en Llec.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS L'ENGANYA-AMOS, EL ROS I EN LLEC

ENGANYA-AMOS

Ja tornem a ser aquí.

ROS

(treient-se brins de palla de damunt del vestit)

Té: sempre se m'han d'arrapar brins de palla!

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS

I deixa, home!... Si això encara guarneix!

ROS

Oh! Es que porto la roba de les festes.

ENGANYA-AMOS

Ai, noi, que mires prim!

FLORENCI *(molt content)*

Us faig assaber que ja he enllestit la meva obra.

ENGANYA-AMOS

Ah! Sí?

FLORENCI

Avui, aquesta matinada.

ENGANYA-AMOS

Com acaba, com acaba?

ROS *(acostant-se)*

A veure...

FLORENCI

Acaba amb «El plany de l'estiu».

LLEC *(somrient)*

Que deu ser bonic!

Digitized

ENGANYA-AMOS

I és trist això?

ROS *(amb enfasi)*

Home! Que no teniu orelles?

ENGANYA-AMOS

Però si l'estiu no's plany.

LLEC

Prou que ho sap el senyor Florenci.

ROS

Que us penseu que és com vosaltres? Tot se queixa en aquest món.

ENGANYA-AMOS

Vaia, vés, poca-solta! *(An en Florenci.)* Que no'ns ho vol llegir?

FLORENCI

No faltaria més! Us he llegit tota l'obra i no voleu que us llegeixi'l final? Marió.

MARIÓ

Què mana?

FLORENCI

Vols fer-me'l favor d'anar a dalt a la meva

Digitized by Google

sala a buscar aquella carpeta plena de papers que hi ha damunt de la taula?

MARIÓ

Sí, senyor.

GABRIEL

Florenci: no llegeixis, home! Te cansaras. Espera en havent sopat, que tindras més coratge.

FLORENCI

No'm cansaré, no. Al contrari: si'l llegir encara m'anima. *(Dirigint-se a la Marió.)* Me fas l'obsequi?

MARIÓ

Am molt gust.

(Se'n va per l'escala. Curt silenci.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MENYS LA MARIÓ

GABRIEL

Vès ara per què t'has d'amoinar...

Digitized by Google

ANDREU

No sé que'n treu d'ensenyar els seus escrits an aquests.

FLORENCI

Tot-hom hi té dret, a la Poesia. Pot-ser no hi hauria tanta maldat al món si'ls poetes fossin més generosos.

ANDREU

Però, que's creu que l'entenen?

FLORENCI

Per què no m'han d'entendre?

ANDREU

Jo estic en que'ls fa més mal que bé. Cregui-m, Florenci, cregui-m: vostè, am les seves histories, atabala l'enteniment dels pobres que no tenen lletra. Jo no li nego'l merit... Però hi han coses que no són pera tot-hom.

FLORENCI

L'art és pera tots. Precisament la meva obra actual tota ella és popular.

(Torna la Marió am la carpeta d'en Florenci.)

Digitized by Google

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS LA MARIÓ

MARIÓ

Si és servit. Es això?

FLORENCI

Això mateix. Gracies, Marió.

GABRIEL

Peró, home, espera més tard: espera al vespre.

FLORENCI *(amb ironia fina)*

En comptes del rosari?

GABRIEL

Aquesta tarda deus haver enraonat molt i pot-ser has fet massa exercici. No sents un xic de fadiga?

FLORENCI

Que't penses que m'estic morint? *(Molt animós.)* Vès què diu el metge.

GABRIEL *(somrient)*

No vui dir això, Florenci.

Digitized by Google

FLORENCI

Ja veuras que depressa'm posaré bo! Si ara no més me molesta la tos... aquesta mica de tos. De gana no me'n falta... Si tinc de fer unes obres encara!...

GABRIEL

Es clar que sí! Però si tant n'abuses!... Ja ho veig que cada dia't vas trobant mellor; però pensa que torres més altes cauen.

FLORENCI

Bah, bah, deixa-t de sermons! Jo'm sento fort *(tus)* i no desdic per res. *(Desfà' ls lligams de la carpeta i en treu els darrers fulls, manuscrits. A l'Enganya-amos, el Ros i en Llec.)* Veieu aquests fulls de paper?

ENGANYA-AMOS *(en veu baixa i trista)*

Prou.

FLORENCI

Doncs són el terme de la meva obra; són la coberta d'aquest petit edifici que jo, aquí, entre vosaltres, he aixecat a la Poesia. He arribat al cim, com veieu, més brau i més encoratjat que al començament. Visc, visc la vida forta! Enlairem, doncs, la bandera de l'esperança!

ENGANYA-AMOS

(molt emocionat i en veu baixa)

Digui... digui.

LLEC

Vostè és massa bo, senyor Florenci!

FLORENCI

Veniu, veniu aprop meu. *(Se'n va a seure en el silló de prop de la finestra. L'Enganya-amos, el Ros i en Llec el segueixen.)*

ANDREU

(concentrat, passejant-se pels fons)

Badocs, més que badocs!

FLORENCI

Que m'escolteu?

ENGANYA-AMOS

Sí, senyor, sí.

FLORENCI

Doncs començo. *(Se disposa a llegir, però al punt que va pera agafar el manuscrit, mirant entorn seu, diu amb accent molt dramatic:)* No sentiu fred?

ROS *(de bona fe)*

No... no'n fa pas, encara.

Digitized by Google

ENGANYA-AMOS *(molt rapid)*

Que sí, home, que sí! Jo de bona gana ja voldria veure la llar ben encesa! No veus que fa aquest temps tant boig?

ROS *(comprenent l'intenció)*

Ah! Sí!

FLORENCI

Oi que sí que'n fa, de fred?

ENGANYA-AMOS

(aixecant-se les solapes del gec)

Gaire bé com en el pic de l'hivern!

FLORENCI

I veieu que és estrany: jo suo. *(S'aixuga la suor del front.)*

ENGANYA-AMOS

Alça, noi, quines torrades més maques farem aquest hivern!

FLORENCI *(somrient esperançat)*

Sí, que les farem, sí!

ENGANYA-AMOS

Aquells tragos de mistela que hi clavarem!

FLORENCI

I que n'hem de contar de coses, tots plegats, a la vora del foc!

ENGANYA-AMOS

Jo sé una rondalla d'una bruixa, més estranya! N'hi ha pera passar una bona vetlla.

FLORENCI

Doncs, guardeu-la pera quan arribi l'hora.

ROS

Jo us explicaré tot lo que m'ha passat anant pels envelats de les festes majors d'aquests volts, que estic segur us en fareu creus.

FLORENCI

Farem com les formigues: disfrutarem del treball avançat a l'estiu.

ENGANYA-AMOS

Això mateix.

FLORENCI *(aixugant-se'l front)*

Quin fred i quina suor!

GABRIEL

Ho veus com estas fadigat?

Digitized by Google

FLORENCI

No, home, no.

MARIÓ *(acostant-se an en Florenci)*

Vol pendre alguna cosa abans de sopar?
(La Marió se'n va a seure aprop de la taula.)

FLORENCI

No; gracies, Marió. Després no tindria gana. Ara vui llegir «El plany de l'estiu».

ANDREU *(desde'l fons)*

Quina taleia!

FLORENCI

Apa, escolteu. *(Llegeix.)*

«L'estiu se marceix.
El sol l'enrogeix
i el besa agrait.
L'estiu ha florit
i arreu ha granat.
Els fruits que ha deixat,
ja l'home, amatent, per tot ha cullit
am goig infinit.

La terra no mor:
al fons del seu cor
la vida fa niu,
servant-hi'l caliu

am que engendrarà sa filla encisera:
la verge que té per nom Primavera.
Somorta a l'hivern,
s'afanya covant
el foc pur i etern
que va germinant
les fulles i flors d'halè luxuriant.

L'estiu és ben mort!
Ja l'aire del nord
mustiga la terra.
Al pla i a la serra
ni'n queda record,
del verd lluminós dels arbres gemats,
on, ben amagats,
els pobres aucells, al bo de l'estiu,
vetllaven llur niu.

Am quin tremolor
les fulles cruixeixen!
Ja totes pateixen
del mal de tardor,
caient cor-ferides i am freda grogor...
El vent, bò i cantant,
les va agombolant.
Qui sap on les porta!
La vida és molt forta!
La vida és sofrenta,
i am sava bullenta
se va eternisant.
Que vingui l'hivern, que vingui plorant!
(Posant-se afonic.)

Digitized by Google

Que's geli la terra,
que nevi en la serra
i faci un fred viu
matant a l'estiu,
que arreu els amants farem nostra via
servint-nos de guia
l'amor terrenal, que sempre reviu.»

(Deixa de llegir, pantejant i tussint am molta pena.) M'ofego!...

GABRIEL

Deixa estar la lectura... Ja l'acabaras una altra hora.

FLORENCI

No: vui acabar-la ara. *(Torna a tussir.)* Obriu aquesta finestra... *(Se sent remor de vent i de fulles.)*

ENGANYA-AMOS

(obrint una mica la finestra)

Així?

FLORENCI

Més... Més... *(L'Enganya-amos obeeix.)* Així. Ara... *(Se va ponent el sol. En Florenci torna a llegir, am més passió i am més vehemencia que de primer, redreçant-se fent un esforç suprem.)*

«I al sê a l'hivernada
tindrem abraçada

Digitized by Google

la dòna estimada
damunt nostre cor,
que'l goig mai se mor,
que'l goig és etern,
per més rigorós que sigui l'hivern.»

(Se sent, més vibrant que de primer, la remor de la ventada. Cau damunt d'en Florenci una volior de fulles mortes.) Ah! Quina tristor damunt meu! *(Tot ell s'esgarrifa; la cara se li torna blanca, d'una blancor de mort. Tus molt i s'ofega com si li anés a venir un vòmit.)* No puc més!... No puc més!... *(Li cauen els fulls per terra.)*

ENGANYA-AMOS

Ja'ns ho llegirà demà.

FLORENCI

Sí... ja us ho llegiré demà... demà, sentiu?

ENGANYA-AMOS

Al vespre; sí, senyor.

FLORENCI

Si no fos aquesta tos!... *(Se sent el xisclejar d'un vol d'orenetes. En Florenci s'aixeca i va a mirar per la finestra.)* Ah! Mireu! Mireu quina volior d'orenetes! Com fugen!... Com xisclen!... Que'n són d'expertes! Són més vividores que nosaltres. *(Girant-se.)* Gabriel!

Digitized by Google

GABRIEL *(acostant-s'hi)*

Què vols, Florenci?

FLORENCI

Ja has triomfat. *(Somrient.)* I tu també, Marió. Que sereu feliços!

GABRIEL

Sí, que'n serem!

FLORENCI

Jo també triomfaré am la meva obra.

(Va defallint per moments. L'Enganya-amos, el Ros i en Llec, comentant en veu baixa l'estat d'en Florenci, poc a poc, molt emocionats, van a agrupar-se vora la llar. Va minvant el xisclejar de les orenetes.)

GABRIEL

Vaia si triomfaras!

FLORENCI

No deixis morir el teu amor!

GABRIEL

No! Mai!

FLORENCI

Estimem... estimem... I recordem-nos,

Digitized by Google

els que siguem feliços, dels pobres que sofreixen.

GABRIEL

Sí, que'ns en recordarem.

FLORENCI

Mira la Marió... que és hermosa! Acosta-t a nosaltres... *(La Marió s'hi acosta.)* Quina parella fareu! Vosaltres dos sou la Primavera: jo... jo *(somrient am tristesa)* semblo la Tardor. Tardor i Primavera no s'han abraçat mai i nosaltres sí. *(Cau defallit en el silló. Deixen de sentir-se les orenetes.)*

GABRIEL

Florenci: anem a dalt. Anem a dalt, que reposaras un estona.

FLORENCI *(provant d'incorporar-se)*

Quin fred!

GABRIEL *(ajudant-lo a aixecar-se)*

Deixa. Ajuda-m, Marió! *(En Gabriel i la Marió, a pes de braços, ajuden an en Florenci a pujar l'escala. L'Enganya-amos, el Ros i en Llec s'ho miren amb els ulls plens de llagrimes. L'Andreu també.)*

FLORENCI *(pujant l'escala)*

Quins dos puntals més fornits!

Digitized by Google

GABRIEL

T'agraden?

FLORENCI

Molt! Els tingués a la meva vellesa!

GABRIEL

No te'n faltaran de mellors.

FLORENCI

Vosaltres sí que'ls tindreu, en els vostres fills! Que deuran ser hermosos, els vostres fills!... Me sembla que'ls veig... tots colrats pel sol... am la vermellor de les roselles.

GABRIEL *(somrient)*

Encara que te'n riguis.

FLORENCI *(aturant-se en el replà)*

Vosaltres tingueu forces fills... Jo tindré forces obres.

GABRIEL

I totes ben inspirades.

FLORENCI

Totes... dedicades a la mare eterna, que m'ha dat vida.

(Se desmaia. La Marió i en Gabriel l'entren a la seva cambra.)

Digitized by Google

GABRIEL

Ajuda-m, Marió!

(Desapareixen.)

ESCENA X

L'ANDREU, L'ENGANYA-AMOS, EL ROS I EN LLEC

(Després d'un llarc silenci, l'Enganya-amos, ansiós i desconsolat, se dirigeix a l'Andreu, qui està amb el cap baix aprop de la taula.)

ENGANYA-AMOS

Andreu! Andreu!

ANDREU

Què vols!

ENGANYA-AMOS

Que no ho heu vist! El senyor Florenci s'està acabant!

ANDREU

No serà res: és un desmai.

(Apareix atribuladament en Gabriel al replà de l'escala.)

Digitized by Google

GABRIEL

Pare! Veniu! Correu!

ANDREU

Verge del cel! *(Puja corrent per l'escala.)*

ENGANYA-AMOS

Andreu: maneu...

ROS

No resteu...

LLEC

Sí: maneu-nos a tots!

ENGANYA-AMOS

Ho sentiu? Maneu.

(Desapareixen l'Andreu i en Gabriel.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS L'ANDREU I EN GABRIEL

ENGANYA-AMOS

(després d'un llarc silenci, anant, neguitós i atribulat, d'un cap a l'altre de l'escena)

Quina desgracia, companys, quina desgracia!

(Curt silenci.)

Digitized by Google

ROS

Jo me n'hi vaig per si'm necessiten.

LLEC *(pujant l'escala de puntetes)*

Pobre senyor Florenci!

(Curt silenci.)

ENGANYA-AMOS

Què fem aquí parats?

LLEC *(desde l'escala, fent-los callar)*

Pst!... Calleu!

(Llarc silenci.)

ENGANYA-AMOS

Què hi ha? Què sents?

LLEC *(escoltant, parant l'orella)*

Pst!... No enraoneu.

(Llarc silenci.)

ENGANYA-AMOS

Digues si volen que anem a avisar el metge.

LLEC

(baixant l'escala am molt compte)

Calleu, que ve l'Andreu!

Digitized by Google

ROS

Pot-ser no ha estat res.

(Torna l'Andreu, visiblement apesarat.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS L'ANDREU.
DESSEGUIDA LA MARIÓ I EN GABRIEL

ENGANYA-AMOS *(amb ansietat)*

I el senyor Florenci?

ANDREU

(am dolor, mirant enlaire)

Déu el tinga en la seva santa gloria!

ENGANYA-AMOS *(am veu apagada)*

Mort!

ROS *(molt baix)*

Mort!

LLEC *(am molt sentiment)*

Tant jove!

(Curt silenci. Apareixen la Marió i en Gabriel.)

ANDREU

Preguem per la seva ànima!

(L'Andreu se posa a pregar. L'Enganya-amos, el Ros i en Llec ploren. La Marió, sanglotant, va recullint un per un, i fent-los petons, els fulls de l'obra que en Florenci ha deixat escampats per terra. Els posa ordenadament i am molt compte al damunt del silló, junt amb els demés de la carpeta.)

ENGANYA-AMOS *(am veu concentrada)*

Se'ns ha ben post el sol!

LLEC

Pobres dels seus pares!

(L'Andreu segueix pregant. El Ros va pera pujar l'escala, i en Llec, com si n'estés gelós, el detura, pujant-hi ell, poc a poc i sanglotant convulsivament. Quan és al replà, mira a la cambra d'en Florenci i es treu la gorra, acotant el cap respectuosament. L'Enganya-amos se posa a plorar de cara a la paret del fons, i el Ros, recolzat a la barana de l'escala, va aixugant-se'ls ulls.)

ANDREU

(veient que en Gabriel no prega)

Gabriel: que no pregues?

Digitized by Google

GABRIEL

Que pregui, dieu?

ANDREU

Sí. En Florenci ha mort!

GABRIEL *(am serenitat)*

No ha mort, pare, no: viu i viurà eternalment en la seva obra!

(La Marió, plorant agenollada, acaba de recullir, fent-los pelons, els fulls de paper manuscrits que ha deixat en Florenci.)

CAU EL TELÓ PAUSADAMENT

Digitized by Google

Digitized by Google

OBRES DEL MATEIX AUTOR

L'ESCORSÓ,	drama	en	3	actes.	2	ptes.
FRUCTIDOR,	»	»	4	»	2	»
FOC-FOLLET,	»	»	4	»	2	»
LA RESCLOSA,	»	»	3	»	2	»
LLADRES,	»	»	1	»	1'50	»
OFRENES (poesies).					2	»

EN PREMPSA

EL COR DEL POBLE, comedia dramatica en 3 actes.

EN PREPARACIÓ

SOLEIADES (poesies).

Digitized by Google

LA REINA DEL COR

Digitized by Google

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

LA REINA DEL COR

COMEDIA LÍRICA EN UN ACTE

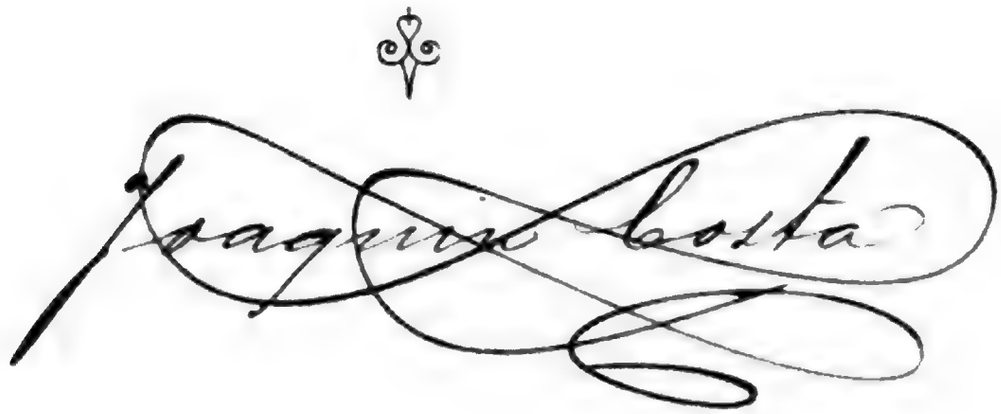

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1903

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

Queda fet el deposit que marca la llei.

Digitized by Google

PERSONATGES

La Reina.	23	anys
La Paula.	50	»
En Tralla	28	»
L'Anton	52	»
En Ramonet.	25	»
En Milhomes	50	»
En Caixa.	36	»
El Pigat.	25	»
En Falet.	19	»
El senyor Llagostera	40	»
El senyor Benet	50	»

L'acció, en un hostal.
Epoca, present.
Esquerra i dreta, les de l'actor.

Aquesta obra va esser representada per primera vegada a 'Barcelona, am musica del mestre Enric Morera, en el «Teatre Liric Català», instalat en el «Tivoli», la nit del 17 de Febrer de 1901, baix el següent repartiment: La Reina, D.ª Carme Bertran; La Paula,

D.ª Assumpció Costa; En Tralla, D. Llorenç Parés; L'Anton, D. Miquel Sirvent; En Ramonet, D. Andreu Guixer; En Milhomes, D. Joaquim Vinyas; En Caixa, D. Secondí Gil; El Pigat, D. Pere Arnau; En Falet, D. Josep Ribella; El senyor Llagostera, D. Josep Bataller; El senyor Benet, D. Enric Pujol.

Director artistic: L'autor.

Posteriorment, va estrenar-se en el «Teatre Català» (Romea), la nit del 14 d'Abril de 1903.

Digitized by Google

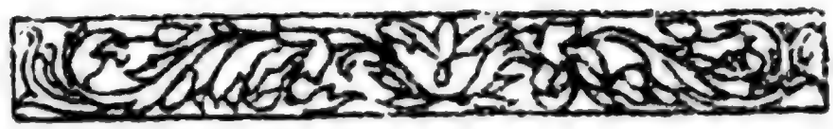

ACTE UNIC

Interior d'un menjador d'un hostal, am les parets emblanquinades. Al mig del fons, un portal molt ample, que dóna a la carretera. A la dreta, dugues portes més. A l'esquerra, de cara al public, una escala que comunica als dormitoris; a sota la volta, la porta de la cuina, i a primer terme una altra porta. Damunt del portal del mig, una capelleta am l'imatge de Sant Antoni Abad, dos pitxells plens de flors i dos ciris encesos. Del sostre'n penja un quinqué, un espanta-mosques i molts enfilalls de tomatecs. Devall del quinqué hi ha una taula de fusta blanca, molt llarga. Pels recons, uns quants sacs plens, una gerra gran i algunes eines de pagès. Convenientment repartides, una dotzena de cadires de boga. A banda i banda de la taula, dos bancs de fusta.

Es la diada de Sant Anton Abad, a l'hora de dinar. Fa un sol d'hivern esplendorós.

NOTA. — *Totes les entrades i sortides que en el transcurs de l'obra se troben marcades per la dreta, han de fer-se pel fons, veient-se, al final, les parelles que ballen.*

Digitized by Google

ESCENA I

LA REINA, SOLA. AVIAT LA PAULA

(La Reina du un còs negre, molt cenyit; faldilles clares; davantal blanc i un mocador de seda, de color blau de cel, al coll. Es una xicota ingenua i molt endreçada. A l'aixecar-se'l telò està asseguda a vora la taula fent dos ramets de flors pera posar-los en dos pitxells que té al davant.)

LA REINA

(Musica)

I

El meu galan se n'és anat,
l'ingrat!,
se n'és anat camí de França.
El meu galan me n'ha deixat,
l'ingrat!,
quedant mon cor sense esperança.
Pobra de mi!
Jo'l vui seguí,

Digitized by Google

que al fi del fi
ma vida vola.
Pobra de mi!
Pobra viola,
que'l romaní
dintre del bosc l'ha deixat sola!

II

El meu galan se n'és anat,
l'ingrat!,
se n'és anat quan més l'aimava.
El meu galan me n'ha deixat,
l'ingrat!,
quan el rector ja'ns esperava.
Pobra de mi!
Per mon destí
m'haig de morì
lluny d'ell i sola.
Pobra de mi!
Com la viola
m'haig de marcì,
que cap al cel ma essencia vola.

(Compareix la Paula per la segona porta de l'esquerra. Vesteix am senzillesa i amb aire pagesivol. Duu un mocador de coto, mostrejat, a l'espatlla, i uns maneguins als braços. Es una dòna nerviosa, de caracter molt viu.)

Digitized by Google

ESCENA II

LA REINA I LA PAULA

(Parlat)

PAULA

Tu, Reina. Mare de Déu! Sempre cantes.

LA REINA

Senyal que'n tinc ganes.

PAULA

Que saps si és fòra l'Anton?

LA REINA

Sí: és a fer els *Tres Toms*.

PAULA

I no me n'ha dit res! Jo sí que estic ben guarnida!...

LA REINA *(interrompent-la)*

No us hi amoïneu, Paula.

PAULA

A qui se li acut anar-se'n sabent que no queda ningú a casa?

Digitized by Google

LA REINA

Que no som res nosaltres?

PAULA

Vui dir sense cap home.

LA REINA

Per què'l necessitem?

PAULA

Pot arribar algun carro, o algun dimoni que així se m'endugués, i vès com ens ho arreglem! Ja't dic jo que's necessita més paciencia pera viure!

LA REINA

Què voleu fer-hi?

(Va a fòra.)

PAULA

Tot-hom als *Tres Toms:* el noi, ell, el matelot... No podia fer quedar an en Falet? No sé per què hi ha d'anar aquell xicot, an els *Tres Toms.*

LA REINA

No cal pas que us en refieu pera res en tot lo dia.

PAULA

Per què?

LA REINA

Perquè aquest vespre hi ha ball de carreters al Casino de Dalt, i podeu comptar que a hores d'ara les cames ja li van com unes devanadores.

PAULA

No hi anirà pas.

LA REINA

Ell bé'n té ganes.

PAULA

Ara li fan el mànec.

LA REINA

En Milhomes l'ha engrescat pera que hi vagi.

PAULA

El bestiassa!... Mira en Tralla...

LA REINA

Fugiu!...

PAULA

Vès què li expliquen an ell que avui sigui Sant Antoni!

LA REINA

Oh! En Tralla, en Tralla...

Digitized by Google

PAULA

Què vols dir? Prou té més enteniment que tots els carreters plegats.

LA REINA *(amb enfasi)*

Oh, bé!

PAULA

No penses com jo?

LA REINA

Deixeu que's diverteixin.

PAULA

Que facin lo que vulguin, però que no n'abusin. No'ls veus aquesta diada? No més fan que omplir el bot! Tant en Milhomes com en Caixa, no sé pas on se'l fiquen l'aiguardent que s'arriben a beure. Després estan alegres, i allà'ls sentiras com arreglen el món.

LA REINA

Es un cop a l'any.

PAULA

Oh! L'any ne té molts de cops! Tot és un cop a l'any. Per això anem tant bé... La meitat i els altres ja estem macats.

LA REINA

Que us heu llevat de mal humor, avui, Paula!

PAULA

Ah! Ja has plomat tots aquells pollastres?

LA REINA

Sí. Ara vaig a socarrimar-los.

PAULA

Vés, i posa-ls al foc desseguida.

LA REINA

Encara és d'hora.

PAULA

Ja ho sè; però si aquells no poguessin començar a ensumar, pot-ser s'entristirien.

LA REINA

Som-hi, doncs.

(Desapareix per la segona porta de l'esquerra, enduent-se'n els ramets i els pilxells. Seguidament per la primera porta de la dreta compareix en Tralla. Es un minyó alt, ben fet i forçut, am la pell vermellosa torrada pel sol. No duu pèl a la cara, ni polseres ni xavos. Va am gorra de seda negra, un xic deslluida i empolsada; camisa de teixit de fasolet; faixa negra; ermilla i pantalons de vellut ratllat, de color d'oli; espardenyes am betes dobles, negres, i mitjons blaus. Es un caracter franc, tot cor.)

Digitized by Google

ESCENA III

LA PAULA I EN TRALLA

PAULA *(sospirant)*

Ai, Senyor!

EN TRALLA

Què teniu, Paula?

PAULA

Res, noi, res.

EN TRALLA

Entesos.

PAULA

Que tal? Has dinat de gust?

EN TRALLA

Molt!

PAULA

Bon profit, doncs.

EN TRALLA

Gracies. Jo tingués tant d'humor com d'aixonses!...

Digitized by Google

PAULA

Tampoc gastes humor?

EN TRALLA

No massa! Però, què hi farem? *(Se treu un cigarro dels petits de la butxaca.)* Bah, bah! Calem foc an aquest radical... i anem tirant.

PAULA

Sí, sí, Tralla: no t'hi encaparris, si'm vols creure.

EN TRALLA *(tot encenent el cigarret)*

Ja ho procuro, no us penseu. Qui ha fet avui, farà demà: veus-ho-aquí.

PAULA

Jo pogués cambiar de genit! Cregues que no m'enfondaria en res; però sóc feta d'aquesta manera...

EN TRALLA

Tot són naturals de les persones: qüestió dels dintres. Si fos tant facil com mudar de camisa, això del cambiar de genit...

PAULA *(interrompent-lo)*

Lo que és per la meva part...

EN TRALLA *(sense atendre-la)*

... am tot i la desgracia de la dòna, vès avui

Digitized by Google

qui m'empataria la basa! Però, què dimoni, si m'ha quedat una nena que val més or que no pesa!

PAULA

Ventura deus tenir d'ella.

EN TRALLA

Voleu callar!... Si la vegessiu! És maca que enamora... Però ja'n podeu ser de ditxós en aquest món, que per això sempre us ha de quedar una espina!

PAULA

No's pot tenir tot!

EN TRALLA *(amb intenció)*

Si les coses se perdessin pel demanar, que poques ne perdria jo!

PAULA

Oh! Si tantes ne demanessis...

EN TRALLA

No més ne vui una. I creieu que val la pena.

PAULA

Pot-ser voldries ser ric...

EN TRALLA

No... Mentres tingui salut perà guanyar-

me la vida, no desitjo sinó feina, que m'agrada'l treball. Si m'agrada! Vès avui quins carreters tranziten per aquesta carretera.

PAULA

Ni un.

EN TRALLA

Doncs, jo, perquè la feina convenia m'he deixat estar de *Tres Toms,* i cap a Barcelona falta gent s'ha dit.

PAULA *(am manefleria, cambiant de to)*

Bé: què ambiciones pera ser feliç del tot?

EN TRALLA

La Reina.

PAULA

La nostra? La de casa?

EN TRALLA

Si. I, doncs, quina?

PAULA

Ai, ai! Que t'ho tenies callat!

EN TRALLA

No'n sabieu res?

PAULA

No.

Digitized by Google

EN TRALLA

A fe que ja és mal vell.

PAULA *(alinant-hi)*

Sí, que'm sembla tenir-ne fums...

EN TRALLA

No'n fa poc de temps que'm basquejo! De molt abans de casar-me que la duc al pensament, aquesta xicota.

PAULA

Què hi diu ella?

EN TRALLA

Es molt toçuda. No sé per què no li agrado. Me sembla que no tinc pas tant mala estampa. Si no sóc guapo, allò que mata, els meus quatre quartos no tenen res d'esquifits: al contrari. No'm falta salut, ni ganes de treballar... Després, jo l'estimo molt! Però no entenc en què s'ha fixat. Bé s'ha de casar, tard o d'hora!

PAULA *(am prudencia)*

Pot-ser si no fossis viudo...

EN TRALLA

Que és cap defecte? Jo crec que més aviat és una gracia.

PAULA

I si la noia ja'n té un altre?

EN TRALLA

Cah!... Ei! No sé si'l vostre hereu...

PAULA *(sorpresa)*

Qui? En Ramonet?

EN TRALLA

Jo m'ho presumo.

PAULA

Fuig! I ara? Altra cosa pot trobar el meu fill!

EN TRALLA *(am dignitat)*

Es que la Reina no té res de despreciable!

PAULA

Vès si ell...

EN TRALLA

De quin pa feu rosegons!

PAULA

Prou l'esgardissaria!

EN TRALLA *(amb intenció)*

Bé li fa l'aleta. Sinó que'ls seus intents...

PAULA

Calla, home, calla!

Digitized by Google

EN TRALLA

Que vagi alerta, el vostre hereu, perquè si arribava a enganyar a la Reina...

PAULA

Què?

EN TRALLA *(decidit)*

Ja podria dir que ha begut oli!

PAULA *(conciliadora)*

El noi ja'n té una altra d'ull-presa en el poble.

EN TRALLA

Doncs que se les compongui amb aquesta i deixi en pau a la Reina.

PAULA

Sí, home, sí. En té escullida una de molt maca i molt rica. Per això ha anat als *Tres Toms*.

EN TRALLA

Es banderer, oi?

PAULA

Vaia! No passis ansia, Tralla, que lo que és el meu fill no te la pendrà pas, la xicota.

EN TRALLA

Ell se'n guardarà com d'escaldar-se! Feu-li

Digitized by Google

avinent. No fos cas que'ns haguessim de veure les cares.

PAULA *(cambiant de to)*

Vols que t'hi faci de bo am la Reina?

EN TRALLA *(decidit)*.

Sí, dòna! Ja ho crec! Veiam si'm feu coll-i-roda i em desencalleu el carro.

PAULA

Deixa-ho per mi.

EN TRALLA

Mireu que me'n refio!...

PAULA

Ja pots refiar-te'n.

EN TRALLA

Feu bona feina, que jo us prometo atipar-vos de confits.

PAULA

Comença a amanir els diners pera comprar-los.

EN TRALLA

Entesos. Deixeu-me donar una mirada al bestiar...

Digitized by Google

PAULA *(interrompent-lo)*

Vés, vés.

EN TRALLA *(molt content)*

... i torno desseguida.

(Se'n va per la segona porta de la dreta, enduent-se'n les xurriaques, que tenia damunt d'una cadira.)

ESCENA IV

LA PAULA, SOLA. DESSEGUIDA LA REINA

(La Paula endreça les cadires. Curt silenci.)

LA REINA *(desde la cuina)*

Paula.

PAULA

Què vols?

LA REINA

Que s'ha de fer arroç?

PAULA

Es clar! Fes-ne una bona cassolada, que an aquells els agrada molt.

LA REINA *(entrant)*

El farem a la cassola més gran, eh?

Digitized by Google

PAULA

Sí. *(La Reina se n'entorna.)* Ah! Tu, escolta.

LA REINA *(girant-se)*

Què mana?

PAULA *(am tendresa)*

Acosta-t, dòna, acosta-t!

LA REINA *(acostant-s'hi)*

Digueu...

PAULA *(prudentment)*

Com estas amb en Tralla?

LA REINA

Ai, ai! Com voleu que estigui?

PAULA

Vui dir si'l mires am bons ulls.

LA REINA *(amb indiferencia)*

Per mi sí que...

PAULA

Tant bon xicot que és!

LA REINA

No m'agrada un viudo.

PAULA

Si, segons ell, tampoc vas escoltar-lo sent encara fadrí!

LA REINA

No, que no vaig escoltar-lo.

PAULA

Per què?

LA REINA

Vès!... Perquè no'm feia gracia!

PAULA

Què més desitges? No veus que'l temps passa i vas posant anys?

LA REINA

Ai, ai! No me'n queixo pas, jo.

PAULA

A la teva edat ja s'ha d'haver fet un pensament. Que t'has de quedar tota la vida aquí d'escarraç?

LA REINA

Que no's pot viure sense casar-se?

PAULA

Sí... Però una dòna sola...

Digitized by Google

LA REINA *(rient)*

Un viudo! Quina cosa més rancia!

PAULA

Rancia, rancia!... La qüestió és que t'estimi força i et porti una bona setmanada a cap de taula, que lo demés són falornies.

LA REINA *(després de pensar-s'hi)*

Vaja, no'l vui: ja ho he dit.

PAULA *(mirant-la fixament)*

No'l vols? Que sí que'l vols! Tot això són toçuderies teves. Que't penses que no ho conec? Tu l'estimes an en Tralla; sí, que l'estimes; sinó que ara, perquè sent fadrí no'n vas fer cas, te sap greu que sigui dit que l'has hagut d'haver sent viudo. Oi, Reina, que és això?

LA REINA *(donant-se)*

Que no!

PAULA

Que sí! No m'ho neguis.

LA REINA

Ai, noi! Tot m'ho heu de conèixer!

PAULA

Ho veus?

Digitized

LA REINA

Sí, que l'estimo. Ja l'estimava allavores; però com que ell se'n va anar del poble, jo vaig pensar-me que no m'estimava prou...

PAULA

Per què no li deies que sí desseguida?

LA REINA

Perquè'l volia fer gruar... M'agradava més despreciar-lo! Sinó que ell aviat va cansar-se'n.

PAULA

Es clar! Tot-hom ne fuig de les penes.

LA REINA *(no gosant-ho dir)*

També patia jo, perxò, encara que l'esquivés.

PAULA

I ara no'l voldras?

LA REINA

Si diu que m'estima com allavores...

PAULA *(interrompent-la)*

Aixís que'l vegis, doncs, busca-li conversa... entens?... Apa, que jo m'arribo fins aquí al costat a veure si la Pigada té llomillo ben fresc.

Digitized by Google

LA REINA

Aneu, aneu.

PAULA

Aixis, dòna!

(Se'n va per la primera porta de la dreta. La Reina s'ha quedat trista i pensativa.)

ESCENA V

LA REINA, SOLA. AVIAT L'ANTON

(Musica)

LA REINA

Ai, mare, la meva mare,
lo que'm passa és cremador:
jo que estimo tant al pare,
tots els homes me fan por.

No voldria que'm miressin,
i ells me miren, encantats;
no voldria que'm parlessin,
i ells me parlen, descarats.

Tots me diuen unes coses
que al sentir-me-les a dì
prou mes galtes semblen roses
de color de carmesi.

Digitized by Google

Jo no'ls cerco i ells me troben;
jo no'ls vui a vora meu.
D'encisar-me, mare, proven
i ai, que jo no sóc de neu!

Tots me fan nobles promeses;
tots am mi's volen casar,
dant-me'l cor i llurs riqueses...
i un tant sols se'n pot triar.

Mare meva, mare aimada,
no'm deixeu a mig camí,
que per ser bona i honrada
lluny de vos s'ha de patí!

Tristejant esporuguida,
sempre temo que'm perdré:
ja començo a estar rendida
per fugir de l'espervê.

Ai, mare, la meva mare,
lo que'm passa és cremador:
jo que estimo tant al pare,
tots els homes me fan por.

(Després d'un curt silenci compareix l'Antoni, molt alegre, per la primera porta de la dreta. Va am gorra de seda negra; camisa blanca, de fil; corbatí negre; faixa morada; gec de llana d'un to fosc; ermilla i pantalons de vellut, de color

Digitized by Google

de pansa; espardenyes i mitjons blaus, tot nou acabat de fer. Dun xavos i patilles grises. Es un caracter alegre i expansiu, d'aquells que per res s'amoïnen.)

ESCENA VI

La Reina i l'Anton

(Parlat)

ANTON *(molt engrescat)*

Que bé, que bé i que rebé, Reina!

LA REINA

El què?

ANTON

L'hereu, el nostre hereu! Quina patxoca feia muntat a dalt del *Brillant,* amb aquell farciment de flors i llaços de tots colors! El cor encara'm salta d'alegria.

LA REINA

Ai, noi de l'Anton!

ANTON

Que'n deu haver fet patir de xicotes!

Digitized by Google

LA REINA

Ui! Voleu callar!

ANTON

Totes se me'l miraven amb uns ulls més esparvillats!

LA REINA

Com que és tant ben plantat...

ANTON

Es tot un galan minyó!

LA REINA

Més ho devieu ser vós, quan ereu jove.

ANTON

Jo?... Fuig! Jo feia tronar i ploure!

LA REINA

Prou que encara's coneix.

(Torna la Paula, per la primera porta de la dreta, amb un paquet de paper d'estraça.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS I LA PAULA

PAULA *(entrant)*

Ai, gracies a Déu que ets aquí!

ANTON

Hola, Paula!

PAULA

Te podia ben demanar jo!

ANTON

Que no t'ho he dit que me n'anava?

PAULA

Bé m'ho deus haver dit. Però com que una té prou coses al cap...

ANTON

Si haguessis vist el noi! Quin goig feia davant de *missa!*

PAULA

En podrem tirar un bon troç a l'olla!

ANTON

Paula: és el nostre fill.

PAULA

Ah, carrincló!

ANTON

I quins *Tres Toms* més macos s'hauran fet aquest any!

PAULA

De mellors n'hem vistos.

LA REINA

Me'n vaig a la cuina.

PAULA

Sí, vés, vés.

ANTON

Que's vessi tot!

(La Reina se'n va a la cuina.)

Digitized by Google

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MENYS LA REINA

PAULA

Sembla que estas molt content avui!

ANTON

Vaia!

PAULA

Doncs, jo, cregues que no ho estic gens.

ANTON

Oh! Tu sí que no faras gaires anys!

PAULA

Ja ho pots dir, ja!

ANTON

No veus que és el meu sant?

PAULA *(amb ironia)*

El teu sant? No sé per què tens de celebrar-lo en aquesta diada. No pots cambiar? Ningú del món l'hi celebra.

Digitized by Google

ANTON

No'm guanyo la vida am les besties? Doncs, per què haig de tenir per un rebaix el celebrar la festa'l mateix dia que elles?

PAULA

Així t'estalviaries molts diners. Vès cada any si la paguem cara l'alegria!

ANTON

Pots comptar!...

PAULA

Am l'excusa teva...

ANTON *(interrompent-la)*

Sí, què?

PAULA

... en el nostre menjador ni hi queda lloc per les mosques: tot s'omple de gent que ve a atipar-s'hi de franc.

ANTON

No més els amics... i els parroquians hi vénen.

PAULA

Tot-hom, tot-hom!

ANTON

Bé, dòna! No's pot matar tot lo que és gras.

PAULA

Tot lo més gras me fas matar! Tenia un floret de pollastres que enamorava, i avui sol ja se'n menjaran una dotzena.

ANTON

Que mengi tot-hom!

PAULA

Sí, sí, i que ningú pagui! A casa rai, que'ns els donen sense suar!

ANTON

De més pobres n'enterren.

PAULA

I de més ximples també. Vet-aquí lo que teniu els carreterots: en tot l'any no us recordeu per res de Sant Antoni, renegant sempre com uns mals esperits, i en arribant aquest dia, apa, vinguen festes i disbauixes. Tot ho feu pera no treballar i atipar-vos força.

ANTON

I, doncs, Paula? A les penes, gots de vi, que deia aquell.

PAULA

Aquell ho deia, i tu ho fas.

Digitized by Google

ANTON

Bah, bah: deixa-me'n anar fins a l'estable.

PAULA

Vés, vés.

ANTON *(girant-se)*

Ah! Ja cremen bé'ls ciris de la capella?

PAULA *(malhumorada)*

Sí! No s'apagaran.

ANTON

Veiam, veiam.

(Desapareix corrent per la segona porta de la dreta.)

PAULA

Déu te'l torni.

(Se'n va a la cuina. Després d'un curt silenci, per la segona porta de la dreta compareix en Tralla amb una capseta de cartró, que deixa damunt de la taula. Simultaniament entra la Reina.)

ESCENA IX

La Reina i en Tralla

(Musica)

LA REINA

Si vas a fira, galan minyó.
no'm portis joies, que vui mellò.

EN TRALLA

Tot quant demanis te portaré.
Si un cor desitges jo te'l daré.
Seras ma guia fins a la mort,
que tu ets l'estrella que'm duu a bon port.

LA REINA

Recull depressa tots els papês,
que hem de casar-nos a cap de més.

EN TRALLA

No passis ansia, que ja'ls tindras,
peró de joies també n'hauras.

LA REINA

No vui riqueses a vora teu:
vui que m'estimis com mana Déu.

Digitized by Google

EN TRALLA

Sabré estimar-te més que ningú,
que cor me sobra per mi i per tu.

LA REINA

No facis bromes, galan minyó.
Jo sóc poncella, tu ets abelló.
Si la poncella l'aroma perd,
se mor marcida quan tot és verd.

EN TRALLA

De mi no temis, trocet de cel,
que jo t'estimo i et sóc fidel.

LA REINA

No m'entretinguis parlant així:
tinc por de perdre-t i et vui per mi.

EN TRALLA

Les altres dònes no m'atrauran,
ni am ses ofertes me temptaran.
Tu ets la més maca, la més humil,
la més xamosa, la més gentil.

LA REINA

Recull depressa tots els papês,
que hem de casar-nos a cap de mes.

EN TRALLA

Me'n vaig al poble, veig el Rector,
i aquí te'ls porto triomfador.

Digitized by Google

(Parlat)

EN TRALLA

Eh, Reina?

LA REINA

Bé, ja veuras: no m'ho diguis més de Reina, que bon nom tinc.

EN TRALLA

Doncs, tu tampoc no m'ho diguis més de Tralla, que també gasto un nom prou escaient. És a dir, escaient: ben mirat no ho és pas. Diga-m, diga-m Tralla.

LA REINA

Com te dius?

EN TRALLA

Deixa-ho córrer.

LA REINA

Ai, ai! Diga-m'ho.

EN TRALLA *(no gosant-ho dir)*

Me dic... Carlets.

LA REINA *(rient)*

Quin nom més bufó!

Digitized by Google

EN TRALLA

No, que fa carlí, dòna! Nomena-m, nomena-m pel motiu, ho sents?

LA REINA

Jo no, que tu també m'hi nomenaries a mi.

EN TRALLA

I ben depressa! Quin nom vols que t'escaigui tant com el de Reina? Jo t'ho diré tota la vida, per més que t'hi enfadis. Sí, Reina, i sempre Reina. Perquè sí, perquè ho ets, de reina, si no de l'Espanya, del meu cor. I que no me'n desdic!

LA REINA

Ai, ai! Ja tornem amb allò de l'altre dia? Encara't dura?

EN TRALLA *(acostant-s'hi)*

I lo que'm durarà, si tu no hi poses remei!

LA REINA

Vés, cançoner!... No sé per qui m'has près!

EN TRALLA

Per qui vols que t'hagi près, Reina?

LA REINA

No m'ho diguis més!

EN TRALLA

No t'ho dic pas pera motejar-te. La meva intenció és una altra: ja ho saps.

LA REINA

De quina carta te'n vas!

EN TRALLA

Si la reina de la nació té trono d'or i de plata, am coixins de seda i altres requincalles, jo tinc un carro am tres mules que, ben empolainades amb els guarniments nous de trinca que ara he fet fer, i amb aquells picarols tant lluents lo mateix que prunes d'or...

LA REINA *(interrompent-lo)*

Ui, ui, com t'enfiles!

EN TRALLA *(amb enfasi)*

Deixa-m expressar, dòna!

LA REINA *(agradant-li)*

Digues, digues.

EN TRALLA

Si tu't casessis am mi, ¡com te portaria per aquesta carretera pera que tot-hom te vegés i es moris d'enveja! ¡Com te duria per tot, boi fent petar les xurriaques, amb aquell aire

Digitized by Google

i aquell cargolament que la punta's bellugaria com la cua d'una sargantana...

LA REINA

Calla, calla, bojot!...

EN TRALLA *(apassionat)*

Oh, sí! Per tot on me coneixen t'aniria a ensenyar...

LA REINA

Com una cosa extranya?

EN TRALLA *(am delicadesa)*

No: com una reliquia.

LA REINA

Tant viatjar, àmb aquella pols...

EN TRALLA

Jo t'espolsaria.

LA REINA *(fent una rialleta)*

Tu?

EN TRALLA *(embadalit)*

Sí. Vaja, dòna! Compadeix-te d'aquest pobre viudo, pare d'una criatura...

LA REINA *(interrompent-lo)*

Ah! Que tal la nena?

EN TRALLA *(estarrufat)*

Que és xamosa! Es petita, petita com una baldufa; aixerida i entremaliada com un aucell; tot ella un pot de confitura.

LA REINA

Ai, la meva rateta!

EN TRALLA

Estic segur que si ara te la presentaven al davant, ben mudada amb el vestit nou de les festes, de cop i volta me donaves el sí no més que pera poder fer de mare an aquella cadarnera del meu cor.

LA REINA

Tant maca és?

EN TRALLA

Ni'ls angels!

LA REINA *(somrient)*

Vols dir que la passió no't cega?

EN TRALLA *(am convicció)*

No.

LA REINA

Que se t'assembla gaire?

Digitized by Google

EN TRALLA

Gens ni mica. Si per cas pels dintres. Per fòra, saps am qui té molta retirança?

LA REINA

Am sa mare?

EN TRALLA *(subratllant)*

Sí. I també am tu.

LA REINA *(molt extranyada)*

Am mi? Que t'empatolles, Tralla?

EN TRALLA

Bé, no ho extranyis... Com que la dòna era, si fa no fa, la teva mateixa estampa...

LA REINA

Ella i jo'ns assemblavem?

EN TRALLA

Com si fossiu germanes. No més li faltava un no sé què de la teva cara, una mena de gracia que an ella no li havia trobada mai... *(Pausadament.)* Per això, casat i tot, jo no he deixat d'estimar-te.

LA REINA *(reconvenint-lo)*

I la difunta, doncs?

EN TRALLA *(no sabent què dir)*

Oh!...

LA REINA

Per què l'enganyaves?

EN TRALLA

(pausadament i mirant a terra)

Perquè estava encaterinat am tu i vaig procurar acostar-m'hi tot lo possible. *(En veu baixa.)* Tu'n vas tenir la culpa.

LA REINA *(molt admirada)*

Jo?

EN TRALLA

Sí. No haguessis sigut tant esquerpa...

LA REINA

No't remordeix la conciencia quan penses...?

EN TRALLA *(interrompent-la, aterrat)*

En què?

LA REINA

En la seva mort.

EN TRALLA *(cor-glaçat)*

En la seva mort!...

Digitized by Google

LA REINA

Pot-ser, la pobra, va morir de gelosia; pot-ser jo...

EN TRALLA *(gravement)*

Va ser tant desventurada am mi que aviat va deixar-me: no més va fer que donar-me la nena i morir-se.

LA REINA *(am sentiment)*

Infeliça!

EN TRALLA *(amb emoció)*

Ja veus si t'he estimat! No hi ha cap home a la terra que faci lo que jo he fet per tu.

LA REINA

(somrient, tot mirant-lo am pietat)

Que n'ets de plaga!

EN TRALLA *(am molta passió)*

Reina! Sense tu jo no puc viure !

LA REINA *(fent una rialleta)*

Mira, mira! No'm pensava que fossis tant aixerit! Abans no me les sabies dir aquestes paraules.

EN TRALLA

Abans no t'estimava tant com ara.

LA REINA *(mirant-lo fixament)*

Que has llegit alguna historia?

EN TRALLA

Jo?... Si gairebé no tinc lletra, per la meva desgracia!

LA REINA

Doncs, vaja: si t'ho conjumines tot sol, en saps, noi, en saps de fer l'amor.

EN TRALLA

Es que ja sóc pare i n'he après molt d'estimar. Ara l'estimació'm surt del cor, i al sortir sembla que se m'esbocini.

LA REINA *(sense convicció)*

Bé: si tu vas de broma!

EN TRALLA

No, Reina, no! Jo t'estimo cegament.

LA REINA

T'ho penses.

EN TRALLA

Si't cases am mi faras de mare desseguida. Que't creus que és poc bonic fer de mare!

LA REINA

Oh si ho deu ser! Però, per la teva nena,

Digitized by Google

seria mellor que escullissis una dòna viuda, en sense fills.

EN TRALLA

Fuig!... Jo, per ella, vui una persona bona i maca com tu.

LA REINA *(donant-se)*

Si jo no'n tinc res, de maca.

EN TRALLA

No voldria un altre mirall en tota la meva vida!

LA REINA *(somrient)*

Tabalot!...

EN TRALLA

Apa, Reina! *(Acostant-s'hi molt.)* Avorreix l'aigua!

LA REINA

(amb el cap baix i jugant am la punta del davantal)

Això d'haver de fer de madrastra... Són tant mal vistes les madrastres!

EN TRALLA

Si tu seras més que mare de la meva filla! Sí, més! Perquè de molt abans que ella vingués al món, jo ja't duia al pensament. Ni

ten recordaras que una altra li hagi donat la vida.

LA REINA

I les penes pera pujar-la, qui les haurà passades?

EN TRALLA

Mellor que ja siguin passades: aixís tot te seran glories.

(Se senten els acords llunyans d'una xaranga, que va apropant-se gradualment.)

LA REINA

Que aviat ho has dit tu!

EN TRALLA *(acostant-s'hi molt)*

Apa, no t'hi pensis més. Oi que sí que m'estimes? Oi? Jo t'ho conec amb els ulls. Ai! Aquests ulls tant bonics ¡com te descobreixen els secrets!

LA REINA

Doncs, té: ara'ls acluco!

EN TRALLA

No, no'ls acluquis! Me semblaria que ets morta. *(Obre la capsa de damunt la taula i desembolica una nina.)* Mira, mira!

LA REINA

Que és això?

Digitized by Google

EN TRALLA

Una nina que he comprat a Barcelona, pera jugar la meva filla.

LA REINA

Es de cera!

EN TRALLA

Oh, noia! No li planyo res!

LA REINA

Veiam-la.

EN TRALLA *(donant-li la nina)*

Té.

LA REINA

Oh, oh!... Que deurà estar contenta!

EN TRALLA

No me'n farà poques de festes i postures!

LA REINA *(fent pelons a la nina)*

Pobreta!

EN TRALLA

Aixís! Comença a ensajar-t'hi.

LA REINA *(per la nina)*

Que és bufona!

Digitized by Google

EN TRALLA *(agafant-la per la cintura)*

Si jo't pogués tenir a les mans com ara tu hi tens aquesta nina, que petons, que petons te faria!

(Se senten més accentuats que de primer els acords de la xaranga dels Tres Toms tocant una marxa.)

LA REINA *(desprenent-se d'ell)*

Deixa, home!

EN TRALLA

Escolta.

LA REINA *(tornant-li la nina)*

Ai! Té, té, que ja són aquí!

EN TRALLA

Vine...

LA REINA

No és hora, encara.

(Se'n va a la cuina. En Tralla, tot embolicant maquinalment la nina, mira encantat cap ont ha desaparegut la Reina. La xaranga se sent molt aprop. Crits i galzara a fòra. Compareix la Paula per la segona porta de l'esquerra, amb una safata plena de borregos, carquinyolis i rosquilles.)

Digitized by Google

ESCENA IX

EN TRALLA I LA PAULA. AVIAT LA REINA

PAULA

Ja'ls tenim aquí. *(Cridant.)* Reina!

(La xaranga no para de tocar, sentint-se de tant en tant crits de «Visca en Ramonet!»)

LA REINA

(treient el cap per la porta de la cuina)

Què mana?

PAULA

Vés a dalt al balcó pera pendre-ls la bandera.

LA REINA

Ja va desseguida.

(Se fica dintre la cuina pera tornar a sortir aviat.)

PAULA

Deixa-m portar-los aquests borregos.

(Desapareix per la primera porta de la dreta. Van sentint-se'ls crits de «Visca en Ramonet!». Surt la Reina.)

Digitized by Google

ESCENA X

LA REINA I EN TRALLA

EN TRALLA

Reina.

LA REINA *(aturant-se)*

Digues.

EN TRALLA

Com quedem?

LA REINA

Tu mateix.

EN TRALLA

Me vols? Sí o no?

LA REINA *(després d'un petit esforç)*

Sí.

EN TRALLA

M'estimes?

LA REINA

Sí, home.

Digitized by Google

EN TRALLA

De tot cor?

LA REINA

Encara no ho coneixes?

EN TRALLA

Entesos, doncs.

(Torna la Paula, tota atrafegada.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS LA PAULA

PAULA *(a la Reina)*

Apa, tu: vés a dalt, que s'esperen.

LA REINA

Correm-hi!

(Se'n va corrent per l'escala. Segueix sentint-se la xaranga i la cridoria de fòra.)

EN TRALLA

Ja tenen vi?

PAULA

Sí: al taulell. No se l'acabaran. I que és ben ranci!

EN TRALLA

Que s'abeurin.

PAULA

Deixa-m dur-los més borregos.

EN TRALLA

Que no'ls arriben aquells?

PAULA

Ai, fill! Els fan anar com els peons la grava de la carretera!

(Desapareix per la porta de la cuina. Torna la Reina.)

ESCENA XII

EN TRALLA, SOL. AVIAT LA REINA

EN TRALLA *(mirant a fòra)*

Quina broma! *(Com si contestés an algú.)* Salut!

(Després d'un curt silenci torna la Reina.)

Digitized by Google

ESCENA XIII

EN TRALLA I LA REINA. AVIAT LA PAULA

EN TRALLA

Escolta.

LA REINA

Què vols?

EN TRALLA

Vaig a recullir els papers.

LA REINA

No't torbis.

(Compareix la Paula per la primera porta de la dreta.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS LA PAULA

PAULA

Vès, Reina.

LA REINA

Ai! Sembla que's cali foc.

(Se'n va a la cuina pera sortir desseguida.)

PAULA

Ja us ho enraonareu una altra hora.

EN TRALLA

Ja estem convinguts.

(Per la primera porta de la dreta compareixen en Milhomes, en Ramonet, en Caixa i el Pigat. En Milhomes és un home baix d'estatura, molt rebaçut i am les cames formant pont, com unes alicates, lluint uns xavos caragolats cap al front, com dugues banyetes. Vesteix de la manera típica dels carreters en els dies de grans solemnitats. Sota la gorra de seda negra duu un mocador, de fons blau, am flors grogues i vermelles, lligat al cap. Va am camisa blanca, planxada, amb el coll tombat; corbata vermella am nus llarc i estret; gec curt de llana negra que rogegi, am les vores de trenzilla; ermilla de la mateixa qualitat, mig descordada; rellotge am cadena de plata, molt feixuga i antiga; faixa vermella, de seda; pantalons negres, acampanats i bastant cenyits dels genolls, i sabates de vedellet, amb els talons bon xic alts. Penjat a un colze duu un mocador de seda, molt gran, nusat dels quatre bécs, pera fer nança, tot ple de confits. Entra cavilós i mastegant un troç de cigarro apagat. En Ramonet vesteix am relativa elegancia:

Digitized by Google

va am berret tou i negre; camisa blanca, planxada; corbata vermella, de seda; faixa blava, igualment de seda; trajo negre i botines de xarol, tot nou. També duu un mocador de sèda, am confits. En Caixa i el Pigat van per l'estil d'en Milhomes, no tant exagerats.)

ESCENA XV

EN TRALLA, EN MILHOMES, EN RAMONET, EN CAIXA, EL PIGAT I LA REINA

EN MILHOMES *(desde la porta, cridant)*

Prou, prou musica! *(Deixa de sentir-se la xaranga.)* Encara reventarien!

RAMONET

També tens raó en això.

EN CAIXA

Hola, Tralla! Tu per aquí?

EN TRALLA

Ja ho pots veure.

Digitized by Google

EN MILHOMES

Avui també treballes?

EN TRALLA

Quan la feina convé, no miro treves jo, Milhomes.

EN MILHOMES

Tot lo que vulguis; però la diada...

EN TRALLA

Primer és l'obligació que la devoció.

EN MILHOMES

Tampoc Sant Antoni te guardarà de volcar.

EN TRALLA

Ja me'n guardaré jo.

(La Reina va traient de dins de la cuina una ampolla de vi ranci, dugues d'anissat i gots.)

EN CAIXA *(an en Milhomes)*

Ep, tu: que no bevem?

EN MILHOMES

Calla, Caixa, calla, que estic tot sulfurat amb el Caretu!

EN CAIXA

I això, Milhomes?

Digitized by Google

EN MILHOMES

Que no l'has vist davant de *missa?*

EN CAIXA

Ah! Ja...

EL PIGAT

Vols dir allavores que...?

EN MILHOMES *(interrompent-lo)*

Sí, home, sí. Quina manera de comprometre-m!

RAMONET

I tant!

EN MILHOMES

Tot el bestiar s'ha portat com un home, i ell no, el poca-vergonya!

EN CAIXA

Justament...

EN MILHOMES *(interrompent-lo)*

Justament quan requeria més solemnitat! El senyor rector estava dret al peu de l'iglesia, que'ns anava a beneir, i el ximple del Caretu, sense respectar res, sense cap miramen, s'ha posat a fer el boig, a brincar i llençar renills lo mateix que un mal esperit.

EN CAIXA

Quina poca criança!

Digitized by Google

EN MILHOMES

Ja us dic jo que m'ha fet veure la padrina!

RAMONET

Jo, ja'm creia haver-te de cullir de terra!

EN MILHOMES

Això, mai! Sóc un bon cavaller...

RAMONET

Se n'ha anat de ben prim...

EN MILHOMES

T'ho ha semblat, home.

EL PIGAT

Com te defensaves!

EN MILHOMES

Eh, quin domador?

RAMONET

Bé, no ho neguis, que t'has sofocat molt.

EN MILHOMES

Perquè hi havia tanta gent que ho presenciava. Ei! No me n'he donat vergonya per mi, sinó per ell, pel Caretu, que deslluïa la festa.

EN CAIXA

Si m'ho arriba a fer el meu, el mato!

Dig

EN MILHOMES

Figura-t tu si dec haver patit! Com que en aquell cas jo no podia dir cap renec, i, per més pèga, no duia la vara, el murri s'ha valgut de l'ocasió... i vinga fer de les seves. Tant que m'hi volia quadrar!

EL PIGAT

Serà una altra diada.

EN CAIXA

Ja està fet: són animals.

EN MILHOMES

Són animals, ja ho sé; però, per animal que un sigui, hi ha moments en que s'ha de tenir prudencia.

RAMONET

Ah! Això sí.

EN MILHOMES

Vès què deu haver dit el senyor rector!

EN CAIXA

Ell rai, que ja hi està avesat de cada any!

EN MILHOMES

Es que lo que ha fet el Caretu no ha estat gens decorós.

EN TRALLA

Me sembla que t'ho agafes massa a la valenta.

RAMONET

Es clar que sí!

EN MILHOMES

Si no fos el seu sant, ja li hauria clavat una llisada de cops de vara que no caldria estrijolar-lo en quinze dies. Però, bah! Per avui no siguem rencuniosos: que les acabi de passar felices.

EN TRALLA

Que disfruti tot-hom!

EN MILHOMES

Si jo hagués pogut renegar, compreneu?...

EL PIGAT

T'hauries desfogat.

EN CAIXA

Ja és extrany que no hagis engegat un espetec de renecs!

EN MILHOMES

Perquè'ls he tancat tots am pany i clau.

EL PIGAT

Jo també.

Digitized by Google

EN MILHOMES

Però, per això, no't pensis: no sé com no se me n'ha escapat un de molt gros, un que, no podent sortir del tot, se m'ha quedat enganxat a flor de llavi i ara'm pica pitjor que un gra de pebre.

RAMONET

Vès: dona-t'hi cobro, doncs.

EN MILHOMES

Vaig a provar si amb una untura d'aiguardent l'estovo... i el faig saltar sense sentir-me'n. Apa, Reina: posa-me'n de la forta.

LA REINA

Aixís, Milhomes!

(Li aboca en un got dos o tres travessos de dit d'aiguardent.)

EN TRALLA

Xarrupa bé, que no'n quedi!

LA REINA *(an en Milhomes)*

Veiam si us fa efecte.

EN MILHOMES *(després d'haver begut)*

Ah, ah, quina medecina!

EN CAIXA

S'ha desenganxat aquell renec?

Digitized by Google

EN MILHOMES

No encara. *(A la Reina.)* Posa-m més aiguardent, noia.

LA REINA *(posant-n'hi)*

Apa.

RAMONET *(acostant-se a la taula)*

I jo, que no tinc de beure?

LA REINA

Què vols?

RAMONET

Vès, una mica de vi.

(En Caixa i el Pigat també beuen. Per la primera porta de la dreta compareixen el senyor Llagostera i el senyor Benet. El primer és un tipo alt i escardalenc, de cara pàlida i esllanguida; cabells blancs, bastant llarcs, i barba grisa, molt descuidada. Va amb ulleres i duu un clarinet sota'l braç. Vesteix pobrament, am berret fort, de color de cendra, bon xic vell; jaqué d'un negre descolorit; ermilla i pantalons clars, i un mocador groc entortolligat al coll, tot passat de moda. El segon és un home petit i botarut, de galtes inflades i vermelloses; cabells negres, curts, i bigoti i mosca. Va am berret tou, gris; camisa blanca;

Digitized by Google

corbati negre; americana també negra, i ermilla i pantalons de color de cendra. Duu un fiscorn, abonyegat, a sota l'aixella. Tant aquest com el senyor Llagostera van amb els baixos empolsats.)

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS, MÉS EL SENYOR LLAGOSTERA I EL SENYOR BENET

EN MILHOMES *(a l'adonar-se'n)*

Vostè, senyor Llagosta...

SENYOR LLAGOSTERA *(am molt acatament)*

Llagostera, pera servir-lo.

EN MILHOMES

Renoi, que m'he errat de poc!

EN TRALLA

D'un punt, pera treure.

EN MILHOMES

De dir-se Llagosta, a dir-se Llagostera...

EN CAIXA *(interrompent-lo)*

Són més llagostes.

EL PIGAT

Justa la fusta!

MILHOMES *(al senyor Llagostera)*

Bé: ¿que no vol beure?

SENYOR LLAGOSTERA

No tinc set. Gracies.

EN MILHOMES

Begui, home, begui un parell de gots d'aiguardent, que és bo pera les sangs. Apa, no faci'l vergonyós.

SENYOR LLAGOSTERA

Un aixaropet, si de cas.

RAMONET

Això és beguda d'estiu.

EN MILHOMES

Recordi-s que té de bufar molt i ben fort, aquesta nit.

SENYOR LLAGOSTERA

No passi ansia.

EN MILHOMES

Si no s'hi mira... no cobra.

SENYOR LLAGOSTERA

Que no li hem agradat aquest any?

Digitized by Google

EN MILHOMES

Més que una banda de regiment.

SENYOR LLAGOSTERA

Ah! Que és bromista vostè!

EN MILHOMES

Oh! Es que avui tinc moltes ganes de ballar, i, si no toquen conforme *(aclucant els ulls)*, aviat perd els estrebs, un servidor. Comprèn el sentit?

SENYOR LLAGOSTERA *(fent una rialleta)*

Prou, prou. Ah! Que és plaga vostè!

EN CAIXA

No'n faci cas, senyor... d'allonses.

SENYOR LLAGOSTERA

Llagostera.

EN CAIXA

Té raó.

SENYOR LLAGOSTERA

Quins companys per anar a Montserrat!

EN MILHOMES

Apa, begui, senyor flauta.

SENYOR LLAGOSTERA

Clarinet, voldrà dir.

EN MILHOMES

Tant-se-val: tot és musica. Begui, que les ampolles vessen.

SENYOR LLAGOSTERA

Vaja, per no despreciar-li. *(S'acosta a la Reina.)* Posi-m un raig de vi.

EN MILHOMES

Fes-li bona mesura, Reina.

LA REINA *(servint-lo)*

Quan digui prou...

SENYOR LLAGOSTERA

Ara. *(Beu.)*

EN MILHOMES *(an el senyor Benet)*

I vostè, què fa?

SENYOR BENET

Espero tanda.

EN MILHOMES

Apa, doncs. *(Encenent un cigarro puro.)* I els seus companys?

SENYOR BENET

Són a fòra, que prenen el sol.

EN MILHOMES

Bon aliment. Que ja han refrescat?

Digitized by Google

SENYOR BENET

Sí, senyor.

LA REINA *(an el senyor Benet)*

Què li poso a vostè?

SENYOR BENET

Un glopet de vi. Deu ser ranci, oi?

EN MILHOMES

De la bóta del recó.

SENYOR LLAGOSTERA *(aixugant-se'ls llavis)*

Quin vi, senyors! S'hi pot dir missa.

EL PIGAT

Avui se n'hi ha dit.

(El senyor Benet repeteix. Seguidament, per la primera porta de la dreta, compareix en Falet, tot atrafegat. Va am gorra de seda, negra; camisa blanca, sense planxar; un mocador de seda, vermell, al coll; gec negre; faixa de llana, blava; pantalons de vellut; miljons blancs i espardenyes am beles negres. Es un xicot alegroi i bellugadiç.)

ESCENA XVII

ELS MATEIXOS, MÉS EN FALET

EN FALET

Ja tenim els cavalls servits.

EL PIGAT

Que'ls has donat gra?

EN FALET

Sí. Ja dinen. Avui els toca doble racció.

RAMONET

Vaia!

EN CAIXA

No caldria més!

EN MILHOMES

Apa, Falet, com les hi cargolaras aquest vespre al Casino de Dalt!

EN FALET

Oh, sí! Que n'hi hauran d'empentes!

Digitized by Google

EN MILHOMES

Ja tens ullades unes quantes balladores ben maques?

EN FALET

Sí. Ja voldria ser-hi.

EN MILHOMES

Vès, unta-t bé les frontices, que vui veure com els fas funcionar aquests ossets tant tendres!

EN FALET

Ja sabreu dir-m'ho.

EN MILHOMES

Beu, home.

EN FALET

Beguem.

(S'acosta a la taula i la Reina li serveix un got de vi.)

EN CAIXA *(acostant-se an en Milhomes)*

Com la cremes!

EN MILHOMES *(mostrant el cigarro)*

Eh, quina galga pera anar a la gavella?

EN CAIXA

Vès, allarga-me'n una, que vaig sense màquina.

Digitized by Google

EN MILHOMES *(donant-li un puro)*

Té.

EL PIGAT *(pel cigarro)*

Tu: que és fill de viuda?

EN MILHOMES

No. *(Donant-n'hi un.)* Vaja, fuma, fuma.

EL PIGAT *(encenent-lo)*

Es tot pigat.

EN MILHOMES

Com la teva cara. En vols un, Tralla?

EN TRALLA

No. Gracies. *(Ensenyant-n'hi un dels petits.)* Més m'estimo fumar un clau d'aquests.

EN MILHOMES

I tu, Ramonet?

RAMONET

Ja'n cremaré dels meus.

EN MILHOMES

I vostès, senyors de les solfes?

SENYOR LAGOSTERA *(somrient)*

Jo no sóc fumador.

Digitized by Google

SENYOR BENET *(am prudencia)*

Jo sí.

EN MILHOMES *(donant-li un puro)*

Doncs, tingui. Aprofiti la ganga, ara que l'estanc és obert.

SENYOR BENET
(acceptant-lo i encenent-lo)

Per molts anys.

EN MILHOMES *(estarrufat)*

En vida seva.

(Per la primera porta de la dreta compareix la Paula am la safata buida.)

ESCENA XVIII

ELS MATEIXOS, MÉS LA PAULA.
AVIAT L'ANTON

EN MILHOMES *(a la Paula)*

Hola, Paula.

PAULA

Ai! Que estic amoïnada!

Digitized by Google

EL PIGAT

I això?

PAULA

Que't penses que ha comparegut poca quitxalla, per haver dels ditxosos borregos! Quin mosquer! Semblava que ja hagués arribat la repartidora.

EN CAIXA

També n'hi havia de grandassots.

PAULA

Oh! De can dom... ningú fa compliments.

EN MILHOMES

Ja heu obsequiat als musics?

PAULA

Sí. Encara mengen carquinyolis.

EN MILHOMES

Ja han begut?

PAULA

Sí, home, sí.

EN MILHOMES

I la teca, com va?

PAULA

Coent-se.

Digitized by Google

EN CAIXA

Veiam si us hi lluïu am l'arroç!...

PAULA *(am molta intenció)*

L'arroç d'arroç sempre és bo.

RAMONET *(reptant-la lleugerament)*

Mare...

PAULA

Ni sé lo que'm dic!

(Se'n va a la cuina, enduent-se'n la safata. Simultaniament, per la segona porta de la dreta, compareix l'Anton, tot adalerat.)

ESCENA XIX

LA REINA, EN TRALLA, EN RAMONET, EN MILHOMES, EN CAIXA, EL PIGAT, EN FALET, EL SENYOR LLAGOSTERA, EL SENYOR BENET I L'ANTON.

ANTON

Apa, Tralla, que ja tens el carro enganxat!

EN TRALLA

Ah! Ja està?

Digitized by Google

ANTON

Si. *(An en Ramonet.)* Hola, noi!

RAMONET

Hola, pare!

EN TRALLA

Vaja, minyons: salut!

EN MILHOMES

Que no vols beure?

EN TRALLA

Visca! *(Anant-se'n.)* Que us hi divertiu força.

EN CAIXA *(amb ironia)*

I tu també... treballant.

EN TRALLA

Vaig per diners.

EL PIGAT

Tant apurat te veus?

EN TRALLA

Es que'm caso.

EN MILHOMES

Ja hi tornes?

Digitized by Google

EN TRALLA

Si no s'hi espatlla res, molt aviat.

EN CAIXA

Am qui t'acomodes?

EN TRALLA

Am la Reina.

EN MILHOMES

Am la reina d'Espanya?

EN TRALLA

No: am la d'aquest hostal.

RAMONET *(molt sorprès)*

Eh! Què dius!

EN TRALLA

Lo que sents.

RAMONET

(acostant-se, decidit, a la Reina)

Tu: que és veritat que't cases amb en Tralla?

LA REINA *(amb enfasi)*

Sí. Per què?

RAMONET *(amb ironia concentrada)*

Perquè...

EN TRALLA
(fent-lo apartar posant-li la vara travessera al pit)

Ep, hereu! Fes-te enllà, i deixa en pau a la Reina.

RAMONET

Es que...

EN TRALLA

Ja s'ha acabat l'esca! No gallegis, no gallegis...

RAMONET

Es a dir que us caseu?

ANTON *(suplicant)*

Noi...

EN TRALLA

Si! Ei, si a tu no't ve malament.

EN CAIXA

Bé, deixeu-ho córrer.

EN MILHOMES

Ja volia dir jo!...

RAMONET *(amb ironia)*

Sembla que'm facis mofa.

EN TRALLA *(amb enfasi)*

No... Ni pensar-hi.

RAMONET

Com que parles així...

EN TRALLA

Es el meu natural.

RAMONET

Es que, si jo vui, no l'hauras la Reina.

PAULA

Si tu vols?... *(Rient)* Muixoni, i vès de llaurar dret.

RAMONET

Què signifiquen aquestes paraules?

EN TRALLA

Pren-te'n el patró que't sembli. Mira: ara me'n vaig cap a casa a recullir els papers pera'l casori. Mentres jo sóc fòra, alerta a dir res que no sigui decent a la meva promesa. Tu, més que ningú, me l'has de guardar de pendre mal. Ho tens entès, minyó?

RAMONET *(rendint-se)*

Sí, home.

EN TRALLA

Doncs, muts i a la gavia.

Digitized by Google

EN MILHOMES

Sota! Quin sofoco!

RAMONET *(esbravant-se)*

Milhomes!

EN MILHOMES

Ep! *(Amb ironia)* Calma-t, hereu, calma-t!

RAMONET *(irat)*

Prou!

EN MILHOMES *(amb ironia)*

T'haurem de fermar ben curt.

EN TRALLA *(a la Reina)*

Adéu, salada. Estem entesos, eh?

LA REINA

Sí, Adéu i bon viatge.

EN TRALLA

Gracies.

LA REINA

Fes forces petons, de part meva, a la teva filla.

EN TRALLA

Se farà lo que tu manis. *(En general.)* D'aquí a un altre dia.

Digitized by Google

(Desapareix per la primera porta de la dreta. Tot-hom el saluda, despedint-lo.)

EN MILHOMES

Apa, minyons!

EN TRALLA
(desde fòra, cridant i fent petar les xurriaques)

Morica! Oixque, oixquee!...

ESCENA XX

ELS MATEIXOS, MENYS EN TRALLA

EN MILHOMES *(en to molt viu)*

Vaja: musica, musica, senyor Llagostera, que ballarem!

SENYOR LLAGOSTERA *(engrescat)*

Som-hi!

EN MILHOMES *(amb entusiasme)*

Apa, que les balladores s'esperen a fòra.

EL PIGAT

Anem-hi, Falet!

EN CAIXA

Amunt i crits!

(En Milhomes, en Caixa, el Pigat, en Falet, el senyor Llagostera i el senyor Benet desapareixen per la primera porta de la dreta. La Reina, desde'l peu de la porta, despedeix, fent voleiar un mocador, an en Tralla. En Ramonet se queda amb el cap baix, assegut a una cadira. Compareix la Paula.)

ESCENA XXI

L'ANTON, EN RAMONET I LA PAULA

ANTON *(acostant-se an en Ramonet)*

Noi: què tens?

RAMONET

Res, pare.

ANTON

Doncs, per què fas aquest posat?

PAULA *(acostant-s'hi)*

Ramonet: que no vas a divertir-te?

Digitized by Google

RAMONET

No'n tinc ganes.

PAULA

Que estas cansat?

RAMONET

No. *(Senyalant a la Reina, que segueix, enriallada, despedint amb el mocador an en Tralla.)* Que no la veieu?

PAULA

Què?

RAMONET *(concentrat)*

Se casa, se casa!

PAULA

També't casaras tu.

RAMONET

Se casa amb un altre...

PAULA *(sorpresa)*

Ja era hora.

RAMONET *(molt baix)*

Jo l'estimo, mare! Jo també l'estimo!

PAULA

Per què no ho deies abans?

RAMONET

No me n'he adonat fins avui.

ANTON

Mellor trobaras.

PAULA

Ben nèt que sí.

RAMONET

No ho creieu!

PAULA

Ja has fet tard, fill meu!

RAMONET

Sí. He viscut distret.

ANTON

Vaja, noi, deixa-ho córrer.

PAULA

Ja tens aquella altra... tant rica. Apa, apa, vés a ballar...

RAMONET

Que ha trigat a avisar-me'l cor!

(Compareix, corrent, en Milhomes.)

Digitized by Google

ESCENA XXII

ELS MATEIXOS, MÉS EN MILHOMES

EN MILHOMES

Apa, Ramonet, que's va a començar el ball.

RAMONET

Ja vinc, ja.

EN MILHOMES

Vès, que les noies estan que frisen. *(Se senten els acords d'un vals molt repicat.)* Sents? El senyor Llagostera ja fa de les seves! Apa, que les cames me brinquen.

RAMONET *(aixecant-se de mala gana)*

Anem, anem.

(Desapareix amb en Milhomes, per la primera porta de la dreta. No deixa de sentir-se la xaranga.)

Digitized by Google

ESCENA ULTIMA

LA PAULA, L'ANTON I LA REINA

PAULA *(molt sorpresa)*

Quina una n'ha filat d'avui!

ANTON

Vaia un xicot! No podia dir-ho de primer?

PAULA

Això és una foguerada. Ja li passarà.

ANTON

Quin remei li queda?

PAULA

(per la Reina, que segueix fent voleiar el mocador)

Mira-la! Que és feliça!

ANTON

Mellor per ella.

PAULA

Ai! Deixa-m donar una mirada als pollastres.

Digitized by Google

ANTON

Vés, que no s'agafin a la cassola.

PAULA

Ai, Senyor! *(Se'n va a la cuina.)*

ANTON *(alegroi)*

Apa, Reina!

LA REINA *(girant-se impulsivament)*

Ai! Tota m'heu espantada!

ANTON

(esclafint a riure, desapareixent)

Que ets poruga!

LA REINA

Tabalot!

(S'enfila a una cadira, pera despedir, fent voleiar el mocador, an en Tralla. Aquest, desde lluny, se sent com arria al bestiar, tot cridant: «Morica, oixque, oixquee!...» La xaranga va tocant el vals, am sòns més forts i més apressats, cap al final, barrejant-se amb els crits dels balladors.)

CAU EL TELÓ PAUSADAMENT

Digitized by Google

OBRES DEL MATEIX AUTOR

L'ESCORSÓ, drama en 3 actes. 2 ptes.
FRUCTIDOR, » » 4 » 2 »
FOC-FOLLET, » » 4 » 2 »
LA RESCLOSA, » » 3 » 2 »
LLADRES, » » 1 » 1'50 »
OFRENES (poesies). . . . . 2 »
LA MARE ETERNA, drama en 3 actes . . . . . 2 »
EL COR DEL POBLE, drama en 3 actes . . . . . 2 »
LA REINA DEL COR, comedia en 1 acte. . . . . 1 »
LA REINA DEL COR, opereta en 1 acte. . . . . 1 »
ELS VELLS, drama en 3 actes. . 2'50 »

EN PREMPSA

FLOR TARDANA, quadro de costums.

EN PREPARACIÓ

SOLEIADES (poesies).

EL COR DEL POBLE

Digitized by Google

IGNASI IGLESIAS

EL COR DEL POBLE

DRAMA EN TRES ACTES

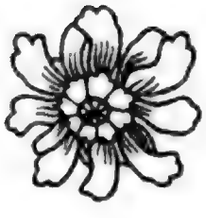

Joaquim Costa

BARCELONA
TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20
1902

Digitized by Google

Ningú podrà representar, traduir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

Queda fet el deposit que marca la llei.

Digitized by Google

PERSONATGES

MADRONA	60	anys
PASSARELL	65	»
FIDEL	26	»
D. ALBERT	60	»
BOIRA	65	»
XIC.	30	»

L'acció, en una barriada fabril dels suburbis de Barcelona.

Epoca, actual.

Esquerra i dreta, les de l'actor.

Aquesta obra va esser representada per primera vegada a Barcelona en el « Teatre Català », la nit del 20 de Janer de 1902, baix el següent repartiment: MADRONA, D.ª Agna Monner; PASSARELL, D. Enric Borràs; FIDEL, don Victorià Oliver; D. ALBERT, D. Jaume Virgili; BOIRA, D. Iscle Soler; XIC, D. Antoni Manso.

Director artistic: D. Enric Borràs.

Anteriorment, com a prova d'estudi, EL COR DEL POBLE *va representar-se a Vilanova*

Digitized by Google

i Gellrú, en el «Teatro Apolo», la nit del 6 d'Octubre de 1901, per l'agrupació dramatica «L'Avançada», amb el següent repartiment: MADRONA, D.ª Dolors Muntal; PASSARELL, D. Joaquim Vinyas; FIDEL, D. Victor Baldirà; D. ALBERT, D. Antoni Salvà; BOIRA, don Miquel Sirvent; XIC, D. Joan Quintana.

Director artistic: l'autor.

Digitized by Google

ACTE PRIMER

Interior d'una habitació en un tercer pis d'una barriada obrera, que denoti força netedat en tot, am les parets emblanquinades de poc, sostre de revoltons am les vigues pintades de blau ultramar i els sòcols d'ocre. Al mig del fons, la cuina, am xemeneia i escudellers guarnits am plats i xicres d'ornaments i coloraines ben llampants. A continuació dels fogons, l'aigüera, amb una aixeta de llautó, de la que, quan convingui, en ragi aigua; a sola, la carbonera, amb una portella de fusta; al damunt, un escorre-plats ple de pisa. A tot volt del montant de la xemeneia, una cortineta de roba de rovell, i als escudellers un farvalà de paper verd tot florejat. El còs general de la cuina està revestit am rejoles blanques, de Valencia, am dibuixos de fulles i flors verdes i rosades. A l'esquerra del fons, una finestra, oberta, i en l'empit dos testos am dugues clavellines molt gemades plenes de clavells blancs i

Digitized by Google

rosats. Per aquesta finestra's veu, entelat per la boirina, un panorama de cases i fàbriques am les altes xemeneies ben fumades: a l'ultim terme, sortint per clar, la franja del mar, sota un cel tèrbol, emboirat per les glopades de fum de tot el dia. Al primer terme de la dreta, la porta de l'escala, am trucador i am reixeta pera mirar qui demana. A l'esquerra, dugues portes que comuniquen als dormitoris. Al davant de l'aigüera, que no vingui al centre de l'escena, una taula de fusta de pi, am les ales plegades. Del sostre, caient al mig de la taula, penja un quinqué, amb el pampol guarnit a tot volt per un serrell de paper verd. A l'angol de la dreta, un armari cantoner, ple d'objectes de pisa de tota mena i altres utensilis apropriats. A la paret de la dreta del fons, cada un enquadrat en un marc ben senzill, els retrats d'en Pi i Margall i d'en Clavé; i a l'altre costat, dos o tres quadros am diplomes i un dibuix caligrafic. Convenientment repartides per l'escena, unes quantes cadires de boga pintades de negre, am viuets grocs. Arran de l'aigüera, penjat en un clau, un aixuga-mans. En un angol de la cuina, una escombra i una xemeneia portatil. Hi ha un fogó encès, amb una olla a sobre. A l'aigüera, un gibrell amb escarola en remull. Damunt dels fogons, un canti de vidre, un saler, un ventall i una mistera.

Es al caient de la tarda, a la vigilia de Pasqua Florida.

Digitized by Google

ESCENA I

LA MADRONA, SOLA. SEGUIDAMENT EL XIC

(La Madrona està asseguda vora la taula, en una cadira mitjana, surgint uns mitjons. Vesteix modestament i am netedat. Va amb ulleres. Als seus peus té un cove de roba blanca, acabada de plegar. Arriba'l Xic per la primera porta de la dreta. Aquest va vestit amb americana i ermilla de cotó blau, pantalons de vellut negre, gorra de seda, deslluida; camisa de teixit de cotó de color grisenc; mocador vermell al coll; espardenyes blanques, tapades, i mitjons vermells, tot força usat, però nèt. Porta a la mà una botija buida i una fiambrera embolicada amb un mocador blau. Es un xicot molt fatxenda i endreçat, de caracter alegroi i decidit, i en certs moments tabalot.)

XIC *(desde la porta)*

Com treballem, Madrona!

MADRONA *(somrient)*

Hola, Xic.

XIC

Encara no plegueu?

MADRONA

Ara, desseguida.

XIC

Apa, apa: deseu les eines i a cobrar s'ha dit. Jo, estona ha que tinc la setmanada a la butxaca.

MADRONA

Doncs jo espero que me la portin.

XIC *(entrant)*

Me sembla que avui cobrareu tard.

MADRONA

I això? Per què?

XIC

Perquè un dels vostres pagadors s'ha envescat a la barberia capdellant una discussió molt seria.

MADRONA

Ai, Senyor! No curarà mai, el meu home!

XIC

Oh, i que'n sap, en sap d'enraonar!

MADRONA

Sempre retreu lo mateix. No pot parlar de ningú més que d'en Pi i Margall i d'en

Digitized by Google

Clavé. No sé pas lo que li han dat, aquests homes.

XIC

No veieu que'l Passarell és corista i politic, tot d'una peça?

MADRONA *(amb extranyesa)*

Corista i politic?

XIC

Sí: és un aucell federal.

MADRONA

A la seva edat ja no hi hauria d'estar per aquestes cabories.

XIC

De què'n dieu cabories! De l'art i de la politica?

MADRONA

Es clar que sí.

XIC

Què'ns quedaria an els pobres si no tinguessim aquestes distraccions? Tot lo dia estariem ensopits.

MADRONA

Això és bo pels joves.

Digitized by Google

XIC

Pels joves i pels vells. Si avui hi ha vell que encara fa la pols al minyó més presumit. I, si no, ja ho veureu aquest vespre, que sortirem a cantar les Caramelles.

MADRONA *(decidida)*

Ah! Lo que és a casa no vingueu pas. Després en tota la nit no podria dormir. Si'm trenquen el primer sòn, a l'endemà no soc bona pera res.

XIC

Sembla mentida que sigueu la dòna del Passarell! Vaia una passarella n'hi ha de vós!

MADRONA

Ja se sap que les femelles no canten.

XIC

Es cert; peró escolten al mascle.

MADRONA *(rient)*

Vés, vés, gat dels frares!

XIC

Tant és que feu com que digueu: a mitja nit «La Fraternitat» vindrà a fer-vos una cantada. Ja cal que tingueu amanides unes quantes dotzenes d'ous i un parell de conills o de pollastres.

Digitized

MADRONA

Si heu de refiar-vos de lo que jo us dongui...

XIC

Ah! Que no heu vist les nostres cistelles?

MADRONA

No. Se pot dir que, en tot avui, no m'he mogut de casa.

XIC

Són guarnides am llaços de seda de tots colors, i am flors naturals, tant naturals que lo que és aquesta nit no podran pas dormir les papellones.

MADRONA *(rient)*

Ai, ai! Per què?

XIC

Perquè'ns seguiran el rastre.

MADRONA

Qui us-e les ha guarnides?

XIC

La Roseta, la meva xicota, que pera aquestes coses té les mans de plata.

MADRONA

Així sí que cantaras am gust.

Digitized by Google

XIC

Am gust i afinació, com a l'òpera. I que cantem unes peces de primera: totes d'en Clavé.

MADRONA

Bé hi deureu anar, a casa la Roseta?

XIC

No caldria sinó!

MADRONA

Veiam, veiam.

XIC *(cambiant de to)*

Què me'n dieu de la meva promesa?

MADRONA

Ah! Prou és una noia ben maca i bona treballadora.

XIC *(content)*

I am molta moral.

MADRONA

Sí: és molt entenimentada.

XIC

I en Fidel, què fa? Sembla que les noies no li agradin.

Digitized by Google

MADRONA

No n'hi sento parlar mai.

XIC

Ben al revés d'elles. No'n té poques d'encisades!

MADRONA

Vols dir?

XIC

Haurieu de sentir allà a la fàbrica com l'alaben les urdidores i les rodateres!

MADRONA

Encara és jove pera casar-se.

XIC

Jo també ho soc, i ja arrecono diners pera comprar els mobles.

MADRONA

Es a dir que vas per niu?

XIC

Ja recullo brossa.

MADRONA

Doncs, en Fidel ni hi pensa.

Digitized by Google

XIC

Jo estic en que aquest xicot no estimarà mai a cap dòna mentres vós visqueu.

MADRONA *(molt contenta)*

Ai, pobra de mi!

XIC

Es que sí que us estima! Ja ho veig: com que vós vau recullir-lo...

MADRONA

El pobret!

XIC

Vaia una poca-vergonya devia ser, la seva mare!

MADRONA

No diguis aquests disbarats!

XIC

Doncs, perquè'l llençava!

MADRONA

(acabant de surgir els mitjons i desant les ulleres)

Deixa-m endreçar aquest cove.

XIC *(anant-se'n)*

Jo me'n vaig a sopar i a mudar-me una mica.

Digitized by Google

MADRONA

Adéu, noi, adéu.

XIC *(girant-se)*

Ah! Ja me'n distreia.

MADRONA

Què hi ha de nou?

XIC

Quan vingui'l Passarell, digueu-li que no's mogui de casa sense que's vegi am mi. Hem de parlar d'allò que ell ja sap.

MADRONA

Està bé.

XIC

Digueu-li que també vindrà en Boira.

MADRONA

Que'n teniu avui, de trafecs!

XIC

Tots tres hem d'anar a comprar les atxes pera aquesta nit.

MADRONA

Que heu de fer lluminaries?

Digitized by Google

XIC

Sí. Pera cantar, dòna! I pera veure-ns les cares!

MADRONA

Fatxendes!

XIC

Bé: me'n vaig cap a dalt, que la mare estona ha que deu esperar-me. Endavant, Madrona.

MADRONA

Adéu, noi. Que sopis de gust.

XIC

Gracies. Igualment.

(La Madrona s'ajup pera agafar el cove. Apareix Don Albert per la primera porta de la dreta.)

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS DON ALBERT

DON ALBERT *(desde la porta)*

Ave Maria...

XIC

Mireu, Madrona.

Digitized by Google

MADRONA

(girant-se, deixant el cove a terra)

Qui demaña?

DON ALBERT

Un servidor.

MADRONA

(avançant, admirada, cap a la porta)

Què se li oferia?

DON ALBERT

Que per casualitat és aquí on viu una tal Madrona *(fent memoria)*, Madrona...

MADRONA

Casals?

(Tant la Madrona com el Xic miren a 'Don Albert extranyats i am prevenció.)

DON ALBERT

Just: Madrona Casals, casada amb en Jaume Boter, de motiu Passarell.

MADRONA

(molt sorpresa i un xic espantada)

Sí, senyor... Aquest és el meu home.

DON ALBERT

Ah, ah! Per vostès vinc.

MADRONA *(am veu tremolosa)*

Per nosaltres?... Pot-ser no som nosaltres...

DON ALBERT
(mirant fixament an el Xic)

Els noms no menten. I aquest minyó... qui és?

MADRONA
(més espantada que de primer)

Un vehi, un amic molt entrant de casa, que viu al pis de dalt.

DON ALBERT *(somrient)*

Ah! Molt bé.

XIC
(acostant-se a la Madrona, en veu baixa)

Madrona: voleu que m'esperi?

MADRONA *(molt espantada)*

No, Xic, no!

XIC *(també en veu baixa)*

No resteu...

MADRONA *(fingint serenitat)*

Gracies, gracies.

Digitized by Google

XIC

Doncs, fins després. *(Se'n va poc a poc, molt recelós, per la primera porta de la dreta. A Don Albert.)* Estigui bo.

DON ALBERT

Passi-ho bé, jove.

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MENYS EL XIC

DON ALBERT

Vostè ja no deu recordar-se de mi, veritat?

MADRONA

No, senyor. No tinc present haver-lo vist mai.

DON ALBERT

(fent una rialleta, molt amable)

Doncs m'ha vist i ha parlat am mi una altra vegada.

MADRONA

Pot-ser si. Però com que una ja és d'edat...

DON ALBERT

Es clar. De quan jo li parlo fa molts anys.

Veurà: m'explicaré. *(Signant pera seure.)* Me permet?

MADRONA

Segui, segui, que deu estar cansat de pujar l'escala.

DON ALBERT *(seient)*

Doncs, bé: li faré memoria.

MADRONA
(sempre molt recelosa)

Digui.

DON ALBERT

¿No recorda, farà cosa d'uns vinticinc anys, que un diumenge, allà a mitja tarda, no sé si en aquesta mateixa casa o en una altra de per aquestes barriades, va presentar-se-li una senyora ja d'edat avançada, en companyia d'un senyor molt més jove que ella?

MADRONA

Que van dur-me en Fidel pera que'l criés?

DON ALBERT

Sí: van dur-li un nen de pocs dies.

MADRONA *(persistint)*

En Fidel.

Digitized by Google

DON ALBERT

Just.

MADRONA

Es clar que me'n recordo!

DON ALBERT

Doncs aquella senyora era l'avia, i aquell senyor... jo mateix. Se'n recorda bé?

MADRONA

Sí, senyor, sí. Però, la veritat, vostè no'm ve al pensament. Han passat tants anys!...

DON ALBERT

Vinticinc!

MADRONA

Aquella senyora sí que, si me la presentaven, me sembla que la coneixeria.

DON ALBERT

La pobra ja és morta, al cel siga! *(Curt silenci i cambi de to.)* I el noi, què s'ha fet?

MADRONA *(entrant en confiança)*

Està am nosaltres. Si'l veia!... Ja és tot un home. Es més guapo!... I molt enlletrat, segons diuen. Té molt cap, molt! Miri. *(Senyalant els quadros de l'esquerra.)* Tots aquests quadros són premis que va guanyar quan anava a estudi.

Digitized by Google

DON ALBERT

Ja n'estic enterat, de la seva aplicació. Veig que no va anar a raure en males mans. El pobret, en mig de la seva desgracia, va tenir la sort de trobar lo que podriem dir-ne uns bons pares. Vostè, pera ell, ha sigut més que una dida.

MADRONA

El meu fill, si sempre l'he estimat tant!

DON ALBERT

No'n dubto pas.

MADRONA *(seient)*

I vegi quina cosa més extranya: quan era menut, menut, el volia portar a la Borderia.

DON ALBERT *(molt sorprès)*

Per què?

MADRONA

Veurà: quan vostè i aquella senyora van confiar-me'l pera que'l criés... se'n recorda?... van dir-me que vindrien a pagar-me...

DON ALBERT *(humiliat)*

Es ben cert.

MADRONA

Passa un mes i no's presenta ningú; en passa

Digitized by Google

un altre i un altre, i res... I, és clar, com que jo no sabia qui eren els seus pares, ni com se deien, ni aon vivien, un dia vaig dir al de casa: «Què'n fem d'aquest infantó, si tampoc cobrem el didatge? Si ells no'l volen, per què l'hem de voler nosaltres, que no hi tenim cap obligació?» Res: una mala pensada.

DON ALBERT

Però vostès són tant bons que no's van despendre d'ell.

MADRONA

No, senyor, no! No vam poder! Estava tant avesada a breçolar-lo i a cantar-li cançons!... Com que a nosaltres se'ns en havia mort un, de nen... Ens va fer una recança deixar el breçol buid!

DON ALBERT

I per aquest motiu vostès no van abandonar-lo.

MADRONA

Encara que no hagués sigut per això. Vam pensar: «Vès quina culpa té'l pobre infant si'ls seus pares no'l volen!...» I ens el vam afillar.

DON ALBERT

Perfectament.

MADRONA *(amb humilitat)*

Hem fet per ell tot lo que hem pogut, uns tristos treballadors com som.

DON ALBERT

La seva mare'ls està molt agraida.

MADRONA *(am sorpresa i ansietat)*

Però, que és viva la seva mare?

DON ALBERT

Gracies a Déu, sí. Ella m'ha enviat...

MADRONA

Ella mateixa?

DON ALBERT

Sí. Pera saber noticies del noi. La bona senyora està disposada a regonèixer en Fidel com a fill i a tenir-lo pera sempre més al seu costat.

MADRONA *(molt admirada)*

Al seu costat?

DON ALBERT

(am somriure persuasiu)

Naturalment.

MADRONA

Què!... Vol que'l noi ens deixi? Això no pot ser! Ell és nostre! Ès meu!

Digitized by Google

DON ALBERT

No's desconsoli i escolti am serenitat.

MADRONA

Jo no vui que en Fidel se'n vagi! Ara que ja és gran! Perquè'l llençaven!

DON ALBERT

La seva mare era molt joveneta quan va posar-lo al món... Un fals amor... una boja passió... Ja se'n pot fer càrrec.

MADRONA

Tot lo que vulgui. Però, fins ara no s'ha recordat d'ell?

DON ALBERT

Se n'ha recordat sempre. Actualment s'han vençut tots els obstacles: la senyora és viuda, se troba sola i amb una gran fortuna. Jo soc el seu administrador.

MADRONA *(espurnejant-li'ls ulls)*

Si'l noi ens deixa, tant jo com el meu home'ns morirem de tristesa!

DON ALBERT

La seva mare m'ha donat facultats pera tot.

MADRONA

I com quedarem nosaltres?

Digitized by Google

DON ALBERT *(pausadament)*

Donya Lluisa (aquest és el nom d'ella), en recompensa al desinteressat amor a i l'honradesa de vostè i el seu marit, està disposada a passar-los una pensió vitalicia, l'assignació de la qual deixa a la voluntat d'en Fidel.

MADRONA *(am dignitat)*

Nosaltres no volem res. No demanem res. No més vòlem el noi!

DON ALBERT

No diu vostè que l'estima tant?

MADRONA

Molt! Més que ane mi mateixa.

DON ALBERT *(somrient i en to persuasiu)*

Doncs, sent aixis, per què no vol sacrificar-se una mica, no més que una mica pera la seva felicitat?

MADRONA

Si ell n'és molt de feliç!

DON ALBERT

Més ho seria si anés am la seva mare; i no perquè vostès no li duguin força voluntat, sinó perquè donya Lluisa (afortunada-

Digitized by Google

ment pera ella) compta am més elements. No comprèn? Per molt que vostès l'estimin, an en Fidel; per molt que per ell se desvetllin... què serà, digui, què arribarà a ser, per més anys que visqui, si no troba una mà generosa que l'ajudi? Tota la vida haurà d'afanyar-se pel trist bocí de pa de cada dia; i quan sigui vell, si hi arriba; quan li manquin les energiès, no'l voldran enlloc. Vostè ho sap més que jo... No està am mi?

MADRONA *(deixant-se convèncer)*

Ja ho veig, ja.

DON ALBERT

I no seria una llàstima, una veritable llàstima, que un jove com ell, tant llest i tant instruit, se perdés per falta de medis?

MADRONA *(després de pensar-s'hi)*

Es clar que sí.

DON ALBERT

Vostè, que és tant bona; vostè, que l'estima com una mare, no ha de consentir-ho, cregui-m; no ha de consentir-ho que siga sempre un escarras.

MADRONA

Què vol que faci, jo?

Digitized by Google

DON ALBERT

Que procuri convence-l; que de la mateixa manera que vostè ha sabut fer-se estimar d'ell, ara sapiga també inspirar-li amor per la seva mare. A vostè, que coneix el cor d'en Fidel, no li costarà gaire conseguir que floreixi en ell una nova estimació.

MADRONA *(anant convencent-se)*

Pobra de mi!

DON ALBERT

Faci-li veure clarament la situació en que avui se troba la seva mare. La pobra, am tot i les seves riqueses, sense ell no pot ser feliça.

MADRONA

Quina pena deu fer!

DON ALBERT

Tot el dia en parla, d'en Fidel: és la seva il·lusió. I tant bona senyora que és! Quan la conegui'n quedarà enamorada. Es molt instruida, però molt modesta, i, en mig d'una gran senzillesa, una persona molt fina.

MADRONA

Ja ho crec, ja.

DON ALBERT *(suplicant)*

Vegi, vegi si'l sap convèncer, an en Fidel.

Digitized by Google

A vostè, més que a ningú, li pertoca fer-ho. La gloria més gran pera vostè serà veure-l ben feliç i fet un home.

MADRONA

I nosaltres el podrem tractar, com fins avui, de ben aprop?

DON ALBERT

I per què no? No crec que ell els tanqui les portes de casa seva.

MADRONA *(am dignitat)*

Ell no!

DON ALBERT

Donya Lluisa, tampoc.

MADRONA

Doncs, sent aixís...

DON ALBERT

Què?... Digui.

MADRONA

Miraré de convence-l.

DON ALBERT

Sí: procuri-ho. Vulgui que, a més de dida, tingui mare.

MADRONA

Sí; sí que ho faré.

DON ALBERT *(aixecant-se)*

Gracies, moltes gracies! Déu premiarà la seva obra! *(Cambiant de to.)* Que trigarà gaire en Fidel?

MADRONA *(també aixecant-se)*

Els dissabtes acostuma venir tard.

DON ALBERT

No escriu en el despatx d'una fàbrica?

MADRONA

Sí, senyor.

DON ALBERT *(subratllant)*

Crec que també escriu en certs periodics... sinó que les seves idees... Bé: això rai. Ja l'amansirem.

MADRONA

Aquí tot-hom l'alaba.

DON ALBERT

Ja sé que és un xicot de profit. Pot-ser és mellor que no l'hagi trobat.

MADRONA

Que no vol esperar-lo?

Digitized by Google

DON ALBERT

No. Ja tornaré demà. Val més que vostè, mentrestant, el prepari. Convenci-l. Faci-li veure 'l benestar que se li espera al costat de la seva mare.

MADRONA

No'n passi ansia.

DON ALBERT

Jo tornaré demà al matí.

MADRONA

A quina hora?

DON ALBERT

Per allà a les onze. *(Se treu un targeter.)* Tingui... *(Mirant les bosses del targeter.)* Es casual: no duc cap targeta. Bé: si per res soc util, Albert Comabella, Princesa...

MADRONA *(interrompent-lo, agraida)*

Gracies, moltes gracies.

DON ALBERT

Celebro molt el conèixer-la.

MADRONA

Jo també, jo també a vostè.

DON ALBERT *(dirigint-se cap a la porta)*

Fins a demà, si Déu vol.

Digitized by Google

MADRONA

Passi-ho bé.

(Don Albert desapareix saludant am molta amabilitat. La Madrona's posa a plorar. Llarc silenci.)

ESCENA IV

LA MADRONA, SOLA

(pensativa i completament abstreta)

Es clar que en Fidel... *(Silenci curt.)* Seria un cas de conciencia... *(Silenci curt.)* Ella li és mare... *(Pausadament.)* Jo... jo... *(Cambi de to. Agafant el cove i tot anant-se'n.)* Diners!... *(Silenci.)* Diners!... No! No! *(Am convicció fonda.)* Déu me'n guard!... Quina repugnancia!... Quina repugnancia!

(Desapareix per la segona porta de la dreta. Després d'un llarc silenci torna'l Xic, mudat, en còs de camisa.)

ESCENA V

EL XIC, SOL. DESSEGUIDA LA MADRONA

XIC

(am gran solicitut i en veu baixa)

Madrona! *(Curt silenci.)* Madrona!

Digitized by Google

MADRONA

(sortint per la segona porta de la dreta)

Ah! Ets tu, Xic?

XIC *(amb ansia)*

Què hi ha de nou?

MADRONA *(molt alegra)*

Res, home, res.

XIC

I aquell senyor?

MADRONA

Ah!... Ja ho sabras.

XIC *(amb extranyesa)*

Que esteu alegra!

MADRONA *(rient)*

Molt, molt ho estic.

XIC

Jo passava ansia... Jo he pensat mal.

MADRONA

Mal! Per què?

XIC *(en veu baixa, no gosant-ho dir)*

Què us diré... Per en Fidel.

MADRONA *(rient)*

No, home, no. Ben al revés!

XIC

Aixi, res. Ja estic tranquil.

(Compareix en 'Passarell per la primera porta de la dreta. Va vestit amb americana i ermilla de coló blau; pantalons de vellut de color d'oli; gorra de vellut negre, enribetada de trenzilla; camisa grisenca, de teixit; espardenyes blanques, tapades, i mitjons blaus; tot un xic apedaçat i ple de polsina i borra de coló. Es un caracter expansiu, fresc i energic. Té'l cabell tot blanc i no porta pèl a la cara.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS EL PASSARELL

PASSARELL *(entrant, molt alegroi)*

Hola, gent!

MADRONA

Fins ara no t'han deixat anar?

PASSARELL

Què vols dir, noia, què vols dir?

Digitized by Google

MADRONA

Què hi feies a cal barber, tanta estona? Sempre estaries garlant i discutint de les cançons i dels governs. Quan agafes les cartes...

PASSARELL

Si tu sabies lo que hi faig a cal barber!...

MADRONA

Sí: enraonar mentre esperes tanda i dormir quan t'afaiten.

PASSARELL

No pas avui. *(Senyalant la cara.)* Toca, toca... Vaia, toca, dòna, quina cara més fina! No'm trobes més guapot?

MADRONA

Ai! Déu te'l torni!

PASSARELL

(treient-se la gorra i acostant-li'l cap)

No sents quina olor que faig?

MADRONA

Sembla que estas molt content perquè has de sortir a cantar les Caramelles.

PASSARELL *(posant-se la gorra)*

Ben nèt que sí! Però també ho estic per una altra cosa.

MADRONA

Que has tret la rifa?

PASSARELL

Ja saps que mai prenc bitllet.

XIC

Jo tampoc.

PASSARELL

Té, noia, té.

(Li dóna la setmanada, que porta embolicada en un pany del mocador.)

MADRONA

Dóna. *(La compta.)*

PASSARELL

Ja està bé, dóna, ja està bé: quatre duros en peça i cinc *caderneres* senzilles.

MADRONA

Bé s'han de mirar els diners, per si n'hi hagués cap de fals.

PASSARELL

Tota ho és de falsa, la moneda.

MADRONA

Tota?

(Se'n va per la segona porta de l'esquerra a desar els diners.)

Digitized by Google

PASSARELL

Pels pobres, sí. No veus que sempre'n fuig de nosaltres? *(Cambiant de to i acostant-se an el Xic.)* Què hi ha, Xic, què hi ha?

XIC

Ja ho podeu veure. Aquí, esperant l'hora!

PASSARELL

Eh que va anar bé l'ensaig general ahir vespre?

XIC

De primera!

PASSARELL

Vaia: si'ls de «La Calandria» i els de «La Rosa» tinguessin una engruna d'amor propri, lo que és avui haurien d'estar-se'n, de sortir a cantar les Caramelles. Sobre tot els de «La Calandria».

XIC *(una mica sorprès)*

Per què?

PASSARELL

Perquè si senten els nostres cants... els poden rependre.

XIC

Que voleu dir que no canten bé?

Digitized by Google

PASSARELL

No.

XIC

Mireu que tenen uns tenors!...

PASSARELL

Jo no'm fico en les veus. Però on s'és vist tenir un sort per mestre?

XIC *(amb extranyesa)*

El seu mestre és sort?

PASSARELL *(sense convicció)*

Sí, home: una mica de l'orella esquerra.

XIC

Mentres li quedi la dreta, rai.

PASSARELL

No més pot sentir una banda de coristes.

XIC

D'aquesta manera sí.

(Torna la Madrona. Va a ventar el foc.)

PASSARELL

Vès el nostre! Allò dóna gust! Sembla un lleó, quan ens dirigeix!

XIC *(entusiasmant-se)*

Oh, sí, que'ns encoratja!

PASSARELL

Aquells «Xiquets de Valls» dirigits per ell!

XIC

Sembla que un s'hi troba!

PASSARELL

Aquell *(entonant)* «Alcen torres de cinc pisos!...»

XIC

Com ens hi extenem!

PASSARELL

Allò són cinc pisos de notes!

XIC

De primera! De reprimera!

PASSARELL

Rellamp! Al nostre director no més li falta ser federal!

XIC *(amb extranyesa)*

Que no ho és?

PASSARELL

Està leri-leri pera fer-se'n.

XIC

Ah!

Digitized by Google

PASSARELL

Veus? En Fidel hauria sigut un bon mestre de cant.

XIC

Ben nèt que sí!

PASSARELL

Ell ha tirat més per la politica.

XIC

Que voleu dir que també és federal?

PASSARELL

Sí... *(Sense malicia.)* Però passa de la ratlla.

XIC

Les cançons bé li agraden.

PASSARELL

Perquè pensa com jo.

(Transició.)

XIC

Bé: me'n vaig, que comença a ser tard.

PASSARELL

Vés, vés a sopar, Xic.

XIC

Quan vingui en Boira, crideu-me, eh?

Digitized by Google

PASSARELL

Sí, home.

XIC

D'aquí després, doncs.

MADRONA

(desde'ls fogons, deixant el ventall)

Adéu, noi.

PASSARELL *(molt content)*

Amunt i crits!

(El Xic se'n va per la primera porta de la dreta.)

ESCENA VII

LA MADRONA I EN PASSARELL

PASSARELL

Ja'm tens la mudada a punt?

MADRONA

Per què? Per aquest vespre?

PASSARELL

I doncs? Que no haig d'empolainar-me?

MADRONA

Sí, home, sí. La trobaras a la cadira dels peus del llit.

Digitized by Google

PASSARELL

D'això se'n diu una dòna diligenta!

MADRONA

Vaja, que no n'hi ha per tant.

PASSARELL

Doncs, què vols que't digui? Deixada?

MADRONA

No parlo per això.

PASSARELL

Per què parles?

MADRONA

Perquè't veig, així, tant cofoi...

PASSARELL

Sí, que ho estic. I si't deia'l per què... també ho estaries tu; i pot-ser més que jo.

MADRONA *(am curiositat, acostant-s'hi)*

Que no vols dir-m'ho? Diga-m'ho, home!

PASSARELL

Espera-t. Deixa-m preparar-te pera rebre'l cop.

MADRONA *(fent-li dentetа)*

Doncs jo també'n tinc una, d'alegria, de segur més grossa que la teva.

Digitized by Google

PASSARELL

Perquè aquest vespre venim a fer-te una cantada?

MADRONA

No... No és per tant poca cosa.

PASSARELL

Què és?

MADRONA

Ja t'ho diré una altra hora.

PASSARELL

Com que no deu ser com la meva...

MADRONA *(am manefleria)*

Què és, què és?

PASSARELL

Rumia, dòna, rumia.

MADRONA *(després d'un curt silenci)*

Que t'han apujat la setmanada?

PASSARELL

No!...

MADRONA

Que t'han fet contramestre?

Digitized by Google

PASSARELL

Tampoc.

MADRONA *(afalagant-lo)*

Doncs, què és? Diga-m'ho, Jaume, diga-m'ho.

PASSARELL

Veig que no ho endavinaries mai. Escolta. *(Acostant-s'hi i treient-se un diari de la butxaca que té per nom «El Cor del Poble».)* Veus? Veus aquest diari?

MADRONA
(no donant-hi importancia)

Ah! Això volies dir?

PASSARELL

Espera, dòna!

MADRONA

Vaia una catacoria!

PASSARELL *(ami molt enfasi)*

El veus aquest diari?

MADRONA

Sí. Què porta de nou?

PASSARELL

Un escrit molt ben tramat.

Digitized by Google

MADRONA

Què diu? Que anirem tant bé?

PASSARELL *(un xic molestat)*

Mai seràs una dòna enlletrada.

MADRONA

I, tu, que'n saps de lletra?

PASSARELL

No. Però, sense saber-ne, l'estimo molt.

MADRONA

Bé: què porta, què porta de bo aquest paper?

PASSARELL

Un escrit del noi, un escrit molt ben conjuminat.

MADRONA

Com ho saps?

PASSARELL

Perquè l'he sentit llegir.

MADRONA

Ane qui?

PASSARELL

An en Ramonet. L'ha llegit a la barberia,

quan estava plena de gent esperant pera afeitar-se. Que bé ho ha fet aquell noi! Amb aquell picarol que té! Tot-hom l'escoltava com un predicador. Els fadrins han parat la feina... Estaven encantats, am la navaja a la mà. Ningú tenia prou boca pera alabar-lo, an en Fidel. M'he afectat de debò.

MADRONA

I com ne diuen d'aquest diari?

PASSARELL

«El Cor del Poble». Així que en Ramonet ha estat llest, jo sí que, poc a poc, pera que ningú se n'adonés, l'he *pinsat* del damunt del banc.

MADRONA

Per què?

PASSARELL

Perquè, quan an el Xic li vagui, ell, que té lletra, vui que'l llegeixi en veu alta pera que'l sentis. Ja veuras quina explicació.

MADRONA

Es a dir que l'has pres?

PASSARELL

Sí. No ho ha vist ningú, no't pensis.

MADRONA

Però això està mal fet.

PASSARELL

Per què?

MADRONA

Perquè és fer guerra an el noi.

PASSARELL

Com s'entén! Jo faig guerra an el noi?

MADRONA

Es clar que sí. Vès, tant d'hora que és!

PASSARELL

I què?

MADRONA

Encara deurà anar molta gent a la barberia, i si demanen aquest diari, per culpa teva, no podran llegir l'escrit d'en Fidel.

PASSARELL *(molt sorprès)*

Eh!...

MADRONA

Vaia unes coses de fer!

PASSARELL

Saps, noia...?

Digitized by Google

MADRONA

Què?

PASSARELL

Saps, noia, que pot-ser tens raó?

MADRONA

I tanta! On s'és vist que un pare vagi en contra d'un fill?

PASSARELL

No, dòna! No ho he fet pas am malicia.

MADRONA

Sí... però, mira.

PASSARELL *(donant-se)*

Vaia: diguem errada.

MADRONA

I tant!

PASSARELL

Ja veuras: me'n vaig a tornar-lo.

MADRONA

Sí, vés, vés.

(Curt silenci.)

PASSARELL

No'n diguis res an en Fidel.

Digitized by Google

MADRONA

No, home, no. Vés, vés, i torna aviat.

PASSARELL

Desseguida. Amaneix el sopar, mentrestant. *(Anant-se'n, tot malxucant, inconscientment, el diari.)* Es que sí que he comès una mala acció!

MADRONA

Apa, vés, home, vés.

PASSARELL

No me'n sé avenir que jo... justament jo... Re, re: ja està fet. Diguem errada.

(Desapareix per la primera porta de la dreta.)

MADRONA

N'hi ha un feix d'aquest home!

(Va als fogons. Llarc silenci. Seguidament compareix en Fidel. Va am vestit de llana de to cendrós, camisa blanca, planxada, corbata fosca am bagues, barret tou, negre, i sabates negres. Porta bigotet, castany. Es un temperament de cor tendre i varonil albora, convençut i serè a l'exposar les seves idees.)

Digitized by Google

ESCENA VIII

La Madrona i en Fidel

FIDEL

(desde la porta, de cara a l'escala)

Que trigareu gaire? *(Curt silenci.)* Està bé. Torneu aviat. *(Girant-se.)* Bones tardes, mare.

MADRONA *(riallera)*

Déu te guard, Fidel. No'm creia pas que pleguessis tant aviat.

FIDEL

Avui he acabat d'hora.

MADRONA *(am recança)*

Jo ho hagués sabut!

FIDEL

(treient-se la setmanada de la butxaca, embolicada en un troç de paper d'estraça)

Teniu.

MADRONA *(fent-li una festa)*

Bon minyó.

FIDEL

Veiam si trigarà gaire'l pare.

Digitized by Google

MADRONA

Deixa-m desar aquests diners a la calaixera.

(Desapareix per la segona porta de l'esquerra.)

FIDEL

Aneu, aneu.

(Se treu de la butxaca de l'americana un número del periodic «El Cor del Poble» i va a llegir-lo aprop de la finestra. Després d'un llarc silenci torna la Madrona.)

MADRONA

(acostant-se, somrient i poc a poc, an en Fidel pera mirar lo que aquest llegeix)

Què és, què és això que llegeixes?

FIDEL *(amb indiferencia)*

Re: un diari.

MADRONA *(am tendresa)*

Que és aquell que porta allò teu?

FIDEL *(somrient i un xic extranyat)*

Com ho sabeu?

MADRONA

Oh! Deixa-ho córrer. *(Mirant fixament el periodic.)* Ja m'ho llegiras, eh?

FIDEL *(am molta tendresa)*

Per què voleu que us ho llegeixi?

MADRONA

Pera conceixe-ho. Diu que és tant bonic!

FIDEL

Podeu comptar!... *(Cambiant de to.)* Bé: que no sopem, mare?

MADRONA

Si: ara desseguida. Vaig a parar la taula. *(Para la taula. 'De primer hi extén unes estovalles blanques, am vies blaves, i després hi posa un pa sencer, el porró i tot el serviment pera tres persones.)*

FIDEL

Ja podeu començar, que'l pare s'ha arribat fins a l'estanc.

MADRONA

Fins a l'estanc?... El mentider!

FIDEL

Per què ho dieu?

MADRONA

Ni sap lo que s'empatolla pensant en les Caramelles.

FIDEL

Que n'està d'atrafegat!

Digitized by Google

MADRONA *(tot parant la taula)*

Oh, sí!

FIDEL

En un dia com avui se treu un feix d'anys de sobre. Sembla que torni al bo de la seva joventut.

MADRONA

Doncs, mira: quan erem promesos no estava tant per cançons com ara. Tenia més taleia am mi.

FIDEL

I bé, dòna: deixeu que's diverteixi!

MADRONA

Que faci lo que vulgui. Però, creu-me, m'amoïna am tanta societat coral. D'ençà que n'és president no pensa en res més en tot lo dia. La somnia i tot. Hi ha nits en que no sé pas lo que s'embolica amb els primers i els segons, i amb els segons i els baixos. Quina passió li ha agafat!... Ja't dic jo que va tenir un bon acert el que li va treure Passarell.

FIDEL

Si diu que quan era jove li pagaven els estudis pera cantant d'òpera...

Digitized by Google

MADRONA

Fill, tenia una veu d'angel! Però, ja t'ho he dit, no hi estava encegat com ara en el cant. Se va ataleiar més am mi.

FIDEL

Aixís, doncs, vós li vau esguerrar la carrera...

MADRONA

Va dir que'l teatre no li tirava.

FIDEL *(rient)*

Quina llàstima que avui no sigui tenor!

MADRONA

Més m'ho estimo. D'aquesta manera sempre'l tinc a casa.

(Va als fogons a preparar el sopar.)

FIDEL

Amb una mica més, avui vos serieu tenora.

MADRONA *(rient)*

Ah, plaga!

(En Fidel se posa'l periodic a la butxaca i va a mirar per la finestra. La Madrona, mentrestant, deixa una plata plena d'escarola a la taula i l'amaneix. Després llesca pa. En Fidel arrenca un clavell d'un test de la finestra.)

Digitized by Google

FIDEL *(olorant la flor)*

Com se coneix que ja és aquí la Primavera!

MADRONA *(llescant pa)*

Que triga aquell!

FIDEL

Quins clavells teniu més xamosos, mare!

MADRONA *(molt contenta)*

Eh, quina florida?

FIDEL

Com han crescut aquestes clavellines!

MADRONA

Són aquells esqueixos que van donar-me.

FIDEL *(acostant-se a la taula)*

Quina olor més forta i agradable! Serieu bona pera jardinera.

MADRONA

Jo tingués un bon hort, que ja veuries quin bé de Déu de flors hi hauria. M'agraden molt les flors.

FIDEL *(mirant el clavell)*

Prou que's veu. *(Curt silenci.)* Si ara jo tingués xicota...

Digitized by Google

MADRONA

Què faries?

FIDEL

Li daria aquest clavell.

MADRONA

Si no'n tens és perquè no vols.

FIDEL *(am molta tendresa)*

La meva xicota... sou vós. Vós sou la meva promesa estimada. *(Acostant-li'l clavell a la cara.)* Teniu: oloreu-lo.

MADRONA *(apartant-li la mà)*

Vés, vés a fer-ho a una de jova.

FIDEL

Preneu: us en faig present.

MADRONA

Me'l dónes?

FIDEL

Sí: de tot cor.

MADRONA *(acceptant-lo joiosa)*

Doncs, me'l quedo.

(Agafa una copa de dins de l'armari.)

Digitized by Google

FIDEL

Què voleu fer?

MADRONA

Ja ho veuràs. *(Aboca aigua a la copa i després hi posa'l clavell.)* Aixís, en fresc, no's marcirà tant aviat.

FIDEL

Veieu? Això que heu fet, les noies enamorades també ho fan.

MADRONA *(fent una rialleta)*

Prou que ho sé. Aquest clavell, pera que't consti, jo, demà, en nom teu, el faré a mans d'una persona que t'estima molt.

FIDEL *(am delicadesa)*

Mare: a vós no us escau...

MADRONA

Ja'n parlarem.

(Posa la copa amb el clavell dalt dels escudellers. Torna'l Passarell.)

Digitized by Google

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS EL PASSARELL

PASSARELL

Ja torno a ser aquí.

MADRONA

Apa, doncs: que sopem?

FIDEL

Sí, sí, sopem.
(Va a rentar-se les mans a l'aigüera.)

PASSARELL

(baix, dissimuladament, a la Madrona)
No li has dit pas res d'allò?

MADRONA

No, home, no.

PASSARELL

Ah! Ah! *(Va a rentar-se les mans. Curt silenci. Després d'haver-se aixugat.)* Som-hi, doncs?

FIDEL

Som-hi.
(En Passarell seu al cap de la dreta de la taula i en Fidel al de l'esquerra. Curt silenci.)

Digitized by Google

PASSARELL

Que ja és amanida aquesta escarola?

MADRONA

Sí.

PASSARELL *(acostant-li la plata)*

Doncs, apa, pren, Fidel.

FIDEL

No. Serviu-vos vós, pare.

PASSARELL *(servint-se)*

Vinga! *(Tot servint-se, a la Madrona.)* Seu, dòna. Seu i menja.

(La Madrona seu al mig de la taula, de cara al public. Van servint-se i menjant. El Passarell va als fogons a pendre un pols de sal i l'espargeix a l'escarola del seu plat.)

FIDEL

Pare.

PASSARELL *(tot espargint la sal)*

Diga-li.

FIDEL

Com aniran aquest vespre les Caramelles?

PASSARELL

Haguessis vingut a l'ensaig general!

Digitized by Google

FIDEL

Que aniran bé?

PASSARELL

Ja ho crec! No saps quines peces cantem?

FIDEL

Sí: ja van dir-m'ho.

PASSARELL

Eh, que tenim gust?

FIDEL

Sí. Ah! Les cistelles m'agraden. Les heu guarnides amb art.

PASSARELL

I am flors naturals, perquè llencin olor.

FIDEL

Llàstima que demà ja seran marcides.

PASSARELL

Ah!... Però lo que és avui faran cop.

MADRONA

Apa, esteu?

PASSARELL

Sí. Vés portant menjar, que't donarem l'abast.

Digitized by Google

MADRONA

Vaja. *(Retira la plata de l'escarola i va als fogons.)*

PASSARELL

Bevem-hi.

(Beu amb el porró. Va vesprejant. Per la primera porta de la dreta compareix en Boira, tot capficat i un xic afonic. Aquest va vestit amb americana i ermilla de cotó blau; pantalons de vellut, de color de pansa; gorra de seda, negra; camisa de teixit de cotó, moradenca; espardenyes blanques, tapades, i mitjons blaus. Porta un mocador de cotó blau, lligat al coll. Té'l cabell gris, i no du pèl a la cara. Es un caracter ingenuu, sense voluntat ni criteri propris.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS EN BOIRA

BOIRA *(desde la porta)*

Ep!...

PASSARELL *(deixant de beure)*

Hola, noi! Té, beu, si ja has sopat.

Digitized by Google

BOIRA

No. No'm vinguis am refrescants.

PASSARELL

Apa, que'l donen!

BOIRA

Que'l donguin! Faran bons negocis.

FIDEL

Sou servit?

MADRONA

Té raó. Ni tampoc li haviem dit res.

BOIRA

Gracies. Ja ho he fet.

PASSARELL

Doncs, beu, home! Beu, que és bo.
(La Madrona aboca en una plata l'olla de les mongetes i després la serveix a taula.)

BOIRA

No vui begudes fresques.

PASSARELL

Si això és inflamatori!

BOIRA

No tinc set.

Digitized by Google

PASSARELL

Tu mateix. Té, Fidel.

(Li ofereix el porró. En Boira's passeja, malhumorat, per l'esquerra.)

FIDEL

Vinga. *(Beu.)*

PASSARELL *(posant-se mongeles al plat)*

Ja estas a punt, Boira?

BOIRA

Sí: a punt de tirar el cap per les parets!

PASSARELL *(molt sorprès)*

Bo! I ara?

BOIRA

Per xo he vingut, pera donar-te'l descàrrec de que aquest vespre no compteu am mi!

PASSARELL *(més sorprès que de primer)*

I això? Que hem renyit?

BOIRA

No, home, no.

(La Madrona va als fogons i fregeix en una paella tres talls de bacallà, servint-los a taula aixi que estan.)

PASSARELL

I doncs?

BOIRA

Que no'm sents? Que no'm sents enraonar?

PASSARELL

Què vols dir?

BOIRA

Que no estic bé de veu! No sents quin rogall?

FIDEL

No's nota pas gaire.

MADRONA *(an en Fidel)*

Noi: que no menges?

FIDEL

Ah! Si. *(Se serveix mongeles.)*

PASSARELL *(an en Boira)*

Bé: deixa-t de coses.

BOIRA

Es que estic molt enrogallat.

PASSARELL

Ja't passarà, cantant.

BOIRA

Mireu que'n soc de desgraciat! Justament

Digitized by Google

avui he anat a costipar-me!... Ja no haurien de dir-me Boira!

PASSARELL

Però, com ha sigut?

BOIRA

Cah!... Estava suant, i aquell beneit del nuador ha esbotzat uns papers que feien de vidre d'una finestra de la quadra...

PASSARELL

Ui, que ets delicat!

BOIRA

I m'ha agafat de ple a ple una canalada d'aire que m'ha enfosquit la veu.

PASSARELL

Bé, bé, mira: vaig a fer un crit an el Xic, i, en havent sopat, ens en anirem tots tres a comprar les atxes.

BOIRA

En això no m'hi faré escàs; però, lo que és a cantar, no us refieu pas de mi aquesta nit.

PASSARELL

No siguis espantadiç! *(Va a cridar an el Xic per la finestra.)* Xic!

XIC *(desde dalt)*

Què hi ha?

PASSARELL

Baixa, que 'l meu cunyat ja és aquí. *(Curt silenci. Torna a asseure-s.)* Apa, que aquell noi diu que ve desseguida.

FIDEL

No és secretari de la societat, el Xic?

PASSARELL

Sí: ell, secretari perquè és jove i enlletrat; jo, president perquè soc vell i corista d'experiencia. En aquesta casa hi viuen dugues autoritats de l'art.

MADRONA *(movent el cap, tot menjant)*

Ah, carrincló!

PASSARELL

(a la Madrona, fent-li una festa)

Ja veus si n'he fet de carrera, am tot i no tenir estudis.

MADRONA

On vas a parar!

FIDEL

Com us ho arregleu pera firmar els documents?

Digitized by Google

PASSARELL

Molt senzillament: el Xic escriu el meu nom a baix, i jo, a sota, hi faig un gargot impossible d'estrafer.

BOIRA *(completament abstret)*

Si jo'm pogués fer passar aquest rogall!

PASSARELL

Això no és res. Tu, Madrona: després arriba-t fins a can Feliu a comprar un petriconet de rom del bo, que'l cremarem amb uns quants terrocets de sucre. Apa, que n'hi haurà pera tots dos.

BOIRA

No'm farà res!

PASSARELL

Sí, home. Amb unes quantes cullerades que'n prenguis se t'estovarà desseguit la gargamella. No hi ha com el rom cremat pera posar la veu a to.

(Compareix el Xic, vestit de negre i am barretina vermella. Porta un distintiu en el trau de la solapa.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS EL XIC

XIC

Bona nit i bon profit.

(Tots li tornen.)

MADRONA

Gracies, noi. Igualment.

PASSARELL *(oferint-li'l porró)*

Té: vols beure?

XIC

Bevem. *(Beu tot xarricant. El Passarell el mira content.)*

PASSARELL *(an en Fidel)*

Eh, que fa goig el Secretari?

FIDEL

Li escau la barretina.

PASSARELL

Tant ben plantat! Tant presumit!

XIC *(deixant de beure)*

Renoi! Quin xarel·lo pels espants!

PASSARELL

Es bo, eh?

Digitized by Google

XIC

De primera!

PASSARELL

Es de la «Cooperativa». No hi ha trafica, no.

XIC

Prou que's coneix.

PASSARELL

Seu, si vols.

XIC

Seiem.

(Seu entorn de la taula, d'esquena al public, i caragola un cigarret.)

PASSARELL

Aixís, home!

(Curt silenci.)

XIC

(an en Boira, tot encenent el cigarret)

I vós, que no us mudeu?

BOIRA

La veu hauria de mudar!

XIC

Jo, ja estic preparat.

PASSARELL

Tu: mira què diu en Boira.

Digitized by Google

XIC

Què diu?

PASSARELL

Que aquest vespre no comptem amb ell.

XIC

Tot avui que's queixa.

PASSARELL

Diu que té la *llengüeta* espatllada.

XIC

Vès per què no ha de venir!

BOIRA

Que voleu fer-me comprometre?

PASSARELL

No, home! Lo que volem és que vinguis am nosaltres. Què faras, si't quedes a casa?

BOIRA

No veus que estic impossibilitat pera cantar?

PASSARELL

Vine i no cantis: fes-ho veure.

BOIRA

No: el cor se me n'hi aniria i us faria perdre.

PASSARELL

No tinguis por.

MADRONA

Deixeu-lo estar! Que sou amoïnosos! Sembla que les cançons us enterboleixin el seny.

PASSARELL

Madrona! Mira que desafines!

MADRONA

No sé per què heu de pregar-lo tant. No sentiu que no's troba bé?

PASSARELL

Si no té res.

MADRONA

Ho tinguessis tu! Quina deria amb el cant!

PASSARELL

Amb el cant i am la politica. Mira-te'ls. *(Senyalant els quadros de la dreta.)* Aquests són els meus guies: en Pi i en Clavé. L'un per les idees, i l'altre per les cançons. Ells són els meus déus. Si gosés, els faria lluminaries; però an aquests homes no'ls agraden.

XIC

Molt ben dit!

PASSARELL

Que consti!

XIC *(an en Fidel)*

Ah, tu, Fidel! Saps que avui a la fàbrica'ns hem picat les crestes jo i en Sebastià?

FIDEL

Per què?

XIC

Perquè m'ha tirat certes indirectes agraviatories que anaven per nosaltres.

PASSARELL *(indignat)*

Aquell mussol?

XIC

Sí. Té molta rabia an els coristes. Diu que sortir a cantar les Caramelles fa retrògrade.

FIDEL

I ell, que no canta re?

PASSARELL *(més indignat que de primer)*

Ane mi'm tracta d'aquesta manera? Hi ha ningú més lliberal que jo?

XIC

Diu que la Pasqua solament la celebren els

Digitized by Google

reaccionaris, i que les Caramelles és cosa de nois.

BOIRA

Oi que no, Fidel?

FIDEL

No. Les Caramelles, ben enteses, són un cant a la joventut eterna, a l'amor. Són una salutació a la Primavera.

PASSARELL *(entusiasmat)*

Penses com jo!

FIDEL *(an el Xic)*

Quan el vegi-s an en Sebastià, diga-li que lo trist és lo que fan altres agrupacions corals.

XIC *(am fruició)*

Què fan, noi, què fan?

FIDEL

A la diada d'avui no més canten cançons poca-soltes i grolleres, escarni totes de l'art i de la vida.

PASSARELL

Nosaltres cantem «Les flors de Maig».

FIDEL

Bé.

Digitized by Google

PASSARELL

I «Els Xiquets».

FIDEL

També.

PASSARELL

Es que, si no...

FIDEL

Lo més trist encara és veure coristes sense conviccions.

BOIRA

Ah! Això no!

FIDEL

Que no?... N'hi ha que lo mateix van a festejar an els seus redemptors que an els seus tirans.

PASSARELL

Això, això és lo que jo sempre dic!

XIC

Jo també.

BOIRA

I jo!

FIDEL

Cantar no més que pel gust de cantar,

Digitized by Google

pera mi és perdre'l temps! Els coristes... compreneu?... haurieu d'estimar i enaltir els ideals del poble. Tot-hom és util en el món: qui cantant, qui escrivint, qui treballant. Però creieu-me: haurieu de tenir un fi enlairat. Perquè, sabeu lo que passa, de la manera que actualment esteu constituits?

PASSARELL

Què?

FIDEL

Que la majoria de vosaltres i dels vostres mestres no cumpliu cap missió profitosa, com si mai haguessiu comprès l'obra d'en Clavé. Per això se us mor a les mans.

XIC

Ben xafat, Fidel!

PASSARELL

Oh! Anem a pams, anem a pams...

FIDEL *(an el Passarell)*

Que no hi esteu am lo que dic?

PASSARELL

No pas del tot.

BOIRA

Jo tampoc.

Digitized by Google

XIC

Doncs jo sí!

FIDEL

I si us deia que no corresponen prou al nostre temps les peces que canteu?

PASSARELL *(molt admirat)*

No! Què dius ara?

FIDEL

Lo que sentiu.

PASSARELL

Que hem de tirar-les a recó?

FIDEL

No. Canteu-les, amb amor; venereu-les com un tribut al passat; però, això sí, fent via endavant. Els camins de la vida cada dia s'hermosegen i s'allarguen més.

PASSARELL

Això és cert.

FIDEL

Jo, si us haig de parlar am franquesa, no sento entusiasme per les agrupacions corals.

PASSARELL *(alerrat)*

Per què?

Digitized by Google

FIDEL

Que us diré? No m'engresca lo que canteu; no'm satisfà la vostra organisació. Les cançons us fan l'efecte d'un narcotic que us adorm els sentits... Els vostres casinos són planters de presidents; les vostres juntes, espurnes de govern.

PASSARELL

Ui, ui, que pobles anomenes!

FIDEL

Cantant, cantant, idealiseu i fins negueu les aspreses de la realitat.

PASSARELL

Com que ha d'esser aixís...

FIDEL

Al contrari: s'han de combatre.

XIC

Aquests són!

FIDEL

¿No valdria més que, en comptes d'encongir-se d'aquesta manera, us agrupessiu, unes quantes vegades a l'any, formant grans masses, pera entonar himnes a l'Amor universal, al Treball i a la Justicia?

XIC

De primera! De primera!

PASSARELL

Ho veig molt dificil.

FIDEL

No ho és gens.

PASSARELL

I lo de casa?... I les nostres costums?

FIDEL

També hi caben, com formant un pom de flors, en aquests himnes de que us parlo.

PASSARELL

Per xo sí...

FIDEL

En Clavé, si existís, esteu segurs que pendria aquesta direcció.

PASSARELL

Ja ho havia fet això que dius de les masses.

BOIRA

Ja ho crec!

FIDEL

Peró com ell, abans que tot, era un espe-

Digitized by Google

rit progressiu, avui ho faria recullint les aspiracions i els ideals dels nostres temps.

XIC

Tots plegats que n'estem d'endarrerits!

PASSARELL

De pitjors n'hi ha.

FIDEL

Sí. Aquells que de la mateixa manera canten una missa que un himne revolucionari.

XIC

Vès, lliga caps!

BOIRA

(an en Fidel, picant am la mà damunt de la taula)

Tu l'hauries de tractar, aquesta qüestió.

PASSARELL

Just. El dia que celebrem una vetllada.

(Tots plegats, amb entusiasme creixent, fins que'ls interromp la Madrona.)

XIC

En podria donar una conferencia.

PASSARELL

Sí, noi, que hauries de fer-ho.

FIDEL

Ja'n parlarem.

PASSARELL

Tu fossis music!...

FIDEL

Si'n fos, el meu cant seria bén enlairador.

PASSARELL

De dret al progrés, eh?

FIDEL

Si! I a la Llibertat!

XIC *(aixecant-se, entusiasmat)*

Això m'agradaria! Un cant com «La Marsellesa».

PASSARELL *(també aixecant-se, engrescat)*

Aquesta és la meva!

XIC

I la meva!

BOIRA

La de tots!

MADRONA *(dominant la situació)*

Esteu molt contents, avui.

Digitized by Google

PASSARELL

Sí, que ho estem!

XIC *(cantant)*

«A l'arma, a l'arma, fills del poble!...»

BOIRA

Me sembla que'm vaig posant bé!

PASSARELL

Ho veus, home? No ha calgut el rom. L'entusiasme és un gran remei!

BOIRA *(engrescant-se)*

Que sí, que sí!

PASSARELL

Si fossis tenor, que'n clavaries de *pinyols*, ara!

BOIRA

Més que en Gayarre!

FIDEL

A veure, doncs, aquesta nit.

MADRONA

Sí, sí: veig que esteu molt alegres; però jo ho estic encara més que vosaltres.

PASSARELL

L'alegria és una cosa encomanadiça.

Digitized by Google

MADRONA

Oh! La meva és molt grossa!

FIDEL

De debò, mare?

MADRONA

Si t'ho deia, Fidel!... Si ho sapiguessiu el per què estic tant alegra!...

PASSARELL

Ja m'ho has dit una altra vegada. Explica-t, dòna!

MADRONA

Ni sé com dir-ho... ni sé com començar...

XIC

Que us han fet alguna donació?

MADRONA

Quina felicitat!

BOIRA

Aboca, Madrona!

PASSARELL

Apa, que és tard!

MADRONA *(sospirant fondament)*

Ai, Senyor! *(Posant-se a riure.)* No ho endavinaríeu mai!

Digitized by Google

FIDEL *(ansiós)*

Digueu.

MADRONA *(apoiant-se en una cadira)*

Ai!... Sembla que m'agafa alguna cosa!

FIDEL *(acostant-s'hi)*

Mare!

MADRONA

No; no m'ho diguis més!

(Expectació general.)

FIDEL

Què!...

MADRONA

Ja no te'n sóc, Fidel: la teva mare és viva... Jo sé aont és... Te vol aprop seu!

BOIRA *(molt sorprès)*

Què dius, ara?

PASSARELL *(també molt sorprès)*

N'estas ben segura?

MADRONA

Sí. Es una senyora molt rica.

PASSARELL *(am gravelat)*

Que l'has vista?

Digitized by Google

MADRONA

No...

(En Fidel està amb el cap baix, molt apesarat. Curt silenci.)

XIC

Quines coses passen!

PASSARELL *(am molta gravetat)*

Això és un somni!

MADRONA *(amorosint-lo)*

Fidel, Fidel: que t'has afectat?

FIDEL *(amb indiferencia)*

Jo?... No.

MADRONA

Jo ja volia preparar-te; però no he pogut més: se m'ha escapat del cor. Quina alegria tinc!... I tu, Fidel?

FIDEL

Jo? No, mare.

MADRONA

No... Ja no te'n sóc.

FIDEL *(am serenitat)*

No'n conec d'altra que vós. No'n vui conèixer d'altra.

Digitized by Google

MADRONA

Verge Santa!

FIDEL

Jo no més ne tinc una, de mare; una sola, i aquesta sou vós. No'n vui dugues!

(La Madrona's retira i va a plorar de cara als fogons. Llarc silenci. Tots se queden admirats, com entontits.)

PASSARELL

(veient plorar la Madrona, corre, sol·licit, a consolar-la)

Madrona! Madrona! Per què plores?

MADRONA

(girant-se, signant an en Fidel)

Jo que l'estimava tant!

PASSARELL *(consolant-la)*

Vaja, no ploris, dòna! No ploris!... Mira que'm faras plorar ane mi!...

(En Fidel queda amb el cap baix, segut a la dreta de la taula; en Boira i el Xic, drets a l'esquerra, molt admirats; i la Madrona plorant amb el cap apoiat damunt del pit del Passarell.)

CAU EL TELÓ PAUSADAMENT

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior. Es al matí.

ESCENA I

LA MADRONA, SOLA. SEGUIDAMENT EN BOIRA

(La porta de l'escala és oberta. La Madrona està passant un drap pels vidres de l'armari. Després d'un llarc silenci compareix en Boira. Va vestit de les festes: gec bastant curt i una mica encotillat, am les vores enribetades de trenzilla; gorra de seda; camisa blanca, planxada, amb el coll tombat; corbatí, i sabates de vedellet, tot d'un negre rogenc, destenyit i passat de moda. Aixi que és a dins tanca la porta de l'escala.)

BOIRA

Bon dia, Madrona.

MADRONA *(fregant els vidres)*

Bon dia, noi. Què tal? Com han anat les Caramelles?

BOIRA

Com una seda. Que no'ns has sentit?

MADRONA *(deixant la feina)*

Ni tampoc he estat per vosaltres.

BOIRA

Per què?

MADRONA

Ja pots pensar-t'ho. Ahir vespre vaig afectar-me molt.

BOIRA

Per allò d'en Fidel?

MADRONA

Sí. Que no vas sentir-lo?

BOIRA

Me sembla que ho agafes malament.

MADRONA

Aon s'és vist que un fill no vulga saber res de la seva mare?

Digitized by Google

BOIRA

Si no l'ha coneguda mai...

MADRONA

Raó de més. Jo'm creia donar-li una alegria.

BOIRA

Com que vas dir-li tant de sobtada, sense preparar-lo... Es clar: no és extrany que'l xicot contestés d'aquella manera. No veus que us porta tanta voluntat?

MADRONA

Ai, Senyor!

BOIRA

Veiam, anem per parts.

MADRONA

(seient a l'esquerra de la taula)

Qui m'ho tenia de dir d'aquest noi!

BOIRA

Ja ho saps bé que la seva mare és viva?

MADRONA

Es clar que sí!

BOIRA

D'ont ho has tret?

MADRONA

Ahir a la tarda va presentar-se un senyor que m'ho va fer saber.

BOIRA

Qui era, aquest senyor?

MADRONA

Jo crec que deu esser... No sé com ne diuen.

BOIRA

Un de la familia?

MADRONA

No... una altra mena de nom. *(Rumiant.)* Ara no me'n recordo. I a fe que ell mateix va dir-m'ho.

BOIRA

Bé, etc. Diguem-li un home de confiança.

MADRONA

Una cosa per l'estil.

BOIRA

I aquest senyor va donar-te noticies de la mare d'en Fidel?

MADRONA

Sí. Diu que, a totes passades, vol el noi.

Digitized by Google

BOIRA

Oh! El vol, el vol... Ja no és seu.

MADRONA

El demana de bé a bé.

BOIRA

I si ell se resisteix a anar-hi?

MADRONA

Farà molt mal fet. Si la seva mare'l crida, té obligació d'anar a fer-li costat. Ara que la pobra està sola!

BOIRA

Que no és casada?

MADRONA

Es viuda.

BOIRA

No vas dir que era tant rica?

MADRONA

No sap lo que té.

BOIRA

Sent així, que's quedi amb els diners per companyia.

MADRONA

¿No dieu sempre, tant tu com el meu home, que'ls diners no fan la felicitat?

BOIRA

No, que no la fan: ajuden, no més.

MADRONA

I, doncs, ho veus? La mare d'en Fidel, am tot i les seves riqueses, de cap manera pot ser feliça.

BOIRA

Ja ho podia preveure.

MADRONA

Era tant jova quan va caure en aquella baixesa!

BOIRA

I a vosaltres què us explica? Que n'heu de fer de les seves trifulques?

MADRONA

Es que ella, la bona senyora, és molt considerada.

BOIRA

Am vosaltres?

MADRONA

Si.

BOIRA

Per què?

Digitized by Google

MADRONA

Perquè voldria passar-nos un tant cada mes.

BOIRA

Això ja muda d'especie. Quin tant us passaria?

MADRONA

No ho sé. Ho deixa a la voluntat d'en Fidel.

BOIRA

Es a dir que ell ha de llescar-vos el pa?

MADRONA

Sí.

BOIRA

Així ja anireu grassos.

MADRONA

Tant se me'n dóna. Jo no vui res.

BOIRA

No?

MADRONA *(am dignitat)*

Es clar que no!

BOIRA

Despreciaries una rendeta?

MADRONA

Vaia! Me semblaria que ho quito an el noi!

BOIRA

Bé, bé. I si lo que dius del passament resulta com lo del didatge?

MADRONA

Què vols dir?

BOIRA

Quantes mesades vas cobrar quan criaves an en Fidel?

MADRONA

No més una, la primera, la que van donarme a l'acte.

BOIRA

Això ha de servir-te d'experiencia. Recorda-t d'allò que sempre diu la de casa: «Promesa de senyor, aigua en cistella».

MADRONA

No, no'm convenceras pas.

(Curt silenci.)

BOIRA *(cambiant de to)*

I el Passarell, que fa? Que no's lleva?

Digitized by Google

MADRONA *(aixecant-se)*

Vols que'l cridi?

BOIRA

No... Deixa-l estar. I en Fidel? Que és fòra?

MADRONA

(senyalant la primera porta de l'esquerra)

No. Es allà dins, que escriu.

BOIRA

Ell sempre de cap a les lletres.

(Se sent trucar a la porta de l'escala. La Madrona va a obrir.)

MADRONA

Qui hi ha?

XIC *(de fòra estant)*

Servidor.

BOIRA

El Xic.

(La Madrona obre la porta.)

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS EL XIC

MADRONA

Entra, noi, entra.

XIC *(entrant)*

Bon dia i bona hora.

(La Madrona ajusta la porta, i després va a passar el drap pels fogons.)

BOIRA *(alegroi)*

Bon dia, secretari.

XIC

I el Passarell? Que encara no s'ha llevat?

MADRONA

Vaig a despertar-lo.

BOIRA

Deixa-l estar, si'l cós li demana jeure. Tot just són les nou.

(El Xic seu a la dreta de la taula.)

MADRONA

Ben tocades.

Digitized by Google

BOIRA

Que's llevi quan vulgui. *(Cambiant de to.)* Que tal, Xic? Tens gaire sòn?

XIC

No: estic molt desvetllat.

BOIRA

Com jo.

XIC

Ho veieu, home? I encara no volieu venir a cantar am nosaltres.

BOIRA

De quina manera vaig posar-me bé de veu!

XIC

Es clar que sí.

MADRONA

No, que no la tens tant fosca com ahir vespre.

BOIRA

No va ser res.

XIC

Us vam agradar, Madrona?

Digitized by Google

MADRONA

(deixant el drap i acostant-se an ells)

Si vols que't digui la veritat, ni sé què vau cantar.

XIC

I a fe que vau pagar-nos bé.

BOIRA

Que sí! Dugues dotzenes d'ous i dos conills... com dos bisbes. Tu: no eren pas covarots, aquells ous?

MADRONA

Prou eren ben frescos.

XIC

Es a dir que no vau escoltar-nos amb atenció?

MADRONA

Altres mals-de-cap tenia.

XIC *(en lo baix)*

Encara us en recordeu d'allò d'ahir vespre?

MADRONA *(am sentiment)*

I lo que me'n recordaré!

XIC *(en lo all)*

Lo que és per mi, en Fidel va parlar com un llibre.

Digitized by Google

BOIRA

Segons com un s'ho miri. Ane mi també m'ho sembla; peró...

XIC

Que no sabem la seva historia?

BOIRA

I tant!

XIC

Vista la seva historia, jo hauria fet lo mateix.

MADRONA

Perqué tu ets un cap de trons.

XIC

Que voleu que us deixi?

BOIRA *(am gravelat)*

Vet-aquí lo que jo penso!

XIC

No sabeu les idees d'en Fidel?

MADRONA

Deixa-t d'idees! El bon cor s'ha de mirar.

XIC

(aixecant-se i acostant-se an en Boira)

Veureu: no'n parlem més.

MADRONA

Sí, sí, deixem-ho córrer.

(Torna a endreçar la cuina.)

XIC

Que voli i tot.

MADRONA

Ai, senyor!

(Curt silenci.)

XIC *(cambiant de to)*

Però, que fa'l Passarell? Anem a despertar-lo.

BOIRA *(deturant-lo)*

No, home. Pot-ser somnia.

XIC

Ah! Aixis, res.

BOIRA

Deixa-l que s'esbravi.

XIC

Doncs jo me'n vaig cap a la Societat. Voleu venir, que'ns jugarem el *cigaló* al *tutti?*

BOIRA

No estic per *cigalons*.

Digitized by Google

XIC

Que teniu por de perdre?

BOIRA

Por?... *(Rient.)* Fuig, home, fuig! Ja saps que sóc gat vell en això de les cartes.

XIC

Apa, anem, doncs, presumit!

BOIRA

Sembla que'm desafiis.

XIC

Es clar que sí! Vaja, seguiu-me, que us *afaito* en un obrir i tancar d'ulls.

BOIRA

Mira que sóc molt sortós!... Mira que *pelo* a tot-hom!...

XIC

No pas ane mi.

BOIRA

Ane tu, i an en Peret, que n'és mestre i les porta totes de cap.

XIC *(entonant)*

Peleu-lo al pobre Peret!

Digitized by Google

BOIRA

Ja t'ho diran de misses.

XIC

Apa, anem. Després anirem a donar un tom...

BOIRA *(somrient)*

Vés, tu, vés. Jo vui tenir una assentada amb el meu cunyat.

XIC

No veieu que encara dorm?

BOIRA

L'esperaré fins que's llevi.

MADRONA

Vaig a cridar-lo, que després no tindria gana pera dinar.

BOIRA

Com te sembli.

(La Madrona desapareix per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA III

En Boira i el Xic

XIC *(després d'un curt silenci)*

Boira: que hi esteu vós am lo de la Madrona?

BOIRA

En què?

XIC

En que en Fidel hagi de regonèixer la seva mare.

BOIRA

Veuras: aquestes són unes coses que han de ser molt sospesades. No s'hi ha d'anar de boig, sinó am peus de plom i am molta mesura.

XIC

Doncs jo no hi estic.

BOIRA

Oh! Tu encara no tens prou experiencia.

XIC

Vet-aquí lo que teniu, els vells! Sempre retreieu l'experiencia.

Digitized by Google

BOIRA

I ane tu que't diran? Què hi entens en les qüestions de pares i fills, si no ets casat?

XIC

Això no vol dir res.

BOIRA

Es el tot. *(Am gravetat.)* Una mare... sempre és una mare. Ja ho veig que no va portar-se gaire bé; però, així i tot, el noi se farà molt gran si se l'escolta.

XIC

Per mi's farà molt petit.

BOIRA

Bé, tu ets jove. Tu t'enfiles desseguida. Els joves d'avui no voleu creure an els vells, i per això aneu tant bé. Us enlaireu massa... i us haurien d'aixalar.

XIC

Prou que'ns aixalen!

(Torna la Madrona.)

Digitized by Google

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MÉS LA MADRONA

MADRONA

Vaja, aquell ja's lleva.

BOIRA

Ah, ah!

(El Xic, dissimuladament, passa a la dreta, tot tarattejant una cançó en veu baixa.)

MADRONA

Deixa-m dur-li aigua pera rentar-se.

(Agafa un rentamans i l'omple d'aigua.)

BOIRA

Que's renti aquí mateix.

MADRONA

Aquí?

BOIRA

Sí, dòna. Els passarells se renten a l'abeurador, davant de la gent.

MADRONA

Ell no fa com les bestioles.

(Desapareix, amb el rentamans, per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA V

En Boira i el Xic

XIC

(després d'un curt silenci, en veu baixa)
Am les idees d'en Fidel...

BOIRA

No callaras mai am les idees!... Això ve dels dintres.

XIC

I de les idees també.

BOIRA

Les idees viuen al quint pis, i aquí's tracta del primer... o del segon. *(Senyalant al cor.)* Sembles un set-ciencies!

XIC

Ho fa la lletra i el fixar-se en el món.

BOIRA

El llegir te fa perdre l'escriure, ane tu.

XIC

A vós no us fa perdre res.

Digitized by Google

BOIRA

Ben nèt que no!

XIC

Perquè no teniu res per perdre.

BOIRA

Ep! Me queda la vergonya!
(Compareix en Fidel per la primera porta de l'esquerra, passant els llavis per la tanca d'un sobre de carta. Aquest va vestit am la roba nova, per l'estil del primer acte.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS I EN FIDEL

FIDEL

Bon dia i bona hora.

BOIRA

Hola, Fidel!

FIDEL

Que fa gaire que sou aqui?

XIC

Si; estona ha.

Digitized by Google

FIDEL

I la mare no me n'ha dit res.

BOIRA

Perquè estaves enfeinat i no ha volgut destorbar-te.

FIDEL

Escrivia...

BOIRA

Deus fer molt bona lletra, am tants anys d'escriure!

FIDEL *(fent una riallela)*

No...

XIC

Ah! tu: saps que m'agrada molt el teu article?

FIDEL

Quin?

XIC

El que tens en «El Cor del Poble» d'aquesta setmana. Es de primera!

FIDEL

Ah! Sí?

XIC

Que m'engresquen els teus escrits!

Digitized by Google

BOIRA *(an en Fidel)*

Tu tens molt saber; peró'm fas una por!...

FIDEL

Per què? Que faig cap mal?

BOIRA

Pera nosaltres, no; peró com que'l món és aixi!... *(En veu baixa i grave.)* Procura que un dia no t'agafin!

XIC

No't donguis, noi!

FIDEL

Mai! Els aucells engaviats també canten.

BOIRA

N'hi ha que'ls ceguen.

FIDEL

I canten més.

BOIRA

Més a gust de l'aucellaire.

FIDEL *(am sequelat)*

Els queda'l béc!

BOIRA *(transició)*

Bé, bé... Saps, Fidel, que anys ha tens un deute am mi?

Digitized by Google

FIDEL

Que us dec?

BOIRA *(am fruició)*

El tractament d'oncle.

FIDEL

Això?

BOIRA

Qué m'agradaria que me'n diguessis!

FIDEL *(somrient)*

Com que de petit no van ensenyar-m'ho... *(Posant-li una mà a l'espatlla.)* No'n feu cas dels tractaments: la qüestió és l'afecte.

BOIRA *(molt content)*

No... Ja veig que me'n portes.

(Torna la Madrona.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS LA MADRONA

MADRONA

Ja tenim l'home llevat.

BOIRA

Tant mateix ja és hora.

Digitized by Google

FIDEL

Mare: jo me'n vaig.

MADRONA

Aon?

FIDEL

M'arribo fins a l'estanc a tirar aquesta carta.

MADRONA

Que trigaras gaire?

FIDEL

No. Per què?

MADRONA

Que ja no te'n recordes?

FIDEL

De què?

MADRONA

No saps que avui tens una visita?

FIDEL *(am naturalitat)*

Ni tampoc hi pensava.

MADRONA

No te'n vagis.

FIDEL

Ja tornaré desseguida.

MADRONA

M'ho promets?

FIDEL

Sí.

MADRONA *(contenta)*

Doncs, vés, vés.

FIDEL

No vau quedar amb aquell senyor que vindria per allà a les onze?

MADRONA

Sí. Tot just deuen ser les dèu.

FIDEL *(an en Boira i el Xic)*

Endavant, doncs. *(Anant-se'n.)* Ja'ns veurem més tard.

XIC

Espera-t, que vinc.

FIDEL *(alurant-se)*

Anem.

XIC

Veiam què diuen de les Caramelles.

Digitized by Google

FIDEL

Ah! Tens raó. Heu cantat molt bé.

BOIRA

Eh, que sí?

XIC

Que'ns has sentit?

FIDEL

Dugues vegades, i am la d'aquí a casa tres.

BOIRA

Eh, quines «Flors de Maig»?

FIDEL

Us han sortit...

BOIRA

Sense cap grop.

XIC

Ni desafinació.

FIDEL

I en Boira, no ha desafinat?

BOIRA

No. A la segona peça ja estava bé del tot.

FIDEL

Que heu recullit molt?

BOIRA

Tenim vianda de sobres pera armar un mercat com el de Granollers.

FIDEL *(somrient)*

Quin tec deureu fer!

BOIRA

Oh, sí, que anirà gras! I que quedes convidat.

FIDEL *(amb extranyesa)*

Jo? Per què?

XIC

Es un acord de la Junta.

FIDEL

Gracies; moltes gracies.

BOIRA *(am molta fruició)*

D'avui en vuit ja veuras quina matança de conills i de pollastres farem! Allò serà l'extermini general.

XIC

Del rei Herodes.

FIDEL *(rient)*

Bé, bé. Que anem, Xic?

Digitized by

XIC

Anem.

FIDEL *(an en Boira)*

Som-hi, doncs. D'aquí després.

XIC

Avant, Madrona.

MADRONA

Adéu, Xic.

XIC

Fins a una altra, Boira.

BOIRA

Salut, nois!

(En Fidel i el Xic desapareixen per la primera porta de la dreta.)

ESCENA VIII

LA MADRONA I EN BOIRA

MADRONA *(després d'un curt silenci)*

Me temo que en Fidel farà tard expressa ment.

BOIRA

No t'ha promès que vindrà desseguida?

MADRONA

Sí; però que no veus que no li ve de gust d'avistar-se amb aquell senyor que ha de venir?

BOIRA

Quan ell ha dit que tornarà aviat, ja s'hi pot pujar de peus. De formal ho és!

MADRONA

Això sí: seria llevar-li.

(Compareix el Passarell per la segona porta de l'esquerra. Ve bastant entressonyat i de malhumor. Va vestit am la roba de les festes, am trajo negre; l'americana, una mica curta; gorra de seda, negra; camisa blanca, planxada, amb el coll tombat; corbatí també negre, i sabates de vedellet, tot ben conservat.)

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS EL PASSARELL

PASSARELL *(am veu fosca i trista)*

Bon dia, Boira.

BOIRA

Hola, noi! Ja has acabat la sòn?

Digitized by

PASSARELL

No he pogut dormir gens.

BOIRA *(alegroi)*

Les cançons desvetllen.

PASSARELL

Sí, les cançons!

BOIRA *(amb extranyesa)*

I això! Què tens?

PASSARELL *(passejant-se per la dreta)*

Res... Coses d'aquesta.

BOIRA *(admirat)*

Coses d'aquesta?

MADRONA

Tot ho haig de pagar jo!

PASSARELL

(seient a l'esquerra de la taula)

Tant alegre que ahir estava!

BOIRA

Ui, que aviat t'amoïnes!

PASSARELL

No, no estic gens d'humor!

(Curt silenci. La Madrona posa un plat i

Digitized by Google

una forquilla a la taula pera servir l'esmorzar an el Passarell.)

PASSARELL

Que fas, ara?

MADRONA

Que no vols esmorzar?

PASSARELL

No. Es massa tard.

MADRONA *(am tendresa)*

Menja, home, menja una mica.

PASSARELL

Després no tindria gana pera dinar.

BOIRA

Sí, home: menja quatre caixalades pera beure un traguet.

PASSARELL

No vui res.

MADRONA *(suplicant)*

Fes un esforç!

PASSARELL

(aixecant-se i anant-se'n a la dreta)

T'he dit que no! No siguis perfidiosa.

Digitized by Google

MADRONA

(am tristesa, retirant el plat)

Tu mateix.

PASSARELL *(an en Boira)*

I tu, que ja has esmorzat?

BOIRA

Sí. Que'n fa d'estona!

PASSARELL

Madrona: vès, dóna-li 'l porró.

BOIRA

No; gracies. No tinc set.

MADRONA *(oferint-li 'l porró)*

Té, beu.

BOIRA

No tinc set, creu-me.

PASSARELL

Com vulguis.

(La Madrona desa 'l porró. Curt silenci.)

MADRONA

Me'n vaig a fer els llits.

PASSARELL *(malhumorat)*

Vés.

(La Madrona desapareix per la segona porta de l'esquerra.)

Digitized by Google

ESCENA X

El Passarell i en Boira

(El Passarell s'asseu, tot amoïnat, a la dreta de la taula. En Boira'l mira fixament.)

BOIRA *(després d'un llarc silenci)*

Bé: què representa això?

PASSARELL

Lo que?

BOIRA

Com és que us feu aquest posat tu i la Madrona? Què heu tingut?

PASSARELL

No me'n parlis!

BOIRA *(acostant-s'hi, am gravelat)*

No heu pas qüestionat per sobres lo del noi?

PASSARELL

Sí: aquesta matinada, quan he tornat de fer les Caramelles. Cregues que m'he alterat de debò.

(Curt silenci.)

Digitized by Google

BOIRA *(am sentiment)*

No sé com sou!...

PASSARELL

Ahir vespre, mentres sopavem, te'n recordes?...

BOIRA *(també am sentiment)*

Prou.

PASSARELL

Que va semblar-te'n?

BOIRA

Home... què vols que t'hi digui jo, pobre de mi? No sabria cap aon decantar-me.

PASSARELL *(amb ironia)*

Oh, ja!

BOIRA

Si escoltes a la Madrona, ella té raó.

PASSARELL

(aixecant-se, picant, amb el puny, damunt de la taula)

Doncs jo't dic que no'n té gens!

BOIRA *(molt admirat)*

No?

Digitized by Google

PASSARELL

No! Sembla mentida que tu no siguis de la meva conformitat!

BOIRA

Què creus, tu? Que'l noi no ha d'anar am sa mare?

PASSARELL *(amb energia)*

No, que no ha d'anar-hi!

BOIRA *(en to conciliador)*

Calma, calma, Passarell.

PASSARELL

Aquella't deu haver tombat!

BOIRA

Ella m'ha fet una relació...

PASSARELL *(interrompent-lo)*

Sí! Digues!

BOIRA

Home, deixa-m explicar... Entre l'un i l'altre me feu anar com una llençadora.

PASSARELL

Tu, sempre penses com jo; però ara, no sé, me sembla que si gosessis me faries la contra.

Digitized by Google

BOIRA

Qui sap lo que un hom faria!

PASSARELL

Al cap de tants anys, la mare d'en Fidel ja ha perdut els drets...

BOIRA

Segons com un s'ho miri.

PASSARELL

Tu series el primer de recriminar-lo si ell ens deixava.

BOIRA

Es que jo entenc que per això no ha de deixar-vos. Escolta: ¿que no podria venir a viure am vosaltres la seva mare?

PASSARELL *(anant-se'n a la dreta)*

Fuig, home, fuig!

BOIRA

Per què?

PASSARELL

No veus que és una senyoraça?

BOIRA

Mellor que mellor!

Digitized by Google

PASSARELL

No s'hi sabria avenir a fer la nostra vida.

BOIRA

No diu que és tant rica?

PASSARELL

(girant-se, mirant-lo fixament)

Sí. I què?

BOIRA *(am fruició)*

Amb els seus quartets, vosaltres... comprens?...

PASSARELL *(amb ironia i indignació)*

Ah, ja! Tu vols dir que en comptes de viure com nosaltres, nosaltres, a costa d'ella...

BOIRA *(rient)*

Justa...

PASSARELL *(am sequetat)*

No més veieu els diners! Fas com la Madrona! Perquè us diuen que una persona és rica, desseguida us encegueu i us deixaríeu trepitjar fins la dignitat. Vaja: jo no puch acceptar-les aquestes condicions!

BOIRA

I si vosaltres anessiu a viure amb ella?

Digitized by Google

PASSARELL

Això ni pensar-hi! Quin paper hi desempenyariem a casa seva?

BOIRA

El que us pertoca.

PASSARELL

Semblariem dos criats de confiança, o dos vells recullits perquè ja no poden treballar. Vaia un rebaix per un home del meu tremp!

BOIRA

Prou que ella mateixa s'afanyaria en esbombar qui sou.

PASSARELL *(am sarcasme)*

Diria que som dos pobres treballadors. Com l'alabarien, encara!

BOIRA

No, home, no. Tu series el didot, i la Madrona la dida.

PASSARELL

Doncs jo no vui passar-hi!

BOIRA

Es que no sou res més.

Digitized by Google

PASSARELL *(energicament)*

Jo't dic que sí! Som més, però molt més!

BOIRA

Què sou?

PASSARELL

Els pares d'en Fidel. Els seus pares llegitims! Més que llegitims! No hi ha qui'ns ho disputi!

BOIRA

Sent aixís, aquella senyora no li és re...

PASSARELL

Ben nèt que no!

BOIRA

Noi, estas encegat.

PASSARELL *(am vigor)*

Tu ho estas!

BOIRA

Jo?

PASSARELL

Sí! I, si no, veiam, digues: ¿qui és més mare d'un noi: la dòna que'l posa al món i el llença, o aquella que'l recull?

BOIRA *(parat, no sabent què respondre)*

Es una qüestió molt delicada.

PASSARELL

Contesta, contesta an això!

BOIRA *(torbat)*

Que contesti?...

PASSARELL *(imposant-se)*

Sí! Digues, home, digues! Per tu, qui hi té més drets, sobre en Fidel? ¿La Madrona, que l'ha pujat amb el mateix amor que si fos fill nostre, o bé aquella senyora, que no se n'ha recordat fins ara?

BOIRA

Els drets de la Madrona són d'una mena, i els d'aquella senyora d'una altra.

PASSARELL

(deixant-lo, anant-se'n cap a la dreta del fons)

No vols entrar a la raó!

BOIRA

No?

PASSARELL

No'n parlem més, no'n parlem més, perquè encara'ns enfadariem!

BOIRA *(de cara al Passarell, tot admirat)*

No sé per què hem d'enfadar-nos.

Digitized by Google

PASSARELL

(pera si mateix, creuat de braços, i molt emocionat)

Sí que estaria bé, al cap de vinticinc anys, quan un està avesat a fer de pare an en Fidel, ara que ja és gran, que és la nostra alegria, que és el sol d'aquesta casa i l'esperança de la nostra vellesa, que sortís una mare, una mare endarrerida, i ens el prengués! No, no i no! Ja'l tinc arrelat aquí! *(Senyalant al cor.)* Quan me'l miro'm fa l'il·lusió que veig el meu fill, l'unic fill que he tingut i que se'm va morir al breçol!

(El Passarell s'asseu, desconsolat, en una cadira de la dreta. Curt silenci.)

BOIRA *(amb emoció i en to persuasiu)*

La mare d'en Fidel, segons m'ha dit la Madrona, ja se'n fa carrec de les teves raons. Si fins ha pensat, de tant que us està agraida, en passar-vos una rendeta pera que no hagueu de treballar.

PASSARELL

(aixecant-se impulsivament, ferit en l'amor propri)

I creus tu que jo puc acceptar-ho?

BOIRA

Ben tonto seras si ho desprecies!

Digitized by Google

PASSARELL

Això seria fer negoci amb el noi! Seria pitjor que vendre-l!

BOIRA

Me sembla que no ho agafes bé.

PASSARELL

Que se'ls quedi'ls seus diners, aquella senyora! Que se'ls quedi! No li sento grat de re! Jo vui an en Fidel! Pera mi val més ell que tot!

(Torna la Madrona per la segona porta de l'esquerra, desapareixent per la primera de la mateixa banda.)

BOIRA *(adonant-se de la Madrona)*

Calla, calla...

PASSARELL

(concentrat, mirant per ont ha desaparegut la Madrona)

Ditxosos diners!

BOIRA

Girem full, creu-me!

PASSARELL *(també concentrat)*

An aquesta l'han enlluernada'ls quartets! Com més vella's fa, més li agraden! Sembla una garsa!

BOIRA

No li facis tant poc favor!...

PASSARELL *(girant-se de cara an en Boira)*

¿Tu creus que si aquell senyor no li hagués fet cap promesa, que ella se l'hauria escoltat?

BOIRA

Per què no?

PASSARELL

Prou se l'hauria tret del davant desseguida. Sinó que, amb allò del passament, li va posar la mèl a la boca, i, noi, és tant dolça la mèl!...

BOIRA

Encara vindras a suposar que la Madrona no l'estima an en Fidel...

PASSARELL

No pas tant com jo. Si l'estimés força, ni tampoc en voldria saber res d'aquesta mare que'ns ha sortit de tras-cantó! No, que no'n voldria saber res!

BOIRA

T'hi afectes massa.

PASSARELL *(am molta emoció)*

Sí, que m'hi afecto, sí! Me fa rabia que la Madrona no'm cregui!

Digitized by Google

BOIRA

No diu que ha de tornar aquell senyor?

PASSARELL *(irat)*

Que torni!

BOIRA

Vols dir que en Fidel tindrà un cor tant petit que no vulga regonèixer la seva mare?

PASSARELL

No, que no la voldrà regonèixer! I saps per què?

BOIRA

Digues.

PASSARELL

Justament perquè'l té molt gran, el cor: el té empeltat del meu.

BOIRA

No sé si parlant-li...

PASSARELL

Per ell no hi ha més mare que ta germana, ni més pare que jo. Això no s'ho calla mai! *(Excitant-se.)* I, si'm contradius, mai més vui tractes am tu! A tu no t'escau contradir-me!

BOIRA

Veiam si ara jo hauré de pagar-ho!

PASSARELL

Doncs per què no'm dones la raó? Que no ho veus que la tinc tota?

BOIRA

Tu ets massa bo, i la bondat te perd!

PASSARELL

Ah! Aquí, aquí't volia!

BOIRA

T'hi enfondes massa en el món.

PASSARELL

Sí: m'hi enfondo perquè m'agradaria que tot-hom fes com jo. Ja saps que no m'he vengut mai la dignitat. Es una joia que me l'estimo molt, però molt! Que't consti!

(Torna la Madrona per la primera porta de l'esquerra. Està molt trista.)

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS LA MADRONA

BOIRA

Vès, vès, que ve la Madrona.

PASSARELL *(anant-se'n cap a la dreta)*

Que vingui! Que m'ha de fer la Madrona!

Digitized by Google

BOIRA *(en lo alegre)*

Que tal, noia? Ja tenim el niu endreçat?

MADRONA *(am tristesa)*

De mica en mica's va fent tot.

BOIRA

Vaia. *(Curt silenci.)* Ja deu ser tard.

MADRONA

No fa gaire que han tocat les dèu.

BOIRA

Doncs, sent aixi, tot xano, xano, me'n aniré a veure què diu la pagesa de casa.

MADRONA

Queda-t a dinar am nosaltres.

BOIRA

Visca!

PASSARELL *(girant-se)*

Sí, queda-t.

BOIRA

No, que la dòna m'espera.

MADRONA

Que passaria ansia?

BOIRA

No; per això, no. Ella rai, que ja està curada d'espants!

MADRONA

Doncs, queda-t, home.

PASSARELL *(seient a la dreta de la taula)*

No facis compliments, Boira.

BOIRA

Res de compliments, ja ho sabeu.

MADRONA

Justament avui que tenim tant bon dinar!

BOIRA *(am molta fruició)*

A casa també. Aquella m'ha promès que'm faria un arrocet amb una mica de peix, i ja voldria ser-hi.

PASSARELL

Es a dir que no vols quedar-te?

BOIRA

No; gracies. Que aprofiti.

MADRONA

Igualment.

Digitized by Google

BOIRA

(després d'un curt silenci, acostant-se an el Passarell)

Bé: ¿que vindras aquesta tarda a pendre café a la Societat?

PASSARELL

Pot-ser sí.

BOIRA

Vine dejorn, que farem un partit de *manilla* amb el Rovelló i el Xandri.

PASSARELL

Vindré així que hagi dinat.

BOIRA

Entesos.

MADRONA

Vès ara per què no ha de quedar-se...

BOIRA

S'aprecia de la mateixa manera.

PASSARELL

Com vulguis.

BOIRA

(mirant al Passarell, am sentiment)

Vaja, doncs, salut i bona gana.

Digitized by Google

PASSARELL

Endavant, Boira.

MADRONA

Adéu, noi.

(En Boira se'n va, apesarat, brandant el cap, per la primera porta de la dreta.)

ESCENA XII

La Madrona i el Passarell

(La Madrona va a la cuina. Tasta'l suc d'una olla que té al foc, hi posa un pols de sal i després torna a tapar-la. El Passarell tanca la porta de l'escala i seguidament va a la segona cambra de l'esquerra, pera enterar-se de si en Fidel és a casa.)

PASSARELL

Ont és el noi, Madrona?

MADRONA *(de la cuina estant)*

Estona ha que és fòra. Ha dit que s'arribava fins a l'estanc a tirar una carta.

PASSARELL *(passejant-se per l'escena)*

Està bé.

(Curt silenci. Els dos se miren am recel.)

Digitized by Google

MADRONA

Que vols dinar gaire tard?

PASSARELL *(seguint passejant-se)*

Així que'ns haguem desempellegat d'aquell.

MADRONA

De qui?

PASSARELL *(mirant-la fixament)*

No ha de venir un senyor pera parlar amb el noi?

MADRONA

Ah! Sí. Va dir-me que vindria per allà a les onze. Me temo que en Fidel trigarà expressament pera no trobar-lo.

PASSARELL *(sec)*

Ben fet que farà!

MADRONA

Te tornes d'una manera!...

PASSARELL

Tu sí que no sé com te tornes! Sembla que t'hagin capgirat el cervell!

MADRONA

Vés, vés, poca-solta! Am tu no s'hi pot tenir conversa.

Digitized by Google

PASSARELL *(amb ironia)*

Oh! No donant-te la raó...

MADRONA *(acostant-se)*

Que n'heu parlat am mon germà?

PASSARELL

Sí, que n'hem parlat.

MADRONA

I què hi diu, ell?

PASSARELL

Què vols que hi digui? Si fa o no fa, lo mateix que tu.

MADRONA

Ho veus, home?

PASSARELL

Es clar que ho veig! Com que tots dos sou prou interessats! Ja no haurieu de ser germans.

MADRONA

Quines coses de dir!

PASSARELL

Te penses qui sap lo que han de donar-te! Pot-ser te creus anar en cotxe!

Digitized by Google

MADRONA

Vés!

PASSARELL

Els diners que't donguin els pòdras embolicar amb una fulla de bruc.

MADRONA

Però qui te'n parla de diners?

PASSARELL

Què li has explicat an en Boira? No li has dit que aquell senyor te va prometre un passament?

MADRONA

Així va dir que ho havia resolt la mare d'en Fidel; però vès a mi què'm conta... Ni tampoc hi penso... Mentres tinguem salut pera treballar...

PASSARELL *(amb ironia)*

Tu no hi penses? I, doncs, per què t'afanyes tant?

MADRONA

Perquè és un cas de conciencia, i jo no vui amagar-li res al noi.

PASSARELL *(agafant-la per un braç)*

A tu t'agradaria que ell ens deixés?

Digitized by Google

MADRONA *(vacilant)*

Ja veuras...

PASSARELL

T'hi podries resignar a tenir-lo sempre lluny de nosaltres?

MADRONA

Que per ventura no'l veurem més?

PASSARELL *(deixant-la anar)*

No sé si'l veuriem més.

MADRONA

No tens consideració d'una pobra mare.

PASSARELL

Tampoc ella va tenir-ne del pobre Fidel.

MADRONA

Tu no saps la seva historia.

PASSARELL

Prou que me la penso: no deu ser gaire nèta.

MADRONA

Els homes tot ho trobeu pla. Vosaltres rai, que no caieu en l'afront!... Les pobres de les dònes hem de pagar-ho tot!

Digitized by Google

PASSARELL

Perquè no tenia enteniment!

MADRONA

Vés a parlar-li d'enteniment a una noia enamorada.

PASSARELL

Bé... però un cop ha passat la desgracia, jo crec que lo mellor és adobar-la, i ella, am lo que va fer amb en Fidel, encara la va espatllar.

MADRONA

Si no fos pel dir de la gent!...

PASSARELL

Ditxós dir de la gent! No se n'ha de fer cas! La qüestió és la conciencia.

MADRONA

¿No veus que en semblants casos una s'acovardeix i s'espanta, perquè's creu que tot-hom la senyala amb el dit?

PASSARELL

S'ha de ser bona mare!

MADRONA

De més dolentes n'hi ha. Pitjor aquelles

que'ls porten a la Borderia. Ella'l va confiar a nosaltres.

PASSARELL

Es l'unica cosa bona que va fer.

MADRONA

Pitjor aquelles que... *(Tapant-se la cara am les mans.)* Ai, Senyor! Esgarrifa pensar-hi!

PASSARELL *(mirant a terra)*

Jo les escanyaria totes àquestes que tu vols dir!

MADRONA

Desgraciada la noia que cau en una baixesa!

PASSARELL

Ja ho veig, ja, que no tot-hom és com jo. Jo mai l'he recriminada a una fadrina que vagi pel món amb un fill als braços. Al revés: l'he compadida i l'he mirada am respecte.

MADRONA

Doncs, compadeix-te també de la mare d'en Fidel.

PASSARELL

No. D'aquesta no puc compadir-me'n. Ane mi no més me fan llastima las que no llencen els seus fills.

MADRONA

A mi me'n fan totes.

PASSARELL

Ja veurem lo que dirà en Fidel, quan vingui aquell senyor.

MADRONA

Prou que ho sé, lo que dirà!

PASSARELL

Si per cas se l'escolta i regoneix aquella senyora com a mare, recorda-t del dia en que t'ho dic, lo que és pera mi serà ben mort. An aquesta casa que no s'hi acosti més, que no se li obriran les portes.

MADRONA

Ja les hi obriré jo.

PASSARELL *(admirat)*

Tu!

MADRONA

Sí, jo! No vui que siga dit que'l noi no té bons sentiments.

PASSARELL

Tu lo que vols és que t'assegurin la vellesa, desprenent-te d'ell!

MADRONA

Això és faltar-me.

PASSARELL

Si m'he tret el pa de la boca pera pujar-lo i fer-ne un home de bé, que't consti, Madrona, no ha sigut pera vendre-l! Ara que ja és gran no consento que ningú me'l prengui! Si ell no m'estimés, seria diferent; però en Fidel m'estima i em respecta com un fill. De segur que no hauria estimat ni respectat més al seu propri pare.

MADRONA

Si d'això ja me'n faig càrrec.

PASSARELL

No! Tu no te'n fas càrrec! Tu no l'estimes com jo!

MADRONA

Cent vegades més!

PASSARELL

Ja'n dones proves. Si'l tinguessis ben arrelat al cor no t'hi podries resignar a arrencar-te'l.

MADRONA

A lo que no puc resignar-me és...

Digitized by Google

PASSARELL

A què? Digues!

MADRONA *(no gosant-ho dir)*

A que tot-hom el tingui per bort!

PASSARELL *(protestant amb energia)*

Ell no ho és!

MADRONA *(llagrimejant)*

Ara no que no ho és; però la gent sempre li ha tingut, i encara li té. I si tu li prives d'anar am sa mare, sempre ho serà, sempre li diran!

PASSARELL

Que no som ningú nosaltres?

MADRONA

Sí: tu, el didot; jo, la dida.

PASSARELL *(energicament)*

No; no hi passo! Tu, la mare; jo, el pare. El noi no n'ha conegut d'altres. Perquè'l llençaven! Ara les arrels són massa fondes!

MADRONA

Prou que ho veig! Però reflexiona que, estant am nosaltres, sempre li tindran per bort!

PASSARELL

No! No ho és! *(Excitant-se.)* Jo no puc sentir-ho que se'l tracti aixi! Els borts són aquells que ningú'ls estima, i an el noi... llamp del cel!... no podré donar-li riqueses perquè sóc pobre, però lo que és d'estimació, per part meva, mai n'hi ha faltat, ni n'hi faltarà mai, mentres ell se porti com fins ara. Amb aquest d'aquí *(pel cor)* no hi ha milionari que'm guanyi. Ja ho he dit i no me'n desdic! I el que torni a parlar-me de la mare d'en Fidel, el deixo estar per boig, per dolent o per lo que tu vulguis: tria!

MADRONA

Això és una toçuderia teva!

PASSARELL

Es estimació!

MADRONA

No! No ho és! Si l'estimessis te sacrificaries per ell!

PASSARELL *(imperiós)*

Calla!

MADRONA

No, no que no l'estimes!

PASSARELL *(irat)*

Calla! No'm diguis aquestes paraules!

Digitized by Google

MADRONA

No te'n mereixes d'altres!

PASSARELL *(perdent la serenitat)*

Madrona!

MADRONA

Tu no ets prou bo!

PASSARELL *(fòra de si, amenaçant-la)*

Madrona!

(La Madrona, veient-se amenaçada, acota'l cap tota arraulida. El Passarell, donant-se pena de lo que anava a fer, queda una bona estona com entontit, amb el puny clos enlaire, fins que, avergonyit de si mateix, plorant convulsivament, amaga la cara damunt l'espatlla de la Madrona.)

MADRONA *(plorant)*

Pobra de mi!

PASSARELL

(anant a seure a la dreta de la taula, en la que apoia'l cap sanglotant)

Me faries fer un disbarat!

MADRONA *(acostant-s'hi, plorant)*

Aixís me tractes?... A les nostres velleses!

PASSARELL *(sanglotant)*

Tu vols matar-me a disgustos!

MADRONA

M'has amenaçat!

PASSARELL *(aixecant-se dolorosament)*

Calla, dòna... *(Dirigint-se cap a la porta de l'escala.)* Calla...

MADRONA *(deturant-lo)*

On vas, ara?

PASSARELL

Vés, deixa-m estar.

MADRONA

Però, on vas?

PASSARELL

No ho sé... No m'espereu pera dinar... No, no m'espereu.

MADRONA *(am gran prec)*

Però, vine! No't moguis, home!

PASSARELL

Deixa! *(Caminant cap a la porta.)* Aquí jo m'hi moriria! *(Com ofegant-se.)* Me'n vaig! Me'n vaig!... No m'espereu...

Digitized by Google

MADRONA *(deturant-lo, suplicant)*

Escolta, escolta!...

PASSARELL *(obrint la porta)*

Jo'm feriria!... Jo'm feriria!

(Torna en Fidel.)

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MÉS EN FIDEL

FIDEL

Ont aneu, pare?

PASSARELL

No ho sé!... No ho sé!...

MADRONA

Detura-l, fill meu!

FIDEL *(deturant-lo, molt admirat)*

I ara! Què teniu? Què passa?

PASSARELL *(sanglotant)*

Vés, escolta a ta mare. Creu-la, fill; creu-la... No't vol a casa!... Te vol vendre!... Vés, escolta-la!... T'estima molt!... Ja n'està cançada de tu!...

Digitized by Google

MADRONA

No; no, Fidel! No te'l creguis!

PASSARELL *(insistint)*

Si! Si... Ja no't vol aprop seu... Li fas nosa... Més s'estima'ls diners que a tu...

FIDEL

Però, pare! Veniu.

PASSARELL

(desprenent-se dels braços d'en Fidel)

No!... Deixa-m!

FIDEL

Ont aneu?

PASSARELL

No ho sé... No m'espereu pera dinar...

(Se'n va per la primera porta de la dreta.)

FIDEL *(am gran prec)*

Pare!

MADRONA

Pobres de nosaltres!

FIDEL *(seguint-lo)*

Però, home, escolteu.

Digitized by Google

MADRONA

Vés, no'l deixis, Fidel; no'l deixis!

(En Fidel se'n va darrera del Passarell. La Madrona'ls segueix a tots dos fins a la porta, fent grans exclamacions.)

TELÓ RAPID

Digitized by Google

ACTE TERCER

La mateixa decoració dels actes anteriors.

ESCENA I

LA MADRONA, SOLA. AVIAT EN FIDEL

MADRONA
(mirant, ansiosa, per l'escala)

Fidel: que no l'has trobat? *(Curt silenci.)* I, doncs, que no ve? *(Curt silenci.)* M'enganyes...

FIDEL *(entrant, somrient)*

Ja ve, ja.

MADRONA

Ont és?

Digitized by Google

FIDEL

Es a donar un tom amb en Boira.

MADRONA

Que s'han trobat pel carrer?

FIDEL

(deixant el barret damunt d'una cadira)

Sí.

MADRONA

Quina sort hem tingut!

FIDEL

Vaja, animeu-vos, que això no ha sigut res. Voleu que ajusti la porta?

MADRONA

No... Deixa-la oberta. *(Curt silenci.)* Però, vols dir que vindrà?

FIDEL *(am tendresa)*

Sí, dòna.

MADRONA

Mon germà li haurà fet veure que anava errat.

FIDEL *(somrient)*

Es clar que sí... *(Cambiant de to.)* No ha vingut pas aquell senyor?

Digitized by Google

MADRONA

No encara. No't moguis, ho sents?

FIDEL

No tingueu por.

MADRONA *(neguitosa)*

Ja deuen ser les onze.

FIDEL

Estones ha que han tocat.

MADRONA *(suplicant)*

Doncs, no't moguis, fill meu.

FIDEL

No'm mouré, dòna.

MADRONA

T'agradarà molt, aquell senyor. No'l desairis, eh?

FIDEL

Estigueu ben confiada.

MADRONA

Me daras una alegria!

(Compareix el Xic per la primera porta de la dreta. Va vestit com en el segon acte.)

Digitized by Google

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS EL XIC

FIDEL

Hola, Xic!

XIC *(malhumorat)*

Se veu que encara tot-hom té sòn!

FIDEL

Que no has trobat colla a la Societat?

XIC

No més hi havia'l cafeter. I ton pare, que és fòra?

FIDEL

Sí: ha sortit no fa gaire.

XIC

(adonant-se de la Madrona, que està plorosa)

I, això, Madrona? Què teniu?

MADRONA *(dissimulant)*

Res, noi.

XIC

Me pensava...

(La Madrona, ansiosa, va a mirar per l'escala, desapareixent de la vista del public.)

FIDEL

Doncs, sent aixís, no has pogut fer el *tutti*...

XIC

Cah, home, cah! Si tot-hom dorm! Que n'hi ha de gent que sempre estaria dormint! Creu-me, Fidel: si no ve algú a despertar-nos, lo que és els obrers estem perduts.

FIDEL

Bé s'ha de reposar.

XIC

Bé: tu ja m'entens.

FIDEL

Però, pera fer el *tutti* vols despertar al poble?

XIC

Qui diu pera fer el *tutti* vol dir pera una altra cosa. Com que la classe treballadora que freqüenta les societats i casinos sembla que no sapiga passar el temps en res més que jugant a cartes... Comprens lo que vui venir a suposar?

FIDEL

Tu vols dir que en comptes de perdre les hores en jòcs...

XIC *(amb enfasi)*

Se podria discutir i alhora instruir-se.

FIDEL

Per què no comences tu? Per què no deixes les cartes?

XIC

¿Am qui vols que discuteixi, si no hi ha ningú que m'escolti? Ja saps com són les societats recreatives: allà no hi vagis a parlar de politica, ni de religió, ni de res que interessi a la nostra classe. Parla de cançons, d'envegetes de les altres societats... i d'anar a fer tecs. Res de politica, perquè, si t'hi llences, desseguida't claven el reglament pels nassos i t'exposes a que t'amonestin.

FIDEL *(rient)*

Sí que ho feu fort!

XIC

El primer article dels nostres estatuts diu que no's permet parlar de politica ni de religió.

FIDEL

Doncs, de què parleu?

Digitized by Google

XIC

De bestieses.

FIDEL

L'home que va a raure en un casino d'aquests, ell mateix s'engavía i aixala les seves aspiracions.

XIC

De primera!

FIDEL

No'l preocupa res.

XIC

Res!

FIDEL *(amb ironia)*

Sembleu uns satisfets.

(Entra la Madrona, tota atribulada, desapareixent per la segona porta de l'esquerra.)

XIC

Ja s'acabaria, ja, si fessim lo que am tu hem parlat tantes vegades.

FIDEL

Haurieu de tenir l'ideal del poble.

XIC *(amb ironia)*

Ideal m'has dit! Nosaltres cantem sense

Digitized by Google

aixecar el vol. Sempre anem arran de terra, com els falsiots... *(Enfadant-se.)* El dia que m'hi posi, l'esbullo'l casino!... En diem «La Fraternitat» perquè és un nom que muda; però, creu-me, si poguessim, l'un se menjaria'l fetge de l'altre.

FIDEL *(amb ironia fina)*

Això no és pas lo que va ensenyar-vos en Clavé.

XIC

Ben clar vas dir-ho ahir vespre: la seva obra se'ns mor a les mans. Ell prou va deixar-la ben gemada i plena de vida; però nosaltres no'ns cuidem de regar-la: se'ns corseca.

FIDEL

Perquè no aneu amb el temps: us heu estacionat.

XIC

Perquè badem.

(Torna la Madrona amb un mocador del cap a les mans.)

MADRONA *(acostant-se)*

Noi: no te n'aniras pas?

FIDEL

No. Que heu de sortir?

Digitized by Google

MADRONA

Sí. Ja torno desseguida.

FIDEL

Aneu, aneu.

MADRONA *(prudentment)*

Vès que si ve aquell senyor...

FIDEL

No passeu ansia.

MADRONA

Enteniment, fill meu, enteniment.
(Nerviosament se posa'l mocador i se'n va per la primera porta de la dreta.)

ESCENA III

En Fidel i el Xic

FIDEL

Pobra mare!

XIC

T'estima molt la Madrona!

FIDEL

Massa!

XIC

Es que sí. Ahir vespre va enternir-me. Comprens per què parlo?

FIDEL

Sí.

XIC

Ja és un cas ben apurat. Vès ara per què ha tingut de sortir la teva mare... Crec que és molt rica.

FIDEL *(am naturalitat)*

Així ho diuen.

XIC

Lo que és jo, si m'haguessin abandonat com van fer am tu, demà que sapigués on són els meus pares, cregues que no's queixarien de la pesada: de poques-vergonyes i bretols no'ls deixaria. I que tant és que preguessin com no, que no'n treurien res de mi. M'estimaria més ser un pobre treballador, sense deure-ls res, que no que al cap de tants anys me cobrissin de moneda.

FIDEL

No tot-hom pensa com nosaltres dos.

XIC

Prou que ho sé. Ja veuras el dia que la

Digitized by Google

gent comenci a enterar-se d'aquesta mare tant rica que t'ha sortit; ja veuras: de tonto i de mal fill no't deixaran.

FIDEL

I si's tractés d'una pobra?

XIC *(am sarcasme)*

Oh! Si's tractés d'una pobra, tot-hom trobaria ben fet que no la volguessis regonèixer. Tot ho fa'l *panis,* tot!

FIDEL

Ja tens raó, ja.

(Se senten enraonaments per l'escala. Seguidament compareixen el Passarell i en Boira per la primera porta de la dreta.)

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, MÉS EL PASSARELL I EN BOIRA

BOIRA

Vaja, home... Passa, passa.

PASSARELL *(resistint-se a entrar)*

Mira que no responc de mi!...

BOIRA *(empenyent-lo)*

Passa, passa, mal-carat! Quin genit! *(Adonant-se d'en Fidel i el Xic.)* Hola, nois!

XIC

Hola.

(El Passarell s'asseu a la dreta de la taula.)

BOIRA

Me pensava que eres a la Societat.

XIC

Si no hi havia una ànima!

BOIRA

Es que la gent encara deu tenir sòn.

XIC

Nosaltres no'n tenim pas.

BOIRA *(alegroi)*

No tot-hom és de la nostra fusta. *(An el Passarell.)* Vaja, tu, aixeribeix-te.

PASSARELL

Deixa.

BOIRA

En què penses ara?

PASSARELL

En res de bo.

BOIRA

Pensa en el tec de diumenge, que't posaras alegre.

FIDEL

Que esteu conciliador avui, Boira!

BOIRA

Què vols dir amb aquesta paraula?

FIDEL

Vui dir que esteu ben disposat pera tranquilisar a la gent.

BOIRA

Fóra bo per arcalde de barri: el meu veïnat seria una bassa d'oli. *(Au el Passarell.)* Apa, tu...

PASSARELL *(malhumorat)*

Deixa-m estar, home!

BOIRA

Xic! Cantem-ne una?

XIC

Sí: cantem uns responsos.

BOIRA

Una de ben alegra, de la flamarada, que faci fugir la tristesa.

XIC *(anant-se'n cap a la dreta)*

Jo, me'n vaig cap a casa, que avui tinc de fer l'arroç.

BOIRA

Vaia un cuiner!

XIC

Ja ho veureu d'avui en vuit.

BOIRA

Que convides?

XIC

Pera quan? Pera diumenge?

BOIRA

No: per ara. A menjar de l'arroç que facis.

XIC

Apa. Llengua, teniu!

BOIRA

Se t'aprecia, Xic. Avui me quedo aqui am la familia.

FIDEL

Ah!... Dineu am nosaltres?

PASSARELL

Tant aviat dius si com no!

Digitized by Google

BOIRA

Que't sap greu?

PASSARELL

No. Ja has avisat a la teva dòna?

BOIRA

Sí. Que no has sentit com ho deia an en Mingo?

PASSARELL

Tens raó.

XIC

Bé: que veniu?

BOIRA

No puc. Ja sents el què.

XIC

Doncs, sent aixís, us deixo.

BOIRA

Endavant, si te'n vas.

XIC *(anant-se'n)*

D'aquí a la tarda.

FIDEL

Salut, noi.

BOIRA

Que no vindras a pendre café?

XIC

Vaia!

BOIRA

Passa a buscar-nos, que marxarem plegats.

XIC

Entesos. I que aprofiti.

FIDEL

A tu també!
(El Xic desapareix per la porta de l'escala.)

ESCENA V

ELS MATEIXOS, MENYS EL XIC

BOIRA *(an el Passarell)*

Que no't passa?

PASSARELL *(clouent el puny)*

Si no fos pel sinó...

BOIRA

No t'hi havia vist mai, d'aquesta manera.

PASSARELL

Un dia o altre tenia de començar.

BOIRA

Vès, Fidel, tu que tens més paraules: jo no sé com predicar-li. Li he fet tota mena de reflexions, i com si res.

FIDEL

Pare: no us hi amoïneu, home.

PASSARELL

Que aviat ho haveu dit vosaltres! Aixís!... Val més que no ho digui.

(Torna la Madrona, tota neguitosa i pantejant.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS LA MADRONA

MADRONA

(contenta al veure an el Passarell)

Ah! *(Alegroia, an en Boira.)* Ja tornes a ser aquí?

BOIRA

M'he repensat i vinc a dinar.

MADRONA

Ben fet.

(Va als fogons.)

PASSARELL

Noi: tanca la porta.

(En Fidel va a tancar la porta de l'escala.)

MADRONA *(an en Boira)*

Ja ho sap la Susagna que't quedes?

BOIRA

Si: ja li he enviat un propri.

FIDEL *(an el Passarell)*

Ja sé que han anat tant bé les Caramelles.

PASSARELL *(am brusquetat)*

Tant bé anessim a casa!

FIDEL

Vaja, que la mare va ser esplendida. I això que no més vau cantar dugues peces.

PASSARELL

Hagués anat per ella, que no'ls hauria donat re, an els coristes.

FIDEL

Tant generosa que és...

Digitized by Google

PASSARELL

Sí: pera donar els seus fills.
(La Madrona arrenca a plorar fondament.)

FIDEL *(anant a aconsolar-la)*

Bo! I ara?

BOIRA *(col·locant-se a l'esquerra)*

Sempre us-e les haveu!

MADRONA *(an en Fidel)*

Que no'l sents? Que no'l sents com me tracta?

FIDEL

No us ho prengueu així: ha sigut una broma.

PASSARELL
(aixecant-se i dirigint-se a la dreta)

No ha sigut una broma. Cregues que parlo seriament. Pot-ser mai m'havia formalisat tant com avui.

FIDEL *(desde'l mig de l'escena)*

Però, què teniu?

PASSARELL

Que t'ho digui ella. Jo, per ara, no vui dir re: després ja sé lo que'm pertoca fer.

Digitized by Google

BOIRA

No us hi havia vist mai aixís!

FIDEL

Jo tampoc.

PASSARELL

Sembla que tot me vagi en contra!

FIDEL *(acostant-s'hi)*

No pas jo, pare!

PASSARELL

Tu, no... Però per culpa teva... No, no per culpa teva... Ni sé lo que'm dic!... Per què ha tingut de venir aquell senyor! Deviem ser massa feliços!

FIDEL

Que us amoïneu aviat! No tingueu por de res. Que no vaig dir el què, ahir vespre?

PASSARELL

T'hi atens?

FIDEL *(am convicció i serenitat)*

Lo que vaig dir ahir ho diré tota la vida.

PASSARELL *(acostant-se a la Madrona)*

Ho veus, Madrona? *(Amorosint-la.)* No

Digitized by Google

sents com parla en Fidel? I no t'agrada que parli així?

MADRONA

No. Gens!

PASSARELL

T'ho mires malament. Posa-t sobre sí. Si hauries d'estar-ne joiosa!

MADRONA

Vés: no'm donguis més pena.

PASSARELL *(deixant-la)*

Mireu que és toçuda!

BOIRA

Vaja, Madrona...

PASSARELL

(anant a seure a la dreta de la taula)

Jo ja no sé com expressar-me.

FIDEL *(am tendresa)*

Mare: que voleu que us deixi? Que no m'hi voleu a la vostra vora? Que n'esteu cançada de mi?

MADRONA

No, no, fill meu!

Digitized by Google

FIDEL

(am molta tendresa i serenitat)

Parleu-me com sempre m'heu parlat. Vós no m'heu enganyat mai. Què us va dir aquell senyor?

MADRONA

Que la teva mare's moria de tristesa, pensant en tu.

FIDEL *(am naturalitat)*

Bé, bé... Jo ja'l comprenc el vostre sentiment: és molt delicat. No us fa obrar aixís cap mena d'egoisme; molt al contrari: el vostre cor generós arriba fins al sacrifici; però jo no puc consentir que us sacrifiqueu. No faltaria més que ara, precisament ara, jo us deixés sols, tots sols, entre aquestes parets! M'anyorarieu, i a mi m'obligarieu a desempenyar un paper molt baix!

MADRONA

Jo no ho vui, ho sents, Fidel? Jo no ho vui que la gent te miri com fins ara t'ha mirat. Escolta'ls meus consells. Jo, pobra de mi, t'he ensenyat tot lo mellor que sabia, i lo mellor que jo sé és que, en aquest món; s'ha d'estimar, s'ha d'estimar i perdonar.

FIDEL

Perfectament.

Digitized by Google

MADRONA

Si la teva mare no va portar-se com tu voldries, no la culpis an ella.

FIDEL

Doncs a qui?

MADRONA

A la gent. Vés a saber si va ser ella que va pensar en abandonar-te.

FIDEL

Per què no's rebelava!

MADRONA

Contra qui?

FIDEL

Contra tots! Contra tot el món! Val més ser mare que semblar honrada.

MADRONA

Una s'acovardeix...

FIDEL

Ella va preferir més l'honra que'l fruit del seu amor, si amor va sentir.

MADRONA

Diuen que sí que estava enamorada.

Digitized by Google

FIDEL

Raó de més pera estimar-me.

MADRONA *(am gran prec)*

Escolta-la.

FIDEL

No pot ser.

MADRONA

Primer és la teva mare que tot.

FIDEL

Primer és la meva conciencia.

PASSARELL

(concentrat, mirant a terra)

Aquesta és la paraula!

MADRONA

Semblarà que jo t'hagi pujat sense cap mirament. Ai, Senyor! I tant que m'he desentranyat per tu!

FIDEL

Per això us estimo tant.

MADRONA

Jo t'he donat totes les dolçors del meu cor.

FIDEL

Per això no vui deixar-vos.

Digitized by Google

MADRONA

Pobra de mi!... Què pensarà ta mare quan sapiga que no la vols conèixer? Dirà, i am molta raó: «Vaia una criança ha donat an el meu fill aquella dòna!»

FIDEL

No més faltaria que digués això!

PASSARELL

Just!... Després que ella no ha fet res per tu.

BOIRA

Es que si's queixava...

PASSARELL

Que vinguin uns altres pares a pujar mellor an els seus fills.

MADRONA

Ja ho sé. Però en Fidel, pera fer-nos quedar com ens mereixem, hauria de creure-m.

FIDEL *(am molta serenitat)*

Allavors jo seria dolent am vos.

PASSARELL

I am mi també.

FIDEL

Sí: am vosaltres.

BOIRA

Es que sí!

MADRONA

Nosaltres ja no hi tenim cap dret am tu.

FIDEL *(somrient, persuasiu)*

Però, mare...

MADRONA

No m'ho diguis més! Quan no'n tenies, si que te n'era! Si mai te'n faltés, te'n tornaria a fer.

FIDEL

(pausadament i am molta naturalitat i tendresa, sense descendir a la declamació afectada)

Vós, unicament vós, sou la meva mare: aquella altra no va fer més que emmotllarme... Vós m'heu modelat... compreneu?... m'heu amorosit i m'heu infiltrat la vostra vida. M'heu donat, junt amb el vostre amor, la flor de la vostra joventut. M'heu cantat, gronxant-me en el breçol, les cançons de la vostra primavera. De la meva mare no'n queda res, ni'l record d'un petó, ni l'halè d'un sospir, en la meva naturalesa. Tot, en el meu interior i en la meva sang, és vostre. La vostra vida ha purificat la del meu origen i l'ha renovada tota. Jo us visc a vós amb el cor i amb el pensament. Sóc vostre, tot vos-

tre. Si no ho fos; si jo avui no fos sang de la vostra sang, ànima de la vostra ànima, us abandonaria, sí: seria com la meva mare.

PASSARELL

Series un ingrat.

FIDEL

Més que ingrat! Un lladre que us ha robat la vida.

PASSARELL

No't convences, Madrona? Ni davant d'aquestes explicacions?

BOIRA

Sí, dòna, sí: el noi parla bé.

PASSARELL

De sobres.

FIDEL

Lo que dic és dictat per la raó i la conciencia.

(Se sent trucar a la porta de l'escala.)

MADRONA *(girant-se vivament)*

Ara! *(Curt silenci.)* Hi deu haver aquell senyor.

(Expectació en tots. Curt silenci.)

PASSARELL *(amb ira concentrada)*

Aquell senyor!

(Tornen a trucar, més fort que de primer. Segueix l'expectació. Llarc silenci. Se miren els uns als altres, indecisos, no sabent què fer.)

MADRONA *(decidint-se)*

Vaig a obrir.

(Va a obrir la porta. Apareix Don Albert.)

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS DON ALBERT

DON ALBERT *(desde la porta)*

Déu la guard.

MADRONA *(am veu tremolosa)*

Déu lo guard. Passi, passi, si és servit.

DON ALBERT

(entrant, amb el barret a la mà)

He trigat una mica, veritat? *(Somrient.)* Ja'm dispensarà.

MADRONA

Està dispensat.

DON ALBERT
(saludant, afablement, a tots)

Bon dia tinguin, senyors.

FIDEL *(am naturalitat)*

Bon dia tingui.

(El Passarell i en Boira, agrupats a l'esquerra, saluden bruscament amb un moviment de cap.)

DON ALBERT

I en Fidel?

MADRONA *(no gosant)*

Miri-se'l... El té al seu davant.

DON ALBERT
(molt admirat i exageradament adulador)

Aquest és?

FIDEL *(atentament)*

Servidor.

DON ALBERT

Me quedo parat!... Quan la seva mare'l veurà!... Quina sorpresa!... *(Mirant-lo fixament.)* Exacte, exacte an ella! Es la mateixa estampa!

FIDEL *(am cortesia)*

Cobreixi-s... Faci'l favor.

Digitized by Google

DON ALBERT

Es comoditat. Gracies.

MADRONA *(tremolant de goig)*

Mira, Fidel: aquest senyor és aquell mateix que va venir ahir a la tarda.

FIDEL *(am naturalitat)*

Ah! Sí?

MADRONA

(senyalant an el Passarell i an en Boira)

Aquell és el meu marit, i aquell altre un germà meu.

DON ALBERT *(molt atent)*

Servidor de vostès. Tant gust en coneixe-ls.

PASSARELL

(am brusquetat i en veu baixa)

Gracies.

DON ALBERT *(an en Fidel)*

No ho prengui a adulació: cregui-m que estic encantat am vostè. No me l'imaginava d'aquesta manera.

MADRONA *(contenta)*

Es un galan minyó, veritat?

DON ALBERT
(a la Madrona i el Passarell)

Els dono l'enhorabona.

MADRONA *(agraïda)*

Pobra de mi!

(El Passarell, irat, en veu baixa diu una paraula, a l'orella, an en Boira.)

BOIRA *(també en veu baixa)*

Calma.

DON ALBERT

Veig que l'han pujat com un propri fill. Sé lo molt que val com a home i fins ont arriba la seva instrucció.

FIDEL *(am modestia)*

Vostè exagera.

DON ALBERT

Faig justicia.

(El Passarell segueix dient coses, a l'orella, an en Boira. Que's noti que està a punt d'esclatar.)

BOIRA
(molt concentrat, agafant an el Passarell per un braç)

Calma! Calma!

Digitized by Google

FIDEL *(a don Albert, am finesa)*

Però, cobreixi-s i faci'l favor de seure.

DON ALBERT

(un xic torbat per la presencia dels altres)

Gracies. Estic bé aixis.

BOIRA

(an el Passarell, en veu molt baixa)

Anem! *(Estirant-lo pel braç.)* Deixem-los.

FIDEL *(a don Albert)*

Estarà cansat...

DON ALBERT

No...

(En Boira, am gran esforç, se n'endú an el Passarell, desapareixent els dos per la segona porta de l'esquerra.)

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MENYS EL PASSARELL I EN BOIRA

MADRONA *(després d'un curt silenci)*

Fidel: pot-ser que entressiu a la teva sala...

FIDEL

No cal.

MADRONA

Podrieu enraonar am més llibertat.

DON ALBERT

Per mi no's molestin.

MADRONA

Doncs, segui, si és servit.
(Don Albert s'asseu a la dreta de la taula.)

FIDEL *(asseient-se a l'esquerra)*

Digui.

DON ALBERT

Vostè ja deu estar enterat per la seva dida...

FIDEL *(am naturalitat)*

La meva mare, vol dir.

DON ALBERT *(desorientat)*

Aquesta bona dòna.
(La Madrona se'n va, plorant, per la segona porta de l'esquerra.)

FIDEL *(suplicant)*

Mare: no us mogueu d'aquí.

MADRONA *(plorant i rient alhora)*

Ja torno... ja torno desseguida... *(Desapareix.)*

Digitized by Google

ESCENA IX

Don Albert i en Fidel

DON ALBERT *(després d'un llarc silenci)*

Doncs, sí: vostè ja deu estar enterat de l'objecte de la meva visita...

FIDEL

Sí, senyor.

DON ALBERT

Sent aixís, seré breu.

FIDEL

Com a vostè li sembli.

DON ALBERT

Però és indispensable, abans de tot, que'l posi en antecedents.

FIDEL *(am cortesia)*

Digui...

DON ALBERT

(mirant de fit a fit an en Fidel)

Permeti que m'admiri de veure-l fet un home.

FIDEL *(am molta amabilitat)*

Vagi dient.

DON ALBERT *(somrient)*

No s'impacienti. *(Cambiant de to.)* He vingut a trobar-lo complint una missió sagrada.

FIDEL *(am delicadesa)*

Concreti.

DON ALBERT

Vostè també deu tenir noticia de la trista joventut de la seva mare.

FIDEL *(am naturalitat)*

En sé alguna cosa.

DON ALBERT

Figuri-s lo que devia sofrir quan va veure-s obligada a abandonar-lo!

FIDEL

No diu que és viuda?

DON ALBERT

Sí...

FIDEL

Suposo que'l seu marit no devia ser el meu pare...

Digitized by Google

DON ALBERT

No, senyor: era un altre.

FIDEL *(am molta delicadesa)*

I an aquest altre li va confessar el seu passat?

DON ALBERT *(escandalitzat)*

Això no! *(En to baix.)* Si ella hagués trobat per espòs a un home generós...

FIDEL

Com ho sabia que no ho era?

DON ALBERT *(no sabent què respondre)*

Oh! Veurà... Si l'hagués considerat aixís, an el seu marit, l'hauria fet regonèixer a vostè com a fill del seu matrimoni. La pobra no ha pogut fins ara.

FIDEL

I si hagués mort primer ella?

DON ALBERT

Oh! Allavors...

FIDEL

Allavors jo no tindria mare.

DON ALBERT

Què vol fer-hi? Vostè ja ho comprèn.

FIDEL

Sí. Però m'extranya que ella s'unís amb un home del qual ne dubtava tant.

DON ALBERT

No hi havia altre remei.

FIDEL

Per què's casava, doncs?

DON ALBERT *(prudentment)*

Pera salvar les apariencies, el seu honor...

FIDEL *(amb ironia)*

I no va salvar res!

DON ALBERT *(molt sorprès)*

Per què ho diu?... El món l'ha considerada sempre. Ningú s'ha enterat mai de la seva vida privada.

FIDEL *(amb ironia fina)*

I la seva conciencia, tampoc?

DON ALBERT

Oh, sí! Per això ara...

FIDEL

Vaia una moral!

DON ALBERT

No l'entenc...

FIDEL

Sí, que m'entén.

DON ALBERT

En bona fe...

FIDEL

La meva mare va despendre-s de mi i va ocultar el seu passat a l'home que va dur-la a l'altar.

DON ALBERT

Què volia que fes? Que digués la veritat?

FIDEL *(serenament)*

Sí. La veritat per damunt de tot!

DON ALBERT

Oh amic meu!... La societat és tant exigenta, que devegades és preferible mentir.

FIDEL

Mai!

DON ALBERT *(somrient)*

El seu ideal és hermós, sublim, però no és practic... Miri: la seva mare és molt bona: té un cor d'angel... No més vostè pot deslliurar-la de la tristesa que l'aclapara.

FIDEL

No és possible.

Digitized by Google

DON ALBERT

Recordi que's tracta de la dòna que va donar-li la vida.

FIDEL

No, que va llençar-la.

DON ALBERT

Contra la seva voluntat. Reflexioni-ho, vostè que té talent de sobres.

FIDEL

Què vol de mi?

DON ALBERT

Que vagi a reunir-se am la seva mare.

FIDEL

I aquests vellets, que m'han recullit i estimat com un fill?

DON ALBERT

Donya Lluisa, la seva mare, ho ha previst tot. M'ha facultat pera dir-li que vostè mateix, en prova del seu agraiment, els senyali una pensió vitalicia.

FIDEL *(admirat)*

Què diu ara!

DON ALBERT *(somrient)*

Li està bé?

FIDEL *(am dignitat)*

Quin concepte en tenen vostès dels meus protectors?

DON ALBERT

Molt bo.

FIDEL

I, doncs, per què'ls ofereixen diners?

DON ALBERT

Pera premiar les seves virtuts.

FIDEL *(amb ironia fina)*

Que no pot oferir res més la meva mare?

DON ALBERT *(am to persuasiu)*

Deixi-s de filosofies. Vostè se'n va amb ella. Un cop hi sigui, tots dos, ben feliços, se n'aniran a viure a l'extranger.

FIDEL *(amb estupefacció)*

A l'extranger!

DON ALBERT

Sí.

FIDEL

Encara no s'atreveix a presentar-me en la seva societat? M'ha de dur lluny, ben lluny, allà on no'ns coneguin! Aixís entén l'estimació?

DON ALBERT

Més endavant, passats uns quants anys... comprèn?... podran instalar-se a Barcelona.

FIDEL *(aixecant-se, am dignitat)*

Prou!

DON ALBERT *(també aixecant-se)*

Pensi que desprecia una gran fortuna. Aprop de donya Lluisa mai li faltaria res.

FIDEL

Me faltaria l'amor.

DON ALBERT *(somrient amb ironia)*

Oh! Les seves idees...

FIDEL *(serenament i am dignitat)*

Són generoses i enlairades...

DON ALBERT

Les idees... el benestar les suavisa.

FIDEL *(ofès)*

Per qui m'ha pres?

DON ALBERT *(fent una rialleta)*

Jo tinc més experiencia de la vida.

FIDEL

Més edat, vol dir.

DON ALBERT

Tinc més món, cregui-m.

FIDEL

I, am tot i això, encara no ha vist mai un home que no vulgui vendre ni trair els seus sentiments?

DON ALBERT

Tot-hom procura pel seu benestar.

FIDEL *(amb energia)*

Bé: acabem.

DON ALBERT

Acabem. Què determina? Què li dic a la seva mare?

FIDEL *(convençut i serè)*

Que ja estic content am la que tinc, que no'n vui d'altra.

DON ALBERT

Això és crudel!

FIDEL

Es just! Lo crudel seria abandonar an aquests pobres vells.

DON ALBERT

No'm dóna ni una esperança?

FIDEL

Ni una.

DON ALBERT

Mediti-ho am més calma.

FIDEL

Es inutil. Am vinticinc anys, m'ha donat temps de sobres pera arrapar-me an el cor dels humils. Avui ja hi estic arrelat del tot. Tinc els seus anhels i les seves esperances. No puc trasplantar-me: sóc massa fet.

DON ALBERT *(movent el cap)*

No va bé, no va bé.

FIDEL

Per què ha vingut a pertorbar la pau d'aquesta casa, la tranquilitat d'aquests pobres vells?

DON ALBERT

He vingut, com li he dit abans, complint una missió sagrada.

FIDEL

I tant sagrada!

DON ALBERT

Els precs d'una mare ho són sempre pera mi.

Digitized by Google

FIDEL

No totes les dònes que posen sers al món són dignes de ser mares.

DON ALBERT

Ara sí que veig...

FIDEL

Que? Digui! No s'ho calli.

DON ALBERT *(molt subratllat)*

Veig clarament que l'ausencia de la mare endureix el cor.

FIDEL *(indignat)*

Què sap vostè, si no'n té?

DON ALBERT

Fidel!

FIDEL

No'l trec jo mateix de casa perquè hi han els meus pares, ho sent bé?, els meus pares, i vui que ells el treguin.

DON ALBERT *(en veu baixa)*

M'he ben equivocat!

FIDEL *(cridant)*

Mare! Pare! Veniu: feu el favor.

Digitized by Google

DON ALBERT *(sofocat)*

Que no's basta per si sol?

FIDEL

Veniu!

(Compareixen precipitadament per la segona porta de l'esquerra la Madrona, el Passarell i en Boira.)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS LA MADRONA, EL PASSARELL I EN BOIRA

PASSARELL

Què hi ha, Fidel?

FIDEL

Treieu de casa an aquest senyor, que m'està insultant!

DON ALBERT

Jo no l'insulto.

FIDEL

Fa més: ve a profanar la nostra pobresa. Treieu-lo, pare!

Digitized by Google

DON ALBERT

No n'hi ha necessitat: ja me'n vaig.

PASSARELL *(concentrat)*

Marxi!

DON ALBERT

Jo que'm creia enraonar amb un jove educat!

FIDEL

Mare: que no ho sentiu?

MADRONA

Verge del cel!

FIDEL

Que no'l sentiu?

DON ALBERT *(amb ironia fina)*

Senyora, la felicito: en Fidel és més digne fill de vostè que de donya Lluisa.

FIDEL

Miserable!

MADRONA *(a don Albert)*

I la seva mare què hi dirà?

DON ALBERT

No hi pensi més en ella. Passin-ho bé.

(Desapareix.)

Digitized by Google

ESCENA ULTIMA

ELS MATEIXOS, MENYS DON ALBERT

MADRONA
(després d'un curt silenci)

Quin home!

(En Boira tanca la porta d'una revolada.)

FIDEL *(acostant-s'hi)*

Mare: encara ho creieu que jo haig de deixar-vos?

MADRONA *(abraçant-lo)*

No, Fidel!

PASSARELL *(plorant d'alegria)*

Ho veus, Madrona?

MADRONA *(an en Fidel)*

Diga-m mare, sempre mare!

FIDEL

Sempre us ho diré.

BOIRA *(amb esclat de joia)*

Aixís m'agradeu!

FIDEL

Us oferien diners a cambi d'un gran sacrifici.

MADRONA

Quina repugnancia!

FIDEL

Jo no vui que us sacrifiqueu.

PASSARELL *(abraçant-lo, plorant)*

Fidel!

FIDEL

No consento que a les vostres velleses se profani aquesta blancor, que jo corono am petons.

(Els besa a tots dos en el cap.)

PASSARELL

Fill meu!

MADRONA *(besant-lo)*

Fill del meu cor!

BOIRA *(plorant i rient)*

Apa, aquí!

FIDEL

Si ja esteu cançats o no podeu treballar, reposeu.

PASSARELL

No, no, Fidel!

FIDEL

Sí, reposeu. Jo sóc jove, i a mi'm pertoca afanyar-me pera vosaltres.

PASSARELL

(anant-se'n, sanglotant, a seure a l'esquerra, al costat de la taula)

Gracies, gracies.

FIDEL

M'heu donat vinticinc anys de vida. Treballaré, amb amor, pera donar-vos-en el doble!

PASSARELL

Quina alegria que tinc!

FIDEL

(a la Madrona, senyalant l'escudeller)

Mireu, mireu: encara hi ha'l meu clavell en fresc.

MADRONA

Me'l dones?

FIDEL

Sí. Am l'ànima i tot.

MADRONA

Doncs, me'l quedo pera mi.

FIDEL

(desprenent-se dels braços de la Madrona)

Mare!

BOIRA *(am molta fruició)*

Apa, apa, a riure tot-hom i a dinar desseguida. *(Treient les estovalles d'un calaix de la taula)*. Això no ha sigut res. *(Extenent enlaire les estovalles)*. Mireu: la bandera de la pau i de la manduca.

(Para la taula tot taratlejant, en veu baixa, «Les flors de Maig» d'en Clavé. La Madrona muda l'aigua de la copa en que hi ha'l clavell, i després rega les clavellines de la finestra.)

PASSARELL

Fill, fill meu!

FIDEL *(abraçant an el Passarell)*

Pare!

(El Passarell, abraçat an en Fidel, esclata en plor. En Boira, tot atrafegat i alegroi, extén les estovalles damunt de la taula, estirant tant aviat d'un cap com de l'altre, seguint taratlejant «Les flors de Maig».)

Digitized by Google

MADRONA *(de la finestra estant)*

Que ploreu?

FIDEL

És d'alegria, mare!

TELÓ RAPID

OBRES DEL MATEIX AUTOR

L'ESCORSÓ,	drama	en	3	actes.	2	ptes.
FRUCTIDOR,	»	»	4	»	2	»
FOC-FOLLET,	»	»	4	»	2	»
LA RESCLOSA,	»	»	3	»	2	»
LLADRES,	»	»	1	»	1'50	»
OFRENES (poesies).					2	»
LA MARE ETERNA, drama en 3 actes					2	»

EN PREPARACIÓ

SOLEIADES (poesies).

Digitized by Google

La Roseta
La Mare Eterna
La Reina del Cor
El Cor del Poble

Digitized by Google

B28-1B

PX 000 954 286

Digitized by Google